TÜRKİYE CUMHURİYETİ
CUMHURBAŞKANLIĞI
Himayelerinde

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
İZMİR-1982

Under the auspices of the

PRESIDENCY OF THE REPUBLIC OF TURKEY

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ ULUSLARARASI KONFERANSI
GÖÇ: ÖNÜMÜZDEKİ YİRMİ YILIN PROJEKSİYONU VE ÖTESİ

DOKUZ EYLUL UNIVERSITY INTERNATIONAL CONFERENCE
MIGRATION: PROJECTING THE NEXT TWENTY YEARS AND BEYOND

BİLDİRİ ÖZETLERİ

ABSTRACTS

22-24 Şubat 2021 / 22-24 th February 2021
İzmir / TÜRKİYE

https://interdisipliner.deu.edu.tr/

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
CUMHURBAŞKANLIĞI
Himayelerinde

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
İZMİR-1982

Under the auspices of the

PRESIDENCY OF THE REPUBLIC OF TURKEY

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ ULUSLARARASI KONFERANSI
GÖÇ: ÖNÜMÜZDEKİ YİRMİ YILIN PROJEKSİYONU VE ÖTESİ

DOKUZ EYLUL UNIVERSITY INTERNATIONAL CONFERENCE
MIGRATION: PROJECTING THE NEXT TWENTY YEARS AND BEYOND

BİLDİRİ ÖZETLERİ
ABSTRACTS

22-24 Şubat 2021 / 22-24 th February 2021
İzmir / TÜRKİYE

https://interdisipliner.deu.edu.tr/

DÜZENLEME KURULU

ORGANIZING COMMITTEE

Prof. Dr. Nükhet HOTAR, Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörü (Başkan)/*Dokuz Eylül Universit, Rector (Head of the Committee)*

Prof. Dr. M. Refik KORKUSUZ, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı/*Dokuz Eylül University, Dean of Law Faculty*

Prof. Dr. İ. Sibel SAFİ, DEKAUM Müdürü, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi/*Head of DEKAUM, Dokuz Eylül University Faculty of Law*

Prof. Dr. Hakan KAHYAOĞLU, Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF/*Dokuz Eylül University, Faculty of Economics and Administrative Sciences*

Doç. Dr./*Assoc. Prof. Dr.* Uğur TÜTÜNCÜBAŞI, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekan Yardımcısı/*Dokuz Eylül University, Vice-Dean of Law Faculty*

Doç. Dr./*Assoc. Prof. Dr.* Mine AKKAN, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi/*Dokuz Eylül University Faculty of Law*

Doç. Dr./*Assoc. Prof. Dr.* Hatice Zekavet KABASAKAL, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi/Dokuz Eylül University Faculty of Education

Doç. Dr./*Assoc. Prof. Dr.* Lale Burcu ÖNÜT, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi/*Dokuz Eylül University Faculty of Law*

Dr. Öğr. Üyesi/*Assist. Prof. Dr.* Serdar NART, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi/*Dokuz Eylül University Faculty of Law*

Dr. Öğr. Üyesi/*Assist. Prof. Dr.* Uğur SAMANCI, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi/*Dokuz Eylül University Faculty of Law*

Dr. Öğr. Üyesi/*Assist. Prof. Dr.* Sesim SOYER GÜLEÇ, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi/*Dokuz Eylül University Faculty of Law*

Arş. Gör. Dr./*Res. Assist. Dr.* Betül ERKANLI BAŞBÜYÜK, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi/*Dokuz Eylül University Faculty of Law*

Arş. Gör. Dr./*Res. Assist. Dr.* Türker ERTAŞ, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi/*Dokuz Eylül University Faculty of Law*

Öğr. Görevlisi/*Ins.* Serab ŞEN, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi/*Dokuz Eylül University Faculty of Law*

Öğr. Görevlisi/*Ins.* Şirvan BEKTAŞ, Dokuz Eylül Üniversitesi, Genel Sekreterlik/*Dokuz Eylül University*

BİLİM KURULU

SCIENCE ADVISORY BOARD

Prof. Dr. Nükhet HOTAR, Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörü (Başkan)/*Dokuz Eylül University. Rector (Head of the Committee)*

Prof. Dr. Yıldız AKPOLAT, Dokuz Eylül Üniversitesi/*Dokuz Eylül University*

Prof. Dr. Sa'ad Ali AL-BASHEER, Al-Balqa Üniversitesi, Ürdün*/Al-Balqa University, Jordan*

Prof. Dr. Asuman ALTAY, Dokuz Eylül Üniversitesi/*Dokuz Eylül University*

Prof. Dr. Ali KHASHAN, Adalet Eski Bakanı, Al-Quds Üniversitesi, Filistin/*Palestine Former Minister of Justice/Al-Quds University, Palestine*

Prof. Dr. M. Refik KORKUSUZ, Dokuz Eylül Üniversitesi/*Dokuz Eylül University*

Prof. Dr. Işıl ÖZKAN, Yaşar Üniversitesi/*Yaşar University*

Prof. Dr. Oğuz SANCAKDAR, Dokuz Eylül Üniversitesi/*Dokuz Eylül University*

Prof. Dr. Farid SUFIAN Bin SHUAIB, Uluslararası İslam Üniversitesi, Malezya/*International Islamic University, Malaysia*

Prof. Dr. Melda SUR, İzmir Ekonomi Üniversitesi/*İzmir University of Economics*

Prof. Dr. Paola TODINI, E-Campus Üniversitesi, İtalya/*E-Campus University, Italy*

Prof. Dr. Aissa MAIZA, Djelfa Ziane Achour Üniversitesi, Cezayir/ *Djelfa Ziane Achour University, Algeria*

Prof. Dr. İ. Sibel SAFİ, Dokuz Eylül Üniversitesi/*Dokuz Eylül University*

Prof. Dr. Bahar ÜSTE, Dokuz Eylül Üniversitesi/*Dokuz Eylül University*

Doç. Dr./*Assoc. Prof. Dr.* Mine AKKAN, Dokuz Eylül Üniversitesi/ *Dokuz Eylül University*

Doç. Dr./*Assoc. Prof. Dr.* Üzeyir AYDIN, Dokuz Eylül Üniversitesi/ *Dokuz Eylül University*

Doç. Dr./*Assoc. Prof. Dr.* Hatice Zekavet KABASAKAL, Dokuz Eylül Üniversitesi/*Dokuz Eylül University*

Doç. Dr./*Assoc. Prof. Dr.* Lale Burcu ÖNÜT, Dokuz Eylül Üniversitesi /*Dokuz Eylül University*

Doç. Dr./*Assoc. Prof. Dr.* Uğur TÜTÜNCÜBAŞI, Dokuz Eylül Üniversitesi/*Dokuz Eylül University*

Dr. Öğr. Üyesi/*Assist. Prof. Dr.* Serdar NART, Dokuz Eylül Üniversitesi /*Dokuz Eylül University*

Dr. Öğr. Üyesi/*Assist. Prof. Dr.* Sezgi ÖKTEM SONGU, Dokuz Eylül Üniversitesi/*Dokuz Eylül University*

Dr. Öğr. Üyesi/*Assist. Prof. Dr.* Uğur SAMANCI, Dokuz Eylül Üniversitesi/*Dokuz Eylül University*

Dr. Öğr. Üyesi/*Assist. Prof. Dr.* Sesim SOYER GÜLEÇ, Dokuz Eylül Üniversitesi/*Dokuz Eylül University*

BİLDİRİ ÖZETLERİ*

ABSTRACTS

* 22-24 Şubat 2021 tarihlerinde düzenlenen "*Dokuz Eylül Üniversitesi Uluslararası Konferansı*"nda sunulan bildirilerin hakem denetiminden geçmiş özetleridir.

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ ULUSLARARASI KONFERANSI

"Göç: Önümüzdeki Yirmi Yılın Projeksiyonu ve Ötesi"

DOKUZ EYLUL UNIVERSITY INTERNATIONAL CONFERENCE

"Migration: Projecting The Next Twenty Years and Beyond"

DAVETLİ KONUŞMACILAR/ KEYNOTE SPEAKERS

CURRENT PROBLEMS OF CIVIL LAW IN MIGRATION: AN EUROPEAN PERSPECTIVE

Prof. Dr. Paola Todini, *E-Campus University, Faculty of Law, ITALY*

Migration produces a hight number of displacement of human beings through different legal systems. The movement of human beings brings with it not only primary problems (security, health, overpopulation, social needs as education integration, etc.), but also, not so immediate impact and not so evident, practical issues.

In addition to primary needs, indeed, each migrant has status, labor, commerce needs, and expectancies with which every legal system, especially in a long-period analysis, must face. The paper, through the exams of statistic data, will analyze issues and problems typical of civil law in the current migratory context.

With a comparative methodology, this study underlines different approaches of European domestic legislation, but also solutions. We will examine difficulties faced by judicial and administrative authorities in the fields of family reunification and recognition of personal status, without forgetting other dynamics linked with the work of migrants and their freedom to conduct business.

Of crucial importance in all issues is a common result: The recognition of Personal status. According to the study of the EU

Committee on Legal Affairs on "Private International Law in Context of increasing International Mobility", of 2017, "the protection of unaccompanied children depends on proof of age and requires the identification and tracing of possible family members; the right to family reunification depends on proof of marriage and parentage". Obviously, the recognition of status is the prerequisite for economical, commercial, and labour migrants expectations.

After a preliminary exam of data, issues and the reconstruction of the legal framework, the central part of the paper is addressed to analyze perspectives and solutions on the recognition of personal status adopted by EU States according to their domestic legislation under the common core of the European civil law. The final part of the paper, containing conclusions, is dedicated to the effects of the recognition of Personal status by a civil law perspective.

RULE OF LAW AND MIGRATION

Prof. Dr. Ali Khashan, *Al-Quds University, Faculty of Law-Palestine Former Minister of Justice, Palestine*

The importance of the Rule of Law has led to understanding the challenges it faces, providing an intellectual framework within which this paper can operate with real policy to support it.

The Rule of Law means - since the original formulation as **"**Rechtsstaat" created by The German legal doctrine of 19 Century- that no one, Person or institution is above the law.

According to the latin brocard of illuminism period "Nullum crimen sine poena, nulla poena sine lege": No one can be punished by the State or any other institutions except for violating the law and according to the law.

At the same time there are specific problems concerning migration and refugees. The increasing emigration pressure on European borders pushed some EU States to adopt restrictive

procedures to protect their borders, reinforcing the security and cooperation between them in order to prevent migratory flows.

The topic of this research will consider some general themes and principles about the Rule of Law and Migration, to focus on the application of the Rule of Law in the Middle East especially with the increasing problem of migration in Europe and the area.

The research will attempt to demonstrate the balance between two questions that the European Union is facing:

- Some states threatened by the loss of control over their borders, used severe measures and procedures against the refugees as in the case of Greece.
- Moreover EU States use the phenomena of EU interstate solidarity as much as respecting EU law.

As for the second aspect, the impact on the rule of (human rights) law of the response of some EU Member States to the migration crisis may be measured through the case law of the European Court of Human Rights.

In this case the human rights principles, international humanitarian law and the Issues of refugee law, challenge sovereignty in specific ways.

Then we can notice that Migration policies and practices can only be viable and effective when they operate under the rule of law.

As results Migration governance needs to be administered under law by the executive branch of government, to be reviewed and enforced by the judiciary.

THE LEGAL REFERENCE THAT REGULATES THE STATUS OF ASYLUM ON THE JORDANIAN TERRITORY

Prof. Dr. Sa'ad Ali Al-Basheer, *Al-Balqa University, Jordan*

The aim of this study was to clarify the legal framework for the asylum process on the Hashemite Kingdom of Jordan territory. Taking

into consideration that Jordan is one of the most important countries that received massive waves of asylum that greatly affected it through different stages of time which brought a huge demographical and cultural impact among the Jordanian society. the study showed that; Although Jordan is not a part of the United Nations Convention of 1951 and the 1967 Protocol in regards to the status of refugees, it committed itself to not to return the refugees to any place that risk/endangers their lives or their free will, as the Jordanian constitution guaranteed the right to political asylum, prohibition proofed by the fact that the extradition of political refugees and stipulated that political refugees would not be extradited because of their political views or their defense of their freewill . On the other hand; the study also showed that the 1997 cooperation agreement and the 1998 memorandum of understanding between the Jordanian government and the UNHCR represent the legal framework governing the asylum process on the territory of the Kingdom. They represent the legal reference that regulates the status of asylum on the Jordanian lands, also this study paper shed the light on the political, economic and social aspects that impeded the existence of legal legislation in Jordan related to refugee issues, and how the asylum affected the neighboring countries such as the Syrian asylum in Jordan. At the conclusion the study ended up with a sets of findings and recommendations.

THE MIGRATION AND INTEGRATION DILEMMA

Prof. Dr. Mehssen Macary, *Lebanese Canadian University, Lebanon*

The current refugee crisis with its Legal, Social, Political and Human ramifications and how States should deal with the highest number of forcibly displaced people (65 million) since the Second World War?

The paper focuses on four dimensions of migration and integration, under diverse subtitles. On the cultural dimension, migration raises the questions of national identity, and – particularly under the influence of what is known to be Muslim immigration – of state-church relationships. On the social dimension, the roles of social capital and of civil society organizations for the integration of immigrants are at stake. Politically, immigration has brought the category of citizenship again to the center of attention. Economically, finally, post-war migration to Europe has been a unique experimentation of mass immigration in the context of developed welfare states. Whether immigration countries can remain welfare states is an as yet unresolved existential question for occidental societies.

Introduction

Globalization means that a number of borders disappear all over the world, and this both encourages and increases physical mobility of goods and people around the globe. But, at the same time, the increased mobility puts a strain on a few other borders pushing for more defensive protective nationalist attitudes and approaches.

Integration and migration are among the enormous critical concerns of nowadays.

Migration is a global phenomenon, generating opportunities for social, political, economic, cultural and human enrichment. It also creates challenges for those who have moved or been displaced, and those who are observing and witnessing changes in their communities.

Avoiding the “One Way” historical path of becoming similar to the rest of population, or the “Assimilation” concept, integration, here, is perceived in its “Two Way” process, relating to a factual contribution in the economic life and social institutions (such as education), social interaction, cultural practices and, for instance, civic participation.

The sense of identity and belonging of migrants, and of those with whom they interact, may also change over time. All depends on the migrants themselves and offered opportunities.

Why Do People Flee?

When faced with political violence, why do some people choose to leave their homes while others stay?

Searching for proper motivations, particularly socio-economic factors, behind decisions to stay or go. A survey confirms the general adage that violent conflicts cause people to flee homes. However, the results are indecisive in terms of the effect of socio-economic circumstances as a major push or pull factor.

Patriotism does not have an impact on migration intentions, and optimism about the future does not suffice as a pull factor. Interestingly, educated people are most often the primary willing group to leave.

Let Us Help Them at Home

Europe has recently faced an emergency situation related to the colossal influx of refugees across the Mediterranean. It has been suggested that the problem can be addressed by strengthening international cooperation for development with the countries of origin of refugees and, more generally, of irregular migrants. The underlying idea is that the development of countries of origin will reduce the migration flow. This proposal seems consistent with the slogan, launched by various populist European parties, “Let’s help them at home.” However, it conceals some possible misunderstandings, which this paper aims to analyze.

Islam and the Historical Context and Current Challenges of Integration

Between anti-terrorism and security concerns, religious liberties, especially Islam, are compromised; restrictions on a public practice are discussed. On the other hand, countries seek to regulate, institutionalize and give representation to “Europeanize” Islam, and

to facilitate the socio-economic integration of Muslim minorities. At the same time, the public visibility of Islam has regenerated discussions concerning the nature and content of European secularism, unintentionally giving rise to secular populist movements and Islamophobia.

Through Their Eyes

The goal here is to engage with refugees to understand their perceptions and experiences with migration and integration, to explore through their own understandings the calmest way to reach an answer, to unfold their true reasons of migration as well as their truthful forthcoming intentions. On the other hand, it is the necessity to discover host-citizens recommendations and aspiration for a stable prospect of a livable State, their willingness in sharing living and life with an unlike strange community.

Facts instead of prejudices and assumptions

It is most often, the lack of scientific data and correct assessments in public and political debates and discourses, personal impressions, speculations and emotions often that define the discussion. Bringing together differing positions, methods, and research issues and contributing to placing the discussion on a more objective basis. Emphasizing on the fact that people want themselves to be taken seriously, handling complex topics rather than avoiding things and accepting simple answers if only because these seem pleasing at first sight. And the same applies to democracy. It needs to be explained and re-learned constantly as it is forever advancing, which is why we must evolve our methods and theories, too.

Uncertain way forward

The nature and extent of migrants' engagement in society and in the economic life is a matter of legitimate interest to policy makers and to citizens. There is however no national policy framework for integration and no consensus on what the goals of such a policy might be. There is a noticed deficiency of clarity on where responsibility lies within the state for policies, conflicting definitions of integration used

and some lack of consistency. In the current financial climate there is unlikely to be support for any integration program requiring significant resources, and some loss of existing provision.

Inserting migrants within the "Big Society" emphasis on broad, active communities and inclusion with public bodies' responsibilities to advance equality and good relations, may be ways in which the agenda could move forward; within a national policy framework providing vision, leadership, evidence and coordination.

Clarifying the goals of "integration" policy in a way that reassures civil society and local authority partners could in practice prove to be a pre-requisite for securing their active participation. Though, migrants' culture, attitudes, and willingness remain to be another serious pre-requisite dynamic to watch over and not to marginalize.

Keywords: Assimilation, Assumptions, Attitudes, Belonging, Challenges, Culture, Displaced, Economy, Engagement, Identity, Integration, Migration, Prejudices, Understanding.

TAYVAN EKONOMİK VE KÜLTÜREL MİSYONU ÇALIŞMALARI VE İYİLİK ÖDÜLLERİ

Yaser Tai-Hsiang Cheng, *Tayvan Ekonomik ve Kültürel Misyonu, Taiwan*

Geçmiş 6 senede Temsilciliğimiz özellikle Suriyeli mülteciler için çeşitli insani yardımları yürütmüştük. Tayvan Hükümeti başta 2016 yılında Reyhanlı/Hatay'da bir tane okul yaptırmanın yanı sıra, Gaziantep, Kilis ve Şanlıurfada Suriyeli mültecilere yönelik çeşitli projeleri (jeket, vantilatör, gibi malzemeleri dağıtımı) gerçekleştirmiştir. Tayvanlı STK olan Tzu-Chi Vakfı (Tayvan'dayken beraber ziyaret etmiştik) / İstanbul Sultangazi'de 2014 yılından itibaren Suriyeli mültecilere yönelik eğitim projesi, sağlık polikliniği hizmeti vererek ve çeşitli yardımlar yaparak 20 milyon Amerikan Doları harcamıştır.

http://www.hurriyet.com.tr/egitim/hatayda-suriyeli-ogrenciler-icin-okul-acildi-40252596

LEGAL MECHANISMS TO COMBAT IMMIGRATION IN ALGERIAN LEGISLATION

Prof. Dr. Aissa Maiza, *Djelfa Ziane Achour University, Law and Political Science Faculty, Algeria*

Dr. Chahira Boulihia, *Barika university/Algeria*

Algeria has suffered greatly from the phenomenon of illegal immigration, especially with its strategic location. It is considered the gateway to Africa towards Europe; It became a transit country for African immigrants coming from sub-Saharan Africa, and after the European Union tightened border control and restrictions on migrants, Algeria turned into a country of stability for them after it was a transit country; This has created internal crises for the activities of these illegal immigrants in organized crime, drugs, prostitution, smuggling and mobile diseases, … Which necessitated Algeria to keep pace with these changes by issuing a number of legal legislations to confront these challenges, which have become a growing danger by taking into account and protecting the national interest while respecting the regional and international agreements that it has ratified that are concerned with the protection of illegal immigrants, especially vulnerable groups such as the elderly, pregnant women and children.

Therefore, in this study, we will deal with some of these legislations, and perhaps the most important of them is Law No. 08/11 of June 25, 2008 regarding conditions for foreigners entering, residing and moving in Algeria, as well as the Algerian Penal Code, Order 66/156.

İNSAN ONURU VE MÜLTECİLİK

Prof. Dr. İlyas Doğan, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Hukuk Fakültesi*

Dr. Öğr. Üyesi Gülden Çamurcuoğlu, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Hukuk Fakültesi*

İnsan hakları, insanın onurunu korumayı amaçlar. İnsan haklarının devredilemez ve vazgeçilemez olması insanın onurunu koruma çabasının bir sloganıdır. Bu nedenle insan onuru, tek başına bir insan hakkını değil, bütün insan haklarına anlam kazandıran bir temeli inşa eder. İnsan onuru bireylerin hayatlarını idame ettirebilmeleri için asgari yaşam koşullarına sahip olmalarını gerektirir. Bunun yanında vücut bütünlüğüne saygıda olduğu gibi devletin eylem veya ihmaliyle insanın saygınlığının zedelenmemesini mücbir kılar. Bazı insan hakları insan onuruyla diğer insan haklarına göre daha yakından ilgilidir. Bu haklar hiçbir koşulda dokunulmaması gereken mutlak haklardır.

İnsan onurunun ve insan haklarının korunması yalnızca devletin vatandaşları için geçerli bir ilke değildir. Bununla birlikte mülteci hukuku mülteci sıfatına sahip olunmasının şartlarını sıralamaktadır. Dolayısıyla insan hakları hukukunun geniş tanımları ve kabulleri yine Mülteci Hukuku karşısında bazı sınırlamalara tabidir.

Uluslararası insan hakları enstrümanları ülkeden ayrılma özgürlüğünü tanımakla birlikte vatandaş olmayanların bir ülkeye giriş özgürlüğünü içermemektedir. Devletlerin, ülkesine sığınmak isteyen kimselerin sığınma taleplerini reddi veya göçmenleri ülkesine kabul etmemesinin, kendi toplumunun ortak yararını koruma gerekçesinden kaynaklandığı söylenebilir. Bununla birlikte göç ve sığınma talebi de göçmen veya sığınmacıların insan haklarını koruma saikinden kaynaklanmaktadır, insana yaraşır bir yaşama düzeyine ulaşma isteğinden doğar. Dolayısıyla toplumun genel yararı ve evrensel insan hakları arasında bir öncelik sorunu ortaya çıkmaktadır.

İnsan hakları hukuku, sadece insan olmayı insan haklarından yararlanmak için yeterli görürken, mülteci hukuku bu kadar geniş bir

bakış açısına dayanmamaktadır. Yalnızca kötü muamele yasağı gibi mutlak haklar söz konusu olduğu takdirde ülkede bulunan yabancının geri gönderilmemesi ile devletler yükümlüdür. Dolayısıyla insan hakları hukuku geniş kabul ve tanımlara sahip olmasına rağmen milliyet ve ülkesellik konuları ile sınırlıdır. Zira uluslararası sözleşmelere taraf bir devletin egemenlik sahasında bulunulmadığı takdirde insan olmak insan haklarından yararlanmayı beraberinde getirmemektedir. Ayrıca taraf devletin egemenlik sahasına girmek de yine otoritelerin kabulüne ve mülteci hukukunda olduğu gibi belli tanımların içine girebilmeye bağlıdır.

Evrensel ifadeler olan insan onuru ve insan hakları ülke sınırları söz konusu olduğunda etkinliğini yitirmektedir. Bu kapsamda çalışmada öncelikle insan onuru ve insan onuruyla yakından ilgili olan mutlak haklara yer verilecektir. Bunu takiben insan hakları hukuku ile mülteci hukuku arasındaki sınırlara değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: İnsan onuru, İnsan hakları, Mülteci hukuku, Göç, Mutlak haklar.

VİZE İHLALİNDEN KAYNAKLANAN İDARİ YAPTIRIMLAR

Doç. Dr. Lale Burcu Önüt, *Dokuz Eylül Üniversitesi, Hukuk Fakültesi*

Vize, 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununda, Türkiye'de en fazla doksan güne kadar kalma hakkı tanıyan veya transit geçişi sağlayan izin olarak tanımlanmıştır (m. 3). Türkiye'de doksan güne kadar kalacak yabancılar, kural olarak vatandaşı oldukları veya yasal olarak bulundukları ülkedeki konsolosluklardan geliş amaçlarını da belirten vize alarak gelirler. Ülkemize gelen yabancının ister vizesi, ister vize muafiyeti olsun, Türkiye'de kalış süresi her yüz seksen günde doksan günü geçemez (6458 sayılı Kanun m. 11/1). Seyahat edilen ülkede vize süresinden uzun süre kalınması veya vizenin amacı dışında faaliyette bulunulması vize ihlali oluşturmaktadır. Örneğin bir aylık vize ile gelinen ülkede iki ay kalınması veya

öğrenci vizesi ile ülkeye gelen kişinin çalışması vize ihlalidir. Vize ihlali, yasal kalış hakkı ihlalinin bir türüdür.

Vize ihlali yapan kişi 492 sayılı Harçlar Kanunundan kaynaklanan idari yaptırımla karşılaşır. Vize veya vize muafiyeti süresini on günden fazla aşan yabancılar hakkında sınır dışı etme kararı da alınır (6458 sayılı Kanun m. 54/1-e). Türkiye'den vize ihlali nedeniyle sınır dışı edilen yabancıların Türkiye'ye girişi ise Göç İdaresi Genel Müdürlüğü veya valilikler tarafından en fazla beş yıllık bir süre için yasaklanabilir (6458 sayılı Kanun m. 9/2). Ancak üç aya kadar vize ihlalinde bulunan ve hakkında sınır dışı etme kararı alınan yabancılar hakkında, kendilerine tanınan süre içinde ülkeden çıkış yapmaları ve Kanunundan kaynaklanan ödemeleri yapmaları durumunda Türkiye'ye giriş yasağı kararı alınmamaktadır. Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün 15 Haziran 2020 tarihli açıklamasında da, Kovid-19 salgını nedeniyle ulaşımın durduğu tarih ile ulaşımın normal seyrine döneceği tarih arasındaki yasal kalış hakkı ihlalinden dolayı giriş yasağı uygulanmayacağı, yabancıların her ülke özelinde ulaşımın mümkün hale geldiği tarihten itibaren bir ay içinde Türkiye'den çıkış yapmaları gerektiği, sürenin aşılması durumunda giriş yasağı ve Harçlar Kanunu'ndan kaynaklanan idari para cezası uygulanacağı belirtilmiştir.

Türkiye'nin 1961'de taraf olduğu "Kişilerin Avrupa Konseyine Üye Ülkeler Arasında Dolaşımını Düzenleyen Kurallara Dair Avrupa Sözleşmesi" ile Schengen Uygulamasının da dikkate alındığı çalışmamızda vize ihlalinden kaynaklanan idari yaptırım türleri ve yargısal denetim bakımından özellik arz eden hususlar değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Vize ihlali, İdari yaptırım, Ülkeye giriş yasağı, Sınırdışı etme kararı, Yargısal denetim.

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİNİN GEÇİCİ TEDBİRLERİ ÇERÇEVESİNDE "GERİ GÖNDERMEME" İLKESİ

Doç. Dr. Ali Bal, *Dokuz Eylül Üniversitesi, Hukuk Fakültesi*

Çalışmanın amacı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) çeşitli andlaşmalarda değişik boyut ve kapsamlarda düzenlenen ve bir yönüyle uluslararası örf ve âdet hâline geldiği kabul edilen "geri göndermeme" (non-refoulement) ilkesini ne şekilde uyguladığını ana hatlarıyla belirtip, sınır dışı vakalarına ilişkin başvurular hakkında nihaî kararı kurmadan önce hangi amaçlar, şartlar ve usuller çerçevesinde ilgili geçici tedbirleri tayin ettiğini ortaya koymak, geçici tedbirlere uyulup uyulmadığını Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin (AİHS) hangi maddeleri bağlamında incelediğini açıklamaktır. Çalışmada, ilgili düzenlemeler ve içtihat yanında akademik literatür incelenmek suretiyle, AİHM'nin geçici tedbirler rejiminin geri göndermeme ilkesinin uygulanmasındaki özellik ve önemi analiz edilmektedir.

AİHS mültecilerin, sığınma arayanların veya diğer göçmenlerin korunmasıyla ilgili spesifik bir hüküm içermemekle birlikte, AİHM öteden beri sınır dışı ve iade etme meselelerini özellikle Sözleşmenin yaşama hakkını düzenleyen 2. ve işkenceyi yasaklayan 3. maddelerindeki güvenceler çerçevesinde ele almıştır. AİHM, başvuranın gönderileceği ülkede öldürüleceği, işkenceye, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tâbi tutulacağı hususunda gerçek bir tehlike bulunduğuna kanaat getirirse, sınır dışı kararının uygulanmasının Sözleşmeyi ihlal edeceğine hükmetmektedir. Mahkeme, başvuranın davalı devletin ülkesindeki statüsüne önem atfetmeyerek ve sınır dışı kararının ulusal güvenlik gerekçelerine dayanmasının 3. maddeden doğan yükümlülükleri zayıflatmayacağını vurgulamakla, Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşmenin ilgili 33. maddesinin öngördüğünden daha kapsamlı bir güvence vazetmiştir. Mahkeme, geri göndermeme ilkesini, Sözleşmenin 6., 8. ve 13. maddelerinde öngörülen haklarla bağlantılı olarak da ele alabilmektedir.

AİHM, Tüzüğünün "Geçici Tedbirler" (Interim Measures) başlıklı 39. maddesi uyarınca, tarafların yararı veya yargılamanın uygun şekilde yürütülmesi için gerekli gördüğü geçici tedbirleri taraflara bildirebilmektedir. AİHM'nin sadece belirli konularda, özellikle başvurunun Sözleşmenin 3. maddesi çerçevesinde geri göndermeme ilkesine dayandığı durumlarda geçici tedbirler tayin etme yetkisini kullandığı görülmektedir. Bütün taraf devletlerde Sözleşmedeki güvencelerin süreceği varsayılmakla birlikte, zaman zaman bir başka taraf devletin ülkesine gönderme kararının durdurulmasına yönelik geçici tedbirler de belirlenebilmektedir. Böylece Mahkemenin geçici tedbirler rejimi, mültecilerin, sığınma arayanların ve diğer göçmenlerin Sözleşmenin 3. maddesinden (bazen de 6. ve 8. maddelerinden) kaynaklanan muhtemel haklarının nihaî karara kadar veya en azından bir süreliğine korunmasına hizmet ederek, uluslararası mülteci hukuku ve insan hakları hukuku içinde hayatî bir yer tutmaktadır.

Özellikle son yirmi yılda dünyanın -Irak, Somali, Afganistan, Suriye, Libya gibi çeşitli kriz bölgelerinden Avrupa'ya yönelen göç dalgaları, belirli bir bölgede güvence mekanizmalarıyla desteklenen etkili bir insan hakları rejimi tesis etmeyi hedefleyen Avrupa Konseyi üyesi devletleri yeni bir imtihanla karşı karşıya bıraktığı gibi, sınır dışı kararlarına karşı AİHM'ye sunulan başvuru ve geçici tedbir taleplerinde devasa bir artışa sebep olmuştur. 2010 yılında AİHM yaklaşık dört bin geçici tedbir talebi hakkında karar vermek zorunda kalmıştır. Mahkemenin -sınırlı kaynaklarıyla baş etmesi zor- bu iş yükü karşısında, gerek başvuranları gerek taraf devletleri kendisiyle işbirliğine çağırıp, standart bir kontrol listesine dayalı inceleme yapan Madde 39 Birimi kurma gibi usulî birtakım önlemler almasıyla, tedbir taleplerinde bir miktar azalma ve taleplerin değerlendirilmesi sürecinde belirli bir düzen sağlanmıştır. Dönem dönem güncellenen Uygulama Talimatında, geçici tedbir taleplerini sunma şartları belirtilip, tedbirlerin ancak ciddî ve onarılmaz bir zarar tehlikesinin varlığına kanaat getirilen hâllerde belirleneceği vurgulanmıştır. Ayrıca, öncelikle sınır dışı kararının yürürlüğünü durdurucu etkiye sahip iç hukuk yollarının izlenmesi gerektiği ve bu tür yollar varsa geçici tedbirler tayin etme

yetkisinin kullanılmayacağı belirtilmekle, taraf devletlerin ikincillik ilkesiyle uyumlu şekilde ilgili konularda güvenceler sağlayan mekanizmalar tesis etmesinin lüzumuna işaret edilmiştir.

AİHM, nisbeten yakın bir zaman önce bir sınır dışı vakasına ilişkin kararında, geçici tedbir kararlarının bağlayıcı olduğuna ve bunlara uyulmamasının AİHS m. 34'te düzenlenen bireysel başvuru hakkının etkili şekilde kullanılması hakkını ihlal ettiğine hükmetmiştir. Müteakip kararlarla da teyit edildiği üzere, geçici tedbirlere uymamanın 34. maddeden doğan yükümlülükleri ihlal edip etmediğinin değerlendirilmesinde, sonradan Sözleşmenin 3. maddesinin ihlal edilmediğine hükmedilmesi veya 34. madde çerçevesinde fiilen bir zararın doğmaması önem taşımamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Geri göndermeme ilkesi, Geçici tedbirler.

AVRUPA BİRLİĞİ'İN GÖÇ POLİTİKALARINDA "İNSAN ONURU"NUN YERİ

Arş. Gör. Sinem Abka, *Dokuz Eylül Üniversitesi, İşletme Fakültesi*

Dr. Öğr. Üyesi Zühal Ünalp Çepel, *Dokuz Eylül Üniversitesi, İşletme Fakültesi*

İnsan onuru kavramı Antik Yunan'dan başlayarak evrensel bir değer olarak gelişimini devam ettirmiştir. Dini öğretiler ve felsefi yaklaşımların temel referans noktası olan bu kavram özellikle dünya savaşlarının ardından uluslararası hukuk metinlerinde vurgu yapılan temel değerlerden biri haline gelmiştir. İlk olarak 1945 tarihinde Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın Önsöz'ünde yer edinen kavram, ardından 1948 tarihli İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 1. Maddesi ile hukuki bir norm haline gelmiştir. Bu maddede tüm insanların insan onuru ve hakları temelinde eşit doğdukları ve birbirlerine karşı bu normu gözeterek hareket etmeleri gerektiği vurgulanmaktadır.

2000'li yıllara gelindiğinde bu kavrama artık Avrupa düzeyinde geliştirilen hukuk metinlerinde de yer verilmeye başlanmıştır. Örneğin

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 13 No'lu Protokolü'nde demokratik bir toplumun temelleri insan onuruna dayandırılmaktadır. Benzer şekilde Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı da insan onurunun evrensel bir değer olarak demokrasi ve hukuk devleti ilkelerinin vazgeçilmez unsurlarından biri olduğunun altını çizmektedir. Bu kapsamda 2009 yılında yürürlüğe giren Lizbon Antlaşması, Temel Haklar Şartı'nı tüm üye devletler için bağlayıcı bir hale getirerek Avrupa Birliği (AB) üyesi devletlere insan hakları alanında ortak sorumluluklar yüklemiştir. Görüldüğü üzere insan onuru kavramı çoğunlukla hukuk ya da felsefe disiplinlerinde ele alınmıştır. Ancak kavramın nasıl uygulanabileceğine ilişkin tartışmalar sınırlı sayıdadır. Bu kavramı disiplinler arası bir yöntemle ele alan Donna Hicks (Dignity - Its Essential Role in Resolving Conflict, 2011) insan onuruna yaraşır şekilde davranmanın uygulanabilirliğini birbirini tamamlayan 'kimliğin kabulü, içerme, hesap verebilirlik' gibi çeşitli unsurlara dayandırmaktadır.

2000'li yıllar aynı zamanda uluslararası ilişkiler disiplininde küresel düzeyde göç akınlarının konu olduğu bir dönem özelliğini taşımaktadır. Özellikle yoğun sığınmacı ve göçmeni sınırları içerisinde bulunduran AB de bu doğrultuda ortak bir sığınma sistemi ve göç politikası oluşturma çalışmalarına başlamıştır. Bu çalışmalar kendini normatif bir güç olarak tanımlayan AB'den insan onurunu da dikkate alan hukuki düzenlemeler yapması ve bunları pratiğe dökmesine ilişkin beklentileri beraberinde getirmiştir. Bu beklentiler doğrultusunda çalışmamızın temel amacı, evrensel hukuki bir değer haline gelmiş olan insan onuru kavramının AB'nin göç politikası oluşturma ve uygulamaya koyma aşamasında ne kadar dikkate alındığını tartışmaktır. Metot olarak içerik analizinin kullanılması planlanmaktadır. Söz konusu metot kapsamında, Hicks (2011) tarafından insan onuruna ilişkin önerilen unsurlar AB kurumları tarafından göç konusunda oluşturulmuş resmi metinler içerisinde taranacak olup elde edilen veriler AB'nin göç politikasında insan hakları ve insan onurunun sahip olduğu yerin tespit edilmesinde kullanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Göç politikaları, İnsan Hakları, İnsan onuru.

SIĞINMACILARI GERİ GÖNDERME YASAĞI BAĞLAMINDA AİHM'NİN HIRSI JAMAA VD. / İTALYA KARARININ HUKUKİ TEMELLERİ

Arş. Gör. Serhan Yıldırım, *Çukurova Üniversitesi, Hukuk Fakültesi*

Ulusal ve uluslararası mevzuatlarda mülteci-sığınmacı kavramlarının birbirinin yerine kullanıldığını, nüans farklarının zaman zaman göz önünde bulundurulmadığını görmekteyiz. Bu bakımdan bildiride öncelikle "sığınmacı" ve "mülteci" kavramlarının içeriği belirlenecektir. Türk öğretisinde yazarların bir kısmı ulusal mevzuattaki kanuni çerçeveyi dikkate alarak sığınmacı kavramına eğilmekte, diğer bir kısmı ise uluslararası sözleşmeler bağlamında Türk hukukunda sığınmacının hukuki niteliğini izah etmektedirler. Esasen sığınmacı kavramına uluslararası sözleşmelerde pek yer verilmemiştir. Bunun asıl nedeni ise sığınmacılık kurumunun daha çok iç hukuk meselesi addedilmesidir. Uluslararası sözleşmelerde sığınmacı kavramı yerine mülteci kavramını kullanılmıştır. Bu bakımdan sığınmacı kavramının tanımı daha çok iç hukuk mevzuatlarında yer almaktadır.

Sığınma kurumu ve mültecilik, Evrensel İnsan Hakları Sözleşmesi ve diğer uluslararası sözleşmeler çerçevesinde de değerlendirilecektir. Bu doğrultuda 28 Temmuz 1951 tarihinde Cenevre'de 26 ülkenin temsilcisi tarafından kabul edilen "Mültecilerin Hukuki Statüsüne Dair Sözleşme" hükümleri irdelenecektir. Söz konusu sözleşme ile tarihte ilk kez bir mülteci tanımı yapılmış, mülteci hakları ve standartlarının çağdaş bir listesi sunulmuştur. Ayrıca 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi ile mülteci iadesinin ölçütleri ve geleneksel hukukta bulunan "geri göndermeme" (non-refoulement) ilkesi güvence altına alınarak yasal entegrasyona odaklanılması, mülteci hukukunda bir milat olma misyonunun yüklenildiği söylenebilir. Tarihsel süreç ile 1951 Cenevre Sözleşmesi'nin eki niteliğinde, fakat bağımsız bir protokol olan Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1967 (New York) Protokolü ile Cenevre Sözleşmesi'nde yer alan tarih ve coğrafi sınırlandırma kaldırılmış böylece mülteci tanımı 1951 yılından sonra da dünyanın her yerinde

mülteci olmayı gerektiren durumla karşılaşan herkesi kapsar bir vaziyet kazanmıştır.

Son olarak uluslararası düzeyde hukuki güvenceler sağlanan mültecilik ve sığınma kurumunun İtalya özelinde ne şekilde tatbik edildiği irdelenecektir. Bu doğrultuda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Hirsi Jamaa vd./İtalya Kararında, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi m. 3'ün koruyucu işlevini nasıl yorumladığını ele alacağız.

ÖZEL HUKUK UYUŞMAZLIKLARINDA YABANCI UYRUKLU KİŞİLERİN MAHKEMEYE ERİŞİMİ

Doç. Dr. Mine Akkan, *Dokuz Eylül Üniversitesi, Hukuk Fakültesi*

Özel hukuk alanında, kişiler arasında uyuşmazlık çıkması halinde, bu uyuşmazlığa ilişkin çözüm yolları çeşitli şekillerde karşımıza çıkar: Bu anlamda, uyuşmazlığı çözmek için taraflar, serbestçe tasarrufta bulunacakları konularda kendi aralarında sulh olabilir; arabuluculuğa başvurabilir ya da tahkim yolunu tercih edebilir. Bu çözüm yöntemlerinin ötesinde (dava şartı arabuluculuk istisna olmak üzere; HUAK m. 18/A) tarafların uyuşmazlığı çözmek üzere medeni yargı alanında görevli mahkemelere başvurması her zaman mümkündür.

Anayasamızın "Hak arama hürriyeti" başlıklı 36. maddesine göre, "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir. Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamaz." Hak arama hürriyetine "herkes" sahip olduğundan, bu bağlamda özel hukuk uyuşmazlıklarında da, yabancı uyruklu kişilere ilişkin herhangi bir farklı düzenleme söz konusu değildir. Hak arama hürriyetinin sonucu olarak, özel hukuk uyuşmazlıklarında mahkemeye erişimi sağlayacak usul ve esaslar yani yargılama kuralları, temel olarak Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda düzenlenmiştir.

Yabancı uyruklu kişilerin, Türk mahkemeleri önünde davacı ve/veya davalı olmaları durumunda, mahkemenin hangi yargılama kural-

larını uygulayacağı, medeni usul hukukunun yer itibariyle uygulanması konusunu ilgilendirmektedir. Kısaca ve kural olarak belirtmek gerekirse mahkeme, önüne gelen uyuşmazlığın esasına uygulanacak maddi hukuk kuralı ile bağlı olmaksızın, uyuşmazlığın çözümünde kendi yargılama hukuku (lex fori) kurallarını uygulayacaktır. Diğer bir deyişle kural olarak, hâkim, kendi tâbi olduğu yargılama kurallarını esas alarak yargılamayı yürütür ve bir karar verir. Bu kuralın istisnaları (lex causae), daha çok maddi hukuku ilgilendiren ve maddi hukuk bağlantısı sebebiyle tarafların ehliyeti, ispat kuralları gibi kurallar olabilir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun yabancı uyruklu kişilerin taraf olduğu bir özel hukuk uyuşmazlığına uygulandığı durumda, yargılamanın dili; tercümandan yararlanılması; yabancı dilde yazılmış belgelerin (HMK m. 223) tercüme edilerek veya yabancı resmi belgelerin onaylanarak (HMK m. 224) yargılamaya getirilmesine ilişkin hükümler; tanığın Türkçe bilmezse tercümanla dinleneceği (HMK m. 263/1); adli yardımdan yararlanma koşulları (HMK m. 334 vd.) gibi düzenlemeler ilk olarak akla gelen uygulama alanı bulacak düzenlemelerdir. Yabancılık unsuru da taşıyan bu yargılamalar sırasında karşılaşılabilecek tercüme ve tercüman masrafları gibi masrafların, uyuşmazlığın özel hukuk boyutu sebebiyle kural olarak taraflarca karşılanacağı, ancak adli yardıma ilişkin düzenlemelerin bu konuda değerlendirilebileceği de dikkate alınmalıdır. Yabancı uyruklu kişilerle ilgili olarak, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 80. maddesi çerçevesinde, bu kişilerin davasını vekil ile takip etmesine karar verilip verilemeyeceği de ayrıca değerlendirilmelidir.

Sonuç olarak, bu çalışma kapsamında, yabancı uyruklu kişilerin Türk yargılama hukuku kuralları çerçevesinde mahkemeye erişimi, adil yargılanma, hukuki dinlenilme hakkı ve yargılama kuralları açısından geçerli eşitlik ilkesi bağlamında değerlendirilecektir. Bu çerçevede, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'ndaki mevcut yargılama hükümlerinin yeterli olup olmadığı, bu konularda bir değişikliğe ihtiyaç olup olmadığı, değişiklik ihtiyacı varsa ne yönde düzenlemeler yapılabileceği soruları cevaplanmaya çalışılacaktır. Burada genel olarak belirtmek

gerekir ki, hak arama hürriyeti açısından, Türk vatandaşları ile yabancı uyruklu kişiler arasında esasen bir fark gözetilmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Mahkemeye erişim, Medeni yargı, Yabancı uyruklu kişiler, Hukuk Muhakemeleri Kanunu, Hak arama hürriyeti.

"TURKUAZ KART" SİSTEMİ VE BUNA BAĞLI İSTİSNAÎ YOLDAN TÜRK VATANDAŞLIĞININ KAZANILMASINDA GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA ALTINDA BULUNAN GÖÇMENLERİN DURUMU

Doç. Dr. Uğur Tütüncübaşı, *Dokuz Eylül Üniversitesi, Hukuk Fakültesi*

28.07.2016 tarihinde kabul edilen 6735 sayılı Uluslararası İsgücü Kanunu (UİK) ile Türk hukukuna getirilen en önemli yeniliklerden biri olarak Turkuaz kart sistemi gösterilebilir. Turkuaz kart: Yabancıya, Türkiye'de süresiz çalışma hakkı, mevzuat hükümlerine göre eş ve bakmakla yükümlü olduğu çocuklarına ise ikamet hakkı veren belgeyi ifade eder (m. 3/1-ğ).

Kanunun madde gerekçesinde (m. 11), uluslararası işgücü politikasına uygun olarak ülkemiz ekonomisine ve istihdama olumlu etkisi olabilecek, ülkemizin kalkınmasını destekleyen yatırımlar yapacak, bilimsel ve teknolojik gelişmeye katkı sağlayacak, eğitim durumu, mesleki deneyimi ile AR-GE ve yenilikçi alanlarında yetişmiş, stratejik önemi haiz herhangi bir alanda öne çıkmış nitelikli yabancı insan gücünün ülkemize kazandırılmasına yönelik olarak Turkuaz kart adı altındaki bu kolaylaştırılmış yeni çalışma izin sistemi getirilmiştir.

Gelişmiş ülkeler, uzun zamandır iyi eğitim görmüş yetenekli ve kalifiye yabancı işgücünün ülkelerine gelmelerine ortam hazırlamaktadır. Bu bağlamda Avrupa Birliği mevzuatında yer alan "Mavi Kart" uygulamasıyla büyük benzerlik taşıyan "Turkuaz Kart" sistemiyle Türk kanun koyucu da, ülkemize gelmek isteyen yetişmiş nitelikli yabancı

işgücünün ve yatırımcının önünü açmak için bu özel düzenlemeyi getirmiştir.

"Turkuaz Kart" sahibi yabancılar, Türkiye'de süresiz çalışma izninin sağladığı haklardan aynı şekilde yararlanacaktır. Yani, özel kanunlardaki düzenlemeler hariç, sosyal güvenliğe ilişkin kazanılmış hakları saklı kalmak ve bu hakların kullanımında ilgili mevzuat hükümlerine tabi olmak şartıyla, Türk vatandaşlarına tanınan haklardan yararlanır. Süresiz çalışma izni olan yabancının seçme, seçilme ve kamu görevlerine girme hakkı ile askerlik hizmeti yapma yükümlülüğü yoktur. Ayrıca bu haklara ilave olarak "Turkuaz Kart" sahibi yabancılar ve bunların yabancı eşi, kendisinin ve eşinin ergin olmayan veya bağımlı yabancı çocuğunun, Türk Vatandaşlığı Kanununun 12. maddesinde düzenlenen istisnaî yoldan Türk vatandaşlığını kazanabilmeleri de mümkün kılınmıştır.

Ancak UİK madde 11/6'daki açık düzenleme uyarınca, "Turkuaz Kart" alabilmek için öngörülen nitelikleri taşısa dahi, geçici koruma sağlanan yabancılara "Turkuaz Kart" verilemeyeceği hükme bağlanmıştır. Bu bakımdan geçici koruma altında ülkemizde bulunan Suriye vatandaşlarına "Turkuaz Kart" verilemeyecektir. Bu haktan faydalanmaları için öncelikle geçici koruma statülerinin sona erdirilmesi gerekecektir. Geçici koruma statüsünün herhangi bir sebeple sona ermesi halinde, ilgilinin mevzuatta öngörülen şartları sağlaması durumunda "Turkuaz Kart" alması mümkün olacaktır. Bu bağlamda geçici koruma statüsü sona eren ve "Turkuaz Kart" almaya hak kazanan zorunlu göçmenlerin bir adım sonra İstisnaî yoldan Türk vatandaşlığını da kazanmaları mümkün olabilecektir.

Tebliğimizde "Turkuaz Kart" ve İstisnaî yolla Türk vatandaşlığının kazanılmasına ilişkin şartlar ve bunlara bağlı düzenlemeler ayrıntılı olarak açıklanıp, ülkemize zorunlu göç eden kişilerin durumları bu kapsamda değerlendirilecek ve somut sonuçlar ile öneriler ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Turkuaz kart, Türk vatandaşlığının istisnai yoldan kazanılması, Geçici koruma, Mülteci, Sığınmacı.

MÜLTECİ VE SIĞINMACILARIN ADALETE ERİŞİMİNDE ADLİ YARDIM

Dr. Öğr. Üyesi Aslı Aras, *Kıbrıs İlim Üniversitesi, Hukuk Fakültesi*

Türkiye Cumhuriyeti'nin 1949 yılında onayladığı 10 Aralık 1948 tarihli İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde belirtildiği üzere hak arama özgürlüğü, mülteci ve sığınmacılar dahil herkes için tanınmış bir haktır. Mülteci ve sığınmacıların ulusal ve uluslararası mevzuat çerçevesinde kendilerine tanınmış olan bu hakkı etkin bir şekilde kullanabilmeleri için gerekli zeminin sağlanması gerekmektedir. Bu anlamda, mülteci ve sığınmacılara adli yardım hizmetlerinden yararlanma imkanının tanınmasının önemi büyüktür. Adli yardım, avukatlık ücretini ve diğer yargılama giderlerini karşılama olanağı bulunmayan kişilere devlet tarafından sağlanan bir hizmet olarak, yargı organları önünde hak arama hürriyetinin ve kanun önünde eşitliğin bir güvencesidir. Başta 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Cenevre Sözleşmesi ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu olmak üzere hem uluslararası hem de ulusal belgelerde sığınmacıların adli yardım hizmetlerinden yararlanma hakkı teyit edilmektedir. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nda Cenevre Sözleşmesinden farklı olarak uluslararası koruma statüleri mülteci, şartlı mülteci ve ikincil koruma olarak belirlenmiştir. Ayrıca kitlesel akın olarak geçici korumaya da yer verilmiştir. Uluslararası koruma ve geçici korumadan yararlanan yabancılara sağlanan adli yardım hizmeti, diğer yabancılara sağlanan adli yardımdan farklı düzenlenmiştir. Çalışmamızın amacı, ulusal ve uluslararası hukuki düzenlemelerde yer alan adli yardım hizmetinin kapsamı, koşullarını belirlemek ve uygulamadaki sorunlara çözüm önerileri sunmaktır.

YABANCI UYRUKLU ŞAHISLARA TÜRKİYE'DE YAPILAN TEBLİGATLARIN USÛL, HÜKÜM VE SONUÇLARI

Dr. Öğr. Üyesi Ramazan Korkmaz, *Pamukkale Üniversitesi, Hukuk Fakültesi*

Türkiye'de yerleşik ya da geçici bir süre için bulunan yabancı uyruklu kişilere, bilgilendirme ve belgelendirme faaliyeti kapsamında ne şekilde tebligat yapılacağı hususunda 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nda ve 25.12.2012 tarihli ve 28184 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'te çok sınırlı düzenlemeler yer almaktadır. Halbuki yurtdışında bulunan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına yapılacak tebligatlarda uyulacak usûl bilhassa Yurt Dışı Tebligat ve İstinabe Taleplerinde Uyulması Gereken Usul ve Esaslara Dair Tebliğ hükümleri ile ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Hâl böyle olunca çok sınırlı sayıdaki bu düzenleme ile özellikle de ülkemizde göçmen, geçici olarak korunan ya da sığınmacı olarak bulunan kişilere yapılacak tebligatlarda önemli sorunlar yaşanmaktadır. Söz konusu yabancı kişilere hem kendi ülkelerinden hem de Türkiye Cumhuriyeti'nin tebligat çıkarmaya yetkili makamlarından çıkarılacak tebligatlarda, tebliğ evrakının muhataba ulaşabilmesi adına bazı de lege feranda önerilerde bulunulması gerekecektir.

Türk vatandaşlarına yapılan tebligatlarda uyulan ilgili kanun hükümlerinin yabancılar bakımından aynen uygulanması adil yargılanma hakkı bağlamında, bilhassa hukukî dinlenilme hakkının sağlanabilmesi için sorun yaratabilecektir. Bir örnek vermek gerekirse, tebliğ imkânsızlığı ve tebliğden imtinayı düzenleyen Tebligat Kanunu'nun 21. maddesine uygun olarak yapılan tebligatın yabancı uyruklu kişilere, özellikle de Türkiye'de resmî yerleşim yeri olmayıp da ikamet izni verilen, geçici koruma sağlanan ya da çeşitli sebeplerle ülkede bulunan kişilere uygulanması AİHS m. 6 kapsamında hak ihlallerine neden olabilecektir. Yine bu bağlamda olmak üzere, tebliğ evrakının, kendisine tebligat çıkarılan muhatabın konuştuğu dilde hazırlanması gerekecek olup aksi halde bilgilendirme ve belgelendirme faaliyetinin geçersizli-

ğinden söz edilebilecektir. Benzer şekilde, Türkiye'deki yabancılara yapılacak tebligatı düzenleyen, yoruma ve yenilenmeye muhtaç olan Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'in 45. maddesi de bazı sorunların doğmasına neden olabilmektedir.

Bu çalışmada, Türkiye'de bulunan yabancı kişilere gerek vatandaşlık bağı ile bağlı oldukları kendi ülkelerinin makamlarından gerek Türkiye Cumhuriyeti'nin ilgili makamlarından gerekse de üçüncü bir ülkeden yapılacak tebligatlarda uyulması gerekli usûlî şartlar ve bu şartlara uyulmamasının muhtemel sonuçları, Tebligat Kanunu'nun m. 25-27, Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'in m. 42-47 hükümleri ve tebligatın yapılmasına yönelik ikili ve uluslararası anlaşmalarla -uygulamadan örnekler de sunularak- karşılaştırmalı olarak aktarılmaya çalışılacaktır.

GEÇİCİ KORUMA SAĞLANAN YABANCILARIN DAVA EHLİYETİ

Dr. Öğr. Üyesi Cansu Atıcı, *İzmir Ekonomi Üniversitesi, Hukuk Fakültesi*

Anayasamızın 36. maddesine göre herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir. Bu düzenlemede, yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma hakkının sadece Türk vatandaşlarına tanınmadığı görülmektedir. Türk mahkemelerinden hukuki koruma talebinde bulunabilecek kişilere ilişkin olarak bir sınırlama getirilmemiştir. Geçici koruma sağlanan yabancılar da özel hukuk uyuşmazlıklarında davacı ya da davalı olabilir. Ancak bu kişilerin yargılamada bizzat yer alabilmeleri için dava ehliyetine sahip olmaları gerekmektedir.

Dava ehliyeti, taraflardan birinin bizzat kendisi ya da yetkilendirmiş olduğu bir temsilci aracılığı ile usûli işlemler yapabilme ve yargılamayı yürütebilme ehliyetine sahip olmasıdır. Türk hukukunda dava ehliyetinin kapsamı 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 51. maddesinde belirlenmiştir. Bu maddeye göre dava ehliyeti, medeni

hakları kullanma ehliyetine göre belirlenecektir. Bir başka deyişle medeni usûl hukukunda dava ehliyeti, maddi hukukta yer alan fiil ehliyetine ilişkin kurallara atıf yapılarak düzenlenmiştir.

Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkındaki Kanun'un 9. maddesi uyarınca, fiil ehliyetinin başlangıcı, dereceleri, muhtevası ve kısıtlanması ilgili gerçek kişinin milli hukukuna tabidir. Dava ehliyeti, usûl hukukuna ilişkin bir kavram olmakla birlikte maddi hukuka atıf yapılarak medeni hakları kullanma ehliyetine sahip olan herkesin dava ehliyetine de sahip olacağı öngörüldüğünden, dava ehliyetine uygulanacak hukuk bakımından da fiil ehliyetinin tabi bulunduğu hukukun belirlenmesi önem göstermektedir. Bununla birlikte Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkındaki Kanun'un 4. maddesi'nin a bendi, yetkili hukukun vatandaşlık esasına göre tayin edildiği hallerde vatansızlar ve mülteciler hakkında yerleşim yeri, bulunmadığı hâllerde mutad mesken, o da yok ise dava tarihinde bulunduğu ülke hukuku uygulanacağını hükme bağlamıştır. Burada milli hukukun tespiti bakımından Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkındaki Kanun vatansızlar ve mülteciler hakkında özel bir düzenleme içerse de geçici korunanların şahsi statüsüne uygulanacak hukuka ilişkin özel bir düzenlemeye yer vermemiştir. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 91. maddesinin 1. fıkrası uyarınca ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara geçici koruma sağlanabilir. Türkiye, geçici koruma sağlanan yabancı sayısının fazla olduğu bir ülkedir. Söz konusu sığınmacıların şahsi statüsüne hangi hukukun uygulanacağına yönelik ne Türk hukukunda ne Cenevre Sözleşmesinde bir düzenleme mevcut değildir.

Geçici koruma sağlanan yabancıların dava ehliyetine sahip olup olmadığının belirlenmesi medeni usûl hukuku bakımından önem göstermektedir. Çünkü 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 114. maddesinin birinci fıkrasının d bendinde dava ehliyeti bir dava şartı olarak kabul edilmiştir. Kural olarak dava şartlarının yargılamanın en başından sonuna kadar bulunması gerekir (HMK m. 115/I). Dava

ehliyetine sahip olmayan geçici koruma sağlanan yabancıların ise davada kanuni temsilcileri aracılığı ile temsil edilmeleri gerekecektir.

Bu çalışmada geçici koruma sağlanan yabancıların Türk mahkemeleri önünde bir özel hukuk uyuşmazlığı sebebiyle dava açmaları ya da davalı durumda bulunmaları ihtimalinde dava ehliyetlerinin hangi hukuka dayanılarak belirlenmesi gerektiği ve davada kanuni temsilleri hususları üzerinde durulacaktır.

TÜRKİYE'NİN GÖÇ POLİTİKALARI

Dr. Gökçe Ok, *İçişleri Bakanlığı, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Genel Müdür Yardımcısı*

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün çalışmaları, sığınmacıların adalete erişimi, Türkiye'nin göç politikası kapsamında bilgi verilecektir.

ULUSLARARASI İŞGÜCÜ KANUNUNA GÖRE ÇALIŞMA İZNİ BAŞVURULARINDA FARKLI DÜZENLEMELERE TABİ YABANCILAR

Doç. Dr. Özgür Hakan Çavuş, *Manisa Celal Bayar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*

6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu'na göre bazı yabancıların Türkiye'de çalışmaları ile ilgili olarak farklı düzenlemeler bulunmaktadır. Bu yabancıları; çalışma izinleri istisnai olarak verilen yabancılar, uluslararası koruma kapsamında olan yabancılar, yabancı öğrenciler, yabancı mühendis ve mimarlar ve serbest bölgelerde çalışacak yabancılar olarak beş ayrı grupta toplayabiliriz. Uluslararası koruma başvurusu yapan ve uluslararası koruma statüsü sahibi kişilerin çalışma hakları farklı statülere göre ayrı ayrı düzenlenmiştir. Geçici koruma kapsamında bulunan yabancılar da Türkiye'de çalışmak istedikleri takdirde çalışma iznine başvurmaları veya çalışma izni muafiyeti belgesi almaları gerekmektedir. Yabancı öğrenciler, öğrenimle-

rinin ilk yılını doldurduktan sonra çalışma izni başvurusunda bulunabilirler. Bunun yanında yabancı öğrenciler 4857 sayılı İş Kanunu'na göre sadece kısmi süreli çalışmalarda bulunabilirler. Yine yurtdışında eğitimini tamamlamış yabancı mühendis ve mimarlar, sadece Yükseköğretim Kurumu tarafından tanınmış üniversitelerde eğitim görmüş olmaları halinde proje bazlı ve geçici süreli işlerde çalışmak amacıyla Türkiye'de çalışma izni alarak mesleklerini icra edebileceklerdir. Bu kapsamda Yükseköğretim Kurumu'nun, ilgili yüksekokulun Türkiye'de tanındığına ilişkin kararı, yabancı mühendis veya mimarın çalışma izni almasında ön koşul olarak belirlenmiştir. Çalışma izni istisnai olarak verilen yabancılara örnek olarak, eğitim düzeyi, ücreti, mesleki deneyimi, bilim ve teknolojiye katkısı ve benzeri özellikleri itibarıyla nitelikli işgücü olarak değerlendirilen, Belirli bir süre için işvereni tarafından Türkiye'de gerçekleştirilen bir projede istihdam edilen, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti vatandaşları şeklinde düzenleme yapılmıştır.

Türkiye'de çalışma izinlerinin verilmesi konusunda asıl yetkili kurum Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler bakanlığı olmasına rağmen YÖK, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından da çalışma izni verilmeye devam edilmektedir. Ayrıca çalışma izni muafiyetleri de Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından verilmesi gerekirken hala İl Göç İdareleri tarafından çalışma izni muafiyetleri verilmektedir. Bu uygulamalar 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu'nun ruhuna aykırı bir durumdur. Bu nedenlerden dolayı çalışma izni başvuru farklılıkları mutlaka ortadan kaldırılarak uygulamada da tek yetkili kurumun Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı olması yönünde yeni düzenlemeler yapılmalıdır.

Çalışmamızda özellik gösteren bazı yabancıların çalışma izinleri, ilgili yasal düzenlemeler kapsamında incelenmiş ve sorunlara yönelik çözüm önerileri sunulmuştur.

GÖÇMEN İŞÇİLERİN İSTİHDAMDA AYRIMCILIĞA KARŞI KORUNMASI: ULUSLARARASI BELGELER ÇERÇEVESİNDE BİR DEĞERLENDİRME

Doç. Dr. Ayşegül Kökkılınç, *Dokuz Eylül Üniversitesi, İşletme Fakültesi*

Doç. Dr. Gözde Kaya, *Dokuz Eylül Üniversitesi, İşletme Fakültesi*

Göçmen işçi hareketliliği ulusal ve uluslararası düzeyde giderek artmakta; buna bağlı olarak göçmen işçilerin haklarının uluslararası belgelerle korunması ve etkin bir biçimde uygulanması gerekmektedir. Keza uluslararası normlar, göçmen işçiler ve işverenleri arasındaki ilişkileri düzenleyen ulusal hukuk normlarına dayanak oluşturması yönünden önem taşımaktadır. Göçmen işçiler, istihdam alanında ayrımcılık yasağı çerçevesinde bulundukları ülke devletlerinin kendi vatandaşlarına uyguladıkları muameleden daha az elverişli muamele görmeme hakkına sahiptirler. Uluslararası belgelere taraf devletler, ulusal hukuk mevzuatlarıyla göçmen işçilerin istihdamda ayrımcılığa karşı korunmasını öngören normları koyma ve uygulama yükümlülüğü altındadır. Bu çalışmanın amacı Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği ve ILO belgeleri çerçevesinde göçmen işçilerin istihdam alanında ayrımcılık yasağı ve eşit muamele ilkesine dair uluslararası normlar üzerinde karşılaştırmalı bir inceleme ve değerlendirme yapmaktır.

YABANCILARIN İŞSİZLİK ÖDENEĞİ VE DİĞER İŞSİZLİK SİGORTASI EDİMLERİNDEN YARARLANMASI

Dr. Öğr. Üyesi Senem Ermumcu, *Pamukkale Üniversitesi, Hukuk Fakültesi*

Yabancı, 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanununda Türkiye Cumhuriyeti ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişi olarak tanımlanmaktadır. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunun 4. maddesinin 2. fıkrasının c bendi gereğince, yabancı uyruklu kişiler hizmet akdine dayalı çalıştıklarında Kanunun 4. maddesinin 1. fıkrasının a bendine tabi olarak sigortalı sayılmaktadırlar. 5510

sayılı Kanunun 6. maddesinin e bendinde ise, yabancı bir ülkede kurulu herhangi bir kuruluş tarafından ve o kuruluş adına ve hesabına Türkiye'ye üç ayı geçmemek üzere bir iş için gönderilen ve yabancı ülkede sosyal sigortaya tabi olduğunu belgeleyen kişiler yurt dışında ikamet etmekte ise sigortalı sayılmamaktadırlar. Ayrıca, imzalanan ikili sosyal güvenlik sözleşmelerinde karşılıklı iki ülkenin çalışanlarının hangi ülkenin sosyal güvenlik mevzuatına tabi olacağına ilişkin hükümler bulunmaktadır.

İşsizlik sigortasının amacı ise, sigortalı işsizlere, işsizlik ödeneği vermek suretiyle gelir sürekliliğini sağlamak ve sigortalı işsizleri işe yerleştirmek ya da yeniden istihdam şansı elde edebilmeleri için gerekli olan meslek geliştirme, edindirme ve yetiştirme eğitimi vermektir.

4447 sayılı Kanunun 48. maddesine göre, bu sigorta kolu da zorunludur. Sigortalılara işe başladıkları tarihte işsizlik sigortasına ilişkin hak ve yükümlülükler uygulanacaktır.

4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun 46/I d bendinde *"bu Kanun kapsamına giren bir işyerinde bir hizmet akdine dayalı olarak çalışan ve çalıştığı süre içerisinde işsizlik sigortası primi ödeyen kimse"* olarak sigortalı kavramı tanımlanmıştır. Kanunun uygulanacağı sigortalılar ise, hizmet akdine dayalı çalışan kimse dışında 5510 sayılı Kanunun 2. fıkrasında belirtilen, mütekabiliyet esasına dayalı olarak uluslararası sosyal güvenlik sözleşmesi yapılmış ülke uyruğunda olanlar hariç olmak üzere, yabancı uyruklu kişilerden hizmet akdi ile çalışanlardır. 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun ilk şeklinde yabancıların kapsama girebilmeleri için Türkiye ile yabancı ülke arasında ikili sosyal güvenlik anlaşmasının varlığı aranmakta idi. Ancak o dönemde yürürlükte olan Türkiye'de çalışan yabancıların tüm sigorta kollarına tabi olacaklarına ilişkin hüküm ile (4958 sy. Md 57) işsizlik sigortasındaki hüküm (ikili anlaşmanın varlığını aramak) çelişmekte idi. Bu nedenle, 4447 sayılı Kanunda 5754 sayılı Kanunla değişiklik yapılarak hizmet akdine dayalı olarak çalışan yabancıların işsizlik sigortasından yararlanmaları sağlanmıştır. Bunun için de ikili sosyal güvenlik anlaş-

masının varlığı aranmayacaktır. Görüldüğü üzere, işsizlik sigortasının uygulanacağı kişiler yani 4447 sayılı Kanunun kapsamı belirlenirken 5510 sayılı Kanuna paralel bir düzenleme yapılmıştır.

Bu çalışmada, ülkemizde bir işverene hizmet akdi ile bağlı olarak çalışan yabancıların işsizlik ödeneği ve İşsizlik Sigortası Kanunundaki diğer edimlerden nasıl yararlanabilecekleri ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: İşsizlik Sigortası, Çalışan Yabancılar, İşsizlik Sigortası Edimleri.

TÜRKİYE'DE GEÇİCİ KORUMA STATÜSÜNDE OLAN KİŞİLERİN ÇALIŞMA HAKKI

Dr. Öğr. Üyesi Asiye Şahin Emir, *İzmir Bakırçay Üniversitesi, Hukuk Fakültesi*

Ülkeler arasında yaşanan çatışma ve şiddet olaylarının artması sonucunda göç eden ve sığınma arayan insan sayısında da artış görülmektedir. Ülkemiz coğrafi konumu itibariyle göç yolları üzerinde olduğu için sıklıkla göç almaktadır. Ülkemize sığınan ve geçici koruma statüsünde olan kişiler, ülkemizde kaldıkları süre boyunca eğitim, sağlık, iletişim, çalışma hayatında yer alma gibi birçok sorun ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Türkiye'ye yönelen göçün bir sonucu olarak yabancılara ilişkin mevzuat da sürekli değişim halindedir. Türkiye'deki yabancıların durumuna ilişkin 2013 yılında 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu kabul edilmiştir.

Her devlet, vatandaşlarının çalışma hakkını düzenleyici kurallar koyar. Ancak, ülke vatandaşları dışında o ülkede bulunan yabancıların da çalışma hakkı bulunduğundan, devletler yabancıların çalışma haklarını düzenlemektedirler. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 49. maddesinde de "herkesin" çalışma hakkı olduğu belirtilmiştir. Anayasa'da güvence altına alınmış bu hak bazı durumlarda yabancılar bakımından sınırlandırılabilir. 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun kabulü yabancıların çalışmalarına ilişkin mevzuatın gözden geçirilmesi gereğini doğurmuştur. Bu nedenle 2016 yılında

6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu kabul edilmiş ve 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 91. maddesine göre, ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara geçici koruma sağlanabilir. Bu düzenlemeden de anlaşılacağı üzere, geçici koruma statüsünün en belirgin unsuru bireysel olarak uluslararası koruma işlemi yapılamamasıdır. 2011 yılından bu yana kitlesel halde Türkiye'ye gelen Suriye vatandaşlarının sahip oldukları hukuki statü geçici korumadır.

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 91. maddesine dayanılarak Geçici Koruma Yönetmeliği kabul edilmiştir. Bu yönetmelikte, geçici koruma işlemlerinin usul ve esasları ile bu kişilerin ülkemize kabulü, ülkemizde kalışı, hak ve yükümlülükleri, bu kişiler hakkında ülkemizden çıkışta yapılacak işlemler, kitlesel hareketlere karşı alınacak tedbirler ile ulusal ve uluslararası kuruluşlar arasındaki iş birliği ile ilgili hususlar düzenlemiştir.

Uluslararası İşgücü Kanunu, Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi ve Uluslararası Koruma Statüsü Sahibi Kişilerin Çalışmasına Dair Yönetmelik, Geçici Koruma Sağlanan 2 Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik ve Turkuaz Kart Yönetmeliği'nde geçici koruma statüsünde olan kişilerin çalışma haklarına ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. Geçici Koruma Yönetmeliği'nde ve Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik'te geçici koruma statüsünde sahip kişilerin çalışma izni alarak çalışabilecekleri belirtilmiştir. Bu sebeple bu kişiler, çalışma izni olmaksızın Türkiye'de çalışamaz veya çalıştırılamaz. Çalışma izni olsa dahi bu kişiler, yabancıların çalışamayacakları iş ve mesleklerde çalışamazlar.

Çalışma hakkı, geçici koruma kapsamında olan kişilerin günlük yaşamlarını idame ettirecek şekilde geçimlerini sağlayabilmeleri bakımından özel bir öneme sahiptir. Ayrıca bu hak, kişilerin içinde bulundukları topluma uyum sağlama sürecini kolaylaştırmaktadır.

Bu çalışmanın konusunu, ülkemizde geçici koruma kapsamında olan kişilerin çalışma hakkı ve çalışma hayatında karşılaştıkları sorunlar oluşturmaktadır. Bu çerçevede, geçici koruma kapsamında olan kişilere ilişkin mevzuatın gelişim süreci ve mevzuatta yer alan düzenlemeler incelenecektir. Ayrıca çalışmada, ilgili düzenlemelerin yerindeliği, geçici koruma kapsamındaki kişilerin çalışma hayatında yaşadıkları sorunlar ve bu sorunların çözümüne ilişkin önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Geçici koruma statüsü, Suriyeli işçiler, Çalışma hakkı, İş sözleşmesi, Çalışma izni.

ÇALIŞMA HAKKININ İHLALİ OLARAK SÖMÜRÜ SUÇU (TCK M. 117/2): GEÇİCİ KORUMA KAPSAMINDAKİ SURİYELİLER ÖRNEĞİ

Arş. Gör. Arzu Balan, *Hacettepe Üniversitesi, Hukuk Fakültesi*

Türk Ceza Kanununun (TCK) m. 117/2'de iş ve çalışma hürriyetinin ihlali kapsamında sömürü suçuna yer verilmiştir. Sömürü suçu, göç ve ceza hukuku kesişiminde bulunan önemli bir suç tipidir. Çalışmada suç tipinin suç genel teorisi bakımından kısa incelemesi yapılacaktır. Çalışmayla, suçu tipini görünür kılmak ve suçun mağdur profili içerisinde Geçici Koruma kapsamındaki Suriyelilerin de önemli bir yeri olduğuna vurgu yapmak amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelime: İş ve çalışma özgürlüğü, Sömürü suçu, Mağdur, Göç, Mülteci, Geçici koruma.

AVRUPA'YA İKİNCİ KAVİMLER GÖÇÜ (MÜ?): SORUNLAR, FIRSATLAR, TEHDİTLER, ÇÖZÜMLER

Doç. Dr. Süleyman Dost, *Süleyman Demirel Üniversitesi, Hukuk Fakültesi*

Göç, insanlık tarihi kadar eskidir. İnsanlar çeşitli sebeplerle farklı yerlere göç edebilmektedirler. Ancak bir ülke veya ülkelerin tolere

edebileceği sayıdan fazla olan kitlesel göç hareketlerinin sonuçları çok daha ağır olmaktadır. M.S. 350 yıllarında başlayan ilk kavimler göçü özellikle Avrupa'da hukuki, siyasi, sosyal, kültürel, sosyolojik ve psikolojik pek çok değişikliğe sebep olmuştur. Son yüzyıl içinde de özellikle sığınma temelli kitlesel göç hareketleri de bütün dünyanın ve özellikle de Avrupa'nın uğraşmak zorunda kaldığı en önemli sorunlar arasında yer almıştır. Şimdi de Türkiye'nin kendi ülkesinden Avrupa'ya gitmek isteyen sığınmacıları engellememe politikası genelde bütün Avrupa ülkelerini, özelde ise sınırlı sayıda gelişmiş bazı üye AB devletleri üzerinde büyük baskı oluşturmuştur. Devam eden kitlesel sığınma krizine bugüne kadar ciddi bir çözüme yanaşmayan AB üye devletleri, sürdürülebilir bir çözüm bulmaya çalışarak adeta bu sorunla yeniden yüzleşmek zorunda kalmıştır.

Yüz binlerce insan savaş ve iç karışıklıklardan, otoriter rejimlerden veya yoksulluktan dolayı özellikle Orta Doğu, Güney Asya ve Kuzey Afrika'dan Türkiye'ye, buradan da Avrupa ülkelerine kaçmaktadır. Bilindiği gibi, artan bir sığınmacılık temelli göç olgusu aslında Türkiye ve Avrupa'nın ortak bir sorunudur. Ancak AB ve üye devletler bu soruna kalıcı bir çözüm bulmak yerine özellikle Türkiye üzerinden sorunun kendi ülkelerine ulaşmasını geciktirmişlerdir. Aslında göç, farklı amaçlarla yapılabilir: daha iyi yaşam standartlarına kavuşmak, iş bulmak, eğitim, aile birleşimi, sığınma ve diğer nedenler. Hatta iklim değişikliği veya küresel ısınmadan kaynaklanan göç veya sığınmalar da bugün uluslararası toplumun gündemindedir.

Bu tebliğde, sığınma temelli kitlesel göç hareketleri sorunu temel alınmıştır. Bu kapsamda işbirliği, dayanışma ve adil sorumluluk paylaşımı ilkelerinden hareketle sığınma mekanizmalarının zayıflığını vurgulayarak neyin yanlış gittiği sorgulanmaktadır. İşbu kitlesel sığınma hareketlerinin Türkiye ve Avrupa ülkeleri açısından fırsat ve tehdit yönüne dikkat çekilmektedir. Özellikle kitlesel sığınma hareketlerinin uluslararası kuralları ve demografik yapıyı değiştirerek ülke sınırlarını ve hatta yönetimleri değiştirme aracına dönüştürülmesi yönü üzerinde durulmaktadır. Türkiye dâhil Avrupa sığınma sisteminin bazı dezavantajlarının üstesinden gelmek için, ortak değerleri ve çıkarları

uygulanabilir bir şekilde teşvik edebilecek yeni ve yapıcı bir çözüm önermektedir.

KİTLESEL AKINLAR İLE ULUSLARARASI BARIŞ VE GÜVENLİK ARASINDAKİ İLİŞKİ: BİRLEŞMİŞ MİLLETLER GÜVENLİK KONSEYİNİN BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ANDLAŞMASININ VII. BÖLÜMÜNDEKİ YETKİLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Uğur Samancı, *Dokuz Eylül Üniversitesi, Hukuk Fakültesi*

Ortak bir nedenden kaynaklanan ani ve orantısız sığınmacı akını olarak tanımlanabilen kitlesel akınların ortaya çıkmasındaki en önemli sebeplerden biri silahlı çatışmalardır. Birleşmiş Milletler (BM) Mülteciler Yüksek Komiserliğinin verileri incelendiğinde, tüm mültecilerin % 57'sinin Suriye, Afganistan ve Güney Sudan gibi silahlı çatışmaların yaşandığı devletlerin ülkelerinden kaynaklandığı görülmektedir. Geniş anlamda uluslararası mülteci hukuku, belirli sebeplerle kendi devletlerinin sınırlarını aşarak uluslararası koruma arayan kişilere yapılacak muameleyi düzenlemekte; kitlesel akınların altında yatan sebeplerle mücadeleye yönelik tedbirlerle ilgilenmemektedir. Kitlesel akınların mümkün olduğunca önlenmesi bakımından önümüzdeki 20 yıla yönelik hedef, bu akınların altında yatan sebeplerle mücadeleye öncelik verilmesi olmalıdır. Bu bağlamda çalışmamız, kitlesel akınların uluslararası barış ve güvenlikle ilgisini ortaya koymayı ve bu akınların en önemli sebeplerinden biri olan silahlı çatışmaların sona erdirilerek barışın korunması ya da yeniden tesisinde Güvenlik Konseyinin rolünün vurgulanmasını amaçlamaktadır. Çalışmamız, konuya ilişkin literatürden, BM kararlarından ve ilgili olduğu ölçüde uluslararası yargı organlarının kararlarından yararlanılarak hazırlanmıştır.

BM Güvenlik Konseyi, uluslararası barış ve güvenliğin korunmasından sorumlu başlıca organ olup, BM üyesi devletler Güvenlik Kon-

seyinin kararlarını kabul etme ve uygulama konusunda yükümlülük üstlenmek suretiyle Konseye bağlayıcı kararlar alabilme yetkisi tanımışlardır (BM Andlaşması, m. 24/1, m.25). Uluslararası barış ve güvenliğin korunması konusundaki görevlerini yerine getirirken Konseyin BM'nin amaçlarına ve ilkelerine uygun davranması gerekir. Uluslararası barışın tehdit altında olduğu, bozulduğu ya da bir saldırı fiilinin gerçekleştiği hallerde Güvenlik Konseyi BM Andlaşmasının VII. Bölümü çerçevesinde ekonomik yaptırımlardan silahlı kuvvet kullanılmasına varan türlü zorlama tedbirlerine karar vererek uluslararası barış ve güvenliğin korunmasını ya da yeniden tesisini sağlayabilir. BM Güvenlik Konseyinin BM Andlaşmasının VII. Bölümü çerçevesinde bir karar alabilmesinin ön koşulu, Konseyin uluslararası barışın tehdit altında olduğunu, bozulduğunu ya da saldırı eyleminin gerçekleştiğini saptamasıdır (BM Andlaşması, m. 39). Bu tespit yapılırken Güvenlik Konseyinin takdir yetkisi son derece geniş olup, Konsey uygulamasında en sık başvurulan "barışa yönelik tehdit" kavramı içeriğine türlü durumların dâhil edilmesine müsaittir. Nitekim bu sayede Güvenlik Konseyi, yalnızca bir devletin egemenlik alanında gerçekleşen iç çatışmalardan insan haklarının ağır ihlallerine kadar çeşitli krizlere müdahil olabilmiş; BM'nin uluslararası barış ve güvenliğin korunması amacına hizmet edebilmiştir.

Kitlesel akınların veya daha ziyade bu akınların ortaya çıkmasına yol açan sebeplerin uluslararası barışı tehdit ettiği Güvenlik Konseyi tarafından saptanırsa, Konsey kitlesel akının altında yatan sebeplerin ortadan kaldırılması için gerekli gördüğü, silahlı kuvvet kullanılmasını içermeyen ya da silahlı kuvvet kullanılabilecek türlü tedbirleri kararlaştırabilir. Uygulamada, özellikle Soğuk Savaşın sona ermesinden sonra, Güvenlik Konseyinin yoğun mülteci akınlarına da yol açan silahlı çatışmaları, insanî krizleri ve ağır insan hakları ihlallerini içeren durumları uluslararası barışa karşı tehdit olarak saptadığı örnekler mevcuttur. Bunlardan ilki, sivillere yönelik sınır ötesi büyük mülteci akınına sebep olan baskının bölgede uluslararası barış ve güvenliği tehdit ettiğinin tespit edildiği Irak'a ilişkin 688 (1991) sayılı Karardır. Daha sonra 1990'lı yıllarda iç çatışmaların bölge devletlerine etkisinin özel-

likle yoğun mülteci akınlarıyla birlikte dikkate alınmak suretiyle uluslararası barışı tehdit ettiği tespitine Yugoslavya'ya, Haiti'ye, Ruanda'ya ilişkin kararlarda yer verildiği görülmektedir. Yine uluslararası barışın tehdidi ve yoğun mülteci akını arasındaki ilişkinin teyit edildiği Kosova [S/RES/1199 (1998)] ve Darfur [S/RES/1556 (2004)] krizlerinden de söz etmek mümkündür. Bu tür durumlarda uluslararası barışın tehdit altında olduğunu saptayan Güvenlik Konseyi, kitlesel akına yol açan çatışmaların sona erdirilmesi için BM Andlaşmasının VII. Bölümü çerçevesinde gerekli tüm tedbirleri alma yetkisine sahiptir.

BM Güvenlik Konseyinin kitlesel akınlara yol açan çatışmalara, ağır insan hakları ihlallerine ve insani krizlere BM Andlaşmasının VII. Bölümü çerçevesinde kararlaştıracağı zorlama tedbirleriyle müdahale edebilmesi için, ilgili kararın alınması sırasında 5 sürekli üyesinden birinin olumsuz oy kullanmamış olması gerekir. Zira 15 üyeli BM Güvenlik Konseyinin 5 sürekli üyesinin (ABD, Birleşik Krallık, Çin, Fransa, Rusya Federasyonu), usul meseleleri dışındaki kararların alınmasında veto yetkisi bulunmaktadır. Bu yetki sebebiyle, başta 2011'den itibaren yaşanan Suriye krizi olmak üzere çeşitli krizlerde BM'nin etkinliğinin sınırlı kaldığı görülmektedir. Uluslararası toplumun tamamını temsil eden BM'nin ağır insani krizlere gerekli olduğu ölçüde ve sürede müdahale edebilmesi, Örgütün uluslararası barış ve güvenlik ile insan haklarının korunması gibi amaçlarına ulaşılabilmesi bakımından son derece önemlidir. Bu bağlamda Türkiye tarafından başta BM olmak üzere çeşitli uluslararası platformlarda dile getirilen, BM Güvenlik Konseyi sürekli üyelerinin veto yetkisinin bir bütün olarak Örgütü etkisiz bıraktığı ve bunun ağır insani trajedilerle sonuçlanabildiği eleştirisini ortaya koyan "Dünya beşten büyüktür." ifadesinin haklılığı açıktır. Dolayısıyla BMÖ bundan sonraki süreçte reform hedeflerinde, Güvenlik Konseyinin karar alamadığı ağır insani krizleri de dikkate alarak, kitlesel akınlara yol açabilecek çatışmaları daha başlamadan uygun yöntemlerle önlemenin, çatışmanın varlığı halinde zamanında alınacak uygun tedbirlerle bunu sona erdirmenin ve gerekli olduğunda çatışma sonrası barış inşası faaliyetiyle krizin etkilerini gidermenin yollarına odaklanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Kitlesel akınlar, BM Güvenlik Konseyi, BM Antlaşmasının VII. Bölümü, BM Güvenlik Konseyi sürekli üyelerinin veto yetkisi, Uluslararası barış ve güvenlik.

ULUSLARARASI GÖÇ'ÜN SEÇİM BİLDİRGELERİNDEKİ YERİ : 24 HAZİRAN 2018 GENEL SEÇİMİNE İLİŞKİN BİR DEĞERLENDİRME

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Gülce Uygun, *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi*

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki siyasi partilerin, 24 Haziran 2018 Genel Seçimleri için ortaya koydukları seçim bildirgelerinde göç konusuna ne ölçüde yer verdiklerini incelemektir. 2018 seçim sonuçları itibariyle, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde temsil edilen beş parti - Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti), Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), Halkların Demokratik Partisi (HDP), Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) ve İYİ Parti'nin - seçim bildirgeleri, doküman incelemesi yöntemi ile içerik analizi yapılarak ele alınmaktadır. Seçim bildirgeleri siyasi partilerin vizyonlarını ve hedeflerini topluma duyurmanın yanı sıra, mevcut sorunlu konuları değerlendirmekte ve iktidarı elde ettiklerinde izleyecekleri politikaların ipuçlarını da ortaya koymaktadır. Türkiye yakın coğrafyasında yaşanan istikrarsız ortam ve özellikle Suriye iç savaşının etkisiyle, hem transit hem de hedef ülke olarak, sayısı 4 milyonun üzerinde farklı statülerdeki göçmenlere ev sahipliği yapmaktadır. 2015 yılı itibariyle 'kriz' olarak adlandırılan uluslararası göç olgusu, Türkiye'nin hem güncel hem de gelecekteki iç ve dış politikasını, güvenliğini, uluslararası aktörlerle ilişkilerini doğrudan etkileyen en önemli konulardan birini oluşturmaktadır. Dolayısıyla, somut, kapsamlı ve sürdürülebilir bir vizyona, çözüm önerilerine ve politikalara ihtiyaç olduğu yadsınamaz bir durumdur. Buna karşın, mevcut analize konu olan seçim bildirgelerinde, incelemede baz alınan temalar ve kodlarla birlikte değerlendirildiğinde, göçün çoğunlukla, konunun önemi ile ters orantılı bir yer edindiği gözlemlenmektedir. Konuyu sadece AK Parti'nin ayrı bir "göç" başlığı altında ele aldığı görül-

mektedir. CHP, "Dış Politika" ana başlığı altında "Suriye'de Savaşın Sona Erdirilmesi" kapsamında değerlendirirken, HDP, "Sığınmacılar ve Mültecilere Eşit ve Özgür Yaşam" bağlamında ele almaktadır. MHP'nin ayrı bir başlık açmaksızın, "Güvenlik ve Savunma- Asayişin Tesisi" kapsamında kısaca değindiği, İYİ Parti'nin ise "Suriye Politikamız" başlığı altında ele aldığı görülmektedir. Göç kodlarına en fazla AK Parti bildirgesinde rastlandığı gözlemlenmekle birlikte, bu durumda iktidar partisi olmasının doğal bir sonucu olarak, salt geleceğe dönük bir projeksiyon ortaya koymanın ötesinde, geçmiş dönemlerde yaptıklarına yer vermesi de etkili olmaktadır.

TÜRKİYE'NİN İSKÂN MESELESİ

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Akif Etgü, *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Hukuk Fakültesi*

Göç olgusu bize uzak bir olgu değildir. Bilindiği üzere Anadolu'dan önceki vatanımız Orta Asya idi. Kadim zamanlardan beridir göç olgusuyla iç içe olan milletimiz, muhacirlerin iskânı konusundaki başarılarından aldığı güçle büyük devletler kurabilmişlerdir. Selçukluların kullanmış olduğu "ikta sistemi" ve Osmanlı Devleti'nin ikta sistemini daha da mükemmelleştirerek, "tımar sistemi" ismiyle kullanması ile hem göçü iskân etmiş hem de sipahi yetiştirilmesini temin etmişlerdir. Eğer Osmanlı topraklarına yapılan göçler olmasa, insan potansiyeli adaletli bir şekilde yönetilmemiş olsa; Osmanlı'nın bu kadar hızlı büyüyüp gelişmesi belki de mümkün olamayacaktı.

Tarihimiz göçle iç içe olması kadar medeniyetimiz de göç olgusuna aşinadır. Zulme uğrama durumunda göç etmek; yani literatürdeki ismiyle "Hicret" biz Müslümanlara, Peygamberimizin sünnetidir. Dahası Kur'an-ı Kerim'de Nisa Suresi 97. Ayette belirtildiği üzere Allah'ın emridir. Nitekim mealen: …."Allah'ın arzı geniş değil miydi, hicret etseydiniz ya!" … buyurulmaktadır.

Gerçekten de bizler Batı'nın standartlarını kendimize örnek alarak göç olgusuna yaklaşamayız. Çünkü görülmektedir ki batılı standartlar

kağıt üzerinde kalmaktadır. Nitekim BM İHEB madde 14/1'e göre "Herkes, zulümden kurtulmak için başka ülkelerden sığınma/(iltica) talep etme ve sığınmacı/(mülteci) muamelesi görme hakkına sahiptir". Ancak Avrupa'nın özelde Yunan sahil güvenlik birimlerinin mülteci botlarını batırmaya yönelik medyaya da yansıyan görüntüleri bizi haklı çıkarmaktadır. Bizlerin hayata bakışı ile onlar arasında yüz seksen derecelik bir farklılık bulunmaktadır. Suriye'deki katliamdan dolayı muhacir/mülteci duruma düşenlere sırtımızı dönemeyiz. Hatta hangi dinden veya ırktan olursa olsun mazluma kapımızı kapatamayız.

Günümüzde devlet ve millet olarak bizlerin halletmesi gereken meseleler bulunmaktadır. Fakat meseleye bakış açısı meselenin halledilebilmesinin anahtarıdır. Ülkemizde bulunan muhacirler bizim misafirimiz değildir. Yüzyıl öncesine kadar aynı devletin çatısı altında yaşadığımız Suriyelileri ötekileştiremeyiz. Bu bağlamda Türkiye'nin mülteci sorunu yoktur. Türkiye'nin iskân meselesi vardır. Nüfus bir devletin en asli güç kaynağıdır. Türkiye İstatistik Kurumu nüfus projeksiyonları karşılaştırıldığında 2013 tarihli projeksiyonda Türkiye'nin nüfusu 2075 yılı itibariyle 89 milyon 172 bin olarak öngörülürken 2018 tarihli nüfus projeksiyonuna göre 2075 yılında Türkiye'nin nüfusunun 107 milyon olacağı tahmini yapılmıştır. Beş yıl arayla yapılan iki projeksiyonda yaklaşık 18 milyon kişilik farkın bulunmasının ana nedeni ülkemize gelen göçlerdir. Veriler göstermektedir ki göç olgusu bizim için yadsınamaz bir gerçeklik olarak karşımızda durmaktadır ve gelenlerin pek çoğu geri dönmeyeceklerdir. Öyleyse bu gerçeklik karşısında bize düşen, vatanımıza sığınan mazlumların yarınlarından emin olacakları ortamı oluşturmaktır. Bu insanların her an geri gönderilme korkusu, ancak yerleşik hayata geçirilmeleri ile son bulabilir. Devlet gecekondulaşmada düştüğü yanlışı tekrarlamamalı ve öncü planlayıcı gücünü göstermelidir. Çünkü Türkiye'nin süper güç olmasında bu insanların büyük katkıları olacaktır. Fakat bu insanlar çoğunlukla ucuz işgücü olarak görülmekte, sosyal güvenlik hakkından yoksun kalmakta, emeklilik primi ödeyememektedirler. Bu düzenin sömürüye dönüşmemesi için çalışan ve uygun görülen bu insanlar vatandaşlığa geçirilmelidir.

Bu vatandaşlık çifte vatandaşlık olmalı ve geldikleri devletlerle de ilişkilerinin devam etmesi sağlanmalıdır.

Türkiye'nin esaslı sorunlarından birisi ülke genelinde köylerin boşalması, tarımsal üretimin azalmasıdır. Ülkemize gelen muhacirler; toprak, makine, eğitim ve uzun süre yerleştiği yerden ayrılmama şartlarıyla bu boş kalan köylerde de iskân edilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Mülteci, Gelişme, Zulüm, Devlet Politikası.

MÜLTECİ HUKUKU BAĞLAMINDA ÇOCUK HAKLARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Akçaal, *Selçuk Üniversitesi, Hukuk Fakültesi*

İltica kısaca irade dışı sebeplerden kaynaklanan göç hareketleri şeklinde tanımlanabilir. Mülteci kavramı, 1951 tarihli Mültecilerin Statüsüne Dair Cenevre Sözleşmesi'nde yer almaktadır. Buna göre, mülteci ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan kişi olarak tanımlanabilir. Bu noktada hiç şüphesiz ki korunmaya en fazla muhtaç olanlar, ülkesini terk etmek zorunda kalan çocuklardır. Günümüzde çocuk hakları hem ulusal hem de uluslararası güvence altındadır. Çocuk haklarından maksat, çocuğun bedensel, zihinsel, duygusal, sosyal, ahlakî ve ekonomik bakımdan korunmasını ve gelişmesini sağlayan kurallar bütünüdür. Çocuk hakları en geniş kapsamıyla Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nde öngörülmektedir. Söz konusu Sözleşme'deki çocuk hakları dört ana kategoride ele alınabilir. Bu kapsamda yaşama hakları, çocuğun yaşama ve uygun yaşama standartlarına sahip olma, tıbbî bakım, beslenme, barınma gibi temel gereksinimlerini karşılamasına yönelik haklardır. İkinci olarak gelişme hakları ise, çocuğun yeteneklerinin en üst düzeyde gerçekleştirilmesi için gereken eğitim

hakkı, oyun ve dinlenme hakkı, bilgi edinme hakkı, din ve vicdan özgürlüğü, bilgi alma hakkı gibi hakları içermektedir. Üçüncü olarak koruma hakları ise, çocuğun her türlü ihmal, istismar ve sömürüye karşı korunmasına hizmet etmektedir. Son olarak da, katılma hakları çocuğun ailede ve toplumda etkinlik kazanmasını sağlamaya yöneliktir. Meselâ, görüşlerini açıklama, kendini ilgilendiren konularda karara katılma, dernek kurma ve toplanma hakları bu kapsamdadır. Böylece, insan haklarının birer parçası olan haklar çocuklara da tanınmaktadır. Ancak, günümüzde yaşanan göçlerin sıklığı ve boyutları dikkate alındığında, çocukların sahip oldukları bu imkânlardan ne ölçüde yararlanabildikleri hususu ayrıca incelenmeye değerdir. Bu, önümüzdeki yıllarda sadece komşu ülkelerin değil, bütün insanlığın ortak ve temel sorunu olarak daha da kendini hissettirecektir.

ÇİFTE EVLİLİK YAPAN SURİYELİLERİN TÜRKİYE'DE EVLİLİKLERİNİN GEÇERLİLİĞİ VE BUNUN TÜRK AİLE HUKUKU BAKIMINDAN SONUÇLARI

Dr. Öğr. Üyesi Meltem Ertuğrul, *Kıbrıs İlim Üniversitesi, Hukuk Fakültesi*

2011 Yılında başlamış olan Suriye iç savaşı sonucunda can güvenlikleri tehlike altındaki milyonlarca Suriyeli ülkelerinden göç ederek başka ülkelere sığınmak zorunda kalmışlardır. Bu kişilerin en çok göç ettiği ülke Türkiye'dir. Ülkemizde Suriyeliler, toplumdaki yaygın "mülteci" algısının aksine "geçici koruma" altındaki yabancı statüsündedirler. Geçici koruma kimlik belgesi verilerek Türkiye'de kalma hakkı sağlanan bu kişilerin sağlık, eğitim, çalışma, sosyal yardım, tercümanlık hizmeti alma, aile birleşimi gibi hakları bulunmaktadır.

Suriye Kişisel Statü Kanunu, bir erkeğin bazı durumlarda ikinci bir kadınla evlenerek çifte evlilik yapmasına olanak tanımaktadır. Oysaki Türk Medeni Kanunu çifte evliliği yasaklamış ve eşlerden birinin evlenme sırasında başkasıyla evli bulunmasını mutlak butlan sebebi kabul etmiştir. Milletlerarası özel hukukta, evlenmenin şekline yapıl-

dığı ülke hukukunun uygulanması ilkesi bulunmaktadır. Bu ilkeye göre, Türkiye'deki evlenme şekline uygun olmasa da Suriye hukuk kurallarına göre geçerli şekilde yapılmış olan evlilikler Türkiye'de de tanınır. Ancak mevcut evlilik Türk Hukuku'nda evlenme engeli teşkil ettiğinden, bu evlilikler yapıldığı yer hukuku olan Suriye'de geçerli olsa dahi, Türkiye'de geçersiz sayılabilmektedir. Zira evlenme ehliyeti ve şartları Türk kamu düzeniyle yakından ilişkilidir.

Ülkelerinde çifte evlilik yapmasa dahi, orada evli olan Suriyeliler Türkiye'ye geldiklerinde bazen Türkiye'de de ikinci bir evlilik yapabilmektedirler. Yaptıkları bu evlilik de Türk hukukuna göre geçersiz kabul edilecektir. Bu fiil aynı zamanda Türk Ceza Kanunu'na göre suç oluşturmaktadır.

Milletlerarası özel hukukta, evliliğin genel hükümleri, boşanma ve ayrılık sebepleri ile hükümleri eşlerin müşterek millî hukukuna tâbidir. Bununla birlikte, MÖHUK'nun 4. maddesi gereği, vatansızlar ve mülteciler hakkında yerleşim yeri, bulunmadığı hâllerde mutad mesken, o da yok ise dava tarihinde bulunduğu ülke hukuku kuralları uygulanmaktadır. Suriyelilerin bu madde kapsamında değerlendirilmesi halinde, Türkiye'deki aile hukuku meselelerinde de Türk hukuku kuralları uygulama alanı bulacaktır.

Suriye'de daha önce evlilik yapmış bir kişiyle, Türkiye'de evlenip yaşayan Türk veya Suriye dışında bir ülkenin vatandaşına müşterek mutad mesken hukuku, bulunmadığı takdirde Türk hukuku kuralları uygulanacağından, bu kişilere de Türk aile hukuku kuralları uygulanacaktır. Türk hukukunda ikinci evlilikler, hâkim tarafından butlanına karar verilinceye kadar geçerli bir evliliğin tüm sonuçlarını doğurur. Ayrıca önceki evlilik, ikinci evlilik hakkında butlan kararı verilmeden önce sona ermişse ve ikinci evlenmede diğer eş iyiniyetli ise, bu evlenmenin butlanına karar verilemez. İkinci evliliğin butlanına karar verilmesi halinde mal rejiminin tasfiyesi, tazminat, nafaka ve soyadı hakkında boşanmaya ilişkin hükümler uygulanır. Türk hukuku kuralları uygulandığı hallerde, ikinci evlilik içinde doğan çocuklar, bu evliliğin butlanına karar verilse dahi evlilik içinde doğmuş sayılırlar.

Bu çalışma kapsamında Türkiye'de geçerli şekilde evlenmek için gerekli olan koşullar açıklanarak, Suriye'de çifte evlilik yapan Suriyeliler ile Suriye'de evli olan biriyle Türkiye'de ikinci kez evlilik yapanların evliliklerinin Türkiye'de geçerliliği ve bunun aile hukuku bakımından sonuçları ile bu evlilikler içinde doğan çocukların (Türk hukuku hükümlerinin uygulandığı hallerde) soybağı durumu incelenmeye çalışılmıştır.

SURİYE VATANDAŞLARININ KİŞİSEL VE AİLE HUKUKU MESELELERİNE UYGULANACAK HUKUK SORUNU

Dr. Öğr. Üyesi Özlem Canbeldek, *Girne Üniversitesi, Hukuk Fakültesi*

Suriye Arap Cumhuriyeti'inde yaşanan iç savaş netecesinde 2011 yılında Türkiye'ye yoğun bir göç dalgası başlamış ve bugün itibariyle yaklaşık 3.5 milyon Suriyeli ülkemize sığınmıştır. Suriyeli sığınmacılar ülkemizde Gaziantep, Kilis, İstabul, İzmir gibi şehirlerde yoğun olmak üzere çeşitli şehirlere yerleşmişlerdir ve hayatlarını buralarda sürdürmektedirler. 2011 yılından beri yani yaklaşık olarak 9 senedir ülkemizde yerleşmiş ve hayat ilişkilerini sürdüren Suriyeli sığınmacıların evlenme, boşanma, velayet, miras, gaiplik gibi kişisel hukuk kapsamındaki hayat ilişkileri de ülkemizde cerayan etmektedir. Dolayısıyla bu ilişkilere gerek idari makamlar gerekse yargı makamları nezdinde hangi hukukun uygulanacağı önem arz etmektedir. Örneğin iki Suriye vatandaşı Türk mahkemeleri önünde boşanmak istediklerinde Türk hukununa mı tabi olacaklardır yoksa Suriye hukukuna mı? Kişiler ve aile hukuku meselelerinde Suriye hukuku ve Türk hukuku arasında önemli farklar olduğu üzere yukarıda belirtilen sorunun cevabının verilmesi Suriye vatandaşlarının hukuk güvenliğinin temini açısınan elzemdir.

Bir hukuki uyuşmazlığa hangi hukukun uygulacanağı sorusunun cevabı milletlerarası özel hukukun konusunu oluşturmaktadır. Ülkelerin milletlerarası özel hukuk yaklaşımlarında farklılıklar olmakla

beraber hemen tüm hukuk sitemlerinde kişiler hukuku ve aile hukuku meselelerinde milli hukuk yani vatandaşı olduğu ülkenin hukukunun uygulanacağı kabul edilmektedir.

2007 tarih ve sayılı 5287 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk Hakkında Kanun'umuzda (MÖHUK) benzer bir yaklaşım benimsenmiş ve kişiler hukuku ve aile hukuku meselelerinde milli hukukun uygulanacağı kabul edilmiştir. Öte yandan MÖHUK m. 4'de vatansızlar ve mülteciler hakkında yerleşim yeri, bulunmadığı hâllerde mutad mesken, o da yok ise dava tarihinde bulunduğu ülke hukukunun uygulanacağı hüküm altına alınmıştır. Bu hükmün gerekçesi, mülteci statüsündeki kişilerin vatandaşı oldukları devlet ile bağlarının zayıf olması veya hiç bir bağlarının kalmamış olmasıdır.

Ülkemize sığınmış olan Suriye vatandaşlarının hukuki statüleri Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'a (YUKK) göre tespit edilemektedir. Bu kişiler hukukumuza YUKK m. 91 ile girmiş olan geçici koruma statüsünde değerlendirilmektedirler. Bir diğer ifadeyle YUKK m. 61 ve m. 62'de düzenlenmiş olan mülteci veya şartllı mülteci kapsamında yer almamaktadırlar.

Hal böyle olduğu üzere, geçici koruma statüsüdeki Suriye vatandaşlarının kişiler ve aile hukukuna ilişkin meselelerinde genel kural olarak milli hukuklarının mı uygulanacağı yoksa MÖHUK m. 4 istinası kapsamında değerlendirilip Türk hukukunun mu uygulanacağı sorusu gündeme gelmektedir.

Sunumumuzda yukarıda genel çerçevesi çizilen hukuki sorun doktrin ve uygulama esas alınarak incelenmeye çalışılacaktır.

AİHM İÇTİHATLARI IŞIĞINDA YABANCILARIN AİLE HAYATINA SAYGI HAKKI

Dr. Öğr. Üyesi Dilara Yüzer Eltimur, *Kıbrıs İlim Üniversitesi, Hukuk Fakültesi*

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 8. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkı çerçevesinde esas olarak korunan unsurlardan biri ailenin bütünlüğüdür. Aile bütünlüğü ise ülkesinden ayrılıp yerleşmek için başka ülkeye giden kişiler bakımından özellikle önem arz etmektedir. Bu bağlamda AİHS'in 8. maddesi çerçevesinde aile hayatına saygı hakkı taraf devletlerin ülkesinde hem hukuka uygun hem de hukuk aykırı şekilde ikamet eden yabancıların aile hayatını koruma altına almaktadır. Taraf devlet ülkesinde hukuka aykırı şekilde ikamet eden yabancıların aile hayatına saygı hakkı koruması daha zayıf olsa da yabancılara da bu hakkın tanındığı ortadadır.

Aile hayatına saygı hakkı temelde eşlere evlilik hayatlarını kuracakları ve sürdürecekleri ülkeyi seçme hakkı tanımamaktadır. Bununla birlikte aile hayatına saygı hakkının taraf devletlere kendi ülkelerinde aile birleşmesini sağlama şeklinde bir genel yükümlülük getirecek şekilde yorumlanamayacağı AİHM içtihatlarında belirtilmiştir. Aile bütünlüğünü korumaya yönelik yapılan aile birleşmesi işlemlerinin şeffaf şekilde ve makul sürede yapılmasını vurgulayan AİHM bu çerçevede taraf devletlerin hem negatif hem de pozitif yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini incelemektedir.

AİHS'e taraf devletlerin yabancıların aile hayatını etkin şekilde korumak amacıyla birtakım olumlu tedbirler alması gerekmektedir. Bu bağlamda kamu otoritelerinin yabancı aile üyelerine ikamet izni verilmesi doğrultusunda pozitif yükümlülüğü gündeme gelmektedir. Bu yükümlülüğün yerine getirilip getirilmediği tespit edilirken ise ülkeye giriş izninin reddedilmesinde devletin menfaatleri, ilgili kişilerin yaşları, menşe ülkelerindeki durumları ve akrabalık derecelerini göz önünde bulundurularak bireyin menfaatleri karşısında kamunun

menfaatleri tartılacaktır. Devletin aile üyelerini ülkesinde kabul etme yükümlülüğünün kapsamı, ilgili kişilerin somut durumun özel koşullarına göre değişecektir. Nitekim bu durumda aile hayatına saygı hakkı çerçevesinde taraf devletlerin takdir marjı değerlendirmesi ön plana çıkacaktır.

8. madde kapsamında göç davalarında takdir marjı, taraf devletlerin kendi egemenlik alanları kontrol etmelerine yönelik bir vasıta görevini taşımaktadır. Yabancı aile üyelerinin sınır dışı edilmesinin 8. maddenin ikinci fıkrası kapsamında müdahale teşkil edip etmediği, demokratik toplum için gerekli olup olmadığı yönünde, yabancı aile üyelerinin ülkeye girişlerinin engellenmesi ise pozitif yükümlülük kapsamında tartışılmaktadır.

AİHM tarafından yabancı aile üyelerinin ülkeye girişi bakımından uygulanabilir ilkeler belirlenmiştir. Bu kriterler ve somut olaylar ışığında yabancıların aile hayatına saygı hakkı kapsamında taraf devletlerin yükümlülükleri ve takdir marjı çalışmamızın temel araştırma alanlarını oluşturmaktadır. Bu bağlamda yabancı aile üyesinin, eşin ve çocukların aileleriyle birleşmek üzere ülkeye kabul edilme ve sınır dışı edilmesi hususları AİHM içtihatları ışığında incelenecektir. Sonuç olarak ulusalüstü insan hakları hukukunda benimsenen özen prensibi doğrultusunda aile hayatına saygı hakkının etkili şekilde korunmasına yönelik alınan tedbirler ve atılması gereken adımlar değerlendirilecektir.

TÜRKİYE'NİN DİASPORA POLİTİKALARI VE GÖÇ POLİTİKALARININ İKİLEMİ: YURTDIŞINDAKİ DİASPORA VE YURTİÇİNDEKİ GÖÇMEN

Doç. Dr. Fırat Yaldız, *Kastamonu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*

Türkiye, Yurtdışındaki Türk vatandaşlarının sayısal çokluğu ve yaşadıkları ülkede yerleşik bir hale gelmelerinin de etkisiyle 50 yıldan uzun bir sürenin ardından diaspora kavramını keşfetmiştir. Bu keşfin

bir sonucu olarak da Türk diasporası olarak adlandırılan büyük bir toplumsal yapı, Türkiye'nin de girişimleriyle örgütlü bir topluluk haline dönüşmeye başlamıştır. Ancak bu gelişmeler bağlamında Türk diasporası 3 ayrı kavramsal ve toplumsal düzeyde kurgulanmış, bu kurgu geniş ve büyük bir belirsizliğe ulaşmıştır.

1. Yurtdışında yaşayan Türk vatandaşları: 1961'de Türkiye ve Almanya arasında imzalanan işçi göçü anlaşması ile başlayan göç süreci, ilerleyen dönemlerde de devam etmiş ve bunun sonucu olarak başta Almanya olmak üzere yoğunluklu olarak Batı Avrupa'da ve ayrıca ABD, Kanada, Avustralya gibi birçok ülkede yaşayan yaklaşık 7 milyon Türk vatandaşı ortaya çıkmıştır. Türkiye, yurtdışında yaşayan bu vatandaşlarını asimile olmalarının engellenmesi için yoğun çabalar göstermiştir. Bu amaçla, siyasal girişimlerde bulunmuş, dış politikasında yurtdışında yaşayan Türk vatandaşlarına özel ve önemli bir yer vermiştir.
2. Soydaşlar: Türkiye, Türk vatandaşı olamayan Türk kökenli toplumları da Türk diasporasının öznesi olarak belirlemiş, Balkanlar'dan Orta Asya'ya, Orta Doğu'dan Kafkaslar'a kadar geniş bir coğrafyada Türk diasporasının yeni ve değerli bir diğer öznesini, soydaş kavramı ile yeniden inşa etmiştir. Bu bağlamda soydaş kavramı (i) yüzlerce yıldır Yunanistan, Bulgaristan, Irak, Suriye, Kıbrıs, Kosova, Gürcistan gibi birçok farklı ülkede ve o ülkelerin vatandaşı olarak yaşıyan sosyolojik azınlıkları, (ii) Azerbaycan, Turkmenistan, Kırgızistan, Kazakistan, Özbekistan gibi bağımsız Türk Devletlerinin vatandaşlarını kapsayacak şekilde kurgulanmıştır.
3. Akraba topluluklar: Türkiye ile tarihsel ve kültürel bağları olan toplumlarla diasporik bir ilişki kurulması amaçlanmıştır.

Türkiye'nin bu geniş ve belirsiz diaspora kavramsallaştırması içinde, Türk diasporası üyelerine yönelik beklentileri şöyle özetlenebilir:

1. Yasal Beklenti: Yaşadıkları ülkelerin vatandaşı olmaları,
2. Siyasal Beklenti: Yaşadıkları ülkelerde ulusal politikaya aktif bir şekilde katılmaları (oy kullanmaları ve aday olmaları)

3. Kültürel Beklenti: Türkçe'yi konuşmaları ve yeni kuşaklara öğretmeleri, kimliklerini ve kültürlerini yaşatmaları.

Türkiye'nin bu beklentileri/politikaları toplumsal kabul görmüş, sivil toplum kuruluşları, basın ve kamuoyu Türk diasporasına ilişkin konulara duyarlı olmuştur.

Türkiye'nin Türk diasporası ile ilgili bu girişimleri devam ederken, özellikle 2011 yılından sonra Suriye'den Türkiye'ye büyük bir göç dalgası başlamıştır. Türkiye, bugün itibariyle dünyada en fazla Suriyeli göçmene (yaklaşık 4 milyon) ev sahipliği yapan ülkedir.

Bu yasal duruma ek olarak Türkiye'nin yasal, siyasal ve toplumsal bir oydaşma ile Türk Diasporası için istediği haklar (vatandaşlık, siyasal katılım, ana dilin korunması, kültürün yaşatılması, vb.) Türkiye'deki özel olarak Suriyeli genel olarak ise kalıcı hale gelen/gelecek olan tüm göçmenlerin de yakın gelecekte talep etmesi muhtemel haklardır. Ancak, Türkiye'deki siyasal ve toplumsal yapının henüz buna hazır olmadığı görülmektedir. Göçmen karşıtlığı Türkiye'de bir tartışma alanı haline gelmekte, göç yönetim kurumları, "Doğru Bilinen Yanlışlar" başlıklı görsel ve yazılı reklamlar aracılığıyla (Suriyeli) göçmenlerin Türkiye'de vatandaş olmadıkları, suça karışmadıkları, resmi kurumlardan madi destek almadıkları, istedikleri gibi seyahat etmedikleri, göç yönetim birimleri tarafından kayıt altında tutuldukları gibi açıklamalar yaparak bu yanlış algıyı düzeltmeye çalışmaktadır.

Bu bağlamda, Türkiye'nin diaspora politikarı ve göç politikaları arasında bir uyum olmadığı değerlendirilmektedir. Üstelik bu durum, sadece Türkiye'ye özel bir durum da değildir. Halbuki güçlü bir diasporaya sahip olan/olmak isteyen devletlerin, kendi ülkesi içinde diaspora olma potansiyeli taşıyan göçmen topluluklara yönelik tutumu, uluslarası göçün geleceği açısından önemli bir konudur. Ancak, günümüz uluslararası göç literatüründe bu konu yeterince dikkate alınmamaktadır. Türkiye'nin bu iki yönlü politikalarının, bu bağlamda önemli bir deneyim olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk diasporası, Türkiye'deki göçmenler, Diaspora Politikaları, Göç Politikaları.

AVRUPA'DAKİ TÜRK DİASPORASININ TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNE ETKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Nurgül Bekar, *Ufuk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*

İnsanoğlunun tarihi boyunca göç, ilerletici ve geliştirici sürecin parçası olmuştur. Göç aynı zamanda bireyin farklı toplum ve kültürlere uyum yeteneğini sınayan bir ölçüttür. 21. Yüzyıl dünyasında artık uluslararası ilişkiler, siyaset bilimi, hukuk, sosyoloji ve psikoloji gibi birçok bilim alanının ortak gündeminde ve üst sıralarında göç olgusu yer almaktadır. Hızlanan küreselleşme dünyada bir yerden bir yere hareket halinde olan insan sayısında sürekli artışa yol açmaktadır. Uluslararası siyasetin temel aktörleri devletlerin bazıları sadece göç verir ya da sadece göç alırken, kimileri de hem göç verebilmekte hem de göç alabilmektedir. Milyonlarca insan büyük zorluklara maruz kalarak çeşitli nedenlerle ve amaçlarla bulunduğu yerden, çoğu zaman farklı kimlik ve kültürlerle yaşamak zorunda kalacağı yerlere gitmiştir/ gitmektedir. Türkiye Cumhuriyeti de 1950'lerin sonu itibariyle başta Almanya olmak üzere birçok Avrupa ülkesine önceleri işçi olarak, daha sonraları farklı statülerde göç vermektedir.

Avrupa'da bulunan Türklerin bir kısmı bugün artık bulunduğu ülkenin vatandaşlığına geçmiştir. Halen Türkiye'nin vatandaşı olanların çoğunluğu -T.C. Dışişleri Bakanlığı verilerine göre 2 milyon- Almanya'da yaşamaktadır. Almanya'yı Fransa, Hollanda, İngiltere, İsviçre gibi ülkeler takip etmektedir. Giriş ve sonuç dışında üç ana başlıktan oluşacak bu araştırmanın temel sorusu, artık diaspora özelliği kazanmış Türk göçmenlerin, Türkiye'nin Avrupa Birliği ile uzatmalı ilişkisinde önemli ve etkileyici bir faktörü teşkil edip etmediğidir. Bu çerçevede, ilk olarak göç, diaspora, diplomasi gibi temel kavramlar açıklanarak, Türklerin Avrupa'ya göçünün tarihsel arka planı incelenecektir. Daha sonra Avrupalı Türklerin sahip oldukları konumun Türkiye-AB ilişkileri açısından ifade ettiği anlam ilgili göç teorileriyle birlikte ortaya konmaya çalışılacaktır. Üçüncü olarak Türklerin Avrupa

ülkelerinde başlangıçtan günümüze dek değişen statülerinin Türkiye-AB ilişkilerini etkileme gücü analiz edilecek ve nihayetinde elde edilen bulguların Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinin geleceğinde ne tür bir rol oynayabileceğine ilişkin sonuçlara ulaşılmaya çalışılacaktır.

AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE ARASINDA DÜZENSİZ GÖÇ SÜRECİNDE MALİ YARDIM PROGRAMININ TOPLUMSAL CİNSİYET AÇISINDAN ANALİZİ

Dr. Esin Aslanpay Özdemir, *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*

Türkiye ve Avrupa Birliği (AB) arasında neredeyse 2010 yılından bu yana yoğun bir düzensiz göçmen sorunu yaşanmaktadır. Bu sorun zaman içinde Türkiye'den AB'ye doğru özellikle yasal olmayan girişlerin artması ile "kriz"e dönüşmüştür. Türkiye'nin coğrafi konumu, mülteci ve göçmenler için AB ülkelerine doğru tercih edilen bir geçiş ülkesi haline gelmesine yol açmaktadır. Bu durum ise Türkiye'ye son on yılda hemen hiçbir ülkenin karşılaşmadığı bir sayıda insan gelmesine neden olmuştur. Düzeniz olarak gelen mülteci ve göçmenlerin önemli bir kısmı kadın ve çocuklardan oluşmaktadır. Özellikle Suriye'den gelen sığınmacıların çok büyük bir kısmı kadın ve çocuklardır.

Bu durum, düzensiz göç sorununa çözümler aranırken özellikle toplumsal cinsiyet açısından bir bakışın getirilmesini zorunlu hale getirmektedir. Birleşmiş Milletler ve AB bu konuda bazı adımlar atmışlardır. Ancak bu çabalar söz konusu nüfusun fazlalığı ve bazı bölgelerdeki yoğunluğu çözümleri yetersiz kılmaktadır. Türkiye Devleti ani ve düzensiz olarak gelen bu göçü bir taraftan yönetmeye çalışırken diğer taraftan önemli bir mali ve sosyal yüklerle baş etmeye çalışmaktadır.

Türkiye ve AB arasında geliştirilen mali yardım programları ve projeleri kapsamında, Türkiye'deki Mülteciler için Mali Yardım Programı (FRIT) geliştirilmiş ve uygulamaya koyulmuştur. İstenilen etkin-

likte olmamasına karşın, "kadın ve kız çocuklarının insan haklarının desteklenmesi, korunması ve sağlanması, toplumsal cinsiyet eşitliği ile kadınların ve kız çocuklarının güçlendirilmesi" gibi konularda çabaların devam ettiği söylenebilir. Bu çalışmada, sözü edilen mali yardım programı çerçevesinde toplumsal cinsiyet temelli bakış açısının unsurları ile uygulamaya ilişkin olumlu ve olumsuz yönlerin irdelenmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda değerlendirmeler ve bazı öneriler üretilmesi ve sunulması düşünülmektedir.

TÜRKİYE'NİN GÖÇ POLİTİKASINDA ÇOKKÜLTÜRLÜLÜK MODELİ: ENGELLER VE FIRSATLAR

Arş. Gör. Meltem Yıldırım, *Düzce Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi*

Türkiye, geçmişten günümüze çok sayıda göçmene kapılarını açmış ve çok çeşitli kültürleri bir arada tutmayı tarih boyunca sürdürmüştür. Tarihsel süreçte, uluslararası göç politikalarında farklı uygulamalar ortaya çıkmıştır. Türkiye'ye 2011 sonrası dönemde yoğun bir şekilde artan göçler, kültürel farklara, bu farkların ortaya çıkarmış olduğu sosyo-kültürel çatışmaların yaşanmasına sebep olmuş ve çözüm olarak artan sosyal uyum çalışmalarına yol açmıştır. Söz konusu çalışmada, göç politikasında değişen göçmen uyum modelleri ele alınacak ve Türkiye için en başarılı modelin ne olması gerektiği yönünde incelemeler yapılacaktır.

Çalışma içerisinde geniş bir şekilde yer verilmiş olan uluslararası göç politikalarında uygulanan uyum modellerine bakıldığında, 20.yüzyıldan İkinci Dünya Savaşı'na kadar geçen süreçte "asimilasyon" politikaları uygulanmıştır. İkinci Dünya Savaşı'ndan 1970'lerin ortasına kadar olan dönemde asimilasyon politikalarının yerini "entegrasyon" politikaları almıştır. 1970'lerin ortasından 1990'lı yılların sonlarına kadar süren dönem içerisinde, "çokkültürlülük" kavramının ortaya çıktığı gözlemlenmiştir. 1990'lardan günümüze dek devam eden süreçte ise "asimilasyona geri dönüş" ve "kültürlerarası etkileşim" olmak

üzere iki kavram ileri sürülmüştür. Çokkültürlülüğün çeşitli eleştirilere maruz kalmış olması, bu modelin uygulanabilirliği üzerine güvensizliğe yol açmıştır. Bir toplumda etno-kültürel çeşitliliğin bir arada bulunması, adet, gelenek, müzik gibi kültürel ögelerin o toplumun tüm üyeleri tarafından kabul edilmesi çokkültürlülük olarak tanımlanmaktadır. İnsan haklarına dayalı ve sivil toplum politikalarıyla uyumlu bir model olması gibi nedenlerden dolayı en ideal model olarak varsayabileceğimiz çokkültürlülük, belirli toplumsal, siyasal ve sosyal koşullar gerektirmektedir. Bu koşulların sağlanamaması durumunda işsizlik ve yabancılaşma gibi birtakım sosyal problemlere yol açmaktadır. Aynı zamanda çokkültürlülük beraberinde farklı gruplar arasında ayrımcılığı önleyen ve eşitliği sağlayan bir yasaya ihtiyaç duymaktadır. Çokkültürlük modelinin uygulanması, bu uygulamanın beraberinde getireceği pozitif etkiler ve ortaya çıkması muhtemel eleştiriler, hem yerel halk hem de göçmenler açısından, analize tabi tutularak çalışmada geniş kapsamda yer verilmiştir.

Bu çalışmanın amacı, günümüz göç politikaları çerçevesinde göçmen uyumuna konu olan asimilasyon, entegrasyon ve çokkültürlülük modellerini analiz etmek, göçte devlet politikası için en iyi uyum modelini saptamak ve çokkültürlü bir modelin Türkiye'de uygulanabilirliğini incelemektir. Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre; Türkiye'nin göç politikası çokkültürlü bir modele henüz hazır değildir ve çokkültürlülüğün önünde göçmenler ve yerel halk arasında, toplumsal, ekonomik ve politik eşitsizlik gibi birtakım engeller bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Göçmen, Uyum, Çokkültürlülük, Politika.

GÖÇ POLİTİKALARINDA SINIR YÖNETİMİ: TEL ÖRGÜLER, DUVARLAR VE DAHA FAZLASI

Hakan Ünay, *Göç Araştırmaları Vakfı*

Bu çalışma devletlerin göç politikalarında sınır yönetiminin geldiği son noktayı ve gelecekteki muhtemel düzeyi analiz etme amacındadır.

Söz konusu çalışmada göç alan devletlerin sınır yönetimine dair faaliyetleri karşılaştırmalı olarak ele alınacak ve makro düzlemde son durum ortaya konacaktır.

Göçün her daim var olduğu dünyada özellikle 21. yüzyıl, devletlerin temel odağının göç politikalarına kaymasına neden olmuştur. Bilhassa Arap Baharı ve Suriye Krizi sonucu göçün küresel bir gündem olduğu son on yılda devletler, göç politikaları oluşturmak veya var olan politikalarını güncellemek durumunda kalmıştır. Söz konusu politikalar ise çoğunlukla "sınırlarda" kendisini göstermiştir. Dünya üzerindeki çoğu devlet sınırlarına çeşitli güvenlik önlemleri alarak sınır yönetimi adı altında ülkelerine gelen göçü engelleme amacındadır. Bu amaç doğrultusunda sınırlara tel örgüler çekilmiş, duvarlar inşa edilmiş ve var olan güvenlik kapasiteleri artırılmıştır.

Çalışma kapsamında sadece belirli ülkeleri ele almak yerine makro perspektifle daha kapsamlı bir analiz ortaya konacaktır. Söz konusu analiz göç alan devletlerin sınır yönetiminde giderek daha da sertleştiğini ortaya çıkaracaktır. Devletlerin sınır yönetimindeki uygulamalarının son on yıldaki seyri ise gelecek yirmi yıl ve ötesi için bir referans niteliği taşıyacaktır. Nitekim gelecek yıllarda göçün sürekliliği, yoğunluğu ve miktarı, sınır yönetimlerindeki sertlik ile doğru orantılı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Göç politikası, Sınır, Sınır yönetimi, Duvar, Güvenlik.

GÖÇ ÇOCUKLARI: DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ ULUSLARARASI ÖĞRENCİLER ÖRNEĞİ

Doç. Dr. Füsun Kökalan Çımrın, *Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir Meslek Yüksekokulu*

Sosyoloji literatürü içerisinde giderek önem kazanan göç ve uluslararası göç kavramları disiplinler arası bir alan olma özelliğini taşımaktadır. Özellikle de küreselleşme olgusuna bağlı olarak gündeme gelen uluslararası göç olgusu, hem akademik alanda hem de

gündelik yaşamda daha görünür hale gelmektedir. Böylesi bir anlayıştan yola çıkan bu çalışmada Türkiye'de yükseköğretim gören uluslararası öğrencilerin eğitim kaynaklı göç sebepleri ve Türkiye'ye geldikten sonra yaşadıkları süreçlerin açıklanması amaçlanmıştır.

Türkiye'nin en eski ve köklü üniversitelerinden biri olan 9 Eylül Üniversitesi evreni bağlamında yapılacak olan çalışmada niteliksel araştırma çalışması kapsamında, Türkiye'ye eğitim almak amacıyla daha çok hangi coğrafyalardan gençlerin geldikleri, bu gençlerin ülkemize göç ederken ve sonrasında yaşadıkları sorunları açıklığa kavuşturmak, bu çalışmanın temel kurgusunu oluşturmaktadır. Beyin göçü ya da genç kuşak göçü olarak kategorize edebileceğimiz bu gençlerin amaç ve sorunlarını çözümlemek, hem akademik alanda önemli bir boşluğu doldurma hem de gündelik yaşamda sosyal politikaların daha sağlıklı bir biçimde kurgulanması için bir veri sağlayabilecek niteliktedir. Gençlerin göç hikayeleri ve tanıklıkları bağlamında eğitim amaçlı ülkelerinden kopup göç eden bu gençlerin özellikle de Türkiye'yi ve 9 Eylül Üniversitesini seçme sebeplerini sorgulamak önemlidir. Diğer yandan öğrencilerin ailelerini, kültürlerini ve aldıkları tüm eğitim formasyonlarını da geride bırakarak yeni geldikleri coğrafyadaki sosyokültürel yapıya da ne ölçüde etkide bulunduklarını da çözümlemek, bu çalışmanın temel amaçları arasında yer almaktadır. Öğrencilerin göç sebepleri öncelikli olmak üzere, bu süreçte yaşadıkları zorluklar ve bu zorlukların üstesinden gelme üzere hayata geçirdikleri uygulamalar açıklığa kavuşturulmak istenmektedir. Bir taraftan küreselleşme sürecinin hayat geçirmiş olduğu dinamikler diğer yandan da Türkiye'de her geçen gün artan üniversite sayısı ve potansiyeli ile pozitif korelasyon olacak şekilde yabancı öğrenci sayısı ve kontenjanı da artmaktadır. Türkiye'de son on üç yıldaki yabancı öğrenci sayısı ve kontenjanını yüzde altı yüzü aşan bir niceliğe sahiptir. Ülkemize gelen bu uluslararası öğrencilerin öncelikle hangi ülkelerden geldikleri, neden ülkemizi tercih edip göç yolculuğuna başladıkları ve Türkiye ye göç ettikten sonra yaşadıkları sorunların tespit edilmesi, toplumsal uzlaşı ve adaptasyon bağlamında da önemli veriler sağlayabilecektir.

Özellikle de 1980'lerden sonra hem akademik alanda hem de gündelik yaşamda daha fazla oranda karşılaştığımız küreselleşme kavramı çerçevesinde ortaya çıkan uluslararası göç tartışmaları bağlamında ele alınabilecek olan bu gençlerin, mevcut yerel ve uluslararası göç literatürü bağlamında da ele alınması çalışmanın diğer temel amaçları arasındadır. Bilgi ve iletişim teknolojileri sayesinde dünyanın giderek daha fazla oranda global bir köy haline geldiği günümüz dünyasında uluslararası göç olgusu da önemini giderek artıran bir toplumsal olgu olarak konumlanmaktadır. Enformasyon teknolojileri sayesinde eğitimin giderek uluslararası bir nitelik kazanan yeni görünümü gençlere büyük açılımlar sunmaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojilerine sahip olan, dil bilen ve göç etme konusunda ebeveynleri kadar tutuk bir tavır sergilemeyen genç kuşakların eğitim amaçlı göç hikayeleri giderek yaygınlık kazanmaktadır. Yabancı bir ülkede eğitim alan bu gençlerin konumları ülkemiz açısından yalnızca eğitim kurumu bağlamında değil, diğer toplumsal kurumların işleyiş ve sorunları açısından da bizlere önemli ip uçları sunabilecek niteliktedir.

Araştırma hem kuramsal bir alt yapıya hem de uygulamalı bir saha çalışmasına dayanmaktadır. Çalışma, niteliksel araştırma yönteminin örnek olay (case study) desenine göre yapılandırılmıştır. Araştırma yönteminin temel tekniği ise derinlemesine mülakat olarak belirlenmiştir. Farklı fakülte ve bölümlerde yer alan öğrencilerle yüz yüze ve derinlemesine olarak yapılan görüşmeler söylem analizi biçiminde çözümlenecektir.

Böylece 9 Eylül Üniversitesi özel örneğinden hareketle ülkemizdeki yükseköğretimdeki uluslararası öğrencilerin göç sebep ve sonuçlarının çözümlenmesi, makro bağlamda da katkı sağlayabilecek niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası göç, Uluslararası öğrenci, Niteliksel araştırma yöntemleri.

TÜRKİYE BAĞLAMINDA GÖÇÜN FOTOĞRAFİK YORUMLARI VE İMGELERİ

Doç. Dr. Sadık Tumay, *Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi*

Göç insanlık tarihi boyunca sürekli yaşanmış günümüzde de farklı coğrafyalarda yaşanmakta olan toplumsal bir hareketliliktir, yaşama ait varoluşsal bir niteliktir. Kavramın, hukuki, siyasi, ekonomik, güvenlik v.b alanlarla ilgili olabildiği gibi sanat alanıyla da ilgili olduğu açıktır. 20.yüzyılda sanat alanında, gerçeklikle ilişki boyutunda, fotoğraf ve sinema gibi disiplinler göç gerçeğinin, en mimetik ifade biçimleri oldukları için diğer sanatsal disiplinlere göre daha popüler kullanılmışlardır. Araştırmamızda, göç konusu, öncelikle 20.yüzyılın başından günümüze kadar fotoğraf bağlamında genel olarak incelenmiştir, fotoğrafik örnekler seçilmiştir. Bu bağlamda Amerika ve Ellis Adası öncelikle değerlendirilmiştir. Göçe ait arketipik bu fotoğrafik örneklerden hareketle, Türkiye'de farklı zamanlarda göçe konu olmuş fotoğrafik örnekler gazete arşivleri ve farklı kaynaklar taranarak saptanmıştır. Çalışmamızda, göç konusunun fotoğraflarla nasıl yorumlandığı ve karakteristikleri sorgulanmıştır. Fotoğraf örnekleri, bağlam içinde karşılaştırılarak göçün global anlamda belleğe bıraktığı imgelerin küçük nüanslarla birlikte aynılaştığı görülmüştür. Göçlerin aynılaşan imgelerinin ikonik niteliğe sahip olabileceği değerlendirilmiştir. Dorothea Lange'ın Migrant Mother(1936) ve Nilüfer Demir'in Alan Kurdi fotoğrafı (2015), Petra László olayı(2015) bu anlamda örneklendirilmiştir. Ayrıca, göç konusunun fotoğrafik yorumlamalarında farklı zaman dilimlerinde trajedinin çeşitli seviyelerinin, çadırın, yolculuğun, acının, fakirliğin, zulmün v.b imgeselleştiği fotoğrafik örneklerde görülmüştür, değerlendirilmiştir. 2020'lerde Türkiye Yunanistan sınırında çekilen fotoğrafik kayıtlar belleğe göç konusu ile ilgili yeni izler bırakmıştır. Fotoğraflar, sürekli dünyanın göçe maruz kalan yerlerinde evrensel belleğe imgelerini yüklemektedir. Yanı sıra, göç olgusunun, duygusunun kitlelere geçmesi konusunda fotoğrafın ayrıcalıklı bir

özelliğinin bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Göç'ün gerçekçi yansımalara ihtiyaç duyması ile fotoğrafın gerçekçi özelliğinin enerjileri imge üretimi açısından verimli sonuçların ortaya çıkmasını sağlamıştır. İnsani olan değerlerin sürekli çiğnenmesine müsait olan göç hareketlerinde, fotoğrafın direnci onu zamanlar ötesi insani bir konumda tutmaktadır. Türkiye'nin tarihinin farklı dönemlerinde yaşadığı göç hareketlerinde insani olana sahip çıktığı fotoğrafik kayıtların belleklere bıraktığı izlerde görülmüştür. Göç kayıtları, dolayısıyla fotoğrafları geçmiş ve şimdi ile ilişkilendirilip, geleceğin projeksiyonlarının yapılmasına, farklı disiplinlerce yorumlanmasına uygun belgedirler, belleklerdir.

Anahtar Sözcükler: Göç, Fotoğraf, Bellek, İmge

ULUSLARARASI GÖÇ - DIŞ TİCARET İLİŞKİSİ: TÜRKİYE İÇİN AMPİRİK BİR ANALİZ

Dr. Öğr. Üyesi Ela Çolpan Nart, *Dokuz Eylül Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Adalet Meslek Yüksekokulu*

Arş. Gör. Dr. Can Karabıyık, *Manisa Celal Bayar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*

Küreselleşmeyle birlikte artan uluslararası göç hareketliliğinin, ülkeler arasındaki ikili ticareti ne yönde etkilediğine dair araştırmalar son yıllarda önem kazanmıştır. Uluslararası iktisat literatürü, iki ülke arasındaki göç akımlarının bu ülkelerin ticaret hacimlerini de arttırdığını ortaya koymaktadır. Bunun iki temel sebebi bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, göçmenlerin gittikleri ülkede iş ağları ve sosyal ağlar kurarak işlem maliyetlerini azaltmasıdır. İkinci olarak, göçmenlerin kendi ülkelerinden alışkın oldukları malları tüketme eğiliminde olmaları, ticareti arttırıcı yönde sonuçlar doğurmaktadır. Hem tercih etkisi hem de ağ etkisi kanalıyla, göçmenlerin uluslararası ticaretteki işlem maliyetlerini azalttığı ve ana ülkeleriyle bulundukları ülke arasındaki ikili ticareti arttırdığı gözlemlenmektedir. Bu çalışmanın amacı, 1992-2018 döneminde Türkiye'den seçilmiş 19 ülkeye göç eden kişi-

lerin Türkiye ve seçilmiş ülkeler arasındaki dış ticaret yapısı üzerinde yol açtığı değişimin araştırılmasıdır. Bu amaçla çalışmada panel veri yöntemi kullanılmıştır. Literatürde göç akımları ve dış ticaret akımları arasındaki ilişki çekim denklemi (gravity equation) kullanılarak analiz edilmektedir. Bu sebeple modellerde yer alan değişkenler, genişletilmiş çekim modeline göre belirlenmiştir. Bu çalışmada ikili ticaret miktarı (ithalat ve ihracat) bağımlı değişken olmak üzere, göçmen miktarı (çeşitli amaçlarla yurtdışında yerleşik bulunan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının sayısı), göç veren ve göç alan ülkenin ekonomik büyüklüğü (GSYH), bu ülkeler arasındaki uzaklık ve nüfus miktarları ikili ticaret hacmini açıklamak üzere kulla-nılmaktadır. Aynı ekonomik entegrasyona üye olan ya da aralarında serbest ticaret anlaşması bulunan ülkeler arasındaki ticaret akımlarının fazla olması beklenir, çünkü bu anlaşmalar işlem maliyetlerinde azalmaya yol açacaktır. Bu nedenle modele gümrük birliği (GB) kukla değişkeni eklenmiştir. Ampirik bulgular Türkiye ekonomisi için uluslararası göç ile dış ticaret arasında pozitif ve güçlü bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Tahmin sonuçlarına göre Türkiye'den diğer ülkelere giden göçmen sayısındaki artış, Türkiye'nin ilgili ülkelere yaptığı ihracat üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkiye sahiptir. O halde göç, tercih etkisi kanalıyla, Türkiye'nin ihracatını arttırmaktadır. Göçmenler, kendi ülkelerinin ürünlerine yönelik taleplerini de beraberlerinde getirdikleri için bulundukları ülkenin, ana ülkelerinden yaptığı ithalatı arttırabilmektedirler. Böylece, tercih etkisi olarak ifade edilen bu durumun, Türkiye'nin ticaretinde de geçerli olduğu, yapılan analizle ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası göç, Dış ticaret, Panel veri analizi, Genişletilmiş çekim modeli.

SURİYELİ VE AFGANİSTANLI KADINLARIN GÖÇ DENEYİMLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Berivan Vargün, *Ardahan Üniversitesi, İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi*

Dr. Öğr. Üyesi Kutay Üstün, *Ardahan Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*

Günümüzün önemli gerçeklerinden biri olarak karşımıza çıkan göç, köklü toplumsal değişim süreçlerinden birisidir. Savaşlar, şiddet olayları ve siyasal baskılar nedeniyle insanlar göç etme kararı almaktadırlar. Türkiye, göç hareketinden yoğun bir şekilde etkilenmektedir. Özellikle Suriye, Afganistan, gibi ülkelerde yaşanan savaş, şiddet gibi çok ciddi sorunlar nedeniyle insanlar ülkelerini terk etmek zorunda kalmaktadırlar. Ülkesini terk eden 5,6 milyon Suriyelinin 3,6 milyonu Türkiye'ye gelmiştir (UNHCR, 2019). Gün geçtikçe artan göç olgusu, tüm bireyleri etkilemekle birlikte göçün kadınlar ve çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri oldukça fazladır. Bu çalışmada Suriye ve Afganistan'dan Türkiye'ye göç eden 11 kadının genelde göç hikayelerine, özelde ise göç kararı alma, sınırdan geçiş, sınırın kendileri için ne ifade ettiği ve bu bağlamda yaşadıkları zorluklara ilişkin yaşam deneyimlerinin neler olduğuna değinilecektir. Nitel araştırmaya dayanan çalışmamız Van İl Merkezi'nde yaşayan Suriye'den ve Afganistan'dan Türkiye'ye göç eden ailelerdeki kadınlarla derinlemesine görüşme yapılarak gerçekleştirilmiştir. Görüşülen kadınlardan Suriyeli olanlar; Van'a yaklaşık 4 ile 6 yıl önce geldiklerini ifade ederken, Afganistan'lı olanlar ise 1 ile 4 yıl önce geldiklerini belirtmişlerdir. Görüşme yapılan kadınların yaşları 17 ile 65 arasında değişmektedir. Derinlemesine görüşme, öncelikle antropolojinin veri toplama tekniklerinden biridir. Araştırma kapsamında görüşme yapılacak kadınlarla görüşmeler Kartopu örneklem tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Kartopu örneklem tekniği ile kişiden kişiye ve kişilerden de durumlara ulaşılmaktadır. Görüşme yaptığımız kadınlar için aktarımı çok zor olan göç süreçlerini dinlemek ve hatta unutmayı tercih ettikleri anıların aktarımı, kendilerini gözlemek anlamına gelmekteydi. Bu çalışma duygusal bir zorla-

yıcılığa sahip olmakla birlikte göç eden kadınların deneyimlerinin anlaşılması açısından önemlidir. Göç edenin cinsiyetinin, göç sürecinin yaşanmasında ve anlamlandırılmasında oldukça etkili olduğu görülmektedir. Kadın ve erkek arasındaki aile içi işbölümü ve buna paralel olarak gelişen gelenek, görenek ve kültürel değerler tarafından tanımlanan kadın-erkek rolleri, göç süreçlerini etkilemektedir. Göç süreci bir deneyimdir ve kadınlar açısından farklı anlamları vardır. Çalışmada kadınların göç hikayeleri; göçe karar verme, göç yolu, barınma ve gündelik yaşam çerçevesinde incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Kadın, Gündelik yaşam, Göçmen.

TÜRKİYE'DE DOĞRUDAN YABANCI SERMAYE YATIRIMLARININ ULUSLARARASI GÖÇ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: PANEL VERİ ANALİZİ

Arş. Gör. Dr. Can Karabıyık, *Manisa Celal Bayar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*

Dr. Öğr. Üyesi Ela Çolpan Nart, *Dokuz Eylül Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Adalet Meslek Yüksekokulu*

İşgücü ve sermaye gibi üretim faktörü hareketlerinin incelendiği geniş bir literatür bulunmaktadır. Bir bölümünü uluslararası işgücü hareketlerinin oluşturduğu göç kavramının arkasında sosyal, kültürel, siyasal sebepler olduğu gibi ekonomik nedenler de bulunmaktadır. Ekonomik göç kavramı, ülkeler arasındaki ekonomik koşulların farklılığından kaynaklanan göç olarak nitelendirilmektedir ve bu farklılıklar göç hareketlerinin temel sebeplerinin başında gelmektedir. Bu nedenle literatürde göç ile milli gelir, gelir dağılımı, dış ticaret vb. gibi çeşitli ekonomik büyüklükler arasındaki ilişkiyi inceleyen çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı ise gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerden Türkiye'ye gelen doğrudan yabancı sermaye yatırımları ile bu ülkelere giden Türkiyeli göçmen sayısı arasındaki ilişkiyi incelemektir. Doğrudan yabancı sermaye hareketleri ile göç arasındaki ilişki "Hane Etkisi" ve "Bağlantı Etkisi" isimli iki teori ile açıklanmaktadır ve bu teorilerdeki etkiler birbirleri ile zıt yönlüdür.

Hane etkisine göre doğrudan yabancı sermaye yatırımları ile göç arasında ters yönlü ilişki mevcuttur. Ülkeye giriş yapan doğrudan yabancı sermaye yatırımları, ülkenin sermaye emek oranını yükselterek işgücü talebini dolayısıyla da ücretleri arttırmaktadır. Böylelikle göçün ekonomik sebeplerinden olan uluslararası ekonomik koşullar arasındaki farklılıklar azalmaktadır ve göç düşüşe geçmektedir. Aksine bağlantı etkisine göre doğrudan yabancı sermaye yatırımları dışa göçü arttırmaktadır. Çünkü doğrudan yabancı sermaye yatırımları ülkeler ve göçmenler arasındaki bağlantıları çeşitli yollarla güçlendirerek, potansiyel göçmenlerin önündeki engelleri kaldırabilmektedir. Örneğin yabancı bir ülkeye yatırım yapmakta olan çok uluslu şirketler potansiyel göçmenlere kendi ülkeleri hakkında bilgi sağlamakta ve göçmenlerin işlem maliyetlerini azaltmaktadırlar. Böylelikle doğrudan yabancı sermaye yatırımları dışa göçü arttırıcı etki yaratabilmektedir. Buna ilave olarak çokuluslu şirketler tarafından istihdam edilen işgücünün edindiği tecrübe, işgücünün gelecekte göç etmesi için uygun koşulları hazırlayabilmektedir. Çalışmada kullanılan veri seti Türkiye'ye doğrudan yabancı sermaye yatırımı gerçekleştiren ve Türkiye'den göç alan gelişmiş ve gelişmekte olan seçilmiş 33 ülkenin 1993-2013 aralığındaki yıllık değerlerini içermektedir. Çalışmada panel veri yöntemi kullanılmıştır. Literatürde göç akımları ve doğrudan yabancı yatırım arasındaki ilişki çekim denklemi kullanılarak analiz edilmektedir. Bu sebeple modellerde yer alan değişkenler, genişletilmiş çekim modeline göre belirlenmiştir. Veri setinde ikili doğrudan yabancı sermaye yatırımı ve göçmen sayısı değerleri yer almaktadır. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular Türkiye ekonomisinde bağlantı etkisi teorisinin geçerli olduğunu göstermektedir. Bir başka deyişle Türkiye'de doğrudan yabancı sermaye yatırımları, yatırımın kaynağı olan ülkelere göçü arttırmaktadır. Bununla birlikte Türkiye milli geliri ile dışa göç arasında ters yönlü ilişki olduğu, doğrudan yabancı sermaye yatırımının kaynağı olan ülkelerin gelirleri ve okullaşma oranları ile bu ülkelere olan göç arasında doğru yönlü ilişki olduğu saptanmıştır. Buna ilave olarak sermaye kaynağı ülkelerin nüfuslarının, hayat pahalılığının ve Türkiye

ile arasındaki mesafelerinin bu ülkelere olan göçü azalttığına dair bulgular da elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları, Göç, Uluslararası Faktör Hareketliliği, Çekim Modeli, Panel Veri Analizi.

TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİ (AB) MÜLTECİ KRİZİ MALİ YARDIM PROGRAMI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Prof. Dr. Asuman Altay, *Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*

Dr. Esin Aslanpay Özdemir, *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*

Türkiye ve AB'nin 21. Yüzyılın başında birlikte sahip olduğu en önemli problemin "düzensiz göç" olduğu ileri sürülebilir. Son yıllarda derinleşen bu sorun giderek artan mali, ekonomik yüklerin yanında sosyal kapsamda insan hakları ve kimlikler bağlamında ele alınmaktadır. Türkiye'nin karşı karşıya kaldığı göç dalgası, Türkiye ekonomisi üzerinde büyük bir mali baskı oluştururken, önemli toplumsal olaylara da neden olmaktadır.

AB ülkeleri Türkiye'nin mülteci, göçmen ve sığınmacılara karşı kabul politikası yürüttüğünü ileri sürmüştür. AB ülkelerine yasal olmayan yollarla ulaşmaya çalışan nüfusu Türkiye'de tutabilmek amacıyla bir mali program başlatılarak uygulamaya konulmuştur. 2015 yılından bu yana uygulanmaya çalışılan program kapsamında Türkiye, yetersiz destek aldığını öne sürerken, AB Komisyonunun 2019 yılında yayınlanan raporunda stratejik işbirliği vurgusu yapılarak, bu konuda önemli adımlar atıldığından söz edilmektedir.

Bu çalışmada Türkiye ve AB arasında düzensiz göçün yönetilmesi ve mali açıdan desteklenmesi amacıyla oluşturulan "18 Mart 2016 tarihli AB-Türkiye Mutabakatı" kapsamında geliştirilen mali angajman programı incelenecektir. Bunun yanında o günden bu güne geçirilen sürecin analiz edilmesi ile özellikle düzensiz göçün engellenmesi ko-

nusunda hangi adımların atıldığı öncelikle incelenecektir. Ayrıca, göçmenler için oluşturulması gereken güvenlikli politikaların ne durumda olduğu ve Mali Yardım Programının uygulanma yöntemleri ve politikaları analiz edilecektir.

ANADOLU'NUN TÜRKLEŞME SÜRECİNDE AZERBAYCAN'IN ROLÜ

Doç. Dr. Bagir Babayev, *Nahçıvan Devlet Üniversitesi, Azerbaycan*

Doç. Dr. Reşad Asgerov, *Azerbaycan Ulusal Bilimler Akademisi Felsefe Enstitüsü, Azerbaycan*

Tarihsel olarak, Azeri Türkler Kafkasya'da Türklerin kaderinde önemli bir rol oynamıştır. Tarihi kaynaklarda Kafkasya'ya gelen Türklerin bu yerlerin en eski sakinleri olduğu bildiriliyor. Özellikle 11. yüzyılda Azerbaycan-Kafkasya'ya gelen Selçuklu Türkleri burada yaşayan Türklerle birleşti ve bu toprakları geçtikten sonra Anadolu topraklarına yerleşti.

Yani önce Selçuklular, sonra da Osmanlı döneminde Anadolu'daki Türkler Azerbaycan-Kafkasya üzerinden ilk yerleşti. Yani Azerbaycan, Aşil'in ilk bölgelerinden biri olup, Orta Asya'dan başlayıp Kafkasya'dan, Anadolu'dan Balkanlara kadar uzanan Türklerin yaşadığı coğrafyada bu bölgelerin türkleşmesinde ve islamlaşmasında büyük rol oynamaktadır. Bizim görüşümüze göre Aşil, Azerbaycan ve Anadolu Türklerinin ortak değeridir. Bu nedenle, tarihi geçmişimiz, bugün olduğu gibi, birbiriyle bağlantılıdır. Azerbaycan Cumhuriyeti de büyük Türk coğrafyasının bir parçasıdır. Orta Asya'dan gelen Oğuz-Selçuklular, Hazar'ın güneyinden geçerek Anadolu'yu geçerek İslam'ı kabul ettikten sonra daha da güçlendi. Bu anlamda "Dede Qorqud" destanı Azerbaycan ve Doğu Anadolu'nun türkleşmesini açıkça göstermektedir.

Azerbaycan alimleri Anadolu'nun türkleşmesinde ve İslamlaşmasında önemli bir yer tutuyorlar. Azerbaycan Türklerinin daha sonra Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasında da birçok liyakat vardı. Bu nedenle Azerbaycan'ın Türkiye ile tarihi asla kırılmaz. Bizim görüşü-

müze göre, önce Azerbaycan türkleştirildi, sonra Anadolu fethedildi ve buradaki nüfus Anadolu'ya akın etti. Böylece Azerbaycan'da yetişen bilim ve sanat insanları Anadolu'yu etkiledi. Bugün dünya ülkeleri arasında Azerbaycan'ı sürekli koruyan ve destekleyen 80 milyon Türk Cumhuriyeti var. Şu anda, Türk Cumhuriyeti sadece Azerbaycan'da değil, aynı zamanda 200 milyonluk Türk dünyasının merkezi ve hamisi olarak hizmet vermektedir. Türk dili konuşan devletler olarak en büyük sorunlarımızı birlikte çözebileceğimizden, Sovyet döneminin ve Soğuk Savaşın acısını hızla aşabileceğimizden, tüm tehditlerin üstesinden gelebileceğimizden eminiz.

Anahtar Kelimeler: Salcuq, Anadolu, Azeriler, Türkçe, Türkleşmek, İslamlaştırma.

MÜLTECİLERE YÖNELİK OLUMSUZ ALGININ OLUŞMASINDA SOSYO-POLİTİK UNSURLAR: MÜLTECİ HAKLARINA KARŞI KİMLİK SİYASETİ VE FOBİK YAKLAŞIMLAR

Dr. Öğr. Üyesi Didem Doğanyılmaz Duman, İzmir Demokrasi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Dr. Öğr. Üyesi Gökhan Duman, İzmir Demokrasi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

İnsanlar tarih boyunca farklı sebepler çerçevesinde yer değiştirdiler ve bu süreç kimi zaman bireysel kimi zaman ise kitlesel düzeyde seyretti. Güncel durum itibariyle yer değiştirmelerin kitlesel bir boyutta seyrettiği gerçeği göz önünde bulundurulduğunda, demografik değişikliklerin daha kısa sürede kendisini gösterdiğini/ göstereceğini ve bu değişikliklere tepkilerin de aynı şekilde daha kısa sürede ortaya çıktığını/çıkacağını iddia etmek yanlış olmayacaktır.

Geçtiğimiz on yıl içerisinde Arap Baharı neticesinde ortaya çıkan olayların etkisiyle kendisini gösteren kitlesel yer değiştirmeler mülteci haklarını yeniden gündeme taşımıştır. İlgili yer değiştirmelerin bu kapsamda değerlendirilmesi konusunda yetersiz bir eğilim sergilenmiş

ve mültecilerin durumu gerek iç siyasetin gerek uluslararası siyasetin en temel sorunlarından birisi haline getirilmiştir.

Birleşmiş Milletler'in mültecilerin statüsüne ve sahip oldukları haklara ilişkin sunduğu çerçeve net olmasına karşın, Avrupa toplumlarında mültecilere yönelik oluşan olumsuz algı ve bunun politik anlamda sürekli olarak beslenmesi, sorunu içinden çıkılmaz bir trajediye dönüştürmüştür. Avrupa toplumlarında mültecilerin kimliksel farklılıkları ön plana çıkarılarak gündemde tutulan "öteki" algısı ve bununla beraber ortaya çıkan İslamofobik ve Zenofobik eğilimler, hem somut hem de soyut olarak mültecilerin sahip oldukları hakları kullanabilmeleri açısından ciddi engeller oluşturmaktadır.

Bu çalışma, Avrupa özelinde yürütülen kimlik siyasetinin mültecileri ötekileştirmesi sonucunda ortaya çıkan mültecilerin haklarının ihlal edilip edilmediği konusundaki tartışmayı dikotomik bir çerçevede değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Buna göre, uluslararası metinler incelenerek sorunun mülteci hakları boyutu ve artarak alan bulan sağ popülist siyasi söylemin temel unsurunu oluşturan kimlik siyaseti ve bu söylemin desteklediği fobik eğilimler analiz edilecektir.

GÖÇMENLERİN UYUMUNDA DİNİN ROLÜ

Öğr. Gör. Hasan Ali Yılmaz, *Iğdır Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi*

Göçmenlerin uyum sürecinde dinin rolü büyük önem arz etmektedir. Bu araştırmadaki değerlendirmeler göç, mülteci, sığınmacı ve din kesişimi üzerine olan çalışmalardan yola çıkarak ortaya konulacaktır. Din ve göç etkileşimi üzerine olan çalışmalar göçün ekonomik, siyasi, cinsiyet ve etnik boyutlarına odaklanmaktayken, göçün dini boyutu 2000'lere kadar araştırmacıların ilgisini çekmemiştir. Göç ve dinin kesişimselliği üzerine olan araştırmalar dinin, göçe karar verme, yerleşme ve uyum süreçlerini etkileyen ve bu deneyimlerden etkilenmekte olan sosyal bir kurum ve sistem olduğunu göstermektedir. Bu sunumda din ve uyum arasındaki ilişki, göçmenlerin yerleşmesi, aidiyet mekânı oluşturması, göçmenlerin ve yerlilerin arasındaki sınırların

çözülmesi analiz edilmesiyle açıklanacaktır. Bu analizler ilişkilere, dini ritüellere, öğretilere, kutsal metinlere ve kurumların faaliyetlerine odaklanarak yapılacaktır. Uyum süreci boyunca dinin rolünün araştırıldığı çalışmalar, göçmenlerin aidiyet mekânı oluşturmada materyallerin, pratiklerin, sosyal ilişkilerin ve kutsal metinlerin etkili olduğunu göstermektedir. Ayrıca, göçmenlere yönelik olumsuz yargıların önlenmesinde ve çizilen sınırların aşılmasında dini kurumların, metinlerin ve kıssaların etkili rol oynadıkları anlaşılmıştır. Bu çalışma, ülkemizin mülteci meselesine ve mültecilerin uyumuna katkı sağlayacak politikaların belirlenmesi için yol haritası göstermektedir.

GÖÇMEN KAÇAKÇILIĞI SORUNU BAĞLAMINDA LİBYA

Arş. Gör. Mustafa Yasir Kurt, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Doğu ve Afrika Araştırmaları Enstitüsü

Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek Kara, Deniz ve Hava Yoluyla Göçmen Kaçakçılığına Karşı Protokol'ünde göçmen kaçakçılığı, doğrudan veya dolaylı olarak, mali veya diğer bir maddi çıkar elde etmek için, bir kişinin vatandaşlığını taşımadığı veya daimi ikametgâh sahibi olmadığı bir Taraf Devlete yasadışı girişinin temini olarak tanımlanmaktadır. İnsan ticaretinden farklı olarak rızaya dayalı ve farklı bir devlet sınırları içerisine giriş olması durumunu ifade etmektedir. Bu yüzden uluslararası hukuka göre insan ticareti kişiye karşı işlenen bir suç iken göçmen/insan kaçakçılığı devlete karşı işlenmiş bir suç olarak kabul edilmektedir. Çalışmada göçmen kaçakçılığı bağlamında incelenecek olan Akdeniz bölgesi, son yıllarda Avrupa kıtasına geçmek üzere farklı coğrafyalardan gelen göçmenlerin kaderi olmuş durumundadır. Akdeniz'deki göçmen kaçakçılığı temelde üç güzergâh üzerinden gerçekleşmektedir: Türkiye üzerinden Yunanistan'a geçen Doğu Akdeniz Güzergâhı, Libya, Tunus ve Cezayir üzerinden İtalya ve Malya'ya uzanan Orta Akdeniz Güzergâhı ve Fas ve Batı Sahra üzerinden İspanya'ya uzanan Batı Akdeniz Güzergâhı. Bu izinsiz göçlerden nicelik bakımından özellikle Trablus/Libya üzerinden gerçekleşen göçler dikkat çekmektedir. Avrupalı dev-

letler göçmen kaçaklığına dair politika ve önlemlerini, birçok zaman farklı devletlerden gelen göçmenlerin toplanma noktası olan Libya'daki gelişmelere göre belirlemektedir. 2015 verilene göre İtalya'ya gerçekleştirilen göçmen kaçakçılığı faaliyetlerinin %84'ü Libya'dan gerçekleşmiştir. Libya'nın düzensiz göçlerle ilgili ön plana çıkmasının temel nedeni olarak özellikle 2011 yılında Arap Baharı'nın ülkede karşılık bulması ve aynı sürecin bir devamı olarak 2014'de yaşanan darbe girişimi ile siyasi istikrarın yıkıma uğraması kabul edilmektedir. Avrupa'ya gitmek için gelen fakat bunu gerçekleştiremeyerek göçmen kamplarına yerleştirilen göçmenler de hali hazırda bir çatışma bölgesi olan Libya için siyasi ve hukuki belirsizliklere neden olmaktadır. Libya'nın göçmen hareketliliğini kontrol edememesi bölgede kaçakçılık "sektörünün" büyüyerek geniş bir zemin bulmasına ve bazıları sıcak çatışma bölgelerinde yer alan bu kamplarda yaşanan insan hakları ihlallerine neden olmuştur.

Çalışmada, göçe neden olan faktörler çerçevesinde, son zamanlarda göç hareketliliğinin en yoğun olduğu bölgelerden biri olan Akdeniz'deki göçmen kaçaklığı faaliyetleri incelenecek. Özellikle 2011 yılından bu yana yaşanan çatışmalar sonucunda henüz istikrarlı bir siyasi yapıya kavuşamamış olan Libya, Avrupa'ya açılan bir kapı olması nedeniyle Orta Akdeniz güzergâhını kullanarak İtalya'ya geçmek isteyen göçmenler için tehlikeli ve zorunlu bir sığınak olmuştur. Çalışma, hem Libya'nın yaptığı zorunlu ev sahipliğini Libya halkı ve göçmenlerin durumları çerçevesinde sosyolojik bir sorgulamaya tabi tutulacak hem de Libya'nın Avrupa ülkeleriyle olan ilişkilerinin siyasi boyutu değerlendirilecek. Avrupa devletlerinin, özellikle de İtalya'nın tehdit olarak algıladığı göçmen kaçaklığı, Libya krizinde izledikleri politikalara yansıdığı varsayımı üzerinden Libya'nın göçmen politikası ve Avrupa'nın Akdeniz'deki en büyük tehdit algısı olan göçmen kaçaklığına karşı verdiği mücadele çalışmanın temel araştırma konusu olacak.

Anahtar Kelimeler: Göç, Göçmen kaçakçılığı, Uluslararası Hukuk, Akdeniz, Libya.

TÜRKİYE'DE GÖÇ OLGUSU VE GÖÇÜN YARATACAĞI SORUNLARIN AŞILMASINDA TOPLUMSAL KÜLTÜR KURUMU KİMLİĞİYLE HALK KÜTÜPHANELERİNİN ROLÜ: İZMİR ÖRNEĞİ

Doç. Dr. Mehmet Ali Akkaya, *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü*

Prof. Dr. Coşkun Polat, *Çankırı Karatekin Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü*

Bilimsel literatürde daha çok kentleşmenin getirdiği bir değişim hareketi olarak telaffuz edilen, ancak gerçekte insanlık tarihi ile birlikte başlayan bir serüvene sahip olan göç olgusu, günümüz modern dünyasında en fazla telaffuz edilen kavramlardan biridir. Temelde kişinin yaşamını sürdürdüğü yerden farklı gerekçeler ve tercihler nedeni ile başka bir yere gitmesi anlamına gelen göçün arka planındaki asıl neden, içinde bulunulan durumun sosyal, kültürel, toplumsal, ekonomik vb. koşullarından memnun olmama ve bu koşulları değiştirme arzusudur. Bu açıdan bakıldığında göç denildiğinde çağrıştırdığı ilk şey olumsuzu içermesidir.

Özellikle geride kalan yüzyılın ikinci yarısı ile birlikte evrensel bir boyut kazanan, ulusal ve uluslararası düzeyde toplumsal yaşamda sürdürülebilirliğin sağlanması açısından aşılması gereken en önemli sorunlardan biri olarak görülen göç, günümüzde çok daha fazla kuşku, kaygı ve şüphe ile bakılan bir olguya dönüşmüştür. Başka bir ifadeyle; yeni bin yıl ile birlikte göç kavramını ve içeriğini başkalaştıran asıl unsur, göç etmek durumunda olanlarla birlikte akla getirilen olumsuzlukların yanında, göç edilen bölgelerde hâlihazırda yaşayan vatandaşların göçe bağlı farklı alanlardaki endişelerinin artması ve bunların yüksek sesle dile getirilmeye başlanmış olmasıdır. Zira günümüzde ulaştığı boyutlarla göç yalnız göç edenlerin değil, aynı zamanda göç edilen bölgelerde yaşayan insanların da yaşamlarında radikal değişiklikler yapmasını ve kararlar almasını gerektiren bir sürecin üst kimliği haline dönüşmüştür. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin açıklamalarına göre dünyada neredeyse her iki saniyede bir kişi

çatışma, zulüm, açlık veya savaş nedeniyle zorla yerinden edildiği gerçeği ile birlikte değerlendirildiğinde, göçün günümüzdeki etki alanı ile beraberinde getirebileceği tehditlerin boyutunu anlamak çok daha kolay olacaktır. Daha çok yaşamsal ve ekonomik gerekçelerle birlikte anılan göç kavramının en önemli sorun ayaklarından biri de kültürel farklılıklar yüzünden yaşanan toplumsal uyumsuzluktur.

Bu çalışmada; yarım asırdan fazladır iç göç hareketliliği hiç azalmayan, bunun yanı sıra dünyada en fazla dış göç alan, en yoğun kullanılan yasadışı göç trafiği güzergâhlarından birine ev sahipliği yapan Türkiye'de göç olgusunun taşıdığı anlam ve öneme genel olarak değinilerek, İzmir özelinde göçe bağlı kültürel uyum sorunlarının azaltılması noktasında kültür kurumu kimliği ile halk kütüphanelerinin süreci kolaylaştırmadaki rolünün ortaya konulması amaçlanmıştır. Ülkemizin iç ve dış göç trafiğinin önemli merkezlerinden biri olan şehirde yaşanan nüfus hareketliliği nedeniyle, ortaya çıkacak kültür çeşitliliğinin uyumu son derece önemlidir. Göçmenlerin kültürel kimlik açısından gerçek anlamda kentli olmasının sağlanması yolunda halk kütüphanelerinden başlayarak İzmir'in toplumsal kültür kurumları ile vatandaşlarında yaratılacak farkındalık, çalışmanın nihai hedefi ve asıl çıktısı olacaktır.

Çalışma kapsamında önce şehrin asıl göç odağını oluşturan merkez ilçelerinde kent sakinlerinin kullanımına açık olan ve farklı kullanıcı odaklarına öncelikli hizmet verme yükümlülüğü bulunan halk kütüphanelerinin görev ve işlevleri bağlamında ortak kent kültürünün oluşması sürecindeki sorumlulukları ortaya konulacaktır. Ardından iç, özellikle de dış göç ile İzmir'e gelen ve bu şehirde yeni bir hayat kurmaya çalışan vatandaşların halk kütüphaneleri ile olan ilişkileri, bu ilişkilerin kente ve kent kültürüne uyum noktasındaki yeri ve önemi üzerinde durulacaktır. Bu bağlamda, kentin 11 merkez ilçesinde, Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı hizmet veren halk kütüphanelerinin yanı sıra yerel yönetimlerin sorumluluğunda faaliyet gösteren halk kütüphaneleri çalışmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır. Yarı yapılandırılmış betimleme yönetimi ile kurgulanan araştırmada, ortaya konan bilgilerin halk kütüphanelerinin göçmenlerin kente uyum ve

kent kültürünü sorunsuz içselleştirebilmeleri noktasındaki rolünün somutlaştırılması amacı ile örnekler üzerinden de değerlendirmeler yapılacaktır. Çalışma, halk kütüphanelerinin göç ve beraberinde getirdiği sorunlar bağlamında işaret edilen sorumluluğuna dikkat çektiği; bu yönde kişisel, kurumsal ve kent ölçekli beklentilerin gelişmesine, İzmir özelinde göçmenlerle birlikte ortaya çıkacak çok kültürlülüğün ancak kültürel uyumla hemen her manada bir zenginliğe dönüşebileceğinin görülmesini sağladığı oranda amacına ulaşmış olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Göç, İzmir, Halk kütüphaneleri, Kent kültürü, Kültürel uyum, Kültürel zenginlik.

İKONLAŞAN "ALAN KURDİ BEBEK" FOTOĞRAFI

Doç. Dr. Işık Sezer, *Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi*

Fotoğraf en genel tanımı ile var olan gerçekliğin, fotoğrafçı tarafından yapılmış kadraj seçkisi ile yeniden ve iki boyutlu olarak görselleştirilmesidir. Fotoğraf bir olayın gerçekleşme sürecinden an'ları saptar ve bu an'lar daima geçmiş zamana aittir. Farklı bir kaynakta, mekan ve zamanda fotoğrafa bakan kişiler bu ön bilgiler ışığında fotoğrafı algılar ve yorumlarlar. Fotoğrafın sınırsız çoğaltma özelliği ile gerçek, her türlü iletişim kaynağında paylaşılır ve geniş kitlelere ulaşır. Bu nedenle fotoğraflar, özellikle haber fotoğrafları, toplumsal hafızanın oluşmasında ve kurgulanmasında önemli bir role sahiptirler.

2015 yılında Bodrum Akyarlar Ali Hoca burnunda, DHA muhabiri Nilüfer Demir tarafından sabah saat 05.30'da, 3 yaşındaki Alan Kurdi ve ailesinin kıyıya vurmuş cesetleri ve yapılan işlemleri içeren 50 kadar fotoğraf çekilir. Ajanslara geçildikten bir kaç saat sonra, 10:23 Michelle Demishevich adındaki gazeteci ve aktivist tarafından atılan bir tweet ile kıyıda yüzükoyun yatan Alan bebeğin fotoğrafı, saatte 53 bin paylaşımla 12 saatte 20 milyon kişiye ulaşır. Suriye'li göçmenlerin yaşadıkları acıların sembolü haline gelen Alan Kürdi fotoğrafı, Birleşmiş Milletler komisyonlarından dünya çapındaki sivil yardım kuruluş-

larına kadar yapılan pek çok toplantının tanıtımında yer almıştır. Fotoğrafın viral olması sonucu farklı ülkelerden karikatüristler, grafiti sanatçıları, ressamlar vd. sanatçılar yapıtlarında Alan Kurdi'nin imgesini yorumlamışlardır. Sanatçı Wei Wei'nin yorumu dünya çapında ağır eleştiri alırken, Fransız Charli Hebdo dergisi bu fotoğraftan hareketle ırkçı söylemleri savunmuştur. Time dergisi tarafından dünyanın en etkili on fotoğrafı arasına alınan Alan Kurdi fotoğrafı, fotoğrafı çeken Nilüfer Demir'e çeşitli gazetecilik ödülleri kazandırmıştır.

Bildiri kapsamında, tek bir fotoğrafın bu derece geniş yankı uyandırmasında fotoğrafın rolü, imge ve ikon nitelikleri ile sanat nesnesine dönüşmesi çok yönlü sorgulanmaktadır. Bu amaçla Alan Kürdi üzerine yapılmış çok sayıda haber, makale ve sanat eserleri incelenerek analiz edilmiştir.

SANATÇI GÖÇÜN'ÜN GELENEKSEL TÜRK KİTAP SANATLARINA ETKİSİ

Doç. Dr. Gül Güney, *Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi*

Göç, bir canlının kendi isteği veya zorunluluktan dolayı bulunduğu yerden başka bir yere gitmesi, hareket etmesi anlamına gelir. Ulusal ve uluslararası sınırlar içinde önemli bir yere sahip olan göçün altında politik, sosyal, kültürel, ekonomik vb. birçok neden yatar. Bu nedenler tarih boyunca insan topluluklarının bir yerden bir yere göç etmesine sebep olmuştur. Bu göçler sayesinde farklı coğrafyalarda farklı etnik gurupları kendi örf ve ananeleri ile kültürel kimliklerini de oluştururlar. Ayrıca bu kültürel kimlikler var olan coğrafyada önceki toplumların kültürleri ile de kaynaşıp o bölgeye ait yüzyıllar boyu devam edecek farklı kimlikler doğurmasına sebep olmaktadır. Bu farklı kimlikler her alanda olduğu gibi sanatta da etkisini gösterir.

Sanatın her dalında olduğu gibi "göç" önemli bir eylem olarak geleneksel Türk sanatlarının da pek çok dalında da etken olmuştur. Tarih boyunca isteğe bağlı veya toplumsal, ekonomik, kültürel gibi pek

çok etkenle sanatçılar bir yerden bir yere göç etmişlerdir. Bu göçlerle sanatçılar gittikleri yere kendi sanat ekolunu götürerek o coğrafyada bulunan yerli sanatçıları da etkisi altına alarak kendi üsluplarının yayılmasını sağlarlar. Böylece göçler sayesinde sanat ekolleri bir coğrafyadan diğerine taşınır. Bu hareket geleneksel Türk sanatları içinde geçerli olmuştur.

Bildiride 16.yüzyılda doğudan Anadolu'ya göçmüş, geleneksel Türk sanatları kapsamında kitap sanatları ile ilgili çalışmalar yapmış sanatçılar ve üslupları ile ilgili bilgiler verilecektir. Ayrıca sanatçıların göçleri ile 16. yüzyılda Osmanlı dönemi kitap sanatlarında görülen üsluplar üzerine etkileri tartışılacaktır. Bununla beraber yakın zamanda farklı yerlerden Anadolu'ya göç etmiş kitap sanatları ile ilgili çalışmalar yapan günümüz sanatçılarından da örnekler verilecektir.

KIBRIS TÜRKLERİ VE GÖÇ: SOSYO-KÜLTÜREL BOYUTLARI VE KADIN SANATÇILARIN EDEBÎ FAALİYETLERİNE ETKİLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Mihrican Aylanç, *Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Merkez Başkanı*

Bu çalışmada Kıbrıs Türklerinin tarihi süreçte yaşadıkları göçler, göçmen meseleleri, göç sonrasında yeni yerleşimlerde oluşan sosyo-kültürel yapı, bu yapının dil ve edebiyata, özellikle kadın sanatçıların faaliyetlerine etkileri ortaya konacaktır.

Çalışmanın temel problemi; göç yoluyla farklı etnik, sosyal ve toplumsal alanlara yerleşen Türklerin göç ve göçmenlik tecrübelerinin, edebiyata yansıma biçimlerinin tespit edilmesi, kadın sanatçıların burada üstlendikleri işlevlerin ortaya konmasıdır.

Asya, Afrika ve Avrupa kıtalarının kesiştiği bir noktada yer alan Kıbrıs, farklı kültür ve medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Tarihî süreçte Mısır, Hitit, Fenike, Dor, Asur, Pers, Lüzinyan, Ceneviz, Venedik, Osmanlı ve İngiliz idaresinin etkileriyle harmanlanan dinamik bir yapıya sahneye olmuştur. Bu nedenle ada tarihi, savaş ve göçlerle örülmüştür. Osmanlıların 1571'de adayı fethettikten sonra savunma

ve kalkınmasını amacıyla adaya Türk nüfus yerleştirmesi, burada Müslüman Türklerin yoğunluğunu oluşturduğu yeni bir toplumsal yapıyı gündeme getirir. Göç yoluyla adaya yerleşen Türkler, göçe endeksli bir yaşam sürerler. Yoğun göç dalgalarını öncelikli olarak 20. yüzyılın ilk çeyreğinde dışa doğru yaşarlar. Anadolu'ya geri dönüş şeklinde yaşanan göçler, Türk nüfusunda önemli bir azalma yaratır. II. Dünya Savaşı sonrasında İngiltere, Avusturalya, Kanada gibi büyük merkezlerde endüstrinin hızla gelişmesi ve iş gücü açığının meydana gelmesi, ekonomik kalkınma, eğitim, evlilik, savaş tehdidi ve kısa süreli kaçış vb. nedenler, Kıbrıslı Türkler için göçü cazip kılar. 1881-1960 İngiliz idaresi döneminde izlenen göç politikaları nedeniyle dış göçe yönelen Türkler, 1960'ta Türk-Rum ortaklığında kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti sonrasında yaşanan sıcak savaşlarda 1958, 1963 ve 1974 olmak üzere üç ayrı sıcak çatışma döneminde zorunlu iç göç süreçleri yaşarlar. 1963'ten 1974'e kadar kanton bölgelerde, oluşturulan göçmen yerleşim yerlerinde hayatta kalma mücadelesi verirler. 1974'teki Barış Harekâtı sonrasında, önce gizli ve tehlikeli yollarla güvenli bölge olan Kuzey'e göçlere başvururlar. 1975'te yapılan nüfus anlaşması sonrasında resmi kanalla Güney'de kalan Türkler, Kuzey'e yerleştirilirler. 1974 sonrasında Türkiye'den adaya yapılan göçlerle değişen ve yeniden şekillenen demografik süreçler, toplumsal yapının daha da çeşitlenmesini gündeme getirir. İç ve dış göçlere başvuran göçmenlerin yaşadıkları sorunlar, özellikle iskân politikalarının oluşturulması ve uygulanmasında yaşanan aksaklıklar, çelişkiler, çözümsüzlük, gelecek kaygısı, göçmenlerin yeni yerleşimdeki yaşamını doğrudan etkilemiştir.

Demografik hareketleri inceleyen sosyolojik araştırmaların hareket noktasını oluşturan göç ve göçmen meseleleri, toplumsal boyutlarıyla edebî eserlere yansımış ve göç edebiyatını oluşturmuştur. Göç konusunda dinamik bir geçmişi olan Kıbrıs'ta Türklerin yaşadıkları fiziksel hareketlilikler, oluşturdukları edebiyat, göç edebiyatı gibi bir alanın oluşmasına zemin hazırlamıştır. Bir taraftan Orta Doğu'ya; Araplara satılan kızların oluşturduğu göç dalgaları, diğer taraftan İngiltere, Avusturalya ve Kanada'ya yapılan göçler; nedenleri, süreçleri

ve sonuçlarıyla birlikte eserlere yansımıştır. Savaş kaynaklı zorunlu iç göç ve göçmenlik meseleleri ise edebiyatta ana temayı oluşturmuştur. Hümanist dolasıyla dişil bir dil yaratmaya çalışan kadın sanatçıların göçmen bakış açısıyla göç ve değişime odaklanan edebî faaliyetleri, burada yerel bir edebiyatın oluşmasına zemin hazırlamasının yanı sıra kadın çalışmalarına sosyo-kültürel veri tabanı yaratmıştır. Adadaki göç hikâyelerinin kurgusal eserler vasıtasıyla kayıt altına alındığı ve toplumsal belleği yansıttığı, bunda kadınların önemli işlevler üstlendiği sonucuna varılmıştır.

ESKİ ÇAĞ'DA DOĞU AKDENİZ'DEKİ ZANAATKAR GÖÇLERİNİN KÜLTÜREL ETKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Barış Gür, *Dokuz Eylül Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi*

Bu çalışmada Geç Tunç Çağı'nda Doğu Akdeniz'deki göç olgusu içerisinde zanaatkar grupların rolü irdelenecektir. Konu arkeolojik ve filolojik bulgular üzerinden bölgesel olarak kültürel bakımdan karşılıklı bir biçimde ele alınarak değerlendirilecektir. Doğu Akdeniz'de Geç Tunç Çağı'nda zanaatkarların uzun yolculuklar gerçekleştirerek deneyimlerini uzak coğrafyalara aktarmış oldukları anlaşılmaktadır. Özellikle belli bir bölgedeki hakim kültürel unsurların farklı bir coğrafyada belli bir zaman dilimi içerisinde ortaya çıkmasında hangi durumlarda göç olgusunun tanımlanabilir olacağı bu çalışma içerisinde değerlendirilecektir.

Zanaatkar eksenli bir göç hareketinin yaşanmış olduğu, doğrudan kanıtlardan ziyade dolaylı olarak mimari ve sanattaki kültürel aktarımların farklı coğrafyalara ulaşması ile izlenebilmektedir. Çalışma içerisinde Geç Tunç Çağı'ndaki zanaatkar göçlerinin başlıca iki biçimde gerçekleştirilmiş olduğu görülmektedir. İlkinde bu göçlerin muhtemelen mesleki nitelikler dolayısıyla yolculuk edilen coğrafyaya eldeki deneyimi aktarmak amacıyla belli bir nedenle, bireysel ya da belli bir insan grubu ile gerçekleştirilmesine, ikincisinde ise yüksek oranda bir

insan grubuyla, muhtemelen zanaatkarların göç etme seçimleri ellerinde olmadan zorunlu olarak farklı coğrafyalara ulaşmalarına ilişkindir.

Çalışma içerisinde Anadolu ile Yunanistan arasındaki bazı temel mimari unsurlardaki benzerliklerin bir zanaatkar göçü ile muhtemel ilişkisinin rolü ve boyutları değerlendirilirken, Girit'in saray sisteminde üretilen duvar resmi sanatçılığının, Doğu Akdeniz yerleşimlerinde karşılaşılan benzer unsurları üzerinden konuya yeni bir bakış açısı getirilmeye çalışılacaktır. Muhtemelen bireysel ve daha küçük gruplar ile gerçekleştirilen bu yolculukların dışında özellikle Geç Tunç Çağı'nın sonundaki Ege coğrafyasından Doğu Akdeniz'e uzanan kitlesel göçler sırasında göçmenlerle taşınan seramiklerdeki form ve bezeme unsurlarının sonrasında yeni yerleşilen bu bölgelerde yerel olarak üretilmesi, çömlek sanatçılarının beraberinde zihinlerindeki soyut kavramları da taşımış olduklarını göstermektedir.

YURTDIŞINDAN TÜRKİYE'YE GELEN GÖÇÜN DEĞİŞEN COĞRAFYALARI

Doç. Dr. Mustafa Yakar, *Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi*

Yurtdışından Türkiye'ye göçler cumhuriyetin kuruluşundan günümüze dalgalar halinde gelmiş olmakla birlikte XX. Yüzyılın sonuna doğru farklılaşmaya başlamıştır. Nitekim, 1980 sonrasında Türkiye'nin uluslararası göç rejimindeki değişen konumuyla birlikte yurtdışından gelen göçün büyüklüğü, profili ve motivasyonlarının yanı sıra mekânsal bağlamda köken coğrafyaları ve ülke içindeki dağılımı da büyük ölçüde değişmiştir. Özellikle 2000'li yıllar öncesi ile sonrası karşılaştırıldığında bariz bir şekilde gözlenebilen bu değişim, göçlerin akış yönlerinde de kendini göstermektedir. Bu araştırma, yurtdışından Türkiye'ye olan göçün değişen coğrafyalarını anlamayı amaçlamaktadır. Araştırma, uluslararası göç örüntüsünde hedef ülke olan Türkiye'nin hangi coğrafyalardan göçmen aldığı belirleyerek, bu değişimin nedenleri ve sonuçlarına dair bir tartışma başlatma niyetindedir.

Araştırmanın veri kaynaklarını; 1985-1990 ve 2000 Genel Nüfus Sayımlarında yer alan yurtdışından gelen göç verileri, 2008 ve sonrasındaki ADNSK'de kayıtlı yabancı nüfus verileri ile 2016-2017 ve 2018 yıllarına ait "Uluslararası Göç İstatistikleri" oluşturmaktadır. İlgili verilerden ülkelere göre yurtdışından gelen göçün büyüklüğü dönemsel olarak haritalanarak kaynak sahaları belirlenmiştir. 1980'lerden günümüze Türkiye'nin aldığı göçün kaynak sahaları, Avrupa kökenli batı-doğu akışını temsil eden bir yapıdan Asya kökenli doğu-batı akışlı bir yapıya dönüşmüştür. Ayrıca güneyden kuzeye yönelişlerin olduğu Afrika kaynaklı göçler de buna eklenmelidir. Bu dönüşüm, göçün boyutlarındaki artışın dışında hem göç motivasyonlarını hem de göçmen profilini çeşitlendirmiştir. Türkiye'nin uluslararası göç rejimindeki değişen konumu ve giderek artan göçmen varlığını açıklamada, küreselleşme ve kalkınma temelli yaklaşımların yanı sıra göçün kaynak sahalarında yaşanan sorunlar (ekonomik, yönetsel ve demografik) özellikle de artan çatışma ve şiddetin etkisi de dikkate alınmalıdır. Zira, sığınmacı ve mülteci statüsünde tanımlanabilecek göçmenlerin hızla artışı yanında düzenli göçlerin de aynı coğrafyalar kökenli göçmenlerden oluşması, doğu ve güneyden gelen göçlerde güven(siz)liğin ne kadar etkili olduğunu göstermektedir. Yurtdışından gelen uluslararası göçün giderek artışı ve genişleyen coğrafyası, Türkiye'yi belki de tarihi boyunca olan göçlerin çok daha ötesine, üç kıtadan farklı motivasyonlarla göçlerin/göçmenlerin geldiği kesişimler ve karşılaşmalar mekanına dönüştürmüştür. Türkiye'ye yönelen uluslararası göçün değişen coğrafyasına yönelik bu saptama, uluslararası göçün araştırılmasından yönetilmesine kadar bir dizi konuda hem fırsat hem de tehditlerin iç içe geçtiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası göç, Yabancı nüfus, Köken ülkeler, Güvenlik, Türkiye.

İZMİR'İN KAPILARI: KENT MÜLTECİLERİNİN GÖÇ HİKAYELERİ VE YAŞAM KOŞULLARI*

Dr. Öğr. Üyesi Emel Karakaya Ayalp, *İzmir Demokrasi Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi*

Esen Yangın Kiremit, *Dokuz Eylül Üniversitesi*

2012 yılından itibaren Suriye'den gelen kitlesel göç, Türkiye'ye önce bir geçiş ülkesi niteliği yüklemiş, ardından bu nitelik Türkiye'nin ilgili dönemde taraf olduğu uluslararası anlaşmaların getirdiği yükümlülükler gereği değişmiş ve Türkiye dünyadaki en kalabalık ev sahibi ülke haline gelmiştir. İzmir, 2012 yılından itibaren göçmenler için Türkiye'de deniz yolu ile Avrupa'ya geçişlerin ve insan kaçakçılığının en yoğun olduğu kent olmuş ancak Türkiye'nin değişen rolü ile ev sahibi kente dönüşmüştür. Böylece, güncel rakamlara göre yaklaşık 150.000 "geçici koruma kapsamındaki" Suriyeli kent mültecisine ev sahipliği yapmaktadır.

Günümüzde göçün yönü belirgin bir şekilde kentseldir ve kentlerin göç konusundaki önemi geçici bir mesele değildir. Göç olgusu göçmenler açısından hem yolculuğun kendisini hem de varılan yerde yeniden şekillenen yaşam koşullarını ifade edebilmektedir. Bu çalışmada, İzmir Kapılar semtinde ikamet etmekte olan Suriyeli kent mültecileri ile yapılan görüşmelere ve bu görüşmelerde aktarılan göç hikâyelerine dayanarak; mevcut yerleşim alanındaki sosyal ve ekonomik yaşam koşullarının ortaya koyulması amaçlanmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda seçilen çalışma alanındaki 10 mahallede ikamet etmekte olan; farklı etnik köken, yaş ve gelir gruplarından, 40'ı kadın toplam 60 Suriyeli kent mültecisi ile derinlemesine görüşmeler

* Bu çalışma, TÜBİTAK 1003 Öncelikli Alanlar ve AR-GE programı kapsamında desteklenmekte olan "Kentsel Mültecilerin Adaptasyon ve Uyum Süreçlerine Yeni bir Bakış Açısı: Kapsayıcı Kent İnşası Amaçlı Sosyal İnovasyon Deneyi" başlıklı 117K805, 117K829 ve 117K826 kodlu projeler kapsamında gerçekleştirilmiştir.

gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde katılımcıların göç süreçleri, hedef ülkeleri ve göç yolları, varış noktalarındaki ekonomik faaliyetleri, geçim kaynakları, kentle ve sosyal çevreyle kurudukları ilişkiler araştırılmıştır. Araştırma kapsamında ele aldığımız göç hikâyeleri, göçmenlerin göçün başlangıç noktasından itibaren izlemiş oldukları göç yolları, yaşadıkları deneyimler ve göç sürecinin yaratmış olduğu maddimanevi kayıplar çerçevesinde ele alınmaktadır. Göçmenlerin mevcut yerleşim alanlarındaki yaşam koşulları iş gücü piyasasıyla kurulan ilişkiler, kamusal hizmetlere erişim, kente ve mahalleye yerleşme tercihlerini etkileyen sosyal ve ekonomik unsurlar, mahalle ölçeğinde Türkiyelilerle kurulan ilişiklerin niteliği, kent içi hareketlilik başlıkları çerçevesinde analiz edilmiştir.

Bu çalışmaya konu olan ve TÜBİTAK tarafından finanse edilen araştırmada, İzmir kentinin bir vaka çalışması olarak seçilmesinin temel nedenlerinden biri 2012 yılından sonra Suriye'den gelen kitlesel göçün varış noktalarından biri olan İzmir kentinin bir "geçiş mekanı" olarak görülmesidir. İlgili yazında da İzmir'in bir geçiş kenti niteliği taşıdığı aktarılmaktadır. Ancak, araştırma sonuçlarından elde edilen bilgiler, bir geçiş kenti olmanın yanı sıra İzmir'in hedef kent olarak da seçildiğini ve yerleşmek üzere tercih edildiğini göstermektedir. Öte yandan, göç sürecinin iki uçlu bir hatta seyretmediği, bunun aksine devam eden, aktif bir göç sürecinden bahsetmenin mümkün olduğu ifade edilebilir. Yaşam koşulları analizi göstermektedir ki, "geçici koruma" kapsamında iş piyasasına erişimde yaşanan sorunlar, gündelik politika değişiklikleri ve barınma dâhil kentsel hizmetlere erişimde yaşanan sorunlar ve toplumsal dışlanma gibi etmenler birlikte yaşam pratiğinin kurulmasında önemli engeller üretmektedir.

Anahtar Kelimler: Kentsel mülteciler, İzmir, Kent mültecilerinin yerleşim tercihleri, Kent mültecilerinin kamusal hizmetlere erişimi, Göç hikâyeleri

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDEKİ BÖLGESELCİLİK-İNŞACILIK KARŞILAŞMASI İLE İKLİM MÜLTECİLERİ İÇİN BÖLGESEL BİR KORUMA SORUMLULUĞU İMKÂNI: MÜLTECİ SORUNLARININ BELİRLİ YÖNLERİNE İLİŞKİN AFRİKA BİRLİĞİ ORGANİZASYONU KONVANSİYONU (1969)

Arş. Gör. Çağıl Durdu, *Karadeniz Teknik Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü*

Söz konusu bu çalışmanın amacı bölgeselcilik çalışmalarının İnşacı uluslararası ilişkiler açısını nasıl beslediği görülürken iklim mültecilerine dair global bir koruma sorumluluğunun zorluğunun ikili ya da bölgesel anlaşmalarla çözmenin mümkünlüğünü göstermektir. Bu bağlamda ekolojik krizlerin küresel varlığının çeşitli çevre anlaşmaları ile salt yazılı boyutunu tartışmak, konuyu ideal düzeyde sosyal topluluk olan siyasi oluşumlardan yabancılaştırdığını gösterebilmektedir. Diğer taraftan somut olayların çevresel kriz bağlamda inşa ettiği göç etme zorunluluğu, iklim değişikliğinin görünmez yüzü olan iklim mültecilerine dair farkındalığını sağlayabilir. Çalışmanın yöntemi minvalinde örnek olayın teorik perspektif ile analizi, karşılaştırmalı bölgesel çalışmalar ile İnşacılığın Uluslararası İlişkilerin farklı sosyal mekânların etkileşimlerinin nasıl olabildiğini gösterebileceği düşünülmektedir. Söz konusu duruma göre değişik bölgelerin sosyal yapıları arasındaki farklılıklar, uluslararası ilişkilerin sosyal yapısındaki mevcut imkanları da temsil etmektedir. Bölgeler; kolektif kimlik oluşumu, sosyalleşme gibi inşacı süreçlerin araştırılması için neredeyse kendiliğinden gelişen bir araştırma imkânını sunmaktadır ancak bu süreçler farklı bölgelerde birbirine benzersiz şekiller alırken farklı koşulların ürünü olarak görülmektedir. Söz konusu bölgeler arası oluşan farklı kurumsal kurallar ve normları tespit etmek ise sosyalleşme süreçlerinin bölgesel düzen etkilerinin ve görece sürdürülebilirliğinin araştırılmasını sağlayabilecektir. Bu minvalde, Afrika Birliği Örgütünün 1969 yılında kabul ettiği mülteci sözleşmesi iklim mültecilerinin uluslararası hukuktaki varlığını görme açısından ilk bölgesel imkân olarak görülebilir. Bölgenin ken-

dine has sosyalleşme süreçlerinin olumsuz bağlamda (silahlı çatışma, kuraklık, sel, şiddet ve insan hakları ihlalleri) yarattığı kıta ülkelerinin kendi arasındaki açık kapı politikası gibi normların diğer bölgeler ile kurulacak İnşacı sosyal etkileşimler ile coğrafi olarak taşınacağı ihtimali izlenebilmektedir. Diğer taraftan İnşacı yaklaşımın uluslararası ilişkileri her an yeniden kurulan bir ağ olarak anlattığı dikkate alınırsa Afrika Birliği konvansiyonu, iklim mülteci tanımının varlığının Cenevre Konvansiyonun meşru geçerliliği nedeniyle yok sayıldığı göz önüne alındığında 1951'deki söz konusu bu sözleşmeyi genişleterek bölgenin kendi dinamiklerinin iyi oluşturuculuğunu sergilemektedir. 1969 sözleşmesi, 1951 yılında yapılan tanımı genişletmiştir. İkinci paragraf içerisinde mülteci tanımına; dış saldırganlık, işgal, yabancı hakimiyeti veya kamu düzenini ciddi olarak bozan hadiseler eklenmiş ve rasgele olaylar da sığınmacı için tehdit unsuru olarak adlandırılmıştır. Tehdit varlığı yabancı ya da sığınmacının kendi ülkesi ve görevlileri ile sınırlandırılmamaktadır. Kuraklık ve kıtlık gibi doğal afetler de geçerli bir sığınma sebebi sayılmaktadır. Ek olarak, Afrika Birliği Örgütü mülteci sözleşmesi içinde gönüllü geri dönüş kavramından ilk kez bahsedildiği görülmektedir. Sonuç bağlamında, uluslararası ilişkilerde İnşacılık perspektifinin bölgeselcilik bağlamındaki etkisi dikkate alındığında sınırı aşan sorun olarak adlandırılan iklim değişikliğini ve etkilerini ele almanın mikro olarak gösterilmesi iklim mültecilerini koruma sorumluluğunu makro ölçekte sağlayabilir. Coğrafi bağlamda dikkate alınan koşulları güncellemek ve bölgeler arası norm, kimlik ve kuralların sosyal etkileşim ile aktarımı iklim değişikliği ve çevresel korumanın bir uzantısı olan iklim mültecilerini tanımlamak ve bu sayede onlara sağlanabilecek hakları belirlemek mümkünlüğü de görülebilmektedir. İklim mültecilerine ilişkin global bir milletlerarası antlaşma ekonomik, politik ve sosyal yükümlülükler getireceğinden devletlerin böyle bir anlaşmaya yanaşması zayıf bir olasılık olarak belirirken somut olarak bölgesel sosyal etkileşimlerin İnşacılık anlayışı minvalindeki analizi, devletlerin kendi kimlikleri ve dolayısıyla kararlarının da güncellenmesine dair kaçınılmazlığı göz önüne sermektedir.

Anahtar Kelimeler: İklim mültecileri, Bölgeselcilik, İnşacılık.

AHISKA'DAN AHLAT'A 72 YILLIK BİR GÖÇ HİKAYESİ: AHLAT AHISKA TÜRKLERİ

Arş. Gör. Barış Çağırkan, *Bitlis Eren Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü*

Günümüzde farklı kaynaklara göre uluslararası göçmenlerin sayısı 300 milyona yaklaşmaktadır. Bu göçlerin bir kısmı zorunlu sebeplerden dolayı (savaş, doğal afet, ekonomik zorluklar vb. gibi), bir kısmı da göçmenlerin kendi tercihleri sonucu gönüllü olarak yapılmaktadır. Ancak bazı özel durumlarda hem zorunlu hem de gönüllü olarak göç eden topluluklar da vardır. Ana vatan ve ana yurt olarak gördükleri Ahıska'da (Sovyetler Birliği sınırları içinde) yaşayan Türk grup, 14 Kasım 1944 tarihinde J. Stalin'in emriyle güvenlik sorunları bahane edilerek eski yük ve hayvan taşımacılığında kullanılan yarısı açık vagonlara (General Serov'un hayvan taşımacılığında kullandığı vagonlarına) rastgele doldurularak ve kapıları dışarıdan kilitlenerek Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan'a sürgün edilmiştir. Bu plansız sürgün, Ahıska Türklerinin günümüzde başta Türki Cumhuriyetler (Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan, Azerbaycan gibi) olmak üzere Ukrayna, Rusya ve Amerika'nın da içinde bulunduğu on altıdan fazla ülkeye göç etmelerine (dağılmalarına) neden olmuştur. Sürgün, kış aylarına denk geldiği için çok zor koşullarda gerçekleşmiştir. Ahıskalılar, vagonların yarı açık olmasından dolayı soğukla, açlıkla, susuzlukla mücadele ederek yaklaşık 45 gün boyunca yolculuk yapmışlardır. Sürgün sırasında yerinden yurdundan edilen Ahıska Türklerinin sayısı 94.955 olarak tahmin edilmekte, 17 bin Ahıska Türkü'nün sürgün yolculuğu sırasında öldüğü belirtilmektedir. 45 günlük tren yolculuğunun ardından Özbekistan'a bırakılan Ahıska Türkleri, 45 yıl boyunca Özbekistan'da yaşamışlardır. Ancak 1989 yılında Fergana'da başlayan olaylar sonrasında Ahıska Türklerine karşı bir kıyım başlamış ve Ahıska Türkleri yaşadıkları evleri bir gecede bırakıp kaçmak zorunda kalmışlardır. Bu durum, Ahıska Türklerinin yaşadığı ikinci sürgün olarak değerlendirilmiştir. Ahıska Türkleri, Özbekistan'da yaşanan olaylardan

sonra başta Rusya'nın Krosnador bölgesi olmak üzere farklı ülkelere ve bölgelere zorunlu olarak göç etmişlerdir. Krosnador bölgesine göç eden Ahıska Türkleri burada hoş karşılanmamışlardır. Başta yerel yöneticiler olmak üzere Ahıska Türklerini göçe zorlayan yıldırma politikaları yürütülmüştür. Bu durum karşısında Ahıska Türklerinin bir kısmı özel izin alarak Amerika Birleşik Devletleri'ne göç etmişlerdir. Amerika'ya göç edemeyenler ise Ukraya'nın Harkiv (Harkov) bölgesine yerleşmişlerdir. Ukrayna'da 27 yıl yaşamlarını devam ettiren Ahıska Türkleri, 2016 yılında Ukrayna ve Rusya arasında patlak veren savaş durumu dolayısıyla Bakanlar Kurulunun aldığı karar doğrultusunda iskânlı göçmen olarak Türkiye'ye -kendilerinin ifadesiyle ana vatana- gönüllü olarak göç ederek Bitlis ili Ahlat ilçesine yerleştirilmişlerdir. Bu çalışmanın temel amacı Ahıska Türklerinin Gürcistan'ın Ahıska bölgesinden sürgün edilmeleri ile başlayıp 2016 yılı Mayıs ayında ana vatan olarak gördükleri Türkiye'ye dönmeleri ile son bulan 72 yıllık göç serüveninde Ahıska Türklerinin göç hikâyelerini ortaya çıkarmaktır. Çalışmanın doğasına en uygun veri toplama yöntemi, yarı yapılandırılmış görüşme metodu olarak belirlenmiştir. Çalışmanın saha araştırması bölümü; 2016 yılında Ukrayna'nın Harkov bölgesinden getirilerek Bitlis ili Ahlat ilçesine yerleştirilen 72 Ahıska Türkü ailesi arasından seçilen 43 katılımcı ile nitel araştırma yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler, yüz yüze yapılmış ve ortalama 40-50 dakika sürmüştür. Toplanan veriler tematik içerik analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmanın konusu olan Ahıska Türkleri 1944 yılında eski bir Osmanlı toprağı olan Ahıska'dan sürgün edilen gruptur. Ahıska Türklerinin Ahıska'dan sürgün edilmesi ve ana vatana dönüş sürecinde yaşananları Ahıska'dan sürgün süreci, ilk sürgün yeri olan Özbekistan'da yaşam, Özbekistan'da yaşanan Fergana Olayları sonrası Ukrayna'ya ve Rusya'ya göç etme ve son olarak 2016 yılında ana vatan Türkiye'ye dönüş olarak özetlemek mümkündür. Bu süreçte Ahıska Türkleri göç ettikleri yerlerde ilk yerleşim aşamasında kimlik, statü, toplumsal roller olmak üzere topluluk olarak varlıklarını yeniden inşa etmişler ve farklı toplum yapılarında bu süreçleri tekrar tekrar yaşamışlardır. Ahıska Türklerinin topluluk ola-

rak özel bir göç serüveni yaşamaları, topluluk olarak da özel göç hikâyeleri yaratmıştır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Ahıska Türkleri, Göç hikayeleri, Ahlat.

DOĞU TÜRKİSTAN'DAN TÜRKİYE'YE GÖÇ EDEN UYGUR TÜRKLERİNİN GÖÇ HİKAYELERİ ÜZERİNE İNCELEME

Başak Çevik, *Ege Üniversitesi, Türk Dünyası Sosyal, Ekonomik ve Siyasal İlişkiler Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi*

İnsanoğlunun varoluşuyla başlayan ve var olduğu sürece devam edecek bir süreç olan göç, bir yerden başka bir yere yapılan, sosyo-kültürel, politik ve bireysel dinamiklerden etkilenen ve etkileyen, kısa-orta ve uzun vadeli olabilen bu eylem, geriye dönüş planlı veya sürekli yerleşim hedefi güden bir yer değiştirme hareketidir. Günümüzde, göçün yoğunluğunun artması, günümüz toplumları ve devletleri için önem arz etmektedir. Fransız devriminin ideolojik milliyetçiliği, Avrupa'da bağımsızlık hareketlerini tetiklediği gibi, Asya'da da, çok kültürlü yapı, savaşlar, siyasi baskı, soykırım, sömürge ve emperyalizm, bağımsızlık hareketlerini tetiklemiştir. Bu durum, Asya'da kurulan devletlerin sınırları içinde, azınlıkları ve göç olaylarını meydana getirmiştir. Devletlerin de genel bir sorunu haline gelen göç olgusu son zamanlarda çok fazla araştırmacının ilgisini çekmektedir. Yayınladığınız araştırma başlıklarından biri olan, göç hikayeleri üzerine bir bildiri hazırladık. Uygur Türklerinin, Doğu Türkistan'dan Türkiye'ye göç etmelerinin sebepleri ve göç olgusuna algıları üzerine bir alan çalışması yapmaktayız. Uygur Türklerinin nasıl bir göç yolu izlediklerini ve yaşadıkları sorunları kendilerinden dinlemekteyiz. Bu çalışmada, göç eden bazı Uygur Türklerinin göç hikayeleri; göçün nedenleri, temel kavramlar, göçmenlerin sosyal, siyasal, ekonomik sorunları ve insan hakları bakımından incelenecektir. Çalışmamıza en uygun araştırma yöntemi olan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmakla birlikte, eldeki veriler tenkide tabi tutularak bizzat birincil kaynaklardan yararlanarak incelenmektedir. Bu çalışmada temel amaç; Türkiye'ye

göç eden Doğu Türkistanlı Uygur Türklerinin göç üzerine algılarının ve yaşadıkları olayların ekonomik, sosyal ve siyasal yönden analiz etmektir. Çalışmanın diğer amacı, Türkiye'de göç konusu ile Doğu Türkistan meselesine ilgi duyanlara kaynak olabilmek ve Uygur Türklerinin, Türkiye'de ve göç sırasında yaşadıkları sorunlarını duyurabilmesi için bir kanal oluşturabilmeyi sağlamaktır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Sığınma hareketleri, Göç hikayeleri, İnsan hakları, Kavramlar.

MÜLTECİLERİN DİL SORUNU: İZMİR'DE YAŞAYAN SURİYELİ MÜLTECİ ÇOCUKLARIN TÜRKÇE İFADE EDİCİ DİL BECERİLERİNİN İNCELENMESİ

Büşra Nur Gani, *Dokuz Eylül Üniversitesi*

Prof. Dr. Gülmira Kuruoğlu, *Dokuz Eylül Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi*

Göçle gelen mültecilerin birçok sorunları olmaktadır. Bunlardan en önemlisi de iletişim, yani dil sorunudur. Göç ettikleri ülkenin dilini bilmek, mülteciler için iş bulabilmek, eğitimlerine devam edebilmek, hayatlarını daha düzenli bir şekilde sürdürmek demektir. Son yıllarda Türkiye'ye göç etmek zorunda kalan Suriyelilerin ülkemizdeki hayata uyum sağlamaları için pek çok çalışma yürütülmektedir. Zorunlu eğitim çağındaki Suriyeli çocuklara eğitim öğretim fırsatlarının sağlanması, her yaştan Türkçe öğrenmek isteyenlere yönelik Türkçe kurslarının açılması bu çalışmalardan bazılarıdır. İzmir'deki Suriyeli çocukların Türkçe ifade edici dil becerilerini ölçmek ve değerlendirmek amacıyla yaptığımız çalışma, Pictes Projesi kapsamında Buca ilçesinde resmi ortaokullarda eğitim görmekte olan 6. sınıf düzeyindeki 30 Suriyeli çocuğu kapsamaktadır. Çalışma nitel bir yöntem olan derinlemesine görüşme yöntemiyle gerçekleştirilmektedir. Çalışmada Suriyeli mülteci çocuklara çeşitli sorular yöneltilerek kendilerini sözlü olarak ifade etmeleri sağlanmaktadır. Bu sorular, çocuk hakkındaki genel bilgiler ve dil hakkındaki görüşleri olmak üzere iki kategoriden

oluşmaktadır. Çalışma boyunca ses kaydı alınmakta ve çalışma sonrası çocukların konuşmaları dilbilimsel bağlamda analiz edilmektedir. Öğrencilerin, konuşma sırasında yaptıkları sesbilimsel, biçimbilimsel, anlambilimsel ve sözdizimsel hatalar tespit edilerek analiz edilmektedir. Bu çalışmayla Suriyeli mülteci çocukların Türkçe dil becerilerinin değerlendirilmesi konusunda önemli bir boşluğun doldurulması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Mültecilerin dil sorunu, Suriyeli mülteciler, Türkçe öğretimi.

BİR ZORUNLU GÖÇTEN DİĞERİNE SURİYE'DEN TÜRKİYE'YE GÖÇ EDEN SOMALİLER (2011-2013): BALIKESİR ÖRNEĞİ

Zekeriye Bakal Ali, *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi*

Prof. Dr. Selver Özözen Kahraman, *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi*

Zorunlu göç tarihin eski dönemlerinden beri farklı nedenlerle insanların kitleler halinde başvurdukları bir çözüm olagelmiştir. Kitlesel zorunlu göçler, günümüz dünyasında çoğunlukla üçüncü dünya ülkelerinde savaş, çatışma, salgın hastalık ve doğal felaketler sonrası görülmektedir.

Afrika'da en fazla zorunlu göçü maruz kalan ülkelerden biri olan Somali bağımsızlığını 1960 yılında sömürgeci devletler olan İtalya ve İngiltere'den kazanmıştır. Bağımsızlıktan sonra Somali'nin dokuz yıllık demokrasi deneyimi olmuştur. 1969 yılında askeri darbe yapılmış ve 1991 yılına kadar askeri yönetim altına kalmış, 1991 yılında muhalifler askeri rejimden iktidarı almış, fakat demokrasiye geçmek yerine farklı kabilelerden diktatörler arasındaki güç mücadelesinden binlerce sivil yaralanmış ve hayatını kaybetmiştir. IOM (2019) verilerine göre, 1991-1992 yılları arasında 500.000 Somali halkı başta Etiyopya, Cibuti, Kenya ve Yemen gibi komşu ülkelere sığınmıştır. 1992 yılında ülkenin

birçok bölgesinde kuraklık ve kıtlık baş göstermiştir. İç savaşın izleri hala gözlenmektedir. Bu nedenle binlerce masum insan yaşamını yitirmiş ve kalanlar da yerinden edilmiştir.

Sömürge mirasından modern devlete geçiş aşamasında başarısızlığa uğrayan ülke iç savaş, açlık, terör gibi kavramlarla özdeşleşmiş olup, güvenlik ve demokrasi tesis edilemediği için zorunlu göçe mahkum olmuş ve Somali halkı Ortadoğu cografyası başta olmak üzere, Kuzey Amerika ve Kuzey Avrupa ülkelerinden dünyanın dört bir yanına dağılmıştır. Yaşanan bu süreçte 2005 yılından itibaren Somalililerin bir kısmı da Suriye'ye göç etmek zorunda kalmıştır.

2011'den itibaren şiddeti artan Suriye'deki çatışmalar sonrası (hem Suriyeli hem de Suriye vatandaşı olmayan) insanlar Suriye'yi terk etmek zorunda kalmıştır. Bunlar arasında Somaliler de bulunmaktadır. Suriye'deki savaştan kaçmak zorunda kalan Somalililer başta Türkiye olmak üzere komşu ülkelere göç etmişlerdir. Türkiye'ye gelen Somalili göçmenler ülkenin birçok yerine dağılmıştır. Isparta, Burdur, Konya, Manisa illerine dağılmış olmakla birlikte Balıkesir öne çıkan illerden biridir.

Bu araştırmada 2011 yılından itibaren Suriye'den Balıkesir'e göç eden BM'nin yerleştirdiği Somalili göçmenlerin göç öncesinde ve sonrasında sahip oldukları sosyoekonomik durumları ve kültürel adaptasyonları tespit edilerek karşılaştırılmış, Somali'den Türkiye'ye olan göç güzergâhları ortaya çıkarılmış, göç sonrasında karşılaşılan sorunlar ve göçmen ailelerin gelecek hedefleri detaylı olarak incelenmiştir.

Yapılan literatür taraması sonucunda Türkiye'deki Somalili göçmenler üzerine çalışmaların yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Bu durum çalışmanın çıkış noktasını oluşturmakla birlikte, çalışmanın en önemli katkısı araştırma alanı olarak seçilen Balıkesir'deki Somalili göçmenlerle ilgili bulguların (diğer bölgelerdeki Somalili göçmenlerin de benzer sorunları yaşadığını düşünülürse); Somalilerin yaşadığı diğer alanlara entegre edilerek bu göçmenlerin askıda kalan durumlarının netleştirilmesi açısından katkı sağlayacak olmasıdır. Bu bakımdan Balıkesir ili bir pilot bölge olarak değerlendirilmiştir.

Beşeri coğrafya kapsamında bir olay veya birbiri ile kronolojık ilişkisi bulunan olayların özellikleri ve karakteristiklerini tespit etmek için yapılan çalışmalarda nitel araştırma yaklaşımlarından biri olan anlatı araştırmasına başvurulmuştur. Buradan hareketle Balıkesir'de yaşayan Somalili zorunlu göçmenler arasından 10 aile seçilmiş, bu 10 ailenin herbiri bir küme kabul edilmiş ve her kümeden bir kişi ile yüz yüze derinlemesine görüşme yapılmıştır. Her ailede hanehalkı sayısı ile birlikte, kadın-erkek ve çocuk sayıları tespit edilmiştir. Görüşmecileri tespit ederken amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bunlara ek olarak, araştırmadan elde edilen sonuçların daha iyi analizi ve yorumlanmasına imkân veren katılımcı gözlem tekniği kullanılmıştır.

Saha araştırmalarından elde edilen bulgulara göre, Somalili göçmen ailelerin Balıkesir'i tercih nedenleri arasında sosyal ağları, barınma ve gıda maddelerine erişim açısından yaşam maliyetlerinin düşük olması ve iş imkânlarının bulunması sıralanabilir. Göçmen aileler, göç öncesi ve Türkiye'ye geçiş evrelerinde şiddet, saldırı, bombalama ve sevdiklerinin kaybı gibi travmatik ve yaşamı tehdit edici deneyimlerle, göç sonrası yeniden yerleşim ile ilgili dil bariyeri, yoksulluk ve duygusal zorluklar gibi zorlayıcı deneyimleri dile getirmişlerdir. Ayrıca bu göçmenlerin yaşadıkları sıkıntıları atlatmalarında yerli halkın maddi ve manevi desteklerinin önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Zorunlu göç, Somalili göçmenler, Göç güzergahları, Balıkesir.

MÜLTECİ ÇOCUKLARIN SOSYALİZASYON SÜREÇLERİNDE ÖĞRETMENLERİN ROLÜ; NİTEL BİR ÇALIŞMA

Doç. Dr. Nilüfer Özcan Demir, *Dokuz Eylül Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi*

Toplumsallaşma ya da bir başka ifadeyle sosyalizasyon, bir öğrenme biçimidir. Burada öğrenilen, belirli bir grubun ya da toplumun yaşam tarzıdır. Sosyalizasyon aynı zamanda karşılıklı bir etkileşim sürecidir. Toplumun ya da grubun kabul ettiği belirli bir yaşam şekli/

tarzı mevcuttur. Birey, bu yapı içine girdiğinde o yaşam tarzının belirlediği kalıp davranışları öğrenir. Bu öğrenme sürecinde de o kalıp davranışlar birey tarafından kişiselleştirilir ve sonuçta birey o topluma ya da gruba ait bir birey haline gelir. Çalışmamızın amacı tam da bu noktada yaşamdan bir örnekle anlatılabilir. Mülteci çocuklarla yapılan çalışmalar sırasındaki sohbetler esnasında, Suriyeli bir mülteci çocuğa, büyüyünce ne olacaksın denildiğinde, yanıtı hiç düşünmeden "Türk askeri" olacağım olmuştur. Kendisine "ama sen Suriyelisin, asker olabilirsin elbette ancak neden Türk askeri olacağım" diyorsun diye sorulduğunda ise; çocuk, "savaştan kaçarken günlerce aç ve susuz yola devam ettik, Türkiye'ye geldiğimizde perişandık, o halimi gören bir Türk askeri yanıma geldi ve bana su verdi, o anı hiç unutmayacağım, bu yüzden ben de onun gibi olacağım" şeklinde cevaplamıştır.

Burada önemle belirtilmesi gereken, sosyalizasyonun sadece kişinin standart bir davranış kalıbına uyarak biçimlenmesi demek olmadığıdır. Birey sosyal yaşam içinde pek çok etkileşim içine girer ve kendine özgü davranış kalıplarını, kurduğu bu etkileşimler aracılığıyla oluşturur. Sosyoloji özellikle davranışlarda oluşan değişimle yakından ilgilenmektedir. Bireyler arası etkileşimde her bireyin davranışı bir dereceye kadar diğerinin davranışıyla güçlenmektedir ya da güçsüzleşmektedir. Bu bir tür etki-tepki, bir alış veriş ilişkisidir.

Mülteci çocukların sosyalizasyon süreçlerinde öğretmenlerin rolünü ortaya koymayı amaçlayan bu araştırma, nitel bir çalışma olarak planlanmıştır. Kartopu örneklemesi kullanılan çalışmamız, araştırmaya katılmayı kabul eden, İzmir, Recep Ersayın, İstanbul, Karacapaşa ve Ankara, Abidinpaşa İlköğretim okullarında görevli olan 10 öğretmen ile gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın araştırma modeli, var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeye çalışan; Tarama Modeli yaklaşımıdır. Seçilen bu model ile çalışmamızda, olay, durum ve kişileri hiç değiştirmeden, deneysel anlamda onlara etki etmeden, oldukları gibi tanımlamak amaçlanmıştır.

Türkiye'de bulunan yaklaşık 3 milyon 585 bin Suriyeli mültecinin, %46'sı, neredeyse toplam sayının yarısı, 0-18 yaş arasındaki çocuklardan oluşmaktadır. Bu çocukların, %16'sı geçici eğitim merkezlerinde, %84'ü ise, devlet okullarında eğitim almaktadır. Çalışma, çocukların sosyalizasyon süreçleri içinde yer alan yakınlaştırıcı süreçler (uyum, işbirliği ve bütünleşme) ile uzaklaştırıcı süreçler (rekabet ve çatışma) içine girmelerinde, öğretmenlerin rolü üzerine odaklanmaktadır. Bu süreçler üzerinden sonuçlar değerlendirildiğinde, yakınlaştırıcı süreçlere öğretmenleri tarafından yönlendirilen çocukların, çevreleriyle bütünleşme eğilimi içinde oldukları, uyumlu ilişkiler kurdukları, kendilerini kolaylıkla ifade edebildikleri, akranlarıyla ve öğretmenleriyle işbirliklerine yatkınlıklarının arttığı, kuralları daha kolay öğrenebildikleri, toplumsal ve kültürel değerleri daha kolay kabullendikleri görülürken, ilişkilerinde çocukları uzaklaştırıcı sürece yönlendirmenin, rekabet ve etiketleme içine sokmanın, onların toplumla ve çevreleriyle olan etkileşimlerini olumsuz etkilediği, bu durumun uyumsuz sosyal davranışlar içinde olmalarına sebep olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, mülteci çocukların topluma kazandırılmalarında, yakınlaştırıcı süreçler üzerinden onlarla etkileşim kuran öğretmenlerin, çok önemli bir rolü olduğu tespit edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Sosyalizasyon, Mülteci çocuklar.

SURİYELİ GÖÇMEN ÇOCUKLARIN SOSYAL ENTEGRASYONLARINDA OKULLAŞMANIN ÖNEMİ

Dr. Öğr. Üyesi Serdar Aykut, *Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi*

Sezen Soner Aykut, *Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü Doktora Öğrencisi*

Göç kavramı, günümüzde en sık karşılaşılan ve etkileri toplumsal yaşamın her alanında hissedilen küresel sosyal sorunlardan birisidir. Hangi sıfatla anılırlarsa anılsınlar göçmen çocuklarda farklı bir ülkede olmanın getirmiş olduğu dezavantajlar, bireysel ve ailevi düzeylerde

yaşanmaktadır. Bu sorunlardan en önemlisi eğitim hakkıdır. Eğitimin evrensel bir hak olduğu ve ülkemize giriş yapan göçmen çocukların da en temel katılım hakları olan bu haktan mahrum edilemeyecekleri bilinen bir gerçektir. Bilindiği üzere ilk eğitim ailede başlamaktadır ve aileden sonraki en önemli sosyalleşme ortamı okuldur. Çocuklar saygı, düzen, disiplin gibi pek çok alışkanlığı bu eğitim kurumlarında kazanmaktadırlar. Bu sebeple de Türkiye'ye gelen Suriyeli göçmenlerin ülkeye sosyal entegrasyonlarının sağlanabilmesi için "eğitim" in öncelik verilmesi gereken konuların başında olduğu söylenebilmektedir.

Göç olgusunun hiçbir zaman bitmeyeceği düşüncesinden hareketle zorunlu olarak sınırlarımıza dahil olan bu gruplarla bir arada yaşayabilmek için eğitimin şart olduğu bilinen bir gerçektir. Okul sistemi genellikle, göçmen ebeveynlerin ilişiğe geçtiği ilk toplum kuruluşudur. Göç olgusu tüm bireyleri etkilemekle birlikte göçe karar veren yetişkinlerin bu kararından en çok etkilenen, bu karara uymak zorunda olan ve pasif göçmen olarak adlandırılan çocuklardır. Göç edilen yerdeki eğitim düzeyi ile göçmenlerin eğitim düzeyindeki farklılık, hem göç edenleri hem de ev sahibi ülkeyi etkilemektedir (Giani, 2006; akt., Ereş, 2015). Eğitim sistemi planlanırken, ailelerin ve çocuklarının sosyal dışlanma ve nefret söylemlerinden uzak tutulacağı, barışçıl ve daha yaşanılabilir bir düzen yaratılması bunun içinde, göçmen grupların güvenle ülkemizde yaşayabilmelerinin ve ülkemiz insanının da onları tehdit olarak görmeyeceği bir ortam yaratılması gerekmektedir. Geleceğin yetişkini olan göçmen çocuklar okullaşmadığı takdirde suça yönelebilir. Terör ve adi suçlar, madde kullanımına yönelme, çeteleşme gibi olası risklerle karşılaşabileceklerdir. Bu durumda Ülkenin vatandaşları tarafından bu grup "sorunlu", bir an önce uzaklaştırılması gereken ülkenin mevcut kaynaklarını ve ülke insanının emeğini, haklarını sömüren birer tehlikeli varlık olarak algılanabilmelerine neden olacaktır. Bu durum çocukları göç ettiği ülkede dezavantajlı hale getirmektedir.

Toplumda çok tehlikeli boyutlara ulaşabilecek bu ayrımcı ve düşmancıl bakış açıları toplum huzurunu bozacak ve herkes için sonuçları travmatik bir yapıya dönüşebilecektir. Bu noktada Türkiye'nin de taraf

olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 22. maddesi'nde belirtilen katılımcı ülkeler, kendi sınırları içerisinde sığınmacı veya mülteci statüsündeki tüm çocukların sözleşmeden kaynaklanan tüm haklarını teslim etme ve bu çocukların ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için yükümlülüklerini yerine getirme zorunluluğuna bağlı olarak tüm sığınmacı ve mülteci çocukların temel haklarını gözeten tedbirlerin alınmasının gerekliliği bir kez daha anlaşılmaktadır.

Etkili ve planlı okullaşma politikalarıyla göçmen çocukların okula uyumu, okulda ayrımcılığa uğramaması, okul başarısı ve eğitimden faydalanması, içinde yaşadıkları topluma birçok sosyal, kültürel ve ekonomik fırsatlar yaratacaktır.

Son dönemlerde Ülkemizde, yaşanan iç ve dış göçler ile birlikte okullarda ortaya çıkan dil konusundaki iletişim sorunları başta olmak üzere sosyo kültürel uyum, yoksulluk, ayrımcılık, zorbalık ve eğitim ile ilgili birçok sorunun çözümü için etkin çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Göçmen çocuğun yaşadığı travmalar ve sorunlar kendisinin ve ailesinin yaşam sistemlerini değiştirdiği gibi göç ettiği ülkenin insanlarının yaşamlarını ve sosyal yapısını da değiştirmektedir.

Bu çalışmada, göç sürecindeki çocukların topluma ve okula entegrasyonlarının sağlanması için gerekli olan psiko sosyal destek, rehberlik-danışmanlık, kaynaklarla buluşturma ve güçlendirme çalışmaları, sosyal hizmet mesleği ve disiplininin bakış açısıyla değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Güçlendirme, Psiko sosyal destek, Sosyal hizmet.

YERİNDEN EDİLMİŞ SURİYELİ ÇOCUKLARIN TÜRKİYE'DE EĞİTİM HAKKI: İZMİR ÖRNEĞİ*

Av. Ş. Berfin Işık Yılmaz, *Araştırmacı, Harvard University FXB Center for Health and Human Rights, Dokuz Eylül Üniversitesi Kamu Hukuku Doktora Öğrencisi*

Prof. Jacqueline Bhabha, *Practice of Health and Human Rights at the Harvard T.H. Chan School of Public Health, Director of Research at the Harvard FXB Center*

Giriş

Suriye'de başlayan iç savaş beraberinde milyonlarca insanı evinden, insani yaşam koşullarından, temel insan haklarına erişimden alı koydu. Çocuklar çatışmaların en acı etkileriyle başta yerlerinden edilerek, ölüme ve şiddete tanık olarak ve devamında yaşam mücadelesi vererek karşı karşıya geldiler. Yaşadıkları ayrımcılık, istismar ve kötü muamele, onların günlük yaşamda her an karşılaştıkları hak ihlalleri olup dahası örgün eğitimden uzun süre mahrum kalmaları uzun yıllar kapanamayacak açıkları beraberinde getirmektedir.

Türkiye'de 1 milyon 672 bin 358 kayıtlı Suriyeli çocuk bulunmaktadır. Dahası her gün 340 ile 390 Suriyeli çocuk doğduğu tahmin edilmektedir. Sadece kayıtlı olarak Türkiye'de kalan ve yer değiştirebilen bu çocuklar 10. Yılına girdiğimiz savaşın acı gerçekleriyle her gün yüzleşmektedir.

Bilindiği üzere eğitim sadece çocukların değil; toplumun ve devamında nesillerin yararlanması gereken en önemli haktır. Zira eğitim ile çocuklar sadece akademik gelişim elde etmezler aynı zamanda toplumda çocuk işçilikten, istismar ve ihmalden, suça sürüklenmeden, insan ticareti mağduru olmaktan korunmuş olurlar. Bu nedenle umuyoruz ki çalışmamız gerek devletin gerekse toplumun yerinden edilmiş çocukların eğitim hakkına verilen öneme daha da ışık tutar.

* Proje, uluslararası bir kuruluşun bursu ile yürütülmüştür.

Amaç: Çalışmamız yerinden edilmiş Suriyeli çocuklar ve onların statüsü arasındaki negatif etkileri ortaya koymak amacıyla eğitim haklarına odaklanmaktadır. Ek olarak çalışma toplumda, yerel ve hükümet seviyesinde, akademide ve sivil toplum kuruluşlarında var olan farkındalığı daha da arttırmayı hedeflemektedir. Dahası çalışma, haklara erişim noktasında Türkiye'nin kamusal ve sosyal politikaları ile ilgili risk faktörlerini değerlendirmektedir.

Metod: Nitel araştırma yöntemi ile kurgulanan çalışma iki aşamada yürütülmüştür. Birinci aşamada literatür taramasının devamında hükümet yetkilileri, ulusal ve uluslararası sivil toplum örgütleri, eğitim danışmanları, devlet ve özel eğitim kurumlarında görevli öğretmenlerle görüşmeler yapılmıştır. İkinci aşama odak grup görüşmesi yöntemiyle bireysel mülakatlar ve iştirakçi olunmayan gözlemlere dayanarak tamamlanmıştır. Veri toplama yönteminde İzmir'de ekonomik, sosyal, kültürel yapıyı yansıtmayı hedefleyen bölgelere uygun belirlenen dört devlet okulunda saha çalışmaları yapılmıştır. Yaşları 5 ile 17 arasında değişen, toplamda 1481 Suriyeli öğrencinin bulunduğu dört okulda; yaz dönemi boyunca devam edilen Türkçe dil eğitimi, okul öncesi eğitim ve telafi eğitim kapsamında gözlem ve istişarelerde bulunmuştur.

Bulgular ve Sonuç: Türkiye'nin gözle görülür, somut ve akılcı çözümler üreterek üstün çaba harcadığı ve eğitim sistemine dahil etmeye çalışmaktadır. Ancak hala 397,253 (36,71% from total) okul çağı Suriyeli çocuğun eğitime erişemediği görülmektedir. Diğer bir ifadeyle 2014 yılında başlayan entegre politikaları sonucu son 6 yıl içerisinde devlet okullarında Suriyeli çocukların arttığı görülmekte olsa da kapanan kampların da etkisiyle Türkçe eğitime gerek yaşları gerek yaşadıkları travmalar nedeniyle dahil olamayan okulsuz çocukların bulunmaktadır.

Çalışmamızda detaylı olarak açıklanan pek çok bulgu göstermektedir ki; savaş sonrası Türkiye'ye uyum sürecinde Suriyelilerin gerek kültürel gerek geleneksel ve dini alışkanlıkları onların eğitim haklarına erişimi engellemektedir. Bulgular:

(a) *ekonomik zorluklar:* yaşam koşulları, çalışma zorunluluğu, yaşam mücadelesinin getirdiği öncelikler ve çocuk işçilik,

(b) *sosyal zoruluklar:* yaş farkı, eğitimsiz geçen kayıp yıllar, savaşın duygusal ve psikolojik etkileri, uyum problemleri, belirsiz ve öngörülemez gelecek kaygısı, aile birleşmelerinde yaşanan zorluklar,

(c) *kültürel zorluklar:* cinsiyet rolleri, sosyal hayatta kız çocukların kültürel, dini, inanç, kültür ve geleneksel konumları,

(d) *kamu ve sosyal politikalardaki zorluklar:* ev sahibi ülke olan Türkiye'de sahip olunan haklar hakkında bilgisizlik, yasal prosedürler ve resmi yazışmalar, geri gönderilme ve sınır dışı edilme korkusu, ayrımcılık, dışlanma ve nefret söylemleri.

Son olarak, çevresel stres faktörleri ailelerin güvenlik nedeniyle bir arada kalma isteğini arttırmaktadır. Bu nedenle güvenlik sebepleri ve kültürel olmayan öğrenmeler aileleri çocuklarını okula kaydetmeden alı koymaktadır. Ayrımcılık tehdidi ve korkusu gerek çocukları gerekse aileleri evden çıkma korkusuna dönüştürmektedir. Bu nedenle okula göndermek istenmeyen çocuklar gelecekte sadece kendilerine değil toplumda da beraberinde pek çok zorlukları ve uyum problemlerini getirecektir.

TÜRKİYE'DE GÖÇ KONUSUNDA PSİKOSOSYAL DEĞİŞKENLERLE ÇALIŞILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

Doç. Dr. Hatice Zekavet Topçu Kabasakal, *Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Fakültesi*

Arş. Gör. Dr. Yağmur Soylu, *Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*

Göç ve göçmenlik çalışmaları antropoloji, ekonomi, siyaset bilimi ve sosyoloji gibi birçok disiplinin köklerine dayanmaktadır. Göç ile ilgili araştırmalarda etnik ve kültürlerarası çalışmaların daha geniş bir kapsamı olduğundan psikoloji biliminin belirgin bir rolünün olduğu düşünülmektedir. Buna rağmen psikoloji alanında göç konusunda

yapılan çalışmaların biraz daha geride kaldığı görülmektedir (Berry, 2001).

Zorunlu olarak göç eden bireylerin kültürel uyum süreçlerinde gönüllü değil zorunlu bir ayrılış olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Bu kapsamda göç eden bireyler travmatik yaşantılara, kayıplara ve zorlu yaşam koşullarına maruz kalmaktadır (Kağnıcı, 2017; Kirmayer ve diğ., 2011). Bu bağlamda zorunlu göç kapsamında göç eden bireylerle ilgili araştırmalarda psikososyal değişkenlerin ele alınması kritik bir öneme sahiptir. Bu doğrultuda bu çalışmanın amacı, Türkiye'de zorunlu göç konusunda psikososyal değişkenlerle çalışılan lisansüstü tezlerin eğilimlerinin incelenmesidir. Türkiye'de göç konusunda psikososyal değişkenlerle yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi amacıyla oluşturulan araştırma soruları şu şekildedir:

1. Göç konusunda psikososyal değişkenlerle çalışılan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
2. Göç konusunda psikososyal değişkenlerle çalışılan lisansüstü tezlerin anabilim dallarına göre dağılımı nasıldır?
3. Göç konusunda psikososyal değişkenlerle çalışılan lisansüstü tezlerin araştırma gruplarına göre dağılımı nasıldır?
4. Göç konusunda psikososyal değişkenlerle çalışılan lisansüstü tezlerin araştırma desenlerine göre dağılımı nasıldır?

Nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme tekniğinin kullanıldığı bu çalışmada, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezinden 02.02.2020 tarihinde yapılan tarama sonucunda, göç ile ilgili erişime açık 1997-2019 yılları arasında yapılan toplam 1945 teze ulaşılmıştır. Ulaşılan tezler arasından zorunlu göç kapsamında olan ve psikososyal değişkenlerle çalışılan 44 lisansüstü tez araştırmaya dahil edilmiştir. Bu tezlerin; yapıldığı yıllara, yürütüldüğü anabilim dallarına, araştırma gruplarına ve araştırma desenlerine göre içerikleri incelenmiştir.

Göç konusunda psikososyal değişkenlerle çalışılan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde, 1997 yılında 1 adet; 2001 yılında 1 adet; 2002 yılında 1 adet; 2007 yılında 1 adet; 2008 yılında 1

adet; 2009 yılında 1 adet; 2010 yılında 3 adet; 2012 yılında 1 adet; 2013 yılında 2 adet; 2014 yılında 3 adet; 2015 yılında 4 adet; 2016 yılında 3 adet; 2017 yılında 6 adet; 2018 yılında 6 adet ve 2019 yılında ise 10 adet lisansüstü çalışmanın yapıldığı görülmüştür. Lisansüstü tezlerin anabilim dallarına göre dağılımı değerlendirildirildiğinde, 15 tanesinin Psikoloji; 6 tanesinin Sosyoloji; 3 tanesinin Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik; 3 tanesinin Eğitim Programları; 2 tanesinin Eğitim Denetimi ve Yönetimi; 2 tanesinin Hemşirelik; 2 tanesinin Psikiyatri ve sadece birer tanesinin Sosyal Hizmetler, İşletme, Coğrafya, Bölgesel Araştırmalar, Kadın Çalışmaları, Antropoloji, Ruhsal Travma Programı, Çalışma Ekonomisi, Uluslararası İlişkiler, Aile ve Tüketim Bilimleri ve İnsan ve Toplum Araştırmaları bilim dallarında yapılmış olduğu saptanmıştır. İlgili tezlerin araştırma gruplarına göre dağılımları ele alındığında, 5'i sadece kadınlarla olmak üzere toplam 32 çalışmanın yetişkinlerle, 11'inin ergenlerle, 2'sinin üniversite öğrencileriyle ve 3 tanesinin çocuklarla yapıldığı tespit edilmiştir. Son olarak, 24'ü betimsel ve 1' deneysel olmak üzere toplam 25 araştırmanın nicel, 19'unun nitel ve 1 tanesinin de karma araştırma modelinde yapıldığı bulunmuştur. Göç konusunda psikososyal değişkenlerle yapılan lisansüstü tezlerin son yıllarda artış gösterdiği, Psikoloji anabilim dalında konuyla ilgili daha çok lisansüstü çalışma yapıldığı ve yapılan çalışmaların çoğunlukla yetişkinlerle olduğu bilgisi elde edilmiştir. Bunlara ek olarak hem nicel hem nitel araştırma desenleri kullanılmasına rağmen nicel araştırmalarının hemen hemen hepsinin betimsel araştırmalar kategorisinde yer aldığı, yalnızca bir tane deneysel araştırmanın yürütüldüğü ortaya konmuştur.

Anahtar kelimeler: Göç, Psikososyal uyum, Nitel.

STOCKHOLM SENDROMU, SOSYAL AMNEZİ, KOLEKTİF VE MİLLÎ KİMLİK MESELELERİ EKSENİNDE KARAÇAY TÜRKLERİNİN GÖÇ HADİSESİ VE 2 KASIM 1943 ROMANI

Doç. Dr. Dilek Çetindaş, *Pamukkale Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi*

Anlatı zamanında henüz bütünüyle Rus hâkimiyeti altında bulunan Karaçay Türklerinin, II. Dünya Savaşı'nın siyasî ve sosyal etkileri doğrultusunda, Rusya tarafından zorunlu göçe tabi tutulmalarının ve sürgün yolculuğu boyunca, halkın yaşadığı baskı ve zulmün anlatıldığı 2 Kasım 1943, göç, sürgün ve göçmenlik konularına Stockholm Sendromu ekseninde yaklaşılması bakımından oldukça ilginç bir eserdir. Romanın kahramanı olan Gokka'nın, etnik bir kırıma uğrayan halkı, Rus işkencesinde ölen babası, dağılan ailesi karşısında; Stalin ve rejime canı pahasına bağlı oluşunun anlatıldığı romanda, bir karşı aktarımla kolektif kimliğin korunması çabaları da dile getirilir. Karaçay Türkleri ve onlarla aynı kaderi yaşayan Türk soylu toplulukların, dil özelliklerinin, sözlü ve yazılı kültür ürünlerinin, genetik köklerinin de tartışıldığı eser, toplumsal bir amnezinin meydana gelmemesi için sıklıkla "biz kimiz?" soru ve cevabı kurgusu üzerinden de okunmaya uygundur. On dört yıl boyunca Orpheus yazgısına maruz kalan Karaçay Türkleri, Kruşçev'in izniyle topraklarına dönebilmişlerse de artık aileleri, bütünlükleri, benlikleri derin parçalanmalar, yıkım ve dağılmalara yazgılanmıştır. Roman, trajediyi doğuran zıtlıklarla ilerlerken, Gokka'nın bir türlü gerçekleri görememesi, millî kimliğin tahribat derecesini de gözler önüne sermektedir. Sovyet rejimine tam inanmış, adanmış bir kahraman olan Gokka, aydın tipinin temsilidir. Stalin, onun ideal tanrısıdır, her ne kadar eserin sonunda, daima yanında taşıdığı Stalin resmini yırtarsa da kahramanın rejime olan bağlılığı devam edecektir.

Eser, adını bir korsanlık vakasından alan; zulüm gören kişinin, kendisine zulmedene karşı duyduğu yakınlık ve empati olarak tanımlayabileceğimiz Stockholm Sendromu'nun, Gokka'yı etkisi altına alışı;

kolektif benlik ve millî kimliğin tahrip edilişi, toplumun, geçmişini ve öz değerlerini unutma yönündeki baskıya göre şekillenişi ve sosyal amnezi salgının baş gösterişi gibi konular ekseninde tartışılmaya değer olduğu gibi, içerisinde yer alan soy birliği, dil birliği gibi konular üzerinde yapılan tartışmalar sonucunda, folklorik birikim ve edebî yaratıların, sözlü kültür ve mirasın taşınması konularındaki yöntem arayışlarını da irdeleyen, dikkat çekici bir eserdir.

Bu bildiride Halimat Bayramuk tarafından kaleme alınan ve girişinde, canlı tanıklıklardan hareketle oluşturulduğu vurgulanan 2 Kasım 1943 isimli romandan hareketle, Karaçay Türklerinin göçe zorlanışları Petersen'in Göç Modeli ve Stockholm Sendromu ekseninde incelenecek; yerinden edilmişlik trajedisinin kahramanlar üzerine nasıl yansıdığı tartışılacak; göç ve savaşın neden olduğu nevrozlar ve grup narsizmi irdelenecek; bir kadın kahraman olması hasebiyle Gokka ekseninde, aydın kadın ve göç konusu tartışılacak, nihayetinde yerel ve kapalı bir topluluğun göç hikâyesinden yola çıkarak, o halkın var oluş umudu olarak gördüğü folklorik ve yerel unsurların işleniş ve korunuşu, ayakta kalmak adına kolektif ve millî kimliğe dair yapılan yatırımlar da ele alınacaktır. Eser, şahsî hatıra ve tanıklıklara dayandığı için okura alternatif bir tarih okuması da sunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Karaçay Türkleri, Zorunlu göç ve sürgün, Sosyal amnezi, Stockholm sendromu, Sözlü kültür mirası, Kolektif kimlik, Bireysel ve toplumsal bellek.

TÜRKİYE'DE İŞGÜCÜ PİYASALARINDA SURİYELİ KADIN MÜLTECİLER: KONFEKSİYON SEKTÖRÜ ÖRNEĞİ

Doç. Dr. Gülten Dursun, *Kocaeli Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü*

Seda Nizamoğlu, *Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisadi Gelişme ve Uluslararası İktisat Bölümü Yüksek Lisans öğrencisi*

Suriye'de 2011'den bu yana devam eden savaş, başta Türkiye olmak üzere yaklaşık 7 milyon insanın Lübnan, Ürdün, Irak ve Mısır gibi komşu ülkelere zorunlu göçüne neden olmuş ve bu göç dalgası

beraberinde potansiyel bir işgücü akımı ortaya çıkarmıştır. Bu büyük yer değiştirme ev sahibi ülkelerde mültecilere yönelik insan hakları ve güvenlik anlamında ortaya çıkardığı sorunların yanı sıra işgücü piyasalarında da sömürünün artmasına yol açmıştır. Göçmen adaptasyonu üzerine yapılan araştırmalar, birleşme biçimi ve göçmenler için bir "çıkış yolu" olarak etnik yerleşim alanına artan ilgiyi yansıtmaktadır. Bu çalışmada, Suriye'den gelen mülteci kadınların Türkiye'de yoğunlaştıkları konfeksiyon sektörü aracılığıyla işgücü piyasalarına nasıl uyum sağladıkları incelenmektedir. Bu amaçla Suriyeli mültecilerin yoğun olarak yerleştikleri İstanbul Bağcılar'da bulunan iki konfeksiyon atölyesinde 15 Suriyeli kadın mülteci işçi ile yarı yapılandırılmış, anlatı ve derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Her iki atölyedeki kadınların tamamı kayıt dışı çalışmaktadır ve geçici işçi statüsündedir. Konfeksiyon atölyelerinde yoğun olarak Suriyeli mülteci kadınların istihdam edilmesinin başlıca nedeni çalışma izni olmaksızın küçük işletmeler bazında faaliyetlerini yürütmeleridir. Diğer bir neden ise üretimde ucuz ve bol işgücü girdisinin firmaların karlılıklarını artırabilmesidir. Çalışmadan elde edilen bulgular Suriye'li kadın mültecilerin vasıfsız işgücü gerektiren bir işgücü kolu olan konfeksiyon atölyelerinde işgücü piyasasına adapte olduklarını göstermektedir. Ancak bu çalışma biçimi bir tercih değildir. Çoğu mülteci kadının çalışma izni yoktur. Belirsizlik içindedir, vasıfsızdır ya da eğitimleri yarım kalmıştır. Bu tür nedenlerle fason üretim yapan atölyelerde çalışmak zorundadırlar. Suriyeli mülteci kadınların ortalama ücretlerinin yerli kadın işçilere göre daha düşük olduğu gözlenmemiştir. Kadın göçmenler göç sürecinin tüm aşamalarında yaşadıkları zorluklara ve ayrımcılığa rağmen, işgücü piyasalarında yer alabilmeleri kendilerini ifade etmelerinin önemli bir aracıdır. Kadın göçmen refahının dikkate alınarak, kadınları korumak adına tasarlanan yasaların (vasıfsız işçiler için resmi göç izni gerektiren yasalar gibi) Suriyeli kadın mülteciler için bir baskı ve sömürü kaynağı olsa da bu tür atölyeler mülteci kadınlar için ekonomik özgürlüklerinin artmasına katkıda bulunmaktadır. Ancak bu durum, göçmen kadınların sömürü ve marjinalleşmelerini maskelediğinin bir kanıtı olarak da görülmelidir.

Anahtar Kelimeler: Suriye'li göçmen kadınlar, İşgücü piyasaları, Enformel sektör, Türkiye

KİMLİKSEL TEHDİT BAĞLAMINDA MEDYANIN SURİYELİ SIĞINMACILARA YÖNELİK AHLAKİ PANİK ÜRETİMİ

Arş. Gör. Dr. Bilal Süslü, *Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, İletişim Fakültesi*

Genellikle savaş veya iç karışıklıklar sonucu gerçekleşen kitlesel göçler, çoğunlukla hedef ülke açısından toplumsal düzene tehdit olarak algılanır. Mevcut kimlik yapısının korunması gereğine dair var olan inanç ise giderek kimlik odaklı toplumsal ve politik adımlar atılmasını gerektirir. Çünkü artık X halkının, Y halkı yüzünden özelliklerini kaybedeceği ve nüfusun ötekilerle oluşturulacağından eskisi gibi var olamayacağı düşünülecektir[1]. Dolayısıyla sığınmacı, ev sahibi toplum repertuarında 'öteki' olarak kodlanacaktır. Ötekiyi tanımlamaya yönelik kodlama sürecini hızlandıran en önemli mecra ise kuşkusuz medya olacaktır.

Stanley Cohen, bir durum, olay, kişi ya da insan grubunun toplumsal değerler ve çıkarlar için bir tehdit olarak tanımlandığı ve söz konusu tehdidin doğasının medya tarafından stilize edilmiş ve kalıplaşmış bir tarzda sunulduğu durumları ahlaki panik (moral panic) olarak adlandırır[2]. Ona göre medya, özellikle çarpıtma ve abartmaya başvurarak ahlaki panikleri üreten başat aktördür. Ahlaki panik üretimi sonucu ise hedeftekiler toplumun çoğunluğu tarafından düşman olarak simgeleştirilir ve acil önlem alınması gereken halk şeytanına dönüştürülür.

Ülkemizde 2011 yılının ilk çeyreğinden itibaren Suriye'deki iç karışıklıklardan kaçmak zorunda bırakılan sığınmacıların özellikle sos-

---

1 Ole Waewer, (2008). "Toplumsal Güvenliğin Değişen Gündemi", Uluslararası İlişkiler, Cilt 5, Sayı 18, 151- 178, s. 158.

2 Stanley Cohen, (2011). Folk Devils and Moral Panics: The Creation of the Mods and Rockers. London: Routledge, s. 1.

yal medya araçlarında yerel kimliğe tehdit oluşturan bir öteki olarak temsil edilmesi onları toplumsal algıda halk şeytanı sınıfına dahil etmiştir. Günümüz sosyal medya ağlarının toplumun her ferdini içerik üreticisi yaptığı bir ortam düşünüldüğünde sığınmacıların söz konusu mecralarda hangi çerçeveler bağlamında temsil edildiği ise, bu çalışmanın odak noktasını oluşturmaktadır. Çünkü bu temsiller aynı zamanda, sığınmacılara yönelik ahlaki panik sürecini başlatmakta ve Walter Lipmann'ın 'stereotip' olarak adlandırdığı kafalarda oluşan resimlerin nedenlerinden biri olduğu nefret söylemini sonuçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Suriyeli sığınmacılar, Kitlesel göç, Medya, Ahlaki panik, Kimlik, Temsil.

GÖÇ YÖNETİMİNDE BİR MODEL ÖNERİSİ

Aslı Coşkun, *İstanbul Sancaktepe Belediyesi Teftiş Kurulu, Müfettiş, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı Doktora Öğrencisi*

Göç, içerisinde birçok alt boyutu olan sosyal bir olgudur ve insanlık tarihi kadar eskidir. Belki de bugün yaşadığı yerde bulunan halkların birçoğu o toprakların ilk yerleşikleri değillerdir ve sonuncusu da olmayacaklardır. Topraklar üzerindeki kültürel çeşitlilikler bunun önemli delillerinden biridir. Bu olgu, Anadolu gibi geçiş güzergahında bulunan topraklarda daha belirgin bir hal almaktadır. Coğrafi konum itibariyle ülkemiz; Afrika, Asya, Avrupa kıtaları ve Ortadoğu ülkeleri ulaşım güzergâhında yer alması nedeniyle göç hareketlerinin yaşandığı ve dünyada çok ciddi göçmen nüfusuna sahip olan bir ülke konumundadır. Bu durumun en önemli nedeni Ortadoğu ülkeleri içerisinde vuku bulan iç çatışmalar, savaşlar, siyasi istikrarsızlıklar olarak gösterilmektedir. Bunun sonucunda her yıl binlerce insan ülkelerinden göç etmek zorunda kalmaktadır. Özellikle Suriye'de 2011 yılından itibaren yaşanan iç savaş ve çatışmalardan dolayı büyük bir nüfus kitlesi Türkiye'ye göç etmiştir. Özellikle Suriye'den gelen yoğun göç dalga-

sıyla birlikte göçün yönetilmesi gereken bir süreç olduğu gerçeği ön plana çıkmıştır.

Bu bildirinin amacı 2016 yılında Düzce Valiliği Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Bürosu tarafından hayata geçirilmiş bir proje olan; göçmenlerin barınma, sağlık, istihdam, eğitim ve sosyal uyum alanında temel ihtiyaçların tespiti ve giderilmesi, göçmenlerin şehir hayatına adaptasyonunun sağlanması amacıyla kurulan KADİM (Kardeşlik, Akrabalık, Dayanışma ve İletişim Merkezi) adlı merkezin göç yönetimi konusundaki işlevselliğine değinerek, özellikle KADİM'in yerel düzeyde ülke genelinde bir model olarak uygulanabilirliğini tartışmaktır.

Araştırma yöntem olarak saha çalışması çerçevesinde Düzce ili ölçeğinde göç yönetiminde paydaş kabul edilen kamu kurumları, sivil toplum örgütleri ve dernek yetkilileri başta olmak üzere toplam 29 kişiyle göç yönetimi ve KADİM modeli başlığı altında mülakatlara dayanmaktadır. Bunun yanı sıra 325 göçmenle üçlü dörtlü beşli likert ölçeğinde ve çoklu yanıt sistemiyle hazırlanmış sorularla yapılan ankette Düzce ili göç yönetiminde göçmenlerin algısı, beklentileri, öncelikleri, hizmet aldığı kurumlar ve yaşadığı problemler ölçülerek Düzce genelinde göç yönetiminin mevcut yapısı ve KADİM'in etkinliği ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmanın literatüre katkısı, Düzce ili örneğinden yola çıkarak göçmenlerin yönetim algısını ölçerek, yönetsel anlamda günlük hayatta yaşadığı problemleri tespit edip tüm ülke için politika yapıcı ve uygulayıcılara bu veriler ışığında politika üretmeye çağrıda bulunmak ve KADİM modelini özellikle büyükşehirlerde yerel düzeyde bir göç yönetişim modeli olarak sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Göç yönetimi, Düzce, KADİM, Yönetişim modeli.

GÖÇ EDEN BİREYLERİN SAĞLIK HİZMETİ KULLANIM DURUMLARININ VE ENGELLERİNİN BELİRLENMESİ

Öğr. Gör. Zuhal Emlek Sert, *Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi*

Dr. Öğr. Üyesi Sevcan Topçu, *Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi*

Göç insanların bir yerden başka bir yere yaşamak ya da çalışmak amacıyla yer değiştirmesi olarak tanımlanmaktadır. Son yıllarda özellikle gelişmiş ülkeler olmak üzere, göçmenlerin oranı giderek artmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (2019) "Uluslararası Göç" verilerine göre 2018 yılında bir önceki yıla göre göç edenlerin sayısı %23.8 oranında artmıştır. Göçmen bireyler göç sürecinde ve sonrasında birçok sağlık sorunu ile daha fazla karşılaşmakta, ulusal ve uluslararası danışmanlık, temel ve koruyucu sağlık hizmetleri, tanı, tedavi fırsatı ve ilaca erişim konusunda kritik sorunlar yaşamaktadır. Göçmen bireyler, sosyal ve ekonomik yapılarını etkileyebilecek, sosyo-ekonomik fırsatların azalmasına neden olabilecek güçlüklere maruz kalmakta, bu dezavantajlı durum sağlık durumunun daha da kötüleşmesine, yaşam kalitesinin daha da düşmesine, sosyal ve sağlık hizmetlerine erişimin kısıtlanmasına neden olabilmektedir.

Araştırmanın amacı göç eden bireylerin sağlık hizmeti kullanım durumlarının ve sağlık hizmeti kullanımına yönelik engellerinin belirlenmesidir. Araştırmada kalitatif araştırma yöntemlerinden fenemenolojik (olgubilim) araştırma tasarımı kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini uluslararası göç ile son 5 yılda Türkiye'ye gelen, sözel olarak Türkçe konuşup anlayabilen, araştırmaya katılmayı kabul eden, 18 yaş ve üzerinde olan 26 göçmen birey oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak "Sosyo-Demografik Özellikler Soru Formu" ve "Yarı-Yapılandırılmış Görüşme Formu" kullanılmıştır. Sosyo-Demografik Özellikler Soru Formu göç eden bireylerin, yaşı, cinsiyeti, çalışma durumu, medeni durumu ve göç ile ilgili özelliklerinin yer aldığı 13 sorudan oluşmaktadır. Yarı yapılandırılmış soru formu göç eden bireylerin sağlık hizmeti kullanım durumlarını ve sağlık hizmeti kullanım engel-

lerini içeren açık uçlu altı sorudan oluşmaktadır. Veriler İzmir İli Bornova İlçesine bağlı Altındağ semtinde; göç eden ailelerin yoğun olarak yaşadığı Zafer, Meriç ve Serintepe mahallelerinde toplanmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden bireyler ile kendi evlerinde, uygun sessiz bir ortamda bireysel derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda bireysel engeller, toplumsal engeller, sağlık hizmetlerinin sunumundan kaynaklanan engeller ve kolaylaştırıcılar olmak üzere dört ana tema belirlenmiştir. Araştırmada göçmen bireylerin en çok vurguladıkları ifadeler doğrultusunda ulaşım, ekonomik problemler, Türkçe okuma yazma bilmeme, sağlık hizmetinin sunum şeklindeki farklılıklar, sunulan sağlık hizmetinin kalitesi, sağlık hizmetlerine yönelik bilgilendirme eksikliği, toplumun göç eden bireylere yönelik tutumları ve bakış açıları sağlık hizmetlerinin kullanımında temel engelleri oluşturmaktadır. Göçmen bireylerin Türkçe konuşabilmeleri, kendilerinden önce gelen göçmenler ile aynı bölgelerde yaşadıkları için sosyal destek sistemlerinin varlığı, sağlık hizmetlerinin ücretsiz sunulması ve sağlık çalışanlarının göç eden bireylere yönelik olumlu tutumları sağlık hizmetlerini kullanmalarını kolaylaştırmaktadır.

Göç eden bireylerin ifadeleri doğrultusunda, sağlık hizmeti kullanımlarının arttırılması ve engellerin azaltılabilmesi için öncelikle göç eden bireylere sağlık hizmetlerinin nereden ve nasıl sağlanabileceği konusunda özellikle göçün yaşandığı ilk bir yıl içinde mutlaka bilgilendirme yapılmalıdır. Toplumun göç eden bireylere yönelik olumsuz tutum ve davranışlarının önlenebilmesi için toplumsal programlar geliştirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Sağlık, Sağlık hizmetlerinin kullanımı.

TÜRK KIZILAY SOSYAL HİZMET UYGULAMALARI: TÜRK KIZILAY TOPLUM MERKEZLERİ ÖRNEĞİ

Murat Altuntaş, *Yalova Üniversitesi Sosyal Hizmet Doktora Öğrencisi, Türk Kızılay Kocaeli Toplum Merkezi Sosyal Hizmet Uzmanı*

Mehmet Veyis Kılıç, *Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İnsani Yardım Çalışmaları, Türk Kızılay Gaziantep Toplum Merkezi Sosyal Hizmet Uzmanı*

2011 yılında başlamış olan Suriye iç savaşı sonucu milyonları aşkın Suriyeli vatandaşın Türkiye'ye gelmesiyle; sağlık, eğitim, barınma, güvenlik gibi temel insani gereksinimlere yönelik çalışmalar yürütülmüştür. Yoğun olarak gelen göç akımlarıyla birlikte birçok alanda sorunlar ortaya çıkmıştır. Ele alınan bu çalışmada Türk Kızılay Toplum Merkezleri'nin sunmuş olduğu sağlık, psiko-sosyal, koruma ve sosyal hizmetler alanlar yoğunlukta olmak üzere üzerinde durulmuştur.

Türk Kızılay Koruma Programı ile insani kriz içeren durumlarda kişilere/gruplara yönelik şiddet, zorlama ve istismar durumları; insanlığın insancıl ilkeleri, tarafsızlık, bağımsızlık ve uluslararası hukuk ve özellikle uluslararası insan hakları çerçevesinde ele alınmakta, kişilerin ihtiyaçlarına cevap verebilmek ve farkındalığı arttırmak amacıyla kapsayıcı çalışmalar/incelemeler yapılmaktadır. Türk Kızılay ve UNICEF Şartlı Nakit Yardımı Programı'ndan faydalanmak için gereken şartları taşıyan dezavantajlı gruptaki ailelerin önemli bir bölümüyle irtibata geçilmesi ve bu ailelerin değerlendirmeye alınması için (ilk aşamada 15 ilde) topluma erişim ekipleri oluşturmuştur. Bu ekipler aile içi şiddet, çocuk işçiliği ve çocuk evlilikleri dâhil olmak üzere çocuk koruma alanındaki sorunların tespit edilmesini ve bu durumdaki çocukların ilgili hizmetlere sevk edilmesini sağlamaktadır. SUY Programı kapsamında alınan nakit transferi başvurularında, Hizmet Merkezleri nakit transferinin yanı sıra müdahale gerektiren bazı sorun ve problemler ile karşılaşmaktadır. Bu ihtiyaca cevap verebilmek için, Mart 2017'de IFRC'nin desteği ile SUY Koruma Bileşeni başlatılmıştır. Bu bağlamda,

şikayet ve problemler alınmakta ve saha ekipleri tarafından takip ve yönlendirilmesi yapılmaktadır.

Toplum Temelli Göç Programları kapsamında yürütülen Toplum Merkezlerinin temel amacı; Suriye krizinden etkilenmiş olan ve Türkiye'de kamp dışında geçici koruma altında yaşayan Suriyeli'lerin, diğer uluslararası ve geçici koruma altında bulunan göçmenlerin ve yerel halkın, psikolojik, sosyal ve ekonomik iyilik hallerinin sağlanması, yeniden toparlanma ve yerel toplum ile uyum içerisinde birlikte yaşama kültürünün geliştirilmesini sağlayarak kriz sonrası iyileştirme yardım faaliyetlerini yürütmektir. Ele alınacak bu çalışmada, spesifik olarak Türk Kızılay Toplum Merkezlerin sosyal hizmet uygulamalarını analiz etmektir.

Anahtar Kelimeler: Türk Kızılay, Suriye, Sosyal hizmet.

AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNE VE TÜRKİYE'YE SIĞINAN SURİYELİLERE SUNULAN DESTEK HİZMETLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI: YUNANİSTAN VE TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Metin Olataş, *İzmir Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü*

Dünya'nın ve özellikle Batı Dünyası olarak tanımlanan Avrupa'nın bütün tarih boyunca ve özellikle 2. Dünya Savaşı'ndan bugüne kadar karşılaştığı Suriye'den kaçış olarak da adlandırabileceğimiz bu denli büyük insan hareketliliği beraberinde bütün insanlığa büyük sorumlulukları da beraberinde getirmiştir. Bu kapsamda çeşitli çalışmalar yapılmış ve hala daha yapılmaktadır (EEAS, 2018).

Arap coğrafyasında 18 Aralık 2010 tarihinde Tunuslu bir vatandaşın kendisini yakmasıyla başlayan ve süreç içerisinde bütün Arap Dünyası'nı etkisi altına alan "Arap Baharı" hareketi 2011 yılında Suriye'yi etkilemiştir ve 15 Mart 2011'de Suriye'nin güneyindeki Deraa'da komşu ülkelerdeki "Arap Baharı"ndan esinlenen demokrasi yanlısı gösteriler başlamıştır. Bu gösterilerin hedefindeki isim Suriye Devlet Başkanı Beşşar Hafız Esad olmuştur (Topal, 2015).

İlk başlayan gösterilerden bu yana yıllar geçmesine rağmen Suriye'de sular hiç durulmamıştır. Aksine her geçen gün Suriye topraklarında yaşanan sorunlar daha da genişlemeye ve derinleşmeye başlamıştır. İlk günlerde sadece demokratik gösteriler varken yıllar içerisinde ülke savaş alanına dönmüştür. Bu süreçte hem Suriye içerisinde hem de Suriye'nin dışında Suriye'yi ve dünyayı etkileyen çeşitli olaylar, çatışmalar ve anlaşmazlıklar meydana gelmiştir (BBC, 2018).

Suriye'deki savaş sebebiyle yaşanan insani kriz durumu dünyanın 2. Dünya Savaşı'ndan beri karşılaştığı en büyük ve en trajik olay olarak görülmektedir (EEAS, 2018).

AB genel olarak çatışmanın direkt içerisinde yer almama konusunda özen göstermektedir. Bunun en büyük sebebi ise daha önceki savaşlardan almış olduğu derslerdir. Özellikle Irak'taki savaşta aktif bir şekilde rol alma çabaları ve girişimleri sebebiyle AB ve AB Ülkeleri savaştan maddi ve siyasi olarak olumsuz etkilenmişlerdir. Benzer şekillerde Libya ve Afganistan'a yapılan müdahalelerden de olumsuz etkiler görmeleri sebebiyle Suriye'ye direkt müdahale etmeyip kendilerine post-modern bir güç rolü biçmeyi daha uygun görmüşlerdir. Bunun için AB olarak direkt bir şekilde bu savaşta bugüne kadar yer almamışlardır (Oosterveld, 2018).

Genel olarak yapılan çeşitli yardım çalışmalarında ekonomik yardım kapsamında olanlar daha çok göz önünde olmuştur. Ancak o kadar göz önünde olmasa da insanların bireysel ve toplumsal hayatlarının önemli bir parçası olan psikolojik durumlarının da iyi olması gerektiğinin kimi devletlerce, kurumlarca daha en başta; kimileri tarafındansa zamanla fark edilmiştir. Önemli olan nokta ise er ya da geç bu durumun farkına varılmış olunmasıdır.

Her ülke, örgüt, topluluk ve ülke vatandaşları Suriyeli sığınmacılara ellerinden geldiğince – iyi niyetlerinden şüpheye düşülmeyecek şekilde – bir şeyler yapmaktadırlar.

Türkiye'deki Suriyeli sığınmacıların beden ve ruh sağlıklarına yönelik iyileştirici hizmetlerin sunulması çeşitli yasal düzenlemelerle sağlanabilmektedir. 2016 yılında o zamanki adı ile Aile ve Sosyal Poli-

tikalar Bakanlığınca ilgili paydaşların da bir araya geldiği geniş kapsamlı bir çalıştay gerçekleşmiştir. Bu çalıştayda Suriyeli sığınmacıların iyi olma hallerine yönelik çeşitli konularda bilgi aktarımında bulunulmuş; sorun tespitleri yapılmış ve ilgili paydaşlarla beraber ortak yol haritaları belirlenmiştir. Çalıştayda savaşın yarattığı olası psikolojik sorunlara şu şekilde vurgu yapılmıştır: "Savaş ve zorunlu göç esnasında çeşitli travmatik yaşantıya maruz kalma riski oldukça fazladır (Georgei, 2012). Bu sebeple akut stres tepkisi ve travma sonrası stres bozukluğu gibi travma ile ilişkili ruhsal hastalıkların veya sorunların görünme sıklığı sığınmacılar arasında oldukça yaygındır (Steel, Chey, Silove, Marnane, Bryant, ve Ommeren, 2009). (…) Psikososyal literatürde bir afet olarak da adlandırılan bu durum, toplum ruh sağlığını olumsuz etkilemektedir (Türk Kızılayı, 2008). Artan ihtiyacı karşılayabilmek için psikososyal alanda çalışan uzmanların ve kurumların çok çeşitli güçlükleri vardır. Dil sorunu, kültürel farklılıklar, geçici koruma altındakilerin sayısal fazlalığı, kaynakların bu fazlalık karşısında yetersiz kalabilmesi, savaş ve çatışmaların sürmesi ve özelliklerini değiştirmesi bu güçlüklerin başında gelmektedir." (T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2016).

Yunanistan'da sığınmacılarla yapılan çalışmalara örnek olarak "International Rescue Committee" (IRC)nin çalışmalarından bahsedebiliriz. IRC Yunanistan Göç Bakanlığı ile birlikte çeşitli ulusal ve uluslararası kuruluşlarla hali hazırda göçmen, sığınmacı statüsünde olan ve bu statü için beklemekte olan şiddet mağduru kadın ve kızlara yönelik çeşitli psikolojik ve sosyal çalışmalar yürütmektedir. Bu kapsamda bu kişilere çeşitli sosyal yardım sağlamanın yanı sıra çeşitli psikolojik destek ve terapi hizmetleri verilmektedir. Bu çalışmalar Atina, Selanik ile ana karadaki 4 ayrı kampta ve sığınma talebinin onaylanmasını bekleyen kalabalık insan gruplarının yaşadığı Sakız ve Midilli adalarında yoğun bir şekilde gerçekleşmektedir (IRC, ty).

Yapılan çalışmalarda sadece bazen bazı ülkeler diğerlerine göre daha fazla emek ve para harcamaktadırlar. Ayrıca bazı ülkeler diğerlerine göre daha fazla Suriyeli'ye ev sahipliği yapmakta ve bu durumu da bir insanlık görevi olarak kabul ederken diğerleri ne yazık ki bu

görevden çeşitli sebeplerle kaçınmaktadırlar. Bu kaçınmanın yanı sıra kendileri direkt olaya el atmak yerine başka ülkeleri kendilerine güvenli bölge olarak kullanmaya çalışmaktadırlar. Genel olarak Avrupa Birliği'nin tutumu bu kısma uymaktadır.

AB, Suriyeli sığınmacılara yönelik çalışmalarını AB Komisyonu dahilindeki AB Sivil Koruma Mekanizması kapsamında gerçekleştirmektedir. Bu kapsamda kendi üye ülkelerine ve AB'ye komşu olan ülkelere yönelik çeşitli mali destek hizmetleri hazırlamakta ve bu sayede hem komşu ülkeleri yapılandırmakta, hem üye ülkeleri hem de AB'yi korumayı amaçlamaktadır. Bu mekanizma özellikle 2015 ve 2016'da artan sığınma talepleri ve artan Suriye'den kaçan insan sayısı sebebiyle daha da aktif bir hal almıştır. Bu kapsamda Macaristan, Sırbistan, Slovenya, Hırvatistan ve Yunanistan'a kış çadırları, yatak, battaniye gibi malzeme tedariki konusunda çeşitli çalışmalar yürütmüştür (European Civil Protectıin And Humanitarian Aid Operations, 2016).

Bütün bu yukarıda sayılan ülkeler ve yardımlar arasında özellikle Avrupa'ya yönelik her geçen gün artmakta olan bu insan akını ile baş edebilmek, gelen insanları durdurmak ve onların Avrupa'nın içlerine kontrolsüz bir şekilde ilerlemelerini engellemek amacıyla özellikle Yunanistan'a yapılan mali yardımlar göze çarpmaktadır. Avrupa Komisyonu, Mart 2016'da ilk kez aktif hale getirilen Acil Destek Aracı ile AB bölgesi içindeki insani yardımları finanse etmeye başlamıştır. Bu kapsamda sadece Yunanistan'a Nisan 2018'e kadar 605.3 milyon Avro tutarında mali destek sağlamıştır (European Commission, 2018).

Bu kadar yüksek miktarlı mali desteğin kullanımı ile ilgili bir örnek verecek olursak eğer; Nisan 2016'da Avrupa Komisyonu Yunanistan'a insani yardım ve acil durum projelerinin -önceki bölümlerde bahsedilen ve Suriyeli sığınmacıların psikolojik durumlarını iyileştirmenin ve onları topluma kazandırmanın öneminin farkına varılması ile yapılan her projede ve çalışmada bu konu üzerinde de durulmuştur- gerçekleştirilebilmesi için 83 milyon Avro değerinde fon göndermiştir. Bu sayede Yunanistan'da beklemekte olan 50 bin civarındaki Suriyeli

sığınmacının ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik çeşitli çalışmalar yapılabilmiştir (European Civil Protectıin And Humanitarian Aid Operations, 2016).

Yukarıda da belirtildiği üzere Türkiye, Suriye'deki iç çatışmalar başladığından beri en fazla Suriyeli'ye ev sahipliği yapan ülke olmuştur. Sayı hakkında resmi kurumların belirttiği ile yaşayan insanların düşündükleri arasında bazı farklar olsa da gerçek şu ki Türkiye ilk günden bugüne dek 3.5 milyondan fazla Suriyeli'ye ev sahipliği yapmaya devam etmektedir. Suriye'ye yapılan müdahaleler sayesinde Aralık 2018 itibari ile 285 bin 424 Suriyeli'nin ülkelerine geri döndüğü Türk İç İşleri Bakanı Süleyman Soylu tarafından açıklanmıştır (Doğruhaber, 2018). Yüzbinlerle ifade edilen bu sayı aslında hali hazırda Türkiye'de bulunanları göz önünde bulundurduğumuz zaman o kadar da büyük bir oran olamamaktadır. Bu sebeple Türkiye en başından beri yaptığı çalışmalara hala daha aktif bir şekilde devam etmektedir.

Hem AB'ye komşu olması hem AB üyelik sürecinde yer alması hem de Avrupa'ya geçmek isteyen Suriyeliler'in en yoğun olarak geldiği yer Türkiye olduğu için Yunanistan gibi Türkiye'de Avrupa fonlarından destek almaktadır. Bu kapsamda 29 Kasım 2015 tarihinde Türkiye ile AB arasında gerçekleşen zirvede AB Türkiye'deki Suriyeli sığınmacılar için 2017 yılı sonuna kadar bir fon sağlayacağını söylemiştir. Ancak ilk fonun yollanması 29 Haziran 2018 tarihine kadar beklemiştir. O tarihte AB'nin almış olduğu karar ile Türkiye'ye 3 milyar Avroluk (net miktar 2.9 milyar Avro'dur.) bir bütçenin yollanması ve bu bütçenin sadece Suriyeli sığınmacılar için yapılacak çeşitli projelerde kullanılması ve kullandırılması hedeflenmiştir. Ayrıca bu miktarın 2019'da ödenmesi kararına varılmıştır. Bu miktar ilk etapta yüksek bir miktar gibi görünse de aslında gerçek pek de öyle değildir. Yunanistan'ın 5 katı bir fon Türkiye'ye sağlanmaktayken Türkiye'nin ağırladığı sığınmacı sayısı bu orandan kat be kat daha fazladır. Dolayısıyla da bu fon tek başına yeterli olamamakta ve Türkiye kendi öz kaynaklarını daha fazla kullanmak zorunda kalmaktadır. Kaldı ki AB'nin bahsettiği 3 milyarlık destek de hala Türkiye'ye tam olarak ulaşmamıştır. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yapmış olduğu bir açıklamaya göre Türkiye'ye

AB'nin vadettiği fondan henüz 1.75 milyar Avro gelmişken; Türkiye Suriyeli sığınmacılara toplamda 35 milyar Dolar harcandığını söylemiştir (Mülteciler Derneği, 2019)

Yukarıda bahsedilen hem gelen insan sayılarına, hem aktarılan fon miktarlarına hem de yapılan çeşitli çalışmalara bakıldığı zaman Türkiye'nin tek başına neredeyse Avrupa'nın tamamından daha fazla Suriyeli sığınmacılara yönelik çalışmalar yürüttüğü ortadadır. Türkiye sadece dışarıdan destek almayı beklememekte aksine kat be kat daha fazlasını kendi bütçesinden ve kendi kurumsal ve insan gücüyle karşılamaktadır. Bu durum bütün çalışmalarda olduğu gibi psikolojik destek çalışmaları için de geçerlidir. Türkiye'deki konu ile ilgili çalışan resmi kurumların, bakanlıkların ve sivil toplum kuruluşlarının (daha çok da yerel kuruluşlar) sayıları ve yaptıkları etkinliklerin sayıları, çeşitlilikleri ve kullandığı hem maddi hem de emek kaynaklarının Yunanistan'dan daha fazla olduğu ortadadır. Ayrıca bu çalışmalar her geçen gün artarak devam etmekte ve hem evlerine geri dönen, geri dönmek isteyen ve henüz geri dönmeye hazır olmayan Suriyeli sığınmacıları daha da kapsar hale gelmektedir. Pek tabii bütün ülkelerin amacı bu sığınmacıların en yakın zamanda ülkelerine sağ salim ve güvenli bir ortamda geri dönmelerini sağlamakken; Türkiye ayrıca bu sığınmacıların Türkiye'de kaldığı sürece Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarından ayrı bir muameleye uğramamalarını sağlamaya çalışmakta; hatta çoğu zaman kendi vatandaşları ile kıyaslandığı zaman çoğu konuda pozitif ayrımcılık da uygulamaktadır.

Bütün bu yaşanmış, yaşanmakta olan ve muhtemel yaşanacak olaylar bizlere hem bireylerin hem de toplumların hem maddi, hem manevi, hem sosyal hem de ruhsal bütünlüklerinin bir arada iyi olmasının ne kadar önemli olduğunu; eğer bunlardan birini bile yitirirsek hem bireysel, hem yerel hem de uluslararası boyutlarda nelere mal olabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Yunanistan, Suriye, Avrupa Birliği, Sığınmacı, Sığınmacılara destek.

TÜRK KIZILAY AİLE BAĞLARININ YENİDEN TESİSİ PROGRAMI: TÜRKİYE-SURİYE ÖRNEĞİ

Murat Altuntaş, *Yalova Üniversitesi Sosyal Hizmet Doktora Öğrencisi, Türk Kızılay Kocaeli Toplum Merkezi Sosyal Hizmet Uzmanı*

Mehmet Veyis Kılıç, *Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İnsani Yardım Çalışmaları, Türk Kızılay Gaziantep Toplum Merkezi Sosyal Hizmet Uzmanı*

GİRİŞ

2011 yılında başlamış olan Suriye iç savaşı sonucu milyonları aşkın Suriyeli vatandaşın Türkiye'ye gelmesiyle; sağlık, eğitim, barınma, güvenlik gibi temel insani gereksinimlere yönelik çalışmalar yürütülmüştür. Bununla birlikte Türkiye'ye komşu ülkeler başta olmak üzere birçok aile Türkiye'yi transit yol olarak kullanarak başka ülkelere göç etmek istemiştir. Yoğun olarak gelen göç akımlarıyla birlikte birçok alanda sorunlar ortaya çıkmıştır. Ele alınan bu çalışmada; Türk Kızılay Toplum Merkezleri'nin sunmuş olduğu bir program olan Aile Bağlarını Yeniden Tesisi programı üzerinde yoğun olarak durulmuştur.

AMAÇ

Bu çalışmada, spesifik olarak Suriye'den Türkiye'ye düzenli-düzensiz yollardan giriş yapan bireylerin Suriye'de kalan aile bireyleriyle talepleri doğrultusunda bir araya getirilmeleri, Suriye'de kaybolan aile bireylerinin bulunması için gerekli araştırmaların yapılması ve Suriye'de tutuklu olan aile bireyleriyle iletişim kurulması ile ilgili örnek bir çalışma olan Aile Bağlarının Yeniden Tesisi Programı analiz edilmiştir. Suriyeli göçmenlerin yanında Afganistan, İran ve birçok ülke vatandaşları da göç yolunda kaybettikleri aile üyelerini aile bağlarının yeniden tesisi çalışması ile ailelerine kavuşturmuştur. Çalışmanın amaçları arasında Suriye'den Türkiye'ye veya başka bir ülkeden Türkiye'yi transit ülke olarak kullanarak geçiş sırasında aile bireylerinden herhangi birini geride bırakmak zorunda kalan, aile bireylerinden herhangi birini sınır geçişi esnasında kaybeden veya göç etmek

zorunda kaldıkları ülkede aile bireylerinden herhangi birinin tutuklu olması durumlarında aile bireyiyle tekrardan iletişim kurulması, ailenin birleştirilmesi ve kayıp bireyin araştırılmasına yönelik Türk Kızılay Toplum Merkezlerinin koruma ekibinin ABYT (Aile Bağlarının Yeniden Tesisi) Programı kapsamında üstlendiği çalışmalar hakkında bilgiler vermektir.

BULGULAR

Çalışmanın bulguları arasında Suriye'den, Afganistan'dan, İran'dan veya başka ülkelerden Türkiye'ye göç yolunda yapılan geçişlerde geride kalan veya kaybolan bireylerle ilgili başvurulacak mekanizmaların yaygınlaştığı, herhangi bir kopuşta aile bireylerinin bulundukları bölgede hızlıca talep oluşturduğu, sınır geçişlerinde hayati önem taşıyan belge ve bilgilerin mutlaka geçiş yapılan ülkeye getirildiği bulgular arasındadır. Çalışmanın sonuçları arasında Türk Kızılay ve İl Göç İdareleri arasında yapılan işbirliği sonucunda birçok aile bireylerin birleştiği ve giderek başvuru sayılarında artığı görülmüştür. Göç alanında çalışan sivil toplum kuruluşları ve kamu kuruluşlarının Aile Bağlarının Yeniden Tesisi Programına daha sık yönlendirmeler yaptığı, başvuru yapan bireylerin başvurularını sıkıca takip ettiği, ilgili alanda savunuculuk ve koruma faaliyetlerinin arttığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Aile bağları, Kayıp araştırma, Sınır geçişleri, Türk Kızılay Toplum Merkezi.

TÜRKİYE'DE BULAŞICI HASTALIKLAR BAĞLAMINDA GÖÇMEN SAĞLIĞI

Selma Sezgin, *T.C. Sağlık Bakanlığı*

Birleşmiş Milletler Uluslararası Göç Raporuna göre (2017) dünyada 258 milyon uluslararası göçmen bulunmaktadır. Tüm bireylerin, ulaşılabilir en iyi fiziksel ve zihinsel sağlık standardından yararlanma hakkına sahip olduğu 1948 Dünya Sağlık Örgütü Anayasasında belirtilmekle birlikte, birçok göçmen genellikle sağlık hizmetlerine erişememektedir. Göçün sağlık üzerindeki etkisi iki temel üzerinde şekil-

lenir: göçmenlerin sağlığı ve göç edilen ev sahibi ülke halkının sağlığı. Ev sahibi ülke için, göçmenlerin geldiği ülkedeki endemik hastalıklar ve yüksek prevalanslı hastalıklar büyük bir risk faktörü iken; göçmen sağlığını belirleyen etmenler daha çeşitlidir. Ülkemizde ikamet izniyle bulunan göçmenler arasında ilk üç ülke arasında Irak, Türkmenistan ve Suriye yer almaktadır. Göçler İdaresi Genel Müdürlüğü'ne (2019) göre ülkemizde geçici koruma statüsünde 3,5 milyonu aşkın Suriye vatandaşı bulunmaktadır. Suriye'de kütanöz layşmanyazis, tifo, Hepatit A hastalıklarının endemik olması ve geçici koruma statüsünde bulunan Suriyelilerin büyük kısmının barınma merkezleri dışında ve sürekli yer değiştirerek yaşaması ev sahibi ülke vatandaşları açısından risk oluşturmaktadır. Ülkemiz, sınırdan geçiş yapan Suriyeli göçmenler için aşı ile önlenebilir hastalıklara yönelik aşılama yaparak sağlık hizmeti sunmaktadır; ancak kaçak yollarla ülkeye giren veya ülkeye giriş yaptıktan sonra sürekli ülke içinde yer değişikliği yapması sebebiyle aşı takvimi izlenemeyen Suriyeli göçmenlerde aşılama sürecinde aksamalar görülmektedir. Aşı takvimi aksadığından yeterli koruyuculuğu olmayacak şekilde aşılanan veya hiç aşı yapılmamış bireylerin toplumdaki sayısının artması bulaşıcı hastalıkların ortaya çıkması riskini arttırmaktadır. Göçmenlerin kalabalık yaşam tarzı, yetersiz beslenme koşulları, vücut direncinin düşük olmasına yol açmakta ve bulaşıcı hastalıkların yayılmasını daha da kolaylaştırmaktadır. Aşı ile önlenebilir hastalıklar olan hepatit A, hepatit B, kızamık, suçiçeği, kabakulak, kızamıkçık, difteri, tetanoz, boğmaca, çocuk felci hastalıkları için aşılamadaki kesintiler büyük sağlık problemleri oluşturmaktadır. Bu araştırmada göçmen sağlığını geliştirmek ve hastalıkları önleme adına Türkiye'deki kurumların mevzuat, yönerge ve protokolleri çerçevesinde göçmenlere özellikle de geçici koruma statüsünde bulunan Suriyeli göçmenlere verilen sağlık hizmetleri belirtilerek, sağlık hizmetinin aksamasına sebep olabilecek engeller tartışılmış ve çözüm önerileri sunulmuştur. Göçmenlerde sık görülen sağlık sorunları, bu soruna zemin oluşturan etmenlerle birlikte ele alınmıştır. Bu derlemede, 2011 yılı itibarıyla Suriye'de yaşanan savaş sonrasında ülkemizde prevalansı artan bulaşıcı hastalıklar konusunda literatür taraması

yapılmış ve değişen sağlık koşulları incelenerek durum analizi yapılmıştır. Yapılan derlemede araştırmacıların bu konuda alınabilecek önlemleri de analiz edilmiştir. Sağlık önlemlerine ulaşımın kolaylaştırılması alınacak önlemlerin ilk sıralarında yer almaktadır. Araştırmacıların önerileri etkililiği açısından değerlendirilerek göçün ülkemizdeki sağlık koşullarına etkisi gözler önüne serilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Sağlık politikaları, Bulaşıcı hastalıklar, Aşılama, Geçici koruma statüsündeki Suriyeli göçmenler.

TÜRK İDARİ YARGI KARARLARI IŞIĞINDA "ŞARTLI MÜLTECİ"LERİN HUKUKİ REJİMİ

Prof. Dr. Oğuz Sancakdar, *Dokuz Eylül Üniversitesi, Hukuk Fakültesi*

Şartlı mülteci; Avrupa ülkeleri dışında meydana gelen olaylar sebebiyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişiye statü belirleme işlemleri sonrasında verilen statüyü ifade eder (6458 s. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu md.62/).

Türkiye, 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesini, 1. maddesindeki mekân bakımından öngörülen seçme hakkını kullanarak "Coğrafi Kısıtlama" ile kabul etmiştir. Dolayısıyla Afganistan, Cezayir, İran, Nijerja vs. ülkelerden gelenler şartlı mülteci statüsünde dahil olabilir.

Şartlı mülteciler dahil, yabancıların Türkiye'ye girişleri, kalışları ve çıkışları ile Türkiye'den koruma talep eden yabancılara sağlanacak kapsamı ve uygulanma usul ve esasları 6458 s. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile hüküm altına alınmıştır. Avrupa'dan gelenler

Türkiye tarafından konulan coğrafi çekince nedeniyle sadece mülteci statüsünde olabilirler, dolayısıyla şartlı mülteci statüsünde olamazlar.

Suriye'den gelen halen 4.000.000 civarında olan kişiler ise belirtilen koruma statülerinin dışında "geçici hukuki koruma verilen kişiler" kapsamındadır. Milyonlarca insanın yerinden edilip bir başka ülke veya ülkelere sığınması hukuken "yapay afet" niteliğindedir ve birçok hukuki, sosyal, ekonomik, psikolojik, tarihi sonuçlar da doğurmaktadır.

Ülkemizde Cumhuriyetin kuruluş yıllarında yabancıların kabulü, sınır dışı edilmesi gibi konular idari yargı tarafından "yargı kısıntısı" olarak nitelendirilmekte, yargı organları bu tür uyuşmazlıkları denetlememekte, "hükümet tasarrufu" olarak kabul edilmekteydi ve idari yargı denetimi dışındaydı. Ancak günümüzde bu anlayış değişmiştir. İdari yargı yerleri İçişleri Bakanlığı ile ilgili Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nce tesis edilen işlemleri yargısal yönden inceleyebilmektedir.

Bununla birlikte idari yargı denetiminde idarenin takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargısal denetim yapılamaz (2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu madde 2/1). Aksi takdirde idari yargı, idarenin yerine geçmiş olur ki, bu yaklaşım yasama, yürütme ve yargı erkelerinin ayırımını kabul eden "kuvvetler ayrılığı" ilkesinin ihlali anlamına gelir ve anayasaya aykırı olur. Çünkü anayasamıza göre hiçbir merci veya organ kaynağını anayasadan almayan devlet yetkisini kullanamaz (Anayasa madde 6/3, cümle 2).

İnsan onurunun korunması ve göçle mücadele için kısa, orta, uzun vadeli olmak üzere ülkesel, bölgesel, uluslararası işbirliği (askeri, adli, ekonomik, sağlık vs. alanlarda) çabaların geliştirilmesi kaçınılmaz bir noktaya gelmiştir. Bu bağlamda konuya ilişkin dünyadaki "küresel sağırlığın önlenmesi" ve Birleşmiş Milletlerin daha da aktif hale getirilmesi gerektiği görüşündeyiz.

Hukukun genel ilkelerinden olan "iyiniyet ve hakkaniyet" ilkesinin şartlı mülteci uygulamasında da birçok yönden göz önünde bulundurulması gerektiği görüşündeyiz.

Bu çalışmamızda idari yargı kararları ışığında şartlı mültecilerle ilgili Türk idari yargı yerlerince verilen kararların irdelemesi yapılacak,

böylece uygulama ve yargı kararlarının geliştirilmesine gayret edilecektir.

Özellikle mülakat raporundaki eksik inceleme sorunu, korku, risk ve inandırıcılık değerlendirmesi, kamu düzeni ile bireysel yarar dengesinin sağlanması gerekliliği, ilgilinin iade edileceği ülkenin durumu hakkında hükümetler, hükümetler arası kuruluşlar ve hükümet dışı kuruluşların hazırladıkları raporların dikkate alınması gerekliliği, adli yardım sorunu, "kamu görevlisi olmayanların davranışlarından kaynaklanan risk"in dikkate alınması gerektiği, idarenin başvuruyu çok uzun zaman geçtikten sonra değerlendirilmesi yani makul değerlendirme süresinin aşılması gibi konular üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Şartlı mülteci, İnsan onuru, Yapay afet, İdarenin takdir yetkisi, İdari yargı.

GÖÇMEN KAÇAKÇILIĞI SUÇU İLE MÜCADELEDE CEZA MUHAKEMESİ TEDBİRLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Behiye Eker Kazancı, *Dokuz Eylül Üniversitesi, Hukuk Fakültesi*

Suçlarla mücadelede ceza muhakemesinin rolü önem taşımaktadır. En başta gelen önemi suç işlendikten sonra çeşitli koruma tedbirleri uygulamak suretiyle suçluyu ve suçun nasıl işlendiğini, delilleri tespit etmek suretiyle etkili kovuşturma yapmaktır. Bu yapılan kovuşturmanın neticesinde de suçu işleyen kişilere ceza yaptırımı uygulayarak işlenen suçun bedelini ödetmek ve aynı zamanda cezaların önleme fonksiyonunu etkin bir şekilde yerine getirmesini sağlamaktır. Bilindiği üzere, göçmen kaçakçılığı suçu da genellikle, insanların bir yerden bir yere taşınması suretiyle işlenmektedir. Bu sırada da genellikle bir ulaşım aracı kullanılmaktadır. Bu itibarla suçta kullanılan bu araçlara elkoymak ve müsadere etmek zorunlu ve etkili olabilmektedir. Böyle bir tedbirin uygulanmasında uluslararası menfaatler yanında kişilerin sağlık ve yaşam hakları da korunmaktadır. Bu tedbir aynı zamanda etkili bir önleme aracıdır da. Bu çerçevede

CMH'daki elkoyma hükümleri ile TCK daki müsadere hükümleri uygulama alanı bulmaktadır. Bunun yanında 6358 sayılı Kanuna 2018 yılında eklenen bir madde ile bu suçlar bakımından özel bir tedbir de düzenlenmiştir. Bu düzenleme niteliği itibariyle elkoymadır. Fakat yeni düzenleme elkonulan aracın kovuşturma sona ermeden satışına da izin vermektedir. Bu nedenle müsadereye de benzemektedir. Bu tedbirin uygulanmasında iyiniyetli 3.kişilerin korunmasının gerekliliği hatırlanmalıdır. 6358 sayılı Kanunda yer alan düzenlemeye göre Göçmen kaçakçılığı suçunun işlenmesinde kullanılan araçlara, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 128 inci maddesinin dördüncü fıkrası hükmüne göre elkonulur.

Elkonulan aracın;

a) Soruşturma ve kovuşturma devam ederken aynı suçun işlenmesinde tekrar kullanılması,

b) Türkiye'de sicile kayıtlı olmaması,

c) Toplam yolcu sayısına göre önemli sayıda göçmen taşınırken ele geçirilmesi,

ç) Suçun işlenmesini kolaylaştıracak özel tertibatının bulunması,

hallerinden birinin varlığı durumunda, elkonulan araç sahibine iade edilmez. Bu durumda sahibinin, aracın değeri kadar teminatı elkoyma tarihinden itibaren otuz gün içinde Maliye Bakanlığına teslim etmesi halinde, araç sahibine iade edilir. Aksi takdirde, Maliye Bakanlığı tarafından soruşturma ve kovuşturma sonucu beklenmeksizin derhal tasfiye olunur. Tasfiyenin satış suretiyle gerçekleşmesi halinde, satıştan elde edilen gelirden aracın muhafaza edilmesi ve satışı için gerekli olan bütün masraflar karşılandıktan sonra kalan miktar, kovuşturma sonucuna göre işlem yapılmak üzere emanet hesabına alınır.

Burada belirtilmesi gereken en önemli husus yapılan elkoyma işleminde aracın satılarak elde edilen nakdin muhafaza edilebileceğinin düzenlenmiş olmasıdır. Bununla birlikte satışın ne şekilde gerçekleştirileceği belirtilmemiştir. Piyasa fiyatının çok altında satılma

ve bu nedenle araç sahibinin mağdur olma ihtimali bulunmaktadır. Araç iyiniyetli üçüncü kişilere ait de olabilir. Bu kişilerin aracın satılmaması için araç bedelini Maliye Bakanlığına depo etmesi gerekir. Bu da 3.kişiler açısından külfet doğurabilecek niteliktedir. Konuyla ilgili olarak BM Sınıraşan Örgütlü Suçlulukla Mücadele Sözleşmesinin iyiniyetli 3. kişilerin haklarının gözetilmesini öngördüğü unutulmamalıdır.

GÖÇMEN KAÇAKÇILIĞI SUÇU İLE KORUNAN HUKUKİ DEĞER

Dr. Öğr. Üyesi Sesim Soyer Güleç, *Dokuz Eylül Üniversitesi, Hukuk Fakültesi*

Göçmen kaçakçılığı suçu TCK m. 79'da düzenlenmiştir. Bu suçta, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak maddi menfaat elde etmek maksadıyla, yasal olmayan yollardan bir yabancıyı ülkeye sokan veya ülkede kalmasına imkân sağlayan ya da Türk vatandaşı veya yabancının yurt dışına çıkmasına imkân sağlayan kişi cezalandırılmaktadır. 2010 yılında 6008 Sayılı Kanunla 79. maddeye eklenen 2. fıkra ile suçun mağdurların hayatı bakımından bir tehlike oluşturması veya onur kırıcı bir muameleye maruz bırakılarak işlenmesi hâlinde bu suçtan verilecek cezanın kanunda belirtilen oranlarda artırılacağı düzenlenmiştir.

Göçmen kaçakçılığı suçu ile korunan hukuksal değerin ne olduğu, ya da hangi değerin bu suçla öncelikli olarak korunduğu tartışma konusudur. Esasen, göçmen kaçakçılığı suçunun karma nitelikte bir hukuksal değere sahip olduğunu söylemek gerekir. Bu suçun sınır aşan niteliği göz önünde bulundurularak Türk Ceza Kanununda uluslararası suçlar arasında düzenlenmesi tercih edilmiştir. Ülkemizin transit ülke konumunda bulunması da bu noktada önemli bir faktör olmuştur. Uluslararası toplum, her uluslararası suçun zorunlu mağduru olarak nitelendirilmektedir. Bu suç devletlerarası diplomasiyi ve toplumun geniş kesimlerini etkilediğinden, uluslararası alanda etkin bir mücadeleyi gerekli kılmaktadır. Yasadışı yollarla ülkeye sokulan göçmenler ülkede ucuz işgücü oluşturduğunda, vatandaşların iş kayıplarına yani

işsizliğe yol açmaktadır. Bu durumda devlet işsizlikle mücadele etmenin yanında, kayıt dışı çalışan göçmenler nedeniyle de vergi kaybına uğradığından bu suçtan kamu ekonomisi de zarar görebilmektedir. Göçmen kaçakçılığı ile devletlerin ülkelerine giriş çıkışa ve ülkelerinde ikamet etmeye ilişkin düzen ve kurallar ihlâl edildiğinden, kamu düzeni ve kamu güvenliği suç sebebiyle tehlike altında kalmaktadır.

Bundan başka üzerinde durulması gereken en önemli nokta, göçmen kaçakçılığı suçunun göçmenlerin vücut bütünlüklerinin, insan onurunun ve malvarlığı değerlerinin korunmasına yönelik bir suç tipi olmasıdır. Göçmen kaçakçılığı suçu genellikle göçmenlerin zor yaşam koşullarına maruz bırakılması suretiyle işlenmektedir. Bu durum bazen göçmenlerin hayatlarının tehlikeye atılması noktasına gelmekte hatta suçun işlenmesi sonucunda ağır yaralanmalar ve ölümler meydana gelmektedir. Fiilin işlenmesi sırasında maruz kaldıkları onur kırıcı muamele, göçmenlerde korku, ıstırap ve aşağılık duygusu yaratan, onları adeta bir obje hâline getiren küçük düşürücü nitelikteki hareket ve koşulları ifade etmektedir. Göçmenlerin hayatlarının tehlikeye atılması ya da onur kırıcı çok ağır koşullara maruz bırakılarak ülkeye sokulmaları, ülke dışına çıkarılmaları ya da barındırılmaları hâlinde TCK m. 79/2'de düzenlenen nitelikli haller uygulama alanı bulacaktır.

Son olarak bu suçla göçmenlerin mülkiyet hakkının ve malvarlığı değerlerinin de korunduğu belirtilmelidir. Zira göçmenler yasa dışı yollarla ülkeye girmek veya ülke dışına çıkabilmek için faile ücret ödemektedirler. Çaresizlik içerisinde hareket etmeleri çoğu kez faillerce maddî yönden de sömürülmelerine yol açmaktadır. Bu nedenle göçmen kaçakçılığı, ekonomik suç olarak da nitelendirilebilecektir.

Bu itibarla göçmen kaçakçılığı suçu, çok yönlü özelliği sebebiyle birden fazla hukuki değeri koruma altına alan bir suç tipi olup, bu suç ile uluslararası toplum, kamu düzeni ve güvenliği, kamu ekonomisi ve devletlerin egemenlik yetkilerinin korunduğu belirtilmelidir.

Bu niteliklerinden dolayı bu suç, her nerede işlenmiş olursa olsun, gerek göçmenler üzerinde gerekse toplumda yarattığı geniş

çaplı etkilerin en aza indirgenmesi amacıyla devletlerarası işbirliğini, yardım ve dayanışmayı zorunlu kılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Göçmen kaçakçılığı suçu, Hukuki değer, İnsan onuru, Uluslararası işbirliği, Kamu düzeni.

SUÇ KAYITLARI IŞIĞINDA İNSAN TİCARETİ

Dr. Öğr. Üyesi Filiz Tepecik, *Anadolu Üniversitesi, Hukuk Fakültesi*

Bölgelerin siyasi olarak istikrarsızlaşması kontrol edilemez sorunlar yaratıyor. Çağımızdaki göç problemi de çoğunlukla siyasi, ekonomik düzenin bozulmasından ve yenisinin kurulmasının çok zaman almasından kaynaklanıyor. Çoğunlukla da gelişmiş, istikrarlı bir düzenleri olduğu düşünülen Avrupa, Okyanusya ve Kuzey Amerika'ya yönelmiş durumda.

İnsan ticareti bu istikrarsız ortamda rahat hareket eden suçlu gruplarının faaliyetlerini içeriyor. Kırılgan, savunmasız durumda olan insanın saçı, dokusu, organları gibi vücud unsurları, emeği ya da seksi olabilir, sonuçta kendisinin meta haline geldiği durumu tanımlıyor. Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 80. maddesinde, BM düzenlemesine uygun olarak "Zorla çalıştırmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak veya esarete tâbi kılmak ya da vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla, bireyin "temin", "taşıma" ve "transit"i suç olarak tanımlanıyor. Temin, zorla veya kaçırma, aldatma yoluyla olabilir. Bireyler iyi bir iş, evlenme, yasal göç şansı gibi vaatlerle kandırılabilir ve koşulları "kölelik benzeri" olarak tanımlanabilecek işlere yerleştirilebilir. Yüz yüze yapılmış pek çok çalışmada, ailelerine zarar vermekle tehdit edilerek, daha iyi iş koşulları ile kandırılarak, yasal olarak göçmenlikle ikna edilerek insanların temin edildikleri görülmektedir. Taşıma ve Transit (Sevk), genellikle mağdurları yardım alabilecekleri yerlerden uzaklaştırmak amacını taşımaktadır. Uluslararası olması gerekmez, bununla birlikte kişiyi kendi ülkesi sınırları ötesine taşımak hem pazar anlamında hem de bireyi daha fazla yalnızlaştırma içerdiği için daha büyük bir sömürü ihtimali ortaya çıkmaktadır.

İnsan ticareti, hem ülkemiz suç kayıtlarından hem de uluslararası kayıtlardan takip edilebilir. Olayın doğası gereği buzdağının tamamının kayıtlara girdiğini düşünmek mümkün değildir. Bununla birlikte var olanlar kayıtlar, Türkiye'deki insan ticaretinin Dünya geneline benzer bir seyir izlediğini göstermektedir. Kadınlar ve erkekler, göçmen akışında olduğu gibi, bazen sadece geçiş ülkesi olarak, bazen hedef ülke olarak Türkiye'ye doğru hareket etmektedirler. 2005 yılında, insan ticaretine konu olanlar, çoğunlukla kadınlar, yoğun olarak Moldovya, Ukrayna, Rusya uyruğuna sahiptirler; 2010'da Azerbaycan'ın, 2011 ve 2012'de Türkmenistan'ın, 2014'de Kırgızistan'ın, 2016 ve 2017'de Suriye'nin payının arttığı görülmektedir. Mağdurların çoğunlukla 18-24 yaş aralığında ve kadın olması, suç kayıtlarının daha çok ticari seks için oluşturulduğunu, "kölelik benzeri" çalışma koşulları ya da organ nakillerinin daha az sisteme yansıdığını düşündürmektedir. Ek olarak, insan ticareti ile uyuşturucu trafiğinin izlediği güzergâhın benzer olduğu görülmektedir.

Çocuklar ya da yaşlılar olabilir, kadınlar ya da erkekler olabilir, göç ve istikrarsız ülkeler insanlar için güvenlik açığı yaratıyor ve kısa sürede düzen kurulacak gibi de görülmüyor. Bu nedenle de bu suçun doğasını anlamak önemli.

YUNANİSTAN'IN MÜLTECİLERE KARŞI UYGULADIĞI POLİTİKANIN ULUSLARARASI CEZA HUKUKU KAPSAMINDA İNSANLIĞA KARŞI SUÇ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Av. Süleyman İyigün, *Ankara Barosu*

Her suçun kendi açısından yarattığı olumsuzluklar bir tarafa insanlığa karşı gerçekleştirilen suçların önem ve mahiyeti çok daha fazla olduğu için uluslararası platformda bu suçlara karşı ortak bir ceza hukuku sistemi öngörülmüştür. Bu kapsamda Birleşmiş Milletler nezdinde Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM) Roma Statüsü anlaşması imzalanmıştır. Çalışmada ilk olarak insanlığa karşı suç tipi genel olarak açıklanacak, ardından Yunanistan'ın mültecilere karşı son dö-

nemdeki tutumunun gerek UCM gerekse de diğer uluslararası sözleşmeler açısından değerlendirilmesi yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası suçlar, İnsanlığa karşı suçlar, Uluslararası ceza mahkemesi.

ULUSLARARASI GÖÇLE GELEN SURİYELİ SIĞINMACI KADINLARIN İZMİR/BASMANE ÖZELİNDE SOSYAL UYUM SÜREÇLERİ

Prof. Dr. Yıldız Akpolat, *Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü*

Şebnem Karaağaç, *Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü Doktora Öğrencisi*

Suriye'de 2011 yılında başlayan çatışmalarda ölü sayısı yarım milyonun fazlasıyla üstüne çıkmış, savaşın yıkıcı etkilerine maruz kalan 6,7 milyon kişi de evlerini terk etmek zorunda kalmıştır. Yaşanan bu büyük kitlesel uluslararası göçle halkın büyük bir çoğunluğu ülkemize sığınmıştır. Sığınmacıların büyük bir kısmı Geçici Barınma Merkezleri dışında hayat sürmektedirler. İzmir'de 24,934 kişi ikamet izni ile bulunmaktadır. Göç eden bireylerin ve grupların göç ettikleri toplumdaki bireylerle farlılıklarını doğru ve yerinde yönetmek, mevcut düzeni olumsuz olarak etkilemeyecek şekilde hayatlarını sürdürmelerini sağlayacak toplumsal kabul, sosyal bütünleşme ve uyumun sağlanması ile birlikte kültürleşme için rasyonel politikalar üretilmesi gerekli görülmektedir. Suriye'de savaşın halen devam etmesi nedeniyle geri dönüş sürecinin belirsizliği ve "açık kapı" politikası ile ülkemize gelen sığınmacıların toplumsal olarak etkileri göz önünde bulundurulduğunda ülkemizde "misafir" sığınmacılar için artık "geçici koruma" dan fazlası, "sosyal uyum" projelerine ağırlık verilmiş, 2019 yılı "Uyum Yılı" ilan edilmiştir. İçişleri Bakanlığı, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından göçmenler için oluşturulan uyum politikaları kapsamında sığınmacılar için barınma, çalışma, eğitim, sağlık, hukuk ve finans konularında katılım amaçlı hak ve yükümlülüklerine dair bilgilendirme yayınları, iletişim ve destek ağları oluşturulmuş, Türk halkı için de süreç hak-

kında bilgilendirici bültenler yayınlanmıştır. Karşılıklı sosyal uyum sürecinde makro politikalarla beraber mikro politikaların önemi büyüktür. Sivil toplum örgütleri; sağlanan sosyal hizmetlere ulaşmada, bilgilendirme ve destek aşamasında, değişen sosyal yapıyla ihtiyaçları içerden kavrama, ihtiyaçların belirlenmesi, mağdurların korunması sürecinde toplumun küçük birimlerine nüfuz edebilmekte; duyarlılık ve farkındalıklar oluşturabilmektedirler. Konak Kent Konseyi Mülteci Meclisi de İzmir'de Suriyeli sığınmacıların bulundukları Basmane semtinde bulunan bir mahalle apartmanında gönüllü görev yapmakta ve bireylerle yakın ilişkiler sağlayabilmektedirler. Bu çalışmada, İzmir Basmane bölgesinde yaşayan, geçici koruma altındaki Suriyelilerin etkileşim ve sosyal uyum süreçleri ile mevcut yaşam koşullarına ilişkin bilgi edinmek ve çözüm sürecinde kaynak oluşturmak amacıyla Konak Kent Konseyi Mülteci Meclisi ve Konak Mülteci Derneğine gelen; okuma-yazma kursu, sosyal etkinlikler gibi uyum çalışmalarına katılan ve gönüllü desteği alan kadınlar arasından görüşmeyi kabul eden yaşları 26 ila 54 arasında değişen, 1'den 8 yıla kadar Türkiye'de bulunan, evli ve çocuklu 11 kadınla kalitatif veri toplama tekniğiyle derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Ayrıca ilgili bölgede katılımlı gözlem verileri de kullanılmıştır. Öncelikle Kilis'e oradan da insan ticareti yoluyla İzmir'e gelen eğitim düzeyi düşük, meslek sahibi olmayan sığınmacı kadınlar; savaşın devam ediyor olması nedeniyle evlerine geri dönmek istememekte ama ülkemizde de öncelikli olarak temel ihtiyaçların karşılanması konusunda yetersizlik, yoksulluk, işsizlik ve gelecek kaygısı gibi sorunları yaşamaktadırlar. Ayrıca Türkçe bilmiyor ya da çok az biliyor olmaları ve ötekileştirilme nedeniyle iletişimsizlik, şehri tanımama, kira ve eğitim aldırdıkları çocuklarının okul masraflarını ödeyememekle beraber tüketim ürünlerinde pahalılık da onlar için diğer önem teşkil eden zorlukları oluşturmaktadır. Eşleri genellikle Basmane semtinin sokaklarında açılmış olan iş güvencesiz deri, tekstil ve terzilik işleriyle geçim sağlamaya çalışmaktadır. Taleplerini ise Avrupa'da üçüncü bir ülkeye geçmek, hayat şartlarını iyileştirecek sosyal yardımlardan faydalanabilmek; ayrıca önceden parça başına tekstil el işi yapanlar olduğu halde çocuklarına bakma gereklilikleri

nedeniyle kendilerinden ziyade eşleri için iş imkânı sağlanması oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Göç, İzmir/Basmane, Kadın Sığınmacılar, Sosyal Uyum, Sivil Toplum Kuruluşları.

GÖÇ EDEN KADINLARIN SAĞLIKLI BESLENMEYE YÖNELİK TUTUMLARININ VE ENGELLERİNİN BELİRLENMESİ

Dr. Öğr. Üy. Sevcan Topçu, *Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi*
Öğr. Gör. Zuhal Emlek Sert, *Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi*

Göç, kişilerin gelecek yaşantılarının tamamını veya bir kısmını geçirmek üzere, sürekli ya da geçici bir süre için bir yerleşim yerinden bir başkasına doğru, yerleşmek amacıyla yaptıkları coğrafi yer değiştirme olayıdır. Ani ve hızlı bir çevre değişimi yaratan, böylece sosyal, kültürel ve fiziksel olarak toplumu ve bireyleri etkileyen göç, sağlık ve sağlık değişkenleri üzerinde de çok önemli etkilere sahiptir. Karşı karşıya kaldıkları risk faktörleri nedeniyle göç eden bireyler özellikle de kadınlar ve çocuklar sağlık açısından diğer gruplara göre daha fazla risk altındadır. Güvenli ve yeterli gıdaya ve beslenmeye erişim, göç eden bireyler için çok sayıda karmaşık ve birbiri ile ilişkili güçlükleri ortaya koymaktadır. Göç eden bireylerde kötü bir beslenme şekli, yoksulluk, sağlıklı yiyeceklere ekonomik olarak erişememe veya sağlıklı/güvenli gıdaların olmayışı gibi nedenlere bağlı olarak beslenme ile ilişkili sağlık sorunları ortaya çıkabilmektedir. Göç eden bireylerde beslenme ile ilişkili hastalıkların prevelansı hem göç edilen ülkenin prevelansından hem de o ülkedeki kendi etnik kökenine sahip bireylerden daha yüksektir. Bu araştırmanın amacı göç eden kadınların sağlıklı beslenmeye yönelik tutumlarının ve engellerinin belirlenmesidir. Araştırmada kalitatif araştırma yöntemlerinden fenemenolojik araştırma tasarımı kullanılmıştır. Araştırma Ekim 2019-Aralık 2019 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini İzmir ili Bornova İlçesi Pınarbaşı Mahallesine uluslararası göç ile son 5 yıl içinde gelen, Türkçe konuşup anlayabilen, araştırmaya katılmayı kabul

eden, 18 yaş ve üzeri 32 kadın oluşturmuştur. Veriler bireysel derinlemesine görüşmeler ile toplanmış, verilerde doyum noktasına ulaşıncaya kadar veri toplamaya devam edilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Sosyo-Demografik Özellikler Soru Formu" ve araştırmacılar tarafından oluşturulan "Yarı Yapılandırılmış Soru Formu" kullanılmıştır. Sosyo-Demografik Özellikler Soru Formunda göç eden kadınların, yaşı, medeni durumu, çocuk sahibi olma durumu, eğitim durumu, çalışma durumu, gelir durumu, Türkiye'ye ne zaman ve nerden göç ettiği, konuşabildiği diller, herhangi bir sağlık güvencesine sahip olma durumu ve sahip olduğu hastalıkları içeren içeren 11 soru yer almaktadır. Yarı yapılandırılmış soru formu göç eden kadınların sağlıklı beslenmeye yönelik tutumları ve engellerini içeren açık uçlu sekiz sorudan oluşmaktadır. Araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda göçmen kadınların beslenme tutum ve davranışlarında değişiklikler olduğu, ekonomik nedenler ile yeterli ve dengeli beslenemedikleri, kültüre özgü zararlı beslenme alışkanlıklarının sürdürüldüğü bulunmuştur. Göçmen kadınların büyük bir çoğunluğu sağlıklı beslenmediklerini belirtmiş ve beslenme alışkanlıklarının sağlıkları üzerinde etkili olduğunu ifade etmiştir. Göçmen kadınlarda, göç sürecine bağlı olarak sağlığın temel belirleyicilerinden birisi olan beslenmenin olumsuz olarak etkilendiği, olumlu beslenme alışkanlıklarının bırakılarak yerine zararlı beslenme alışkanlıklarının kazanıldığı görülmektedir. Bu çalışmada yer alan kadınların hepsi ekonomik nedenlerin beslenmeleri üzerinde etkili olduğunu, buna bağlı olarak yeterli ve dengeli beslenemediklerini belirtmiştir. Sağlık çalışanları özellikle de kadın göçmenler ile sürekli temas içerisinde olan hemşireler, göçmen kadınların beslenme davranışlarını mutlaka değerlendirmeli, kültüre özgü olabilecek yanlış beslenme alışkanlıklarının ise mutlaka farkına varmalıdır. Özellikle göç sürecinin yaşandığı ilk yıllarda beslenme alışkanlıklarının sorgulanması kazanılabilecek yeni ve zararlı alışkanlıkların önlenebilmesi için oldukça önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Beslenme, Kadın sağlığı.

KÖYDEN KENTE GÖÇÜN KADIN İSTİHDAMINA OLUMSUZ ETKİLERİ

Dr. Fatime Gül Oktay, *Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi*

Türkiye'de kırsal alanların parçalanmasını artıran miras mevzuatıyla birlikte kırsal kesimde yaşama ve çalışma koşulları, II. Dünya Savaşı sonrasında kentlere hızlı göç etmesine neden olmuştur. Kırsal - kentsel göç, başlıca büyük şehir merkezlerine ve özellikle de büyük şehir olan İstanbul da dahil olmak üzere beş büyük şehre yönelmiştir. Hem kırsaldan kente göç hem de doğal büyüme, Türk kentleşmesinde önemli rol oynamıştır. Bu değişim aynı zamanda kadının hane içerisinde yerini ve bireysel statüsünü de derinden etkilemiştir. Bu çalışmanın konusu kırsaldan kente göçün kadınların istihdamı üzerindeki olumsuz etkileridir. Bu konu, iki ana nedenden ötürü seçilmiştir. İlk olarak, daha küçük gruplar üzerindeki demografide antropolojik yaklaşıma dayanan daha fazla çalışmanın gerekliliği olduğuna inanılmaktadır, zira cinsiyet ilişkileri ve nüfusun demografik süreçler üzerindeki sosyo-politik ve sosyoekonomik etkilerini içeren nüfusun geri kalanından farklı özelliklere sahiptir. Bu nedenle, kadınların statüsü, demografi disipline odaklanmış bir akademik çalışmanın çekici bir alanı gibi görünmektedir. Cinsiyetle ilgili meseleler genellikle bireysel eğitim düzeyi, kadınların işgücü piyasasına katılımı veya genel hanehalkı gelir düzeyi ile açıklanmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte, bu temel sosyoekonomik belirleyiciler ile hane içi ve cinsiyete dayalı güç ilişkilerini incelemeye çalışmak hem zor hem de yanıltıcıdır. Kısacası, bu çalışmanın temel amaçlarından biri, cinsiyet ilişkilerinin köklerinde yapılandırıldığı düşünülen demografik davranışların "ayrıntılarını" aramaktır.

Anahtar Kelimeler: Kır, Kent, Göç, Kadın istihdamı, Cinsiyet.

İRAN'DAN BATI ÜLKELERİNE GÖÇ NEDENLERİ VE YAKIN ZAMANDA ETKİLERİ

Av. Forough Amirabedin, *İran, Atatürk Üniversitesi, Doktora Öğrencisi*

Göç, günümüzde gelişmekte olan ülkelerin en büyük endişelerinden biri olup, Orta Doğu ve Kuzey Afrika ülkelerinin payı yüksektir. Geçmişte göçler iklim, doğal afetler gibi nedenlerden kaynaklanırken günümüzde ekonomi, savaş, eğitim ve sağlık gibi nedenlerle gerçekleşmektedir. Sosyo-politik, sosyo-ekonomik ve kültürel açıdan önem taşıyan göç olgusu, her dönem önemini korumuştur.(otoriter ve verimsiz siyasi sistemler, yoksulluk ve yolsuz ekonomiler, güvensizlik vb. sebepler) Rahat bir yaşam sürdürmenin bir sonucu olarak en yoğun göç dalgası Avrupa ve Amerika'ya gerçekleşmiştir. İran dünyadaki en büyük göç alan ve göç veren nüfusa sahiptir. Bu göçler farklı dönemlere ayrılabilir. Ancak genel olarak uluslararası yaptırımlar ve özellikle ABD yaptırımları, üstün zeka ve yetenekli öğrenciler, iş adamları İranlıların göçünde çok önemli bir rol oynamaktadır. Bu çalışmada İran'dan batı ülkelerine göç nedenleri ve etkileri bahsedilecektir. İran'dan göç nedenleri temel olarak en bariz şunlardır: a) daha iyi ve daha istikrarlı iş fırsatları bulmak (göçün en önemli faktörü), b) daha küresel üniversitelerde okumak, c)bireysel özgürlükler elde etmek (yazarlar, şarkıcılar, vb) Bu çalışmada Araştırma Yöntemi Alexander Wendt teorisine (Konstrüktivizm) dayanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Migration, Constructivism, Employment.

İZMİR'DE BULUNAN SURİYELİ GÖÇMEN KADINLARIN YARDIMCI EV HİZMETLERİNDEKİ TECRÜBELERİNE İLİŞKİN NİTELİKSEL BİR ALAN ÇALIŞMASI

Ahmet Ceylan, *Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Bölümü, Beşeri ve İktisadi Coğrafya ABD, Yükseköğretim Kurulu 100/2000 Projesi Göç Çalışmaları Doktora Programı*

İsa Uslu, *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Bölümü, Kamu Yönetimi ABD, Doktora Programı*

Bu çalışma yazarların İzmir'deki yardımcı ev hizmetleri alanında faaliyet gösteren göçmen kadınların tecrübelerini ele aldıkları bir araştırma sırasında, Suriyeli kadınların sektördeki yerlerine ilişkin elde ettikleri gözlemlerini yeni bir inceleme çerçevesinde araştırmaya dökmeleri ile hayat bulmuştur. Araştırma kapsamında Suriyeli göçmen kadınların yardımcı ev hizmetlerindeki iş bulma süreçleri, çalışma şartları, çalışma hayatlarında karşılaştıkları zorluklar, çalışmalarına ilişkin ailelerinin bakışları gibi temel soruların cevapları aranmıştır. Suriyeli kadınların iş bulma süreçlerinde temasta bulundukları sivil toplum örgütlerinin rolü ve kadının elde etmiş olduğu kazancı değerlendirme özerkliğinin bulunup bulunmadığı hususu araştırma esnasında cevabı aranan sorulardan olmuştur. Elde edilen veriler çerçevesinde Suriyeli kadınların İzmir'de yardımcı ev hizmetlerindeki iş bulma süreçlerinde etnik kökenin önem sahibi olduğu, bu durumun ev sahibi ile çalışanın aynı dili konuşmasının getirdiği karşılıklı güven ilişkisinden de beslendiği gözlemlenmiştir. Bu bağlamda çalışmanın verilerine göre Türkçe diline akıcı bir biçimde hâkim olmak iş bulma sürecinin önemli bir belirleyeni konumunda yer bulmuştur. Araştırmanın bulgularına göre Suriyeli göçmen kadınların, bu sektörde faaliyet gösteren diğer uyruklardaki göçmen kadınlara nazaran ekseri olarak yatılı kalmama eğiliminde oldukları ve bu durumun aile anlayışlarının temel bir sonucu olarak geliştiği not edilmiştir. Bahsi geçen yaklaşım, kadınların ev hizmetlerindeki tercih edilirliklerinde hasta ve yaşlı bakımı gibi

görece daha uzun süre çalışılan ve evde bulunma gereksinimi yaratan işlerde çalışma imkânı bulamamalarını beraberinde getirmiştir. Suriyeli kadınların yoğunluklu olarak; gündelik periyotlarla temizlik, çalışan ev sahiplerinin bebek bakımı gibi mesai saatleri çerçevesinde ifa edilebilecek görev tanımı ile sektörde varlık gösterme eğilimi taşıdıkları müşahede edilmiştir. Bununla birlikte kayıt dışı istihdama tabi tutulmanın getirmiş olduğu kırılganlık, hak arama müessesinden mahrumiyet, kendilerine karşı duyulan yoğun güvensizlik hissi ve düşük ücretli iş kabulü gibi etmenler Suriyeli göçmen kadınlarca sıklıkla vurgulanan dezavantajlar arasında yer bulmuştur.

Çalışma, kavramsal yaklaşımlar ile alanda elde edilen verileri bir arada tartışma amacı taşımıştır. Bu minvalde 2019 yılı Aralık, 2020 yılı Ocak ve Şubat aylarında İzmir'de 8 Suriye kökenli göçmen kadın ile yüz yüze yarı yapılandırılmış mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sınırlılığı Suriyeli kadınlara ulaşma ve ulaşılanları mülakat için ikna etmek noktasında gelişim göstermiştir. Ulaşılan kadınların önemli bir bölümü ile aile üyelerinin yahut ulaşım kanalının katılımı olmaksızın mülakat gerçekleştirememe durumu araştırmanın bir diğer zorluğunu oluşturmuştur. Suriyeli kadınların bir bölümüne işverenler üzerinden ulaşılırken, bir bölümüyle ise farklı bir akademik çalışma için temas kurulan genç Suriyelilerin aile ve sosyal çevre bağlantıları üzerinden erişim sağlanmıştır. Sosyal medyadaki ilanlar ve çeşitli muhtarlıklar bu konuda takip edilen iletişim kanalları arasında yer almıştır. Çalışma koşulları, Suriyeli kadınların tercih edilme sebepleri ve işe kabul sürecinin işleyişindeki diğer unsurların kapsamlı bir biçimde tahlili amacıyla işveren pozisyonundaki ev sahipleri ile de görüşülmek istenmiştir. Bu düşünceler çerçevesinde ulaşılabilen 8 Suriyeli kadının yanı sıra 3 işveren ev sahibi kadın ile de görüşme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Suriyeli göçmen kadınlar, Yardımcı ev hizmetleri, İzmir, Göç.

GEÇİCİ VE KALICI GÖÇMEN KONUTLARININ İNŞASINDA KÂGİR MALZEMELİ 3B BASKI SİSTEMLERİNİN KULLANIMI

Doç. Dr. Ahmet Vefa Orhon, *Dokuz Eylül Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi*

Arş. Gör. Elmas Pak Öztürk, *İzmir Bakırçay Üniversitesi, Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi*

Günümüzde ne yazık ki iç çatışmalar, savaşlar, insan hakları ihlalleri, iklim krizi vb. nedenlerle küresel ölçekte giderek artan bir zorunlu göç olgusuna tanıklık etmekteyiz. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği verileri günümüzde dünyada sayıları 70 milyonu geçen insanın vatanlarını terk etmek zorunda kaldığına işaret etmektedir. Bu zorunlu göçmenlerden 3,5 milyondan fazlasının 2011 yılında başlayan Suriye iç savaşı sonrası yurdumuza sığındığı da bilinen bir gerçektir. Üstelik bu olgunun daha ne kadar devam edeceği ve gelecekte nasıl bir hal alacağı da bilinememektedir. Bu noktada insani koşullarda barınma hakkının en temel insan hakkı olduğu gerçeğinden hareketle bu göçmenlerin öncelikle geçici veya duruma göre kalıcı konut ihtiyaçlarının hızlı ve ekonomik bir biçimde çözülebilmesi önem taşımaktadır.

Günümüzde 3B yazıcı olarak anılan katmanlı üretim sistemlerinin, yapı ve yapı bileşenlerinin üretiminde kullanımı önemli bir araştırma konusudur. Özellikle kargir malzemenin (kerpiç, killi toprak, beton vb.) baskı malzemesi olarak kullanıldığı yapı ölçeğindeki 3B baskı sistemleriyle hızlı ve ekonomik bir biçimde yapı üretilebilmesi denenmektedir. Bir fikir vermek gerekirse, ilk kez 2014 yılında bir Çin'de Şangay'da 10 adet konut yapısı, baskı malzemesi olarak beton kullanan yapı ölçeğinde bir 3B yazıcıyla üretilmiştir. Bu konutların kaba inşaatı konut başına 5000 dolar maliyet ile 24 saat sürmüştür. Sonraki süreçte Çin dışında A.B.D., Rusya, İtalya, Fransa vb. pek çok ülkede 3B beton baskı metoduyla konut üretimi için inşaat şirketleri kurulmuş ve yapı projeleri üretilmeye başlanmıştır. Bir Rus şirketi, römork olarak çekilip taşınabilmesi için kutupsal koordinat tabanlı bir

3B beton baskı geliştirmiş, kolayca taşınabilen bu sistemle soğuk iklimde bir konut yapısını 10,000 dolar maliyetle 24 saatte basmıştır. Çin şirketi ise yerde basılan 3B baskı beton bileşenlerin yan yana getirilmesine dayanan 3B beton baskı yönteminin 5 katlı konut yapıları üretimi için de kullanılabileceğini göstermiştir. Bu ve benzeri sistemlerin beton yerine başka kâgir malzemeler kullanılarak kerpiç, çimento katkılı kerpiç vb. yapı üretimi içi kullanımı da başarıyla denenmiştir. Bu çalışmada yerel malzeme kullanılarak hızlı, ekonomik, sürdürülebilir ve strüktürel açıdan güvenli bir yapım sistemi alternatifi olarak kâgir malzemeli (beton, kerpiç, stabilize toprak vb.) 3B baskı teknolojilerinin, geçici ve kalıcı göçmen konutlarının inşasında kullanım olanaklarının araştırılması ve bu yapım sisteminin potansiyelinin sunulması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Göçmen Konutları, Robotik Yapım Teknolojileri, Konut Yapıları.

"ÖTEKİ"YLE ALIŞILDIK DENEYİM: MARDİN YEREL BASININDA SIĞINMACILARIN TEMSİLİ

Arş. Gör. Sezer Ahmet Kına, *Ankara Üniversitesi, İletişim Fakültesi*

2011 yılında Suriye'de iç savaşın patlak vermesiyle büyük bir göç dalgası ve sığınmacı mobilizasyonu ortaya çıkmıştır. Türkiye söz konusu mobilizasyondan önemli derecede etkilenen ve etkilenmeye devam eden ülkeler arasında önemli bir yer tutmaktadır. Hukukî statüleri ve sığınma biçimleri fark etmeksizin bu mobilizasyona dahil olup on yıla yakın bir süredir ülkelerinden farklı bir yerde yaşamlarını idame ettiren ve/veya ettirmeye çalışan insanların, söz konusu bu "yeni yaşam"larında şüphesiz karşılaştıkları yeni sosyal karşılaşmalar, girdikleri yeni kültürel ilişkiler, deneyimledikleri yeni politik tutumlar ve değerlendirildikleri yeni ideolojik çerçevelemeler bulunmaktadır. Bu noktada izleyicilerinin politikadan ekonomiye, ideolojiden gündelik yaşama, kültürden tarihe pek çok bağlamda gerçekleşen olaylar ve

olgular hakkında bilgi sahibi olması amacıyla faaliyet gösteren bir toplumsal kurum olarak medyanın hem bahsi geçen "yeni yaşam"lara hem de sığınmacılara dair önemli bir misyonunun bulunduğu sabittir. Buna göre medya metinleri bir taraftan zenofobi gibi toplumsal bir anomaliyi besleyecek türden bir ideoloji üretebileceği gibi, bir arada yaşamanın ve dayanışmanın öneminin altının çizildiği ve bunun toplumsal anlamda yaygın ölçekte kabul görmesini de sağlayabilir birer araç olabilmektedir. Dolayısıyla medya metinlerinin, sığınmacıların sığınma deneyimlerine ilişkin bulguların izinin sürülebileceği bir nitelik taşıdığı açıktır. Bu çalışmada medya metinlerinin söz konusu niteliğinden hareketle, sığınmacılara ilişkin ürettiği temsillerin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bu bağlamda tarihsel süreç içerisinde pek çok dine, dile ve millete ev sahipliği yapan ve günümüzde de yapmaya devam eden, dolayısıyla "öteki"yle yaşama pratiğine sahip olan Mardin'in önemli bir saha olduğu ön kabulünden hareketle Mardin yerel basını araştırma evreni olarak belirlenmiştir. Mardin'in Suriye'yle sınır komşusu olması ve 2011 sonrası sığınmacıların çoğunluğunun olduğu gibi Arap nüfusun yoğunluk gösterdiği bir kent olması, yerel medyada sığınmacıların temsil edilme biçimlerinin serilmenmesini önemli kılmaktadır. Buradan hareketle Mardin'de basılı bir gazete olmadığından, internet haberciliği yapan dokuz haber sitesinin en çok ziyaretçi trafiğine sahip olan üçü üzerinden belirlenecek periyodik aralıklarda üretilen içerik, tematik çözümlemeye tâbi tutulacaktır. Bulgulardan hareketle medyanın sığınmacılara ilişkin nasıl bir temsil ve çerçeveleme pratiği içerisinde olduğu tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sığınmacılar, Medya, Temsil, Yerel medya.

ÇOCUK KORUMA VE PSİKOSOSYAL AKTİVİTELERDE ALFARAH ÇOCUK VE AİLE DESTEK MERKEZLERİ UYGULAMA MODELİ

Gökçe Ceylan, *Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği*

İnsanlık tarihi kadar eski olan ve en yalın haliyle insanların yer değiştirme süreci olarak tanımlanan göç hareketleri sonucunda bugün

pek çok kişinin sığınmacı olarak hayatını sürdürdüğünü bilmekteyiz. Varış ülkesine ulaşma süreci dahil olmak üzere; menşei ülkeden ayrılma ve varış ülkesine ulaşma safhasında birçok zorlukla karşı karşıya kalan sığınmacılar içerisinde yüksek risk altında olan grup, hiç kuşkusuz çocuklardır. Sığınmacı çocuklar bu süreçte refakatçilerinden ayrılma, toplumsal cinsiyeti nedeniyle şiddete uğrama, sömürü, çocuk işçiliği, okul dışı kalma gibi tehlikeli ve olumsuz birçok durumla karşı karşıya kalabilmektedir.

Kitlesel göçlerin durak noktalarından biri olan Türkiye de birçok uyruktan sığınmacı çocuğa ev sahipliği yapmakta olup; resmi rakamlara göre Türkiye'de 1.657,936 Suriyeli çocuk bulunmaktadır.

Gelişme çağındaki çocuklar için göç süreci; çocukluk algısını ve çocukluk deneyimlerini değiştiren bir olgudur. Çocukluk algısının kültürden kültüre değişmekte olduğu bu alanda çalışan profesyoneller tarafından bilinmekte olup; çocukların temel ihtiyaçlarını karşılamalarına yönelik gereksinim ve çocukların kendi haklarına yaraşır bir hayat sürme durumu zaman içinde çocuk göçünü şekillendirmiştir.

Çocukların üstün yararlarının gözetilmesi açısından yapılacak her türlü müdahalede ülkelerin yerel dinamikleri göz önüne alınmalı; ülkedeki yerel ve sığınmacı topluluktaki çocuk olgusunun büyüklüğüne, yapısına ve yerel yönetim mekanizmalarına göre müdahalelere çözüm üretilmesi oldukça önemlidir.

Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği (SGDD), aileleriyle beraber göç sürecinden etkilenen çocuklar dahil olmak üzere refakatsiz çocuklar içinde çeşitli çalışmalar ile sahada aktif rol oynamaktadır. Dernek, çocukların psikososyal ve sosyoekonomik durumlarına, göç deneyimlerine, aile ve sosyal destek sistemlerinin varlığına göre Çocuk Koruma Kanununu temel alarak her bir çocuğun bireysel farklılığı üzerinden psikososyal destek aktiviteleri düzenlemektedir. Çocuk koruma programı kapsamında geliştirilen psikososyal destek aktivitelerinde kültüre duyarlı programlar geliştirilirken katılımcı sayısı ve katılımcıların devamlılığı göz önünde tutulmaktadır. Çocukların ve gençlerin gönüllü katılımlarıyla şekillenen programların şeffaf ve

bilgilendirici olmasına dikkat edilip; etkinlikler, çocuk dostu alanlarda çocukların güvenliğine önem verilerek planlanmaktadır.

Bu bildiride, çocukların ihmal ve istismardan korunmaları başta olmak üzere temel ihtiyaçları ve psikososyal ihtiyaçlarından doğan gereksinimlerini karşılamak için ulusal ve yerel sosyal hizmet mekanizmaları ile iletişime geçen derneğin; "biopsikososyal bakış açısı" ile çocukların kapasitelerini güçlendirmek ve işlevselliklerini artırmak üzere gerçekleştirdiği çalışmalardan bahsedilmektedir.

Yürütülen çalışmalarda her bir Suriyeli sığınmacı çocuğun psikososyal sorununun birbirinden farklı olduğu göz önünde bulundurularak geliştirilen uygulamalarda çocukların yaşları ve gelişimleri baz alınmaktadır. Sheafor'ın da altını çizdiği sosyal işlevselliğe ulaşmak için çocukların güvenli ve destekleyici çevreleri içinde kendi refahlarını sağlamalarına rehberlik edilmekte; çocukların psikolojik, sosyal, kültürel ve fiziksel kaynaklara ulaşmaları ile baş etme kapasiteleri geliştirilmektedir.

Çocuk koruma programı kapsamında psikososyal faaliyetlerle desteklenen çocuklarda olumlu öz imajın, kendi kendini yönetebilme becerisinin, başkalarından yardım isteyebilme becerisinin arttığı; güçlü kültürel kimliklerin geliştiği gözlenmektedir.

Hem bireysel hem toplumsal bir süreç olan "sığınma olgusu" ile çalışırken; çocukların geldiği menşei ülke bilgisinin yanı sıra Türkiye'nin toplumsal ve yapısal özelliklerini bilmek sosyal hizmet bakışıyla önemli görülmektedir. Her iki ülkedeki aile ve yakın çevrenin özellikleri bilinip; uygulamaların gerçekleştirilmesinde kaynaklar bu yönde kanalize edilmektedir. Çocuğun sığınma sürecini algılaması, değerlendirmesi ve yorumlaması mikro düzeydeki sosyal hizmet uygulaması açısından oldukça önemliyken çocukla yürütülen mezzo çalışmada ailenin dahiliyeti sağlanmaktadır. Çocuklarla çalışırken "kültürlerinden, geçmişlerinden ve yaşam alanlarından" ayrıldıkları ve bu yaşam olayına göç deneyiminin eklendiği unutulmamalıdır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Çocuk Koruma, Psikososyal Destek.

GÖÇ YÖNETİMİNDE YENİLİKÇİ YAKLAŞIMLAR: İZMİR ÖRNEĞİ

Süleyman Gök, *Sürdürülebilir Kalkınma ve Girişimcilik Derneği*

Bu çalışmanın amacı, devlet kurumları ve göç çalışmaları alanında faaliyet gösteren sivil toplum aktörlerinin karar alma süreçlerine katılımı ve politikaların uygulanmasındaki etkileşimleri göz önünde tutularak, Türkiye'de göç politikasının yönetim ve uygulama düzeyini analiz edilebilmesine katkıda bulunmaktadır. Bu kapsamda İzmir'de devlet kurumlarının temsilcileri ve mülteci alanında çalışan 8 sivil toplum temsilcisi ile yarı-yapılandırılmış mülakat yöntemi ile saha araştırması yapılmıştır. Saha çalışması kapsamında, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum temsilcileri ile iletişime geçilmiştir. Çalışmanın hedefi sivil toplum ile kamu kurumları ile görüşülerek göç yönetişim süreçlerindeki sorun ve fırsat alanlarının tespit edilmesini irdelemektir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Yönetişim, Sivil toplum.

DEALING WITH VIOLENCE ON MIGRANT WOMEN FROM AN INTERDISCIPLINARY PERSPECTIVE: INCREASING THE COMPETENCE OF SOCIAL-HEALTH OPERATORS

Prof. Dr. Elena Camisasca, *Università degli Studi eCampus*
Prof. Dr. Ambrogia Cereda, *Università degli Studi eCampus*
Prof. Dr. Rossella Procaccia, *Università degli Studi eCampus*
Prof. Dr. Paola Todini, *Università degli Studi eCampus*

Women represent a big component of the process of migration, in which they are the protagonists reaching about 48% of the flow, and thus showing a "femininization" of the phenomenon (Decimo 2005). Migrant women who have reached the Italian country are not always aiming at uniting with their families, sometimes they want to escape from the context of (domestic) violence and carry out a project for themselves (Malfone 2006). Gender becomes a useful lens to reflect upon the unequal condition of those who find themselves inhabiting different worlds and dealing with cultural values, that sometimes are compatible, other times conflicting, but always require a negotiation. Recent studies in sociology have pointed out how this condition takes on the features of an "in-betweenness" (Simmonds 2011) that can be considered as a source of resilience and at the same time calls for a redefinition of one's cultural belonging (of the migrant person and the helper).

From a psychological perspective, migrant women often suffer from two orders of violence: intrafamilial violence and institutional violence. Intrafamilial violence is due to the victim's migrant status and related to the abusive partner's additional ways to exert power and control over the victim, which may find reaching out for help extremely difficult. Institutional violence on migrant women is often lived in terms of discrimination and is related to the very status of immigrants, immigration laws and poor integration policies.

From the law perspective, even if formal and informal restrictions on violence against women exist in many countries, male violence against female intimate partners still represents an issue (Ray & Silverman, 2002), which is maintained in some contexts via culture and laws that often uphold male control of female partners. For immigrant women, these issues may increase their vulnerability to an even greater extent as they live a condition of double insecurity: they are isolated (in specific facilities) and viewed as "other", and often have undocumented or nonpermanent immigrant status, placing legal restrictions on them.

Socio-health and educational workers are faced with this reality without often having adequate training because they are asked to operate in very complex situations requiring a capability to find a balance between two needs: the mandatory respect for human rights and the Italian law, and the recognition of legitimate cultural differences in family management and in the world's point of view (Germani, 2017). Professionals must thus reflect also on their own prejudices and respect the specificity of needs and the universality of rights.

This contribution aims to show how an interdisciplinary perspective is necessary which integrates psychological, sociological, and law aspects to deal with the issue of violence against women in migrant contexts. In accordance to articles 6 and 14 of Istanbul Convention, stating that one of the gender-sensitive public policies is education that implements equality between women and men and women's empowerment, in the last part of the paper one of the projects will be presented that aims to promote, through education, a culture removing violence against women: SAVED Project.

Keywords: Women, gender violence, Education, Interdisciplinarity, Italy, Social-health profession.

PARTICIPATION OF SYRIAN REFUGEE WOMEN IN SOCIAL ACTIVITIES: THE CASE OF IZMIR

Figen Tarakçıoğlu, *Republic of Turkey Ministry of National Education*

Prof. Dr. Meltem Çiçeklioğlu, *Ege University, Medical Faculty*

With the start of Syrian Civil War in 2010, millions of Syrian people have been forcefully relocated to Turkey and most of them have been female refugees. Even though the variables and outcomes are different in the context of a forced migration, it is known that women have been more affected than men for various reasons in the process.

The purpose of this study is to evaluate the Syrian women refugees level of participation in social activities and to understand the differences between Syria and Turkey in the context of adaptation to society, language skills and gender.

In this qualitative study, a phenomenological design including interview method was used for obtaining the data. The individual interviews involved semi-structured and open-ended questions. Maximum variation sampling was used in order to include the differences and diversity. The sample consists of 26 women between the ages of 15-45 who have fled from the war infested Syria to Turkey after the starting of Syrian war and currently live in different districts of Izmir.

Four themes have emerged as a result of the obtained data: Activities that Syrian women participated in; preventive elements; supportive elements and activities they want to participate in.

The common feature of the activities that Syrian women participated in is that it is free and accessible. The biggest difference between Syria and Turkey in terms of participation emerges as the time and opportunity deprivation. Preventative elements are explained by subheadings such as personal barriers, environmental

barriers and gender. Supporting elements are on a wide scale, from personal motivation to religious faith and to the hope/prospect of finding a job. When we look at the activities they want to participate in, the most striking part is that the needs always come before personal development.

When it is considered artistic, sportive and cognitive activities, it is seen that women are mostly involved in sports activities. The fact that some sports activities are simple to do available to public and free of charge such as walking, jogging, daily activates is quite effective in this. When we look at the Syrian women's profile in Izmir, it is seen that their economic levels are critical and their social lives continue within their own communities. Most of the social activities were done through associations. Organizations such as Kızılay, UNICEF and Solidarity Association with Syrian in Izmir are in a very supportive position that opens doors for Syrian women in Izmir. Religious belief, language ability and educational level have both preventive and supportive roles in participation in social activities.

It has been revealed that factors such as socioeconomic status, time, having children and changing gender roles with immigration play leading roles for participation in social activities. Additionally, their Turkish language skills and the time of their residency in Izmir have been influential on the adaptation to the environment. The women's participation rates in social activities have also varied between Syria and Turkey in terms of abovementioned factors.

Keywords: Syrian women, refugee, Izmir, Social activities, Women's leisure gender.

CHANGING HOME, CHANGING HEALTH: COMPARATIVE HEALTH ANALYSIS OF SYRIAN REFUGEES

Assist. Prof. Dr. Arzu Kurşun, *Giresun University*

Background: This study obtaines a comparative analysis of the state of services health that Syrian refugees. This article draws on research conducted between 2011 and 2019 on health conditions of Syrian refugees in Turkey, Lebanon and Jordan. For Turkey, It is the basis of the most significant current legislation concerning Syrians in the ultimate period – the Regulation on Temporary Protection. Also, There are many legislations about refugees in international platform to protect their rights-especially health care services. But nowadays, The crisis 'Refugees' is getting bigger and bigger for all host countries and Europe. According to United Nations High Commissioner for Refugees (UNHRC) in 2020, there are 3.576.659 registered Syrian refugees and asylum-seekers in Turkey, 914.648 in Lebanon and 654.692 in Jordan in 2020.

Method: This study aims to compare health status for Syrian refugees among Turkey, Lebanon and Jordan in a dynamic context using UNHRC data and publications (VAF studies etc.), collected from 2018 to 2020. The sample framework of this study is composed of access and availability of health care, family composition, existing health conditions and the proportion of expenditure on health-related items.

Results: In Lebanon, the population, 6% of refugees had a disability, 14% had a chronic illness and 15% had a temporary illness. There were 9% of people needed to support for their daily activities. Also, primary health care among Syrian refugees increased by 9% (from 54% in 2018 to 63% in 2019), while hospital care services remained stable at 22%. Besides proportion of households that reported not being able to access needed care due to costs has continued to increase since 2017. In Jordan, medical access has worsened because of the recent health policy change that led to

increases in the health costs of Syrian refugees. 31 per cent of the population are identified as having two or more family members with chronic illnesses. In Turkey, with regards to chronic diseases, 15.2% of respondents aged 18–69 years reported having chronic diseases, with 10.2% among those aged 18–29 years and 56.6% among those aged 60–69 years. Concerning access and use of health care services, overall, hospitals are the most commonly used health care institution, with 66.9% of adult respondents having received treatment at a hospital. The second most frequently used service is pharmacies (47.4%), followed by family health centres (31.6), emergency services (15.6%), refugee health centres (14.5%) and outpatient services (7.3%).

Discussion: An official spending on Syrian refugees were reported by Turkish government to reach $30 billion between April 2011 and September 2017 (Önder, 2019: 151). Despite that the number of nurses working in Lebanese health system increased steadily and was not affected by the Syrian crisis. Public and private hospitals to provide for registered Displaced Syrians selected secondary care services, covering 75% of the fees (Ammar et al., 2016: 4). In 2014, Jordan planned to invest $2.41 billion over three years in local institutions and communities (Beaujouan and Rasheed, 2020: 55).

Keywords: Syrian refugees, Turkey, Lebanon, Jordan, UNHRC, Health status.

TEMPORARY PROTECTION LEGAL STATUS OF SYRIAN REFUGEES IN TURKEY

Assist. Prof. Dr. Murat Tumay, *İstanbul Medeniyet University, Faculty of Law*

Today the world is experiencing the highest levels of displacement of people since the end of World War 2. Currently there are more than sixty million people displaced, with over fourty five million asylum seekers and stateless people. Contributing to these

high levels of displaced people is the Syrian conflict, now in its ninth year, which has displaced more than twelve million people, with over five million refugees in neighbouring countries, including Turkey, Lebanon, Jordan and Iraq, with Turkey hosting the largest refugee population in the world.

Turkey is dealing with Syrian refugees by accommodating Law on Foreigners and International Protection," which defined a Temporary Protection (TP) regime for the Syrian refugees. The TP Regulation was prepared pursuant to Article 91 and put into force on 22 October 2014. It sets out how TP status is issued and the specific provisions for admission, registration and exit while under temporary protection in Turkey. It also outlines the rights and responsibilities of those under temporary protection; regulates the TP identification process; services to be provided to persons under TP; and outlines the coordination between national, local and international agencies involved in the response. The TP extends to all Syrian refugees whether or not they are registered.

Turkey's response to the crisis also includes much more than the government-led legal framework and support. It involves many acts of individual kindness at the local level, whereby Turkish families and civil society organizations have made donations and extended help to their new Syrian neighbors.

To operationalize the TP guidelines, different Turkish ministries have completed the subsidiary legal arrangements to implement the measures. These guarantee registered SuTPs access to health care, education, social services, and the labor market. Psychosocial support and rehabilitation services are also prioritized for groups with special needs, such as children, women, and the elderly. Those holding a TP identification card can secure access to electricity, water, communication services and are able to open bank accounts. Some of these remain subject to approval.

This paper try to explore the Temrporary Protection legal regime for Syrian Refugees in Turkey.

Keywords: Syrian refugees, Turkey, Temporary protection, Refugee law.

THE INTERNATIONAL CRIMINAL COURT IN THE FACE OF THE CRIME OF FORCED DISPLACEMENT

Prof. Dr. Abd El Hamid Mohamed El Hamid Hussein, *University of Beni Suef - Egypt*

Abd El Hamiro, *University of Beni Suef – Egypt*

The International Criminal Court is the court of last resort for the prosecution of serious international crimes, including genocide, war crimes and crimes against humanity, including forced displacement. Its treaty, the Rome Statute, ,was adopted in July 1998. The court started work in 2003 The crime of forced displacement falls under the jurisdiction of the International Criminal Court(Article 7/d) ' Deportation or forcible transfer of .population' "Deportation or forcible transfer of population" means forced displacement of the persons concerned by expulsion or other coercive acts from the area in which they are lawfully present, without grounds permitted under international law; In addition to punishing perpetrators of human rights violations and preventing crime in the future, the court establishes principles related to reparation or for victims, including restitution, compensation and rehabilitation, to establish a trust fund for victims of crimes within the jurisdiction of the court and for the families of the victims The purpose of this paper is to clarify the role of the International Criminal Court in protecting and promoting human rights by confronting perpetrators of .crimes against humanity, forced displacement and human rights violations.

Keywords: International Criminal Court, Deportation or forcible transfer of population, The crime of forced displacement.

FORCED DISPLACEMENT AND DEMOGRAPHIC CHANGE UNDER INTERNATIONAL LAW AND THE ROLE OF A REFUGE COUNTRIES IN SERVING ACCOUNTABILITY AND JUSTICE (EXAMPLES OF SYRIA, IRAQ, LEBANON AND TURKEY)

Prof. Dr. Tarıq Chindeb, *International Law Lawyer and Professor, International Science University, Lebanon*

Explanation and importance of the subject: forced displacement staryed in Syria since the beginning of the Syrian revolution in 2011 and in Iraq since the fall of the Iraqi state in 2004 and the outset of the sectarian war. One single faction was targeted in the civil and sectarian war in Iraq and Syria as millions of Sunni Muslims were systematically displaced in both countries, which is a systemic displacement. Millions of people suffered forced displacement, demographic change and crimes committed including the killing of people, destruction of houses and abductions. In chapter one, we will discuss the systemic targeting of a specific group of people in certain areas by crimes of murder and forced evictions. We will also discuss the classification of these crimes.

Chapter 2 will doscuss the role of international and local tribunals in the prosecution of criminals and shortcomings in this process.

Chapter 3 highlights the proposed legal and practical solutions to serve justice and to secure the voluntary and safe return of refugees to their homes and their rights in compensations.

Chapter 4 discusses the role of the countries of refuge in protecting the rights of refugees (Turkey and other countries), providing justice absence of international justice.

THE RELATIONSHIP BETWEEN POLITICAL CLIMATE AND MIGRATION WAVES

Dr. Ahmed Elsayed, *Independent Researcher, President and CEO of American Inter and Research Services - Multi-Services*

No doubt that migration is one of the biggest hurdles in modern history. With the growing number of migrants from all over the world, especially from the Arabic world population, this study focuses on the effects of political climate on migration waves. Political climate may refer to many variables such as human rights' violations, implementation of democratic elections, freedom of expression, equality, employment policies, freedom of religious practices and many other A logical place to begin is to discuss the history of migration in the world, especially, the Arab World over there but due to some unforeseeable difficulties, we could not do it there. We do it instead in the United States, and then examine the relationship between political climate and migration waves citing all the other variables we mentioned beforehand. It is worthy to note -at the outset- the following differences and clarifications:

Emigration applies when a person or persons leave their homeland/country to live in another involuntarily.

Immigration is when people move to a target country where they are not considered natives of this target country nor do they possess citizenship provided they have the intention to settle or reside there permanently and voluntarily. Migrants/Immigrants are the ones who cross the borders during the act of immigration causing what is called "Positive Net Migration Rate"-Latin migrare. Emigrants/Outmigrants are those who are forced to leave their country of residence causing what is called" Negative Net Migration Rate". Migration types vary from willful, unwilful, permanent, impermanent, lawful, unlawful, internal and external. The motivational factors of migration are, for example, civil wars, absence of freedom of expression, low unemployment rate, natural/ catastrophic disasters, academic

advancement, economic prosperity and many other (pull and push factors). There are two consequences that occur due to migration. The negative one occurs when people depart their country for good (the sending country) whereas the positive impact occurs when people moves in the target country from their homeland for good (the receiving country). The advantages and disadvantages for migration are numerous. To cite a few, enrich the culture of the hosting country, reduce labor shortages, create economic growth, strengthen brotherhood bond and lower wages for businesses. On the other hand, education and healthcare costs go up in the hosting country with the likelihood of some religious and political scale disparities. Emigrants benefit from residing in secure places, and the educational opportunities in terms of the language and its accompanied culture. On the contrary, emigrants might leave their family members behind, lose their identities and weaken their sense of belonging and other related matters. Nevertheless, migration is still important for manpower transfer and or the acquired skills and innovation to enhance the overall global growth provided we protect the basics of human rights and act against the image distortion of the emigrants as a whole.

Keywords: Climate change, Migration vawe, Arabs in United States, UNHCR.

THE CRISIS OF MIGRATION AND HUMAN TRAFFICKING FROM LIBYA TO EUROPE

Prof. Dr. Hadi Shalluf, *Distinguished Professor, Kuwait International Law School, International Lawyer*

This article discusses the Libyan ‘migration crisis’ and migration and human trafficking. Libya the central Mediterranean migration route to Europe, is now the principal route for mixed flows into the EU – primarily owing to the non-existence of a Libyan state to enforce migration controls in collaboration with the EU.

Libya's emergence as a key jumping to entry into Europe by the sea has created a sense of urgency to the European Union Countries specially westerns European rich counties like Germany, France, Italy and Scandinavians countries, all those counties seeks to prevent from this new point of departure, and has led to the initiation of EU-Libya cooperation on migration

While the EU's efforts to curb migration from Libya through enhanced maritime patrol operations have been largely unsuccessful, the recent Italian–Libyan collaboration seems to have led to a significant reduction in the number of migrants departing from Libya's shores. In addition, the EU has also been enlisting transit countries further south – Niger, in particular – in its migration control efforts, with the provision of financial and other resources for capacity-building in migration management.

Overall, the EU persists with buttressing its fortress, continues to push for the external hosting of refugee populations within the region and intensifies its collaboration with countries with a dismal track record in terms of respecting the rights of migrants and refugees.

Since 2017, the UNHCR estimates that more than 2,700 people have died or gone missing while trying to reach Europe via the Mediterranean sea. In 2016, around 362,000 migrants and refugees took the risk of crossing the Mediterranean, and while these numbers have declined in recent years, at least 63,311 people have taken a similar risk so far in 2019. (1)

The fact that large numbers of people from Africa are playing Russian roulette with their own lives is no secret. However, what's less widely known is that Europe (and NATO) have been indirectly complicit in one of the most shameful features of the current migrant crisis: human trafficking.

What's most startling about the current wave of people smuggling is that in Libya at least, traffickers have infiltrated coastguards and other public authorities. Not only that, but evidence suggests that certain NGOs have been cooperating with smugglers,

who have even benefitted from EU-funded training. And more generally, they've been able to exist and operate not just because of the instability created by the 2011 overthrow of Gadaffi, but because of EU policy, which has stubbornly refused to open more European ports and to take a more decisive approach to the crisis.

For example, Avvenire reported that Abd al-Rahman Milad, (Libyan citizen) the notorious leader of a trafficking gang, had attended talks in 2017 between Italian intelligence officials and the Libyan coastguard. The meeting was focused on migrant-crossing policy, following a memorandum signed in February 2017 between Italy and the UN-recognised Libyan government.

Keywords: Libya, EU, Criminal, Trafficking, Niger, Refugees.

THE ROLE OF UNICEF IN EDUCATING THE SYRIAN REFUGEE CHILDREN IN TURKEY

Prof. Dr. Hani Albasoos, *Sultan Qaboos University*

Prof. Dr. Fatima Al Khoraizi, *Sultan Qaboos University*

This paper will examine the United Nations International Children's Fund (UNICEF) role to provide theSyrian refugee children with their right to education in Turkey. It reviews the status of the refugeechildren and the challenges in meeting international policies regarding its collaboration with the hostcountry and other partners. To ensure a comprehensive understanding, the research will begin bydescribing the significance of UNICEF depending on the constructivist theory of internationalorganizations as essential players in the international arena. The study will emphasize the importance ofeducation for refugees as an integral part of their life. It will further display examples of organizationssuch as United Nations agencies and Non-Governmental Organizations in providing education andtraining for refugees. International policies will be defined and explained concerning the Syrian refugeesin Turkey to examine the challenges they face. This paper assumes that despite all efforts by UNICEF, it

has failed to meet the objectives of its policies. The research aims to examine why a high number of refugee children are out of school, receiving low-quality education or have access to informal education, which is below the minimum required standards. This research presumes there is a lack of financial resources and unskilled labor and several existingemergency assumptions. UNICEF's efforts are inadequate due to the increasing number of conflicts andthe limited authority of UNICEF in conflict zones. The study considers the insufficient coordinationbetween actors such as UN agencies, the host government, and NGOs as a barrier of deliveringappropriate services. Though UNICEF is taking the lead in some cases when coordinating with otheragencies (such as UNDP and UNHCR) but this leadership is inefficient, they commonly meet and sharedata. There is a lack of adequate and robust leadership that strategizes and makes decisions withinhumanitarian conflicts. International conferences convened, and policies have been issued calling foreducating refugees. Yet, most organizations are calling for financial support, considering the lack ofsupport as the main obstacle in educating refugee children. However, this researcher assumes that evenwith this lack of funding, the results of UNICEF's efforts could be considerably improved with better coordination. The paper will suggest that UNICEF should review their current policies, particularly after the risingnumber of conflicts in the world. Besides, education should be part of all national policies and should beprepared for such emergencies. The study will suggest that UNICEF forces stronger leadership inhumanitarian aid concerning education, through the guidance of all different actors and through engagingin political dialogue to help reduce the number of conflicts. This study will highlight the significance ofpromoting a more effectively coordinated policy in international humanitarian aid to minimize thenumber of children out of schools and improve the quality of education.

Keywords: UNICEF, Educating, Syrian Refugee, Children, Turkey.

DOMESTIC VIOLENCE PREVALENCE AMONG THE SYRIAN REFUGEE FAMILIES IN TURKEY

Assist. Prof. Dr. İnci Aksu Kargın, *Uşak University, Faculty of Economics and Administrative Sciences*

Domestic violence has become a growing social problem among the world's countries, especially those in the Middle East and North Africa. Although domestic violence is generally thought to be directed against women, a woman can also domestically abuse a man and parents can abuse their children. There are a number of problems and social phenomena that can lead to domestic violence, including personality disorders, substance abuse, depression, and the patriarchal social structure, and violence can be physical or verbal in nature, and it can occur via psychological pressure. Academic studies reveal that women who live in the Middle East and North Africa and are subject to physical violence are especially unlikely to report domestic abuse to the relevant authorities or to attempt to change their situations (Boy, & Kulczycki, 2008). Generally, in Arab societies domestic violence is not viewed as a crime; rather, it is considered a matter that should be resolved privately between the individuals involved (Douki, et al., 2003). However, since the family is the most basic unit that makes up society, the existence of violence within the family will affect all of society. For example, women who are subjected to domestic violence may face a variety of problems, including depression and suicide. In addition, children who experience domestic violence, as opposed to those who do not, are at increased risk of PTSD (Kilpatrick, & Williams, 1997). The aim of this study is to explore the prevalence of domestic violence among Syrian refugees in Turkey and to determine the causes of such violence. To this end, semi-structured interviews were conducted with 36 Syrian women who live in Gaziantep. The women's intra-familial relationships during the pre-war, war, and post-war (i.e., after the woman arrived to Turkey) periods were examined. More specifically, this study sought to address the following questions. During the pre-

war period, was domestic violence widespread in Syria? If any, what kind of violence existed, who committed the violence, and what was the source of the violence? Did the eruption of war, along with Syrian citizens' changing socioeconomic and mental conditions, affect intra-family relations? If there was a change, did the change result in domestic violence? A number of problems, such as loss of support mechanisms and being unable to adequately respond to the needs of the family, are among the preliminary findings obtained per the interviews, which are discussed in detail.

Keywords: Domestic violence, Syrian refugees in Turkey, Intra-family relations.

THE IMPACT OF MIGRATION ON NATIONAL IDENTITIES OF STATES: THE CASE OF TURKEY

Dr. Dinmukhammed Ametbek, *Ankasam, Kazakistan*

The modern world we have today as such is the result of migration processes which have continued for centuries. While modern Egypt, Iraq and Syria as Arab states are the results of Arab conquest of the region, Russian Federation emerged as the result of colonization of Eurasian steppes by ethnic Russians. In the same line, American modern states were formed after European migration to the continent. This process is especially interesting in case of Turkey which emerged as the result of migrations of Turks from Central Asia to Anatolia and Balkans. Seljuks of Rum and then Ottoman State were established by Turks who came to the region and mixed with local people. If we consider the Ottoman State as the continuation of Byzantine, as Ottomans utilized the Byzantine state structure firstly besides Abbasid and Turkic state understanding, then we came to conclusion that East Roman identity was replaced by Turkish one as the outcome of migrations. This Turkish identity strengthened while the Ottoman state collapsed and Turks in the Balkans and Middle East began to migrate to Anatolia. The migrations from Crimea and

Caucasus further increased the Turkish component of the country. In nineteenth and twentieth centuries, with the emergence of nation-states in Europe and then in other parts of the world, demographic condition of states became political basis of new formations. The republic of Turkey was established in this framework. In this research, the national identity of Turkey will be analyzed taking into account the fact that migration processes in the world are continuing and the demographic situation of states are changing. Especially, the migration wave triggered by the Arab revolts in 2011 caused the demographic change of neighboring states. In this regard, Turkey which is hosting almost four million Syrians seems to be interesting case.

Keywords: National identity, State formation, Migration, Turkish identity, Demography.

GENERAL PERSPECTIVE ON THE PROBLEMS AND SOLUTIONS OF CHILD AND WOMEN MIGRANTS IN TERMS OF BIOPSYCHOSOCIAL AND LEGAL ASPECTS

Lecturer Nazlı Melis Misyağcı, *Kıbrıs İlim University*

Children and women comprise a large population of immigrants in the world. As women and children are biologically, psychologically and socially sensitive and more prone to exploitation, being an immigrant and explaining the problems caused by immigration is an important step for the solution of the problems. Difficulties experienced before, during and after migration affect the coping skills and make it difficult to adapt to the region where he / she migrated. The term migrant child refers to children under the age of 18 who experience migration due to pressure caused by some factors from one place to another under seriousconditions (ISSOP, 2017). The conditions that cause immigrant children and women to leave their country are human rights violations such as poverty, war, torture, physical or emotional abuse. Considering the country and living

conditions of many immigrant children, it is possible for many infectious diseases (tuberculosis, hepatitis, HIV, malaria, intestinal parasite infections) and nutritional deficiencies to move to the region where they migrate. Especially, children who are not vaccinated or insufficient are not resistant to vaccinated diseases. And babies do not receive adequate care before and after birth, or their diseases are treated with traditional methods, potentially harming the health of children living in that city. Migrant children have to cope with various psychosocial problems. The process of adapting to different values and culture can lead to various conflict areas for immigrants. These problems, after the adaptation process to the country, take a different dimension from the second generation.

The problems that children and women experience such as domestic violence, emotional and physical abuse where they migrate are very effective in the process of adaptation period. Therefore, this population is very prone to post-traumatic stress disorder and major depression (Keykaleh, 2017). Despite important developments in recent years, migrant children and women are inevitable to experience violations of rights due to the limited policy of countries and the process of delivering and providing services. Women and children require special care and protection due to the lack of policy in education, health and social areas and their rights are not recognized sufficiently. In order to increase the recognition of these rights, countries need to establish local, national and multi-directional coordination lines, and they should provide more inclusive services and give primary importance to the needs of immigrant women and children (UNICEF, 2020).

Keywords: Biopsychosocial, Legal Aspects, Child, Women Migrants.

RIGHT TO MIGRATE - CONCEPTUAL AND JUDICIAL PERSPECTIVES IN THE EUROPEAN HUMAN RIGHTS REGIME

Senada Zatagic, *MEF University, Faculty of Law*

International migration law as a law discipline emerged after Second World War, but it nevertheless did not develop much until recently. 2015 European refugee crisis and change in USA's immigration policy contributed on bringing more attention to migrations and refugee issues in international relations and international law. What is obvious is difference in approaches, policies and rules on regional and state level and non-existence of wider framework for many issues concerning migrations on international level.

When it comes to legal framework of migration, fragmentation and lack of coherence and consensus on main concepts on global level is evidenced. Another important problem is nonexistence of the legally binding documents concerning migration in general. However, the Universal Declaration on Human Rights in 1948 recognized right to leave any country, including own and this was followed by other global and regional human rights document, while the scope of this right stayed bogus and unclear, and not widely accepted as a de facto right that can effectively be protected.

This paper questions existence of consensus on basic issue of conceptual and judicial perspective of right to migrate. Is there a right to migrate? What shall that right entail? How is it regulated on international and regional level, and what are judicial perspectives of this right in the European human rights regime are main issues this paper is dealing with. Using legal document analysis this paper shall analyze the relevant provisions of the international and regional human rights documents, with an emphasis on the legal documents of the European Human Rights regime and analyze the European Court of Human Rights decisions concerning this right.

Keywords: Migration, Right to migrate, Human rights, European Human Rights regime, European Court of Human Rights.

SOCIO-CULTURAL INTEGRATION OF FIRST GENERATION IMMIGRANTS: EVIDENCE FROM SIX EUROPEAN COUNTRIES

Prof. Dr. Sacit Hadi Akdede, *Izmir Bakircay University, Faculty of Economics and Administrative Sciences*

Assist. Prof. Dr. Eleftherios Giovanis, *Adnan Menderes University, Nazilli Faculty of Economics and Administrative Sciences*

European countries are undergoing a particularly lively debate about the assimilation and integration of immigrants and refugees into the receiving communities. Integration can be a complex phenomenon taking place along different dimensions and speed that also varies across immigrants from various origins to various destination countries. The aim of this study is to explore the determinants of participation in socio-cultural activities and to compare the frequency of the attendance to those activities between natives and first generation immigrants. Based on the data availability we explore natives and first generation immigrants in Belgium, France, Italy, Spain, Sweden and UK. The empirical analysis relied on data derived from the special module on sociocultural participation in the European Union Survey on Income and Living Conditions in 2015. The results vary across the countries, where in some cases natives and immigrants are less likely to participate in socio-cultural activities because they cannot afford them, while immigrants in areas with high net migration rates are more likely to participate more often to socio-cultural activities. Furthermore, the results show that the length of residency of immigrants in the host countries is positively correlated with higher frequency of socializing with friends and neighbours, indicating that socio-cultural integration is based on a learning experience and can be by its nature a long term process.

Keywords: Discrete choice models, First generation immigrants, International migration, SocioCultural integration.

THE CORE ELEMENT OF THE REFUGEE PROTECTION: BURDEN SHARING

Assist. Prof. Dr. Esra Yılmaz Eren, *Turkish-German University, Faculty of Law*

"Syrian crisis", perhaps the most important humanitarian crisis in the century, starting in Syrian territory, and ongoing in countries such as Turkey and Lebanon, continues to ride on the Greece border currently. Is the only fact the enormous number of asylum-seekers, or that border states are left alone in this drama makes this displacement a human tragedy?

Although it is frequently stated in the literature that the 1951 Geneva Convention is not effective in providing protection for refugees as legal infrastructure, the point we have reached so far, shows that no matter how effective legal infrastructure is prepared, it will not be possible to protect refugees unless an effective burden sharing system is established.

Within the scope of this study, the relation between burden sharing and states' tendency towards refugee acceptence will be examined. It is seen in the examples of Kosovar refugee crisis and Vietnamese refugee crisis and also in the recent Syrian refugee crisis in regards to Turkey, Lebanon and Hungry, border states that showed great devotion in the protection of refugees by accepting them under open door policy, especially in the case of mass influx, but which are not supported in terms of burden sharing, will become reluctant about the acceptance of future refugees.

The 1951 Geneva Convention does not impose any responsibility on the parties to share the burden of the state that accepts asylum seekers in cases of mass influx. Similarly, when EU law and international law in general are analyzed, there are no binding

regulations about burden sharing (except article 80 of Treaty on the Functioning of the European Union which is applicable only between EU states). On the other hand the well-established principle of nonrefoulement creates a duty for the states to provide protection for persons fleeing from torture, inhuman or degrading treatment or persecution and also not to send them back to the country of origin. Most of the time border states are under this duty since they face the humanitarian crisis and refugee flows first. International society and human rights organizations call for open borders and accept refugees but once refugees are settled, the issue becomes the problem of the host state. Once the state accepts the refugee outflow and provides protection, it generally stays alone and as a result next time a mass comes to the borders it tends not to provide protection.

But when an effective burden sharing system is applied, it motivates host states to open their borders and also not to implement non-entrée policies and thus to provide effective protection for persons who are in need. Comprehensive Plan of Action and the Humanitarian Evacuation Programmes that had substantial part for providing an effective protection for the Kosovar and Vietnamese refugee crisis could be good examples for this effective refugee protection as a result of a sober burden sharing. And in the light of this outcome the question whether a general burden sharing mechanism can be established and what should be the main features will be answered. The results of this assessment could be used as a tool to establish an efffective and well- balanced burden sharing system in terms of the Syrian crisis and can help improving the protection standarts of refugees in question.

Keywords: Syrian crisis, Burden sharing, Mass influx, Kosovar refugee crisis, Vietnamese refugee crisis, Solidarity, Humanitarian evacuation programme, The comprehensive plan of action, Refugee law, Refugee Protection.

SYRIAN REFUGEES AND ATTRIBUTIONS THROUGH TOPOI IN TURKISH DAILY NEWSPAPERS: A DISCOURSE HISTORICAL APPROACH

Lecturer Özgül Başaran, *İzmir Institute of Technology, School of Foreign Languages*

Assoc. Prof. Dr. Gülsüm Songül Ercan, *Dokuz Eylül University, Department of Linguistics*

Media is an institution whose main role is to inform public about the current national and international events. Media organs present the news in such a way that they reflect their views and stance. Therefore, to some extent, it has the power to construct and shape public opinion. Among various issues, minorities, migration and refugees have always found a place in the media, and studies relating media and migration has shown that such groups appear in the negative news and mostly portrayed as "others" who are potential criminals or a social threat (van Dijk, 2013). As for Turkish media, migration and refugees can be considered as a topic which has gained attention since the large numbers of Syrians started to take refuge in Turkey with the beginning of Syrian Civil War, in 2011. Critical Discourse Analysis provides approaches and tools to uncover and resist these inequalities and stereotypical representations regarding minorities embedded in discourse. Discourse Historical Approach (DHA) is one of these approaches combining various theories and methods taking the historical context into account in interpreting texts and discourses. In DHA different discursive strategies are examined and one of them is argumentation, under which topoi are investigated. Topoi is defined as parts of argumentation which are the contentrelated warrants or 'conclusion rules' connecting the argument or arguments with the conclusion, the claim (Kienpointner 1992, cited in Wodak, 2001: 74). They are used for justification of positive and negative attributions (Wodak, 2001: 73). In this study, the topoi have been investigated in 393 news stories about Syrian

refugees obtained from 4 Turkish daily newspapers with the most circulation in the country. The first stage of data collection involves the period of April 2011-2012 when the first arrival of Syrians started and the second stage of data collection is between April 2016 and April 2017 when Syrians' integration in Turkish society can be alleged to have progressed to a large extent. Our aim is to find out under what topoi they are presented and whether the topoi differ in frequency in the stated periods of data collection. For this purpose, analyzing our data, the topoi have been determined through discourse analysis to find out how they are used to justify political inclusion or exclusion, discrimination, or preferential treatment (Wodak, 2001: 73). The findings reveal that in both periods the Syrian refugees are thematized under the same topoi. According to the results of the statistical two proportion test to find out the difference in the frequency of the topoi between two periods, the topoi Refugee flow (26.51%, 7.49% respectively), Syrian policy/politics (25,3 %, 8.6% respectively), Threat/Harm (8,4 %, 27.4% respectively), and Benefit (3,6 %, 12.1% respectively). Based on these results, it can be seen that the focus of the news shifts from Syrian refugees' arrival to the county, the Syrian civil war and policy of the Turkish government to the refugees themselves and their lives in Turkey. For the current stance of the media, an up-to date corpusbased study is recommended.

Keywords: Media discourse, News Stories, Discourse historical approach, Topoi, Syrian refugees.

THE NEXUS BETWEEN SECURITIZATION, IMMIGRANT INTEGRATION AND CITIZENSHIP IN WESTERN EUROPE: THE CASE OF FRANCE AND GERMANY

Res. Assist. Sevgi Çilingir, *Dokuz Eylül University, Department of International Relations*

As continuous recipients of immigration, Western European countries have been developing comprehensive policies on the social,

economic and cultural integration of the newcomers into their societies. Facilitating integration benefits the efficacy of migration for both immigrants and the society, since immigrants may then live up to their potential and contribute more. However, integration policy may also have a detrimental effect on integration. Securitization of immigration carries this potential, as itspills over to the integration approach of policy makers. In such a case, integration policy becomes a means for the exclusion of immigrant types constructed as threats to economic and societal security, such as people with low occupational skills, linguistic and cultural differences. In Western Europe, immigration from developing countries and the Muslim world has been securitized in the past decades, leading to the insertion of integration indicators to legal migration, family reunion, and permanent residence criteria, with an effect of exclusion rather than inclusion.

Citizenship policy is closely related to the nation-building experience of particular states, as it manifests who is deemed appropriate for being part of the nation. As well as determining who can become a citizen at birth, citizenship policy includes the possibility and criteria for naturalization, which is usually the manner in which immigrants acquire citizenship. On the one hand, Western European countries have facilitated the citizenship acquisition of immigrants and their descendants by the inclusion of jus soli principles and allowing dual citizenship. On the other hand, as immigration policy has been securitized, so has citizenship policy, obstructing the path to inclusion in the national community.

Integration and citizenship are closely related. Both signify inclusion and belonging, and integration may be viewed as a process which ultimately results in citizenship. Therefore integration and citizenship policies are interlinked. In Western Europe, similar socioeconomic and cultural indicators have become applied to integration and naturalization criteria - which have increased as a result of securitization.

This paper aims to analyze the convergence of integration and citizenship policies in Western Europe, by way of the securitization of immigration. The paper applies a comparative methodology. France and Germany were chosen to demonstrate how two very different experiences in nation-building, integration and citizenship policies have converged with the process of securitization.

After explaining the nexus between integration and citizenship policies in general, the paper presents the previous models for integration and citizenship in the two countries. Following the securitization process for immigration, the convergence of integration and citizenship policies are determined and evaluated in light of the findings.

Keywords: Securitization, Immigrant Integration, Citizenship, France, Germany.

ADDRESSING IMMIGRATION CRISIS: THE FLAWS IN EU POLICIES

Dang Linh Nguyen, *Dokuz Eylül University*

Throughout history there have always been waves of migration all around the globe. During the two world wars or the following Cold War, it was the Europeans who fled to other countries or regions either inside or outside of Europe in order to escape their horrible fates. Nonetheless, as the European Union took shape and regained their position as the key political and economic power, more and more people from war-torn countries, authoritarian regimes or financially backward areas began dreaming of Europe as a safe haven. The recent decade thus has witnessed a dramatic surge in non-European immigrants to the developed EU, so much that many refer to this as one of the humanitarian crises of the century. Popular attitude of the EU citizens have been critical against the new comers, blaming them for taking jobs from the locals, driving crimes, contaminating cultures and societies, creating burdens on the host countries and so on. Meanwhile, the EU governments' reaction is no

less extreme judging by their heavy hand of hostile policies to block immigrants from coming. Not only have these restrictions been under question about efficiency, there is a possibility that what causes the immigration crisis is not the immigrants but actually the EU themselves. Accordingly, the reality of EU responsibilities in immigration dynamics and EU migration policies should be further analyzed to ascertain the root cause of this issue. Therefore, the aim of this research is to prove that the EU leaders have been complicating the problem rather than solving it because of inappropriate approaches. As a result, the overview of non-European migration to Europe, EU measures to tackle irregular immigrants and their effectiveness will be the main focus in the literature reviews, narrowing down to recent events from the late 20th century until now. Any reasons behind the coming of immigrants will exclude domestic affairs of their nations and be relevant the EU only. The methods being used are qualitative, including comparative historical analysis and case study.

Keywords: Immigration crisis, EU migration policies, Non-European immigrants, Inefficient legal measures.

TURKEY'S CURRENT ASYLUM LEGISLATION AND INTEGRATION POLICY

Prof. Dr. İ. Sibel Safi, *Dokuz Eylül University, Faculty of Law*

In the past to the present Turkey is geographically has been the subject of migration and mass displacement.

States are not under the obligation to provide permanent solutions to refugees under international law, regarding to 1951 Geneva Convention. However in international law literature, there are some solutions provided for refugees and asylum seekers to be oriented to a normal life. There are three main durable solutions. First one is the voluntary repatriation, which is determined as refugee's departure to the country of origin safely and voluntarily. Second one

is local integration that grants the refugee the right to stay in the country where he seeks asylum. The third one is resettlement, means that the refugee will be sent to a third secure country that is willing to take him permanently.

With the mass flow of Syrians fleeing from a conflict that has no clear end in sight, Turkey is against a situation, which it has never been experienced before. If asylum seekers wish to stay permanently in the country where they fled to, right to be a part of the society equally should be made possible to them. Integration is necessary socially, because discrimination against a certain group of people would result in marginalization of that group. Consequently this will lead to illegal activity or social unrest, which are not desired in social life.

In this article, the legal arrangements, which came into force in Turkey in order to meet the exigencies of the mass migration from Syria, conditional refugees from outside Europe and refugees will be examined at the outset. 2019 has been announced in Turkey as harmonization year and regarding to that policy the efforts on integration in Turkey will be analyzed by comparing the integration policies of the migrant receiving countries, in order to sum up the best practices experienced.

Keywords: Asylum seekers, Refugee, Legislation, Integration, temporary protection, Conditional refugee.

MOROCCAN WOMEN VICTIMS OF HUMAN TRAFFICKING IN TURKEY; QUESTIONING THE STATUS AND THE RIGHTS

Prof. Dr. Bahija Jamal, *Casablanca University*

Human trafficking is the third most profitable illicit activity, behind drug and arms trafficking. It is a serious crime and a violation of human rights. It is on the rise due to increasing mobility, the development of new technologies and the generally high profit involved.

Every year, millions of victims are subjected to human trafficking. According to recent international estimation, 70% of detected victims are women and children (UNODC 2018). Trafficking in human beings can be seen as both a violation of human rights and a form of gender-based discrimination and violence against women and girls. There are several factors which contribute to trafficking in women linked to their socially constructed roles.

The position of women within Moroccan society constitutes a key entrance to understand the reasons that impact Moroccan women in a specific way and make a category of them vulnerable to abusive recruitment and exploitation.

Morocco is confronted to human trafficking phenomenon. According to international reports, it is a source, destination, and transit country for victims human trafficking. For instance, Moroccan residing abroad, mainly women and girls are exploited in forced labor and sex trafficking in Europe as well in the Middle East and in some African countries. Moroccan women are particularly victims of sexual exploitation and forced labor.

Turkey becomes a destination country of Moroccan women victims of human trafficking. Coming back to the first report on turkey published by the Council of Europe's Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings (GRETA), Turkey is primarily a country of destination and transit of victims of trafficking in human beings. According to statistical information collected by the Ministry of the Interior's Directorate General of Migration Management, the number of identified victims of human trafficking in 2018 is 776 persons Some 80% of the identified victims were female. It was reported that Morocco was one of the main countries of origin of the victims over the period 2014-2018 (61 victims)

Recently, Turkish police arrests a scammer who promised Moroccan women Turkish husbands. He has defrauded 600 Moroccan women and took huge amount of money from these women promising to find for them Turkish husbands. The man who was

talking about the issue directly during a TV talk show has shocked both Turkish and Moroccan public opinions. As well, the event was behind a personally asking many questions on the situation of Moroccan women living in Turkey? Can we consider the case of Moroccan women who expressed their consent and provide money to get married to young and old men (Al fatiha marriage) as a form of human tracking according to article 3 of Palermo Protocol on combating trafficking in persons? Are there other forms of human trafficking that Moroccan women are confronting in Turkey? What are the push factors that are making women in weak positions to get easily recruited by Human trafficking networks? As well, what are the pull factors attracting Moroccan women to get easily recruited?

Addressing the situation of Moroccan women victims of human trafficking in Turkey is a challenge topic. Lack of accurate data; dilemma of making distinction between some Moroccan women implicated in prostitution and others victims of human trafficking in turkey; recognition by the Turkish authorities of human trafficking inflicted to Moroccan women; all these elements constitute a challenge to undertake a deep study on this topic.

Accordingly, This paper aims to shed light on Moroccan women victims of human trafficking in Turkey (I); to explore the legal and institutional responses of both Moroccan and Turkish governments (II); and to provide insight into the role of civil society of both countries in preventing, protecting and providing assistance to these victims of human trafficking (III).

Keywords: Women, Human trafficking, Refuge, Turkey, Morocco.

BEING STRANDED EN ROUTE: NAVIGATING ETHIOPIAN MEN TRAFFICKING EXPERIENCE ALONG JIJIGA AND TOG-WOCHALLE ROUTE

Assist. Prof. Biniyam Bogale, *AAU and JJU, Ethiopia, Sociology*

The route extending from the city of Jijiga to the border town of Tog-wochalle near to Somaliland serves as a concentration hub for many of the irregular migrants that came from the Northern and Central parts of Ethiopia, Somaliland and Somalia. As a result, this study was conducted in this route to explore and better understand the experiences of men victims of trafficking en route and their survival strategy.

The study has dealt in depth with the major reasons of irregular migration, structural organization of trafficking, major risks and consequences victims encountered en route, victims-local community interaction and government responses to irregular migration. The leading research philosophy employed in this study was constructivism. Qualitative research methods that best fit to constructivism were used to gather the needed data and analyze it. Symbolic interactionism, social network and globalization theories were used in the analysis and interpretation of the data.

The findings of this study revealed that as of the past the facilitating factors of irregular migration including trafficking were not only associated with the economic problems rampant in the source areas, rather these days newly emerging socio-cultural factors locally being entangled with global factors are enforcing potential migrants to fall prey in the hands of traffickers operating along the Eastern Desert Route. Culture of migration, ease of access to information using globalization technological outputs, development of migrant social networks from source via transit to destinations, lack of good governance and wide spread corruption and climate change at home were the main facilitating factors of trafficking.

An increase in the number of irregular migrants transiting via Jijiga-Tog-wochalle route and the growth in the consciousness of the local community about the economic benefits gained from the business of human trafficking have led to the emergence of new interaction between victims and local community. The local community along the route considers victims as their normal sources of income.

One of the core findings of this study was the risks and associated consequences victims encountered en route. The common identified risks experienced by victims on the route were detention, confinement, physical and emotional abuses, control of mobility, sleep deprivation and denial of communication, financial burden, and health and health related risks. The perpetrators of all such inhuman acts were traffickers, facilitators, drivers and their assistants, bus station workers, policemen and the local community. Despite all such risks on the route, the government response was very limited and even sometimes exposes victims for further victimization.

Finally, the research findings implicate on diverse issues. Above all, continues awareness raising training has to be given to the law enforcement authorities and local community in the route. Secondly, to avoid victims' exposure for further victimization, rehabilitation center for intercepted victims has to be build. Thirdly, at policy level, Ethiopia has to have mutual agreement with the neighboring countries (Somaliland and Somalia. Lastly, to have an appropriate response against irregular migration based on evidences, further research related to irregular migration has to be carried out.

Keywords: Somali, Jijiga-Tog-wochalle route, Irregular migration, Trafficking, Kobe, Risks and en route.

ARAB AND MUSLIM WOMEN BETWEEN MIGRATION AND DISPLACEMENT, SYRIA IS A MODEL BETWEEN TODAY AND THE UNKNOWN FUTURE

Dr. Gacem Fatiha, *University of Algeriers*

In terms of that immigration has become not the exclusive domain of men, here is the woman who take place also to a very high percentage and that according to the United Nations Population Fund for the year 2005 as it has exceeded 49 percent of the total of immigrants, and this means that there is a real penetration of social values in the Arab world, Which constitutes a dangerous turning point and that may carry a great danger on all levels and aspects of arabe socity , especially cultural, social and health. And this movement of immigration, which has inserted the ‘‘so-called gentle sex’’ into the way of rebellion and may try o take this challenge and risk, may have justifications and reasons that called for the feminization of the international migration and its transformation, which the world overlooks or rather tries to cover up, especially if it is a matter for Arab Muslim women Where we do not find studies and researchs pay attention to changing the pattern of Arab youth immigration.

So the question that we cas ask here is: What are the motives for the migration of Arab women? is it a Voluntary or forced migration?

From this standpoint, we will try to study this issue as a sociological phenomenon to present and discuss it through the following axes:

A- First Theme:

1- Definition of immigration: linguistic and procedural definition.

2- Types of immigration: The migrations have varied according to the conditions of the migrant, and we try to present it here.

B- The second axis:

1- The reasons for women’s migration:

- Challenging social values and trying to impose oneself: Here we try to present and explain some of the challenges that women try to work for win, especially with regard or view of accord of CEDAW, which encourages and urges women to have the absolute freedom to do whatever they want.

- The impact of women's migration on the host country: Here ;in this point , we try to show and present a realy situation and the suffering in which migrant women flounder, and in particular ,for more precision , those who are immigrated and migrate illegally.

- The social conditions of women's migration: Through this axis, we will work to discuss and explain more the outcome of the Arab family, especially Muslim women, after migration.

- The cultural situation: Here we try to know the extent of social inclusion and coexistence with values and customs and traditions governing a community not than the original community.

- The economic situation: Here we try to address the material aspect that provides the requirements for living and how to get that.

- Security and immigration conditions: In this axis, we try to address or study the security conditions and wars in the Arab countries that were one of the most important factors for the emigration of Arab women to flee and for fear of death.

C- The third axis:

1- Immigration between integration and inclusion: Here we discuss the conditions that women suffer in adapting to the environment and their status in relation to the civil situation as a second-class citizen.

Migration and displacement of women and its effects on the family: In the center of this idea, we try to address the positive effects and negative effects of migration on the protection and cracking of the family.

D- The fourth axis:

1- Forced displacement of women: Syrian women in the diaspora and conflict with integration.

2- The displacement of women is the destruction of peoples: the destabilization of Muslim women is one of the most important causes for the elimination of generations, homeland, values, morals, customs and traditions.

Finally, we try to come and arrive to conclusions, results and recommendations that may enrich the conference and give the answers to solve this situation and try to review the issue of migration, which has become a double-edged sword.and The systematic demographic change to eliminate nations was stable.

Keywords: Arab women, Muslim women, migration, displacement, Algeria.

HUMAN TRAFFICKING: WHAT ARE THE TYPES, SANCTIONS AND ELSE IN CORRELATION WITH MIGRATION?

Ahmad Elterk, *United Kingdom*

Human trafficking is the movement of people by means such as force, fraud, coercion or deception, with the aim of exploiting them. It is a form of modern slavery. Trafficked people have little choice in what happens to them and often suffer abuse due to violence and threats made against them or their families. In effect, they become commodities owned by traffickers, used for profit. The international legal framework to combat trafficking in persons. The Trafficking in Persons Protocol, which entered into force on 25 December 2003, is the central tool provided by international human rights law to punish the crime of trafficking in persons, to provide a comprehensive framework for victim protection and to guide an effective prevention strategy. The definition of the crime of trafficking in persons requires the presence of a combination of following three elements. 1. An act (what is done); 2. The means (how it is done); 3. The purpose (why it is done). Modern Slavery 1. In 2016, at any given time, an estimated 40.3 million people worldwide were in modern slavery, including 24.9 million in forced labour and 15.4 million people in forced marriage.

70% of these are women and girls. 2. This equates to 5.4 victims of modern slavery for every 1,000 people in the world. 3. 1 in 4 victims of modern slavery are children. 4. Women and girls account for 99% of victims in the commercial sex industry, and 58% of other sectors in other sectors of forced labour. Migrant Smuggling Migrant smuggling affects almost every country in the world. It undermines the integrity of countries and communities, and costs thousands of people their lives every year. UNODC, as the guardian the United Nations Convention against Transnational Organized Crime (Organized Crime Convention) and the Protocols thereto, assists States in their efforts to implement The differences between trafficking and smuggling? There are three important differences: Consent The smuggling of migrants, while often undertaken in dangerous or degrading conditions, involves migrants who have consented to the smuggling.

Exploitation Smuggling ends with the migrants' arrival at their destination, whereas trafficking involves the ongoing exploitation of the victim in some manner to generate illicit profits for the traffickers. Transnationality Smuggling is always transnational, whereas trafficking may not be. Contributing Factor to Human Trafficking Corruption The most commonly-used definitions of corruption for development practitioners are probably those advanced by the World Bank and Transparency International (TI). The World Bank's working definition of corruption basically is "the abuse of public power for private benefit". TI takes a broader approach: "the misuse of entrusted power for private gain". The need for a global comprehensive response for Human Trafficking trafficking in persons is a crime that has grown to constitute one of the most lucrative illicit trades in the world, alongside arms and drug trafficking, generating billions of dollars in revenue annually for international criminal syndicates, lone perpetrators, facilitators and exploiters. The Human Trafficking in the next twenty years Human trafficking will continue in the coming years and it will increase as a result of the wars, the diseases like Corona, the greedy of the traffickers, and the financial difficulties of the victims. Recommendations 1. Improve human

trafficking laws a. Make it so the criminals can be prosecuted even when trafficking is not “forced” b. More government interference c. Create longer prison sentences and larger fines 2. Secure national borders 3. Increase the awareness among the local communities.

Keywords: Human trafficking, Migration, Sanctions, Modern slavery.

THE EXPECTATIONS OF LEGAL REGULATIONS FROM THE UNITED NATIONS AND TURKIYE IN TERMS OF CLIMATE CHANGE REFUGEES

Prof.Dr. M. Refik Korkusuz, *Dokuz Eylül University, Faculty of Law*

Şeyma Karameşe, *University of Essex, PhD Candidate*

The reasons for mass displacement in the world are not only wars but also famine, drought, flood and air pollution due to climate crises. These changes and displacements create its own refugees; however, the legal status of climate refugees is being discussed and not clear still. Although the definition of climate change refugees is any person who, despite the circumstances they are exposed to, has had to leave their homes or countries due to the effects of severe climate events (Berchin, Valduga, Garcia & Guerra, 2017), still the concept of environmental refugees is not covered by the definition of refugee under the 1951 Geneva Convention on the Legal Status of Refugees (Scott, 2014).

However, nowadays with the decision of United Nations Human Rights Committee on January, 2020 the legal status of these people started to be discussed despite the rejected application of Ioane Teitiota and his wife from the Republic of Kiribati. By applying New Zealand in 2013, he claimed that his and his family’s lives at risk because of the rising sea levels. This judgement -which is the first of its kind- opens the door to future protection claims for people whose lives and wellbeing have been threatened due to climate changes. The Committee by ruling that “without robust national and international efforts, the effects of climate change in receiving states

may expose individuals to a violation of their rights under articles 6 or 7 of the Covenant, thereby triggering the non-refoulement obligations of sending states" has shown that the displacement of people from the climate crisis is now an issue of international mechanisms. Moreover, this decision creates re-definition of the non-refoulement principles of the states.

The growing influence of environmental disasters will also affect Turkiye because of its geographic location and no doubt it will face with such applications soon. Since Turkiye also party to the UN Human Rights Committee, this decision should be considered a matter of domestic law.

Existing Law No. 6458 of 2013 on Foreigners (in Turkiye) and International Protection mainly defines three statuses, "refugee", "conditional refugee" and "secondary protection". Turkiye is involved with the 1951 Geneva Convention on the geographic limitations, only people from Europe are accepted as refugee. Although it is not considered as a type of international protection in Turkish law, there is also temporary protection, entered into force in 2014, regulated by the Temporary Protection Regulation and implemented in mass afflux.

By taken consideration all these legal definitions and laws, it can be claimed that neither secondary protection nor the law of Foreigners and International Protection and the Temporary Protection Regulation cover climate refugees.

However, still temporary protection can be provided to climate refugees within the scope of the Temporary Protection Regulation with a decision taken by the Council of Ministers. This entirely depends on the Council and does not require an obligation. While the current legal situation does not foresee the Turkiye's obligation to provide protection to climate refugees, the last case based decision of UN Human Rights Committee will also affect Turkiye in the long term. In this sense, by thinking the future international agreements based on climate refugees and their displacements, Turkiye as the country

directly affected by climate changes should make the necessary legal arrangements from today. These legal changes should reconsider non-refoulement obligations, resettlements of mass displacements and re-define right to live.

Thus, it can be said that the United Nations agency has no serious preparations in this regard. But, the largest international organization in the world needs to work on this issue. On the other hand, also said, could increase drought and migration in 20 years in Turkiye's surrounding countries in the Middle East. Therefore, the preparation and adoption of "climate change immigration law" need to be discussed. At least, both the United Nations in Turkiye at the level of government must be made in this regard.

Keywords: Migration, Legal change, Climate change, Refugees.

CLIMATE CHANGE AND MIGRATION: LACKING LEGALLY BINDING FRAMEWORK

Prof. Dr. Zehra Nilüfer Karacasulu, *Dokuz Eylül University, Faculty of Business*

Assoc. Prof. Dr. İrem Aşkar Karakır, *Dokuz Eylül University, Faculty of Business*

Assoc. Prof. Dr. Gözde Kaya, *Dokuz Eylül University, Faculty of Business*

The 1951 Refugee Convention does not appear applicable to climate-induced migration. The most recent agreement on climate change, the Paris Climate Agreement (December 2015) also does not pay sufficient attention to the human rights dimension of climate change. Does this mean that the term "climate refugee" should be abandoned? "Climate refugees" have been invisible for many years on the migration and climate debates. Neither terminology nor legal framework is available to govern "climate refugees". While consequences of climate change are global, their impact on the less-

developed and developing parts of the world have been greater when compared with that of the developed world. The UN refugee regime is under the influence of states which securitizes migration and causes to perceive refugees as "outsiders". Decision-makers in the global North have been reluctant to undertake responsibilities towards climate refugees. Thus, this policy is closely related with the discursive practices of states. Are climate refugees victims or security threats? This paper aims to find out the discursive constructions about climate change-migration link in the international agenda since the 1990s from a post-structural perspective. Discourse refers to a specific series of representations and practices through which meanings are produced, identities constituted, social relations established, and political and ethical outcomes made more or less possible. The frame "victim" depicts climate refugees as people in need due to being subject to poor environmental conditions beyond their control. In contrast, the frame "security threat" portrays climate refugees as people with a potential to cause conflict or instability in a given society. This discursive formation has effects on 'us' at the same time as it gives meaning to 'them'. A concern with discourse does not involve a denial of the world's existence or the significance of materiality. The overall purpose of a post-structural analysis is ethical and political.

Keywords: Climate change, Climate refugee, Climate related displacement, Migration, Post-structuralism.

INTERROGATING MIGRANTS SENDING STATE'S POLICY: CONTEXTS AND THE INTERPLAY BETWEEN MIGRATION PHENOMENON AND MIGRATION POLICIES IN ETHIOPIA

Assist. Prof. Dr. Alemu Asfaw Nigusie, *Department of Political Science and International Studies Bahir Dar University, Ethiopia*

By using the case of Ethiopia, this paper attempts to address how the migration policies of sending countries shapes and is shaped by

the migration phenomenon itself. It examines the evolution of Ethiopia's migration management legal instruments and the contexts and assumptions that serve as the basis of the migration policies introduced and adopted; and implications how these same policies contribute to the production and perpetuation of irregular migration, the source of migrants abuse and exploitation and that is supposed to be addressed and stamped out by the state. The paper argues that despite the enactment of various polices and proclamation and the well-intentions behind their enactments, all of them suffer from serious shortcomings and, eventually, ended up perpetuating irregular migration. The major limitations of the migration management legal and policy frameworks is related to formulation and implementation, like reductionist perspective towards migration; lack the allocation of proper financial, human, institutional arrangement and support from the government; the bureaucracy and procedure they put in place has been time and money consuming and corrupt; finally, the criteria set for the establishment of private employment agencies (PEAs) has been difficult to meet. Also, absence of legal overseas employment opportunities from the Ethiopian side has exacerbated irregular migration and its associated ordeal of individuals at the hands of smugglers and traffickers. Besides, those targeted non-state actors like human traffickers, PEAs, and other relevant actors were able to apply their agency so as to circumvent the structural constraints, as they have responded by devising creative methods to bypass the laws and proclamations put in place by the state, namely, arranging a travel to third country before reaching the destination, by seeking and accessing the so-called business and tourist visas, by going underground and operate in the shadows, and by bribing and working with government officials. The paper recommends the Ethiopian state to analyze its migration policies and systems critically in their entirety, like the assumptions, implications, benefits and costs so that it could benefit those actors involved in the process.

Keywords: Migration policy, Ethiopia, Irregular migration.

CINEMATHERAPY WITH DISABLED PEOPLE ON LIFE AND CAREER MANAGEMENT

Kerem Kaban, *Yaşar University*

"Cinema Therapy; should be used as supportive, accelerative and also complementary tool for mental deficiency in order to cognitive-behavioral approaches. Applying method during therapy by making stories, humors and dream-like metaphors provides facilitate to understanding one person's cognitive status and also assists to restore the broken parts of life through taking inspiration from intragroup positive behaviors." A. KEREM KABAN

The project basically aims to help to disabled people that have various problems by using cinema practices with some educational, protective and rehabilitative interventions and to improve their comprehension abilities.

The main objectives of this project are to learn basic techniques and principles of cinema therapy, to build creative techniques that can be use in several educational institutions, to increase the individual's aesthetic and ethical vision, to prevent the problems of modern-day people and to encourage them to use the movies as a communication instrument.

Working content of the project involves a personal change based on behavioral effects of cinema therapy on disabled people and an assessment of the process of cinema therapy on the occasion of establishing it's positive implementations.

Also this project aims to increase the development of labor, to promote the use of artistic fields, to improve the communication abilities and to strengthen the cooperation between corporations and people.

Keywords: Psychology, Cinema, Cinema therapy.

NEW WAVE TURKISH IMMIGRANT ARTISTS IN BERLIN: UNDERSTANDING HOW THEY CHALLENGE ALREADY EXISTING STEREOTYPING FOR GUEST WORKERS

Aylin Süer, *TED University Migration Studies Master Program*

Since the 1960s, Germany has been receiving immigrants from Turkey. The first wave of the immigrants who introduced Turkish culture to Germany for the first time, were the guest workers. On the other hand, the new wave Turkish migration after 2000s, which consisted well-educated and highly-skilled immigrants, has caused different impacts on the native society. As these two groups of immigrants have huge differences in terms of their characteristics, while constructing their new identity in the host country, the new wave migrants have faced with prejudices and stereotyping in the host country. In this study, Interviews with two Berlin based artists and their works will be reviewed and stereotyping they encounter and the way they challenge it using their artworks will be discussed. The reasons that lie behind that stereotyping will try to be understood through a literature review.

Research Question: How do new-wave Turkish immigrant artists challenge already existing stereotyping for guest-workers in Berlin?

Keywords: Migration, Stereotyping, Guest workers, New-wave Turkish migrants, Highlyskilled workers.

THE MOVING ARTIST

Jawaad Issoop, *Mauritius, Middle East Technical University*

Art has for long bore a relationship to beauty. So much so that it has been reduced in the mind of people as a quest towards the visually pleasing. This is the result of a misunderstanding of the word ‘aesthetic’. Rather than the visually pleasing, art is more about meaning-making. In a world that celebrates motion and transience,

refugees are the ones deprived of relations with their surroundings. Unrooted from a context in which they have evolved, they abruptly appear in an environment alien to them; one deprived of meaning.

Numerous are artists photograph, write about or paint them to depict their stories. In such cases they become a peripheral framed subject and/or object. Refugees swarm into cities with indeterminate potentials and futures; we can hardly assess and compartmentalize them. The relationship we forge with them are generally through the lower layers of the society. Art, as meaning-making, bears the possibility to delve into the intricacies of motion and the pluralistic relationship it offers. Refugees act as mirrors to the context they move to. By giving them the chance to wield the artist's brush, pathways are laid down in front of them to be included in the society. They are no longer seen as the 'other' but part of the environment they inhabit.

This paper will investigate forms of art and the multiple relationships they create between the refugee as an artist and the transposed context.

Keywords: Aesthetics, Meaning-Making, Healing, Reciprocity, Displacement.

EXAMINATION OF ACCOMMODATION PROBLEMS OF MIGRATION AND A MODEL PROPOSAL FOR SOLVING THESE PROBLEMS

Assoc. Prof. Dr. Müjde Altın, *Dokuz Eylül University, Faculty of Architecture*

Migration is an important fact of our daily life nowadays. Many people have migrated on our earth with different reasons until today and the number of people forced from their homes are increasing day by day. This situation brings many problems to the whole world including social, cultural, legal, physical and health situations. One of these problem areas is the accommodation problem. Since many people move from a place to another place in a very short time and

mostly without taking not much property with them, accommodation becomes a very big problem. They need many shelters in a very short time. Generally, the solution to this problem is firstly using tents, and immediately afterwards constructing temporary structures. But generally these shelters are constructed using concrete or containers and after the immigrants move to a permanent place, these shelters become unemployed and inactive. This becomes a waste of resources, energy and money, thus leading to an unsustainable architecture and an unsustainable world. Therefore, the aim of this study is to examine the accommodation problem of migration from the viewpoint of sustainability and to propose a method to solve the accommodation problem of migration which comes from a vernacular model of building use, which will lead us to create sustainable architecture products of shelters that will not waste our resources, energy and money. This model would be used in any part of the world and after the immigrants move out, these buildings would still be being used efficiently. Therefore, the proposed model in thisstudy would lead the world to a more sustainable future providing better accommodation possibility and opportunity to the people who has to migrate sometime in the future.

Keywords: Accommodation of immigrants, Sustainability, Sustainable architecture, Accommodation model.

THE EFFECT OF EXTERNAL MIGRATION ON URBANIZATION

Assist. Prof. Dr. Serdar Aykut, *Çankırı Karatekin University, Faculty of Health Sciences*

Sezen Soner Aykut, *Hacettepe University, PhD Candidate*

The phenomenon of immigration, which has a history as old as human history, is a multidimensional, global social problem, the effects of which can be felt in all areas of social life. The factors that push people to migration are. quite diverse. War, natural disaster, illness, religious political reasons, financial deficiencies can be given

as examples. However, migration, especially in masses, has an impact on migrant individuals as well as on dislocated urbanization, non-urbanization, unemployment, increase in public spending, cultural deterioration, and increase in crime rates.

In this study, the effects of migration movements will be evaluated in terms of changing the physical, social and economic structures of the cities.

Keywords: Migration, Urbanization, Social work.

DOES URBANIZATION AND TRANSPORTATION MOBILITY COMMUNICABLE WITHIN SELECTED OECD MEMBER COUNTRIES? CAUSALITY AND CONNECTEDNESS

Assist. Prof. Dr. Mehmet Aldonat Beyzatlar, *Dokuz Eylül University, Faculty of Business*

Turan Dündar, *Dokuz Eylül University, Faculty of Business*

The aim of this paper is to demonstrate the interaction between urbanization as migration within countries and transportation as the catalyst of migration within and between countries. This paper provides an empirical evaluation of panel Granger causality and Dynamic connectedness between urbanization and transportation mobility. The empirical part uses annual panel and time-series data for the selected OECD member countries according to data availability for the period 1960-2019. The variable of interest include the share of urban population as urbanization, freight and passenger mobility as transportation. Urbanization and transportation measures have been obtained from World Bank and OECD, respectively. The main results via panel Granger causality might note the existence of reciprocal effect among urbanization and transportation mobility. Dynamic connectedness approach provides various spillover parameters such as, from one to all, from all to one, pairwise, and total connectedness indexes, which might bring different perspective

to the determination of the linkage between transportation mobility and urbanization. The contribution of causality and connectedness parameters may have an important policy implication for policy makers and actors from demography, transportation, urbanization and other related fields of public and private organizations.

Keywords: Urbanization, Transportation, Causality, Connectedness

ON THE WAY TO EUROPE: AEGEAN LIGHTHOUSES AS SHELTERS FOR IMMIGRATION ROUTES

Lecturer Özge Başağaç, *Yaşar University, Faculty of Architecture*

The relationship of mankind with the sea had started thousands of years ago. Through this link, light has always been an aid in maritime activities. The sun, the moon and the stars had guided people on the water. But where natural light proved insufficient, lighthouses emerged as aids to navigation. Being a peninsula surrounded with seas on three directions, at the meeting point of continents, Turkey had always been a passage for migrations overland or across seas and been surrounded with many lighthouses over the centuries. The ancient lighthouses had been modified and used until the Medieval Period, in collaboration with coastal fortresses. Starting from 1855 onwards until 1914, 225 lighthouses had been built along the shores of the Ottoman Empire from the Black Sea to the Red Sea. Half of these lighthouses had been passed over to Turkish Republic after 1923. Today, there are 459 lighthouses in Turkey, all owned by the State.

While Black Sea, Marmara and Mediterranean lighthouses had usually been constructed on mainland, Aegean lighthouses had mostly been located in the open sea or on remote islands. Aegean lighthouses had acted as inland sea structures during the Ottoman Period, yet transformed into critical sea border stations during Turkish Republic, equaling to one third of all Turkish lighthouses. In

the past lighthouses had been home to light keepers and their families, but after 1990s almost all lights were automated and the need to have light keepers on site disappeared. In the early 2000s, almost all light keepers had left the sites and started working in central state offices. Today, the Aegean lighthouses of Turkey are mostly on deserted islands, with the only structures being the light stations, which constitute the westernmost lands owned by the Turkish state. In many cases, these Turkish islands on the maritime borders are closer to Greek islands rather than Turkish mainland. The proximity of these to Greek territory, thus European border, had made them an illegal stopover for the immigrants passing to Europe through maritime routes. However, among hundreds of Turkish islands in the Aegean, mostly the ones that contained lighthouses were chosen by the immigrants. The lighthouses had become shelters for these displaced groups during times of despair.

This paper discusses the role of lighthouses as shelters through time, but especially in the last 9 years since the Middle East unrest had reached its peak. It is claimed that the choice of lighthouse islands stems not only from being on the immigration routes and proximity to Europe but also from the cultural values and architectural characteristics of lighthouses, their adaptation to surviving on remote territories, accessibility and most of all their inherent role as aids to navigation.

This research is based on the literature survey, personal site studies and documentation of 33 Aegean lighthouses of Turkey as well as interviews with lighthouse keepers, encounters with immigrants and media news between 2013-2019. Different case studies will be introduced.

Keywords: Lighthouses, Aegean, Shelter, Cultural heritage, Immigration.

TRANSNATIONAL CITIZENSHIP: SENTIMENTAL AND PRAGMATIC CONSIDERATIONS FOR CROSSOVER TRANSNATIONAL LIVES OF SECOND-GENERATION TURKISH DUTCH

Dr. Gizem Kolbaşı Muyan, *Presidency for Turks Abroad and Related Communities*

The concept of citizenship is highly contested in migration studies mainly in the context of the discussions on the integration of immigrants. Nevertheless, it has not been received much attention in diaspora studies. This paper focuses on the understanding of homeland citizenship in the diaspora context. It aims to understand the meaning of Turkish citizenship for second-generation Turkish Dutches (SGTD) who have transnational lives. In this respect, transnational marriage has been considered as a sign of the transnational lives of the second-generation immigrant. The article reflects a multilevel and interdisciplinary (political science, law, and sociology) approach. The analysis is mainly derived from the ethnographic field research in the Netherlands during October 2014-October 2015, participant observations, and fifty-eight semi-structured in-depth interviews with SGTD who got married from Turkey and representatives of Turkish origin Dutch NGOs have been employed as methods.

First, the conceptual and theoretical part is elaborated by highlighting the concept of transnational citizenship (Bauböck, 1994) and instrumental turn of citizenship (Joppke, 2019) in the diaspora context. Second, the rights and responsibilities derived from Turkish citizenship and citizenship considerations in general in the context of the Netherlands are discussed. In this regard in addition to the policy documents and statistics of the Netherlands related to immigrant integration and citizenship, citizenship law in Turkey and judgments of the European Court of Justice (ECJ) have been employed. It has been argued that Turkish citizenship is not necessarily contradictory to immigrant integration or Dutch citizenship. On the contrary, it

could be complementary since Turkish citizenship could guarantee the enjoyment of more rights for Turkish diaspora in the Netherlands due to the Turkey-EU association law. The final part focuses on the transnational ways of being and living of the Turkish community in the Netherlands and the meaning of Turkish citizenship by highlighting four issues: Feeling of belonging, understanding of home, the meaning of citizenship, and voting in homeland elections.

It has been concluded that with the feeling of exclusion and discrimination, the Turkish community in the Netherlands more specifically SGTD retain their ethnic ties and Turkish citizenship more. Turkish citizenship fosters the ties between the Turkish diaspora and home country and home society. In addition to the sentimental perspective of transnational citizenship in the diaspora context, it is important to highlight the instrumental turn in citizenship perspective. Therefore, SGTD also perceive Turkish citizenship as a strategy for exit from the xenophobic environment in the Netherlands and as a tool to strengthen their position in the Netherlands.

Keywords: Citizenship, Transnationalism, Turkish diaspora, Second-generation Turks, Netherlands

MIGRATION OF IRAQI TALENT BEFORE AND AFTER 2003; CAUSES AND RESULTS

Prof. Dr. Taha Hamid Hassan Al-Anbugeasan, *Mustansariya University, Law and Politic Sciences Faculty*

From the beginning of the eighties to the nineties of the last century and through 2003, Iraq was exposed to a series of political, security and economic challenges, due to the wars and blockades that it witnessed, which left extremely dangerous effects on Iraqi society in general, and on scientific competencies in particular, which forced a large number of them , Especially those with rare scientific specializations (medicine, engineering, and pure sciences), to migrate

to different countries of the world in search of work and a free life that is decent for them and their families.

After the American occupation forces and their allies entered on April 9, 2003, and Iraq witnessed a state of confusion and security chaos, it resulted in a series of kidnappings and assassinations that were the share of those competencies the largest share, which forced a large number of them to migrate, and that phenomenon increased after the outbreak of war Eligibility (sectarianism) in the full view of the occupation forces, and even at their instigation - according to many indicators - for the years (2006-2008), and then the page of the occupation of a third of Iraqi lands by terrorist groups (ISIS) came to witness Iraq, and in particular, from The governorates that have fallen into the grip of these groups are another campaign of displacement For migration, whether inside or outside Iraq.

To make matters worse, political, partisan, ethnic, and sectarian quotas affected the educational institution, and that the higher and even lower positions in universities were distributed among the parties on an ethnic and sectarian basis, without taking into consideration the criterion of competence, which negatively affected the competencies that felt marginalized and frustrated, which encouraged department Many of these competencies for immigration, especially with opportunities to work in countries where academic welfare is available.

And if we want to cite the language of numbers, then the number of members of the Iraqi community in Britain and the United States of America is estimated at more than half a million people, and according to the statement of former British Prime Minister Tony Blair in March of 2003 the number of Iraqis in Britain reached (350) thousand And it can be more than 5 percent of these competencies, and on this basis the number of Iraqi competencies in various scientific fields amounts to at least 25 thousand people at that stage, and then this number increased later - as we said before - and a number works A large number of those competencies in various

scientific fields in Britain and Wall The United States of America, and according to British medical records, the number of Iraqi doctors working in British hospitals alone is estimated at about 2000 doctors in all specialties, and among the best doctors and very rare specialties.

Faced with this bitter reality, the internal Iraqi environment was repelling those qualifications. In contrast, neighboring countries, Arab states, and European countries were attractive to them, and even after Iraq witnessed some political stability and improved economic conditions, the Iraqi government in general, and the Ministry of Higher Education in particular, did not have a clear-cut policy In attracting these competencies, so Iraq still suffers from the problem of being able to utilize those energies in developing the education sector on the one hand and achieving comprehensive development on the other.

Keywords: Iraq, Migration

ASSITED VOLUNTARY RETURN AND REINTEGRATION

Assist. Prof. Dr. A. Serçin Kutucu, *Altınbaş University, Faculty of Law*

This paper lays out the concept “Assited Voluntary Return and Reintegration” (AVVR) and questions its role and its future in migration management. The paper studies the subject matter through international law sources, reports of international organizations and recognised NGO’s, country reports and relevant academic literature.

AVRR is one of the main components of migration management which aims the reestablishment of migrants in their country of origin, who cannot or do not want to stay in the host country. Voluntariness, safety of migrants, dignified return are key principles along with sustainable reintegration. IOM has been implementing AVRR since

1979[1] assisting States in all continents in this area as the leading actor. It has also been supporting EU Member States implementig Assited Voluntary Return (AVR) programmes which is a modality of readmission and return of unauthorised third country citizens.

With the increase in the number of irregular movements due to armed conflicts, economic and political instabilities, States have become less willing to accept large numbers of migrants/refugees into their countries. Economically more advanced destination States are investing more in their border controls. There is an endeavour to delegate migration management to transit countries like Turkey. Regular migration channels have been narrowing down and more strict measures are being applied to those who stay unauthorised. Are all these developments leaving migrants with no better option but to "volutarily" return to their country of origin? How should AVVR evolve or be designed in order to provide migrants a future? What is the role of the international community in implementing AVVR programmes?

Keywords: Migration, Asylum and refugee, Voluntary return, Reintegration.

A FIELD RESEARCH ON SYRIANS IN TURKEY IN THE CONTEXT OF IDENTITY THEORIES: CASE OF AYDIN PROVINCE

Res. Assist. Dr. Eren Alper Yılmaz, *Adnan Menderes University, Söke Faculty of Management*

Res. Assist. Serhan Ünal, *Ankara Yıldırım Beyazıt University, Faculty of Political Sciences*

In today's globalizing world, migration movements in many continents have increased in recent years due to different reasons. Civil wars, internal conflicts and their adverse consequences, and

[1] "Assisted Voluntary Return and Reintegration, 2017 Key Higlights", IOM UN Migration, 2018, p.34.

seeking for better life standards have prepared the ground for increasing immigration movements. The Arab Spring, which started in late 2010 and spread to Syria, caused serious chaos and breaking points between the regime supporters and opponents and created an immigration wave towards Turkey where it led way some radical changes in social terms.

Although Syrians was in the position of "temporary guest" for the first few years, due to extending civil war and Turkey's open door policy, refugees have evolved into permanent residence, and this created tolerance and acceptance in some layers of the society while causing hate speech and social exclusion in some others. Integration to Turkey and adaptation with Turkish society was interrupted in the first years for Syrians escaping the civil war in case of emergency and necessity they generally attempted to communicate with Syrians from their own country. As a reason for this closeness to interaction, feeling insecure due to Syrian regime, not being able to speak Turkish influentially, alongside the Turkish people's social exclusion sourcing from the cultural, moral and economic factors. Nevertheless, Syrians have started to integrate partly with the Turkish society in time, by creating a field for themselves by acquiring higher levels of status. It cannot be denied that both part play a role in ensuring this integration process.

In this sense, this study aims to analyse the integration processes of Syrians in Turkey in light of identity theories from first years until now. The study focuses on Aydın province since the great number of Syrians in Turkey. As a method, in addition to the literature review, the surveys aimed at measuring the perceptions of Syrians living in Aydın province conducted by me in 2018 and the analysis of these surveys are included. In the study, although there is a prejudice and inadmissibility against Syrians in the early days, it has been found that especially Syrians feel themselves close to Turks in religious / cultural sense, have low levels of exposure to discriminatory movements such as social exclusion and physical assault, and high levels of accepting the Turkish citizenship.

Due to transition point to the Europe and climatic conditions of Aydın, surveys made to 226 Syrians. This research is important in terms of measuring the perceptions of Syrians about Turks, acceptance level of Turkish people about Syrians and integration process of Syrians to Turkey.

Keywords: Syrians, Integration, Identity theories, Aydın, Migration.

"SOCIAL COHESION" IN THE POLICIES OF TURKEY TOWARDS SYRIAN REFUGEES

Lecturer, Hilal Zorba, *Niğde Ömer Halisdemir University, International Relations*

"Syrian refugees", emerged with the civil war in Syria and is now an international issue, has been occupied pretty much the agenda of Turkey for about nine years. Turkey, faced with a heavy influx of Syrian refugees due to the land border with Syria, accepted these people to her country temporarily and named them as "guests". Expectations that the political situation in Syria will be restored in a short time have been wasted over time and naturally, Syrians have ceased to be guests. Turkey, which is accustomed to migration due to its strategic location, was exposed to a large influx of immigration on this scale first time in the history. Moreover, the migrations this time are quite different from the others; because Turkey has now become the destination country. With the overcome the initial shock, Turkey has started to accept the permanence of Syrian refugees and now slowly work in this direction. In fact, the necessary infrastructure was prepared for this in a sense with the Law on Foreigners and International Protection adopted in 2013. Studies have been initiated under the name of "social cohesion" for the adaptation of Syrians to the host society and the same time the acceptance of Syrians by the host society. In particular Directorate General of Migration Management and related government institutions, non-governmental

organizations and international organizations, are working to ensure that the compliance of Syrians to the Turkish society. However, social cohesion is deal with in a different way from the integration in Turkey and is based on mutual consent. In this study, it has been tried to explain which parameters affect the social adaptation of Syrian refugees to Turkish society. Apart from this, it has been sought the answer to the questions of why the concept of social cohesion is preferred over integration, whether the studies on social cohesion really have an impact on Syrian refugees' adaptation to society and whether Turkey is a successful actor about social cohesion. During this research; the activities, workshops, field researches made by the public institutions and nongovernmental organizations and primary sources written by on social adaptation have been used. As a result of the research; It has been determined that parameters such as language, religion, culture and education have a direct effect on "social cohesion" and these inputs cannot be considered independent of the process. It is difficult to say whether Turkey is successful in this regard; because adapting about 3.6 million people and controlling such a large audience is a difficult task. Nevertheless, we consider that we do not live in large social problems in this regard; we can say that Turkey is doing the right things and be successful.

Keywords: Social cohesion, Syrian refugees, Integration, Turkey, Temporary protection.

INTERNATIONAL MIGRATION AND THE HORIZONTAL INEQUALITY TRANSFORMATION

Maryna Semenkova, *National Defence University of Ukraine named after Ivan Cherniakhovskyi*

The horizontal inequality between the groups of people especially the excessive one isn't only unfair by itself but it also threatens the state's security because of the conflict potential it can generate. The horizontal inequality in the context of migration is the

different dimensions of inequality between the migrants and locals or between groups of migrants (migrants from different ethnic groups, different generations of migrants, etc) in the host country and between the representatives of families with or without the migrant family members in the country of the migrants' origin. The horizontal inequality transformation between locals and migrants or between migrants in the host country takes place due to the migrants' getting into the new socio-economic and political circumstances. The influence of different factors can provide the upturn or the worsening of the migrants' socioeconomic status comparing to the locals' one. Given that the dynamics of the horizontal inequality depends on the factors' weight and their combination. For example the factors that contribute to the relative socio-economic advancement of migrants are the host country language proficiency, high qualifications in wanted jobs, funds availability, support from the diaspora, etc. Among the factors that can decelerate the migrants' relative socioeconomic development are the legal restrictions of their employment, weak cultural integration, lack of the start-up resources and so on. Besides there are some basic conditions that determine the dynamics of inequality between migrants and locals. Comparing to the average local citizen the average newcomer is as a rule younger, healthier, more educated and motivated person. At the same time the socioeconomic system of some country can complicate the economic integration of migrants protecting the interests of the own citizens. Permanently analyzing these and other relevant factors we can not only identify the trends in the horizontal inequality dynamics but also predict how it will change over time. As for the horizontal inequality between the households with or without the family member that have emigrated it tends to be higher. That is because the families with such member or members do initially have the relatively better socioeconomic conditions as people need to have financial recourses to migrate. After they have migrated and started sending remittances their families continue improving their living standards comparing to those one that don't have the

emigrants. As it was mentioned above, the excessive level of horizontal inequality can threaten the national and regional security. That's why we can do an assumption that if there is a foreign policy actor interested in the destabilization of the certain country or region it can contribute to the increase of the inequality level first of all between migrants and locals in the host country in both the direct and indirect way. So we need not only to monitor the current level of horizontal inequality and foresee its dynamics but to analyze the possibility horizontal inequality to be externally directed and influenced in order to prevent its turning into the conflictogenity factor.

ACCORDING TO THE INTERNATIONAL AGREEMENTS; SAFE AND ORGANIZED INTERNATIONAL MIGRATION

Prof. Dr. Selmani Hayette, *Badji Mokhtar University*

إن عملية انتقال البشر من مكان آلخر ظاهرة إنسانية طبيعية وقديمة قدم االإنسان نفسه، حيث أن الرغبة في التنقل والهجرة قد الزمت حياة االإنسان منذ القدم، فينتقل المهاجرون عادة إلى المناطق التي تتوفر فيها سبل العيش الكريم وفرص العمل، فقد يجد الفرد نفسه مضطرا أحيانا إلى البحث عن مكان جديد له، يجد فيه ضالته المنشودة سواء من الناحية االقتصادية بأن يجد مناخا أكثر مالئمة يحقق فيه مستقبال أفضل، أو من الناحية السياسية بأن يجد أرضا أكثر خصوبة للتعبير عن آرائه ومعتقداته بحرية حقيقية، أو أخيرا من الناحية العملية بأن يجد مجاال رحبا لإلبداع الفكري.

فعلى امتداد التاريخ البشري ظلت حركة االفراد وهجرتهم من بالد ألخرى تلبي تطلعاتهم وطموحاتهم في التمتع بحياة أفضل، فالهجرة من أهم العوامل التي ساهمت في بقاء الجنس البشري ونموه وانتشاره على االرض ليعمرها، وكثيرة هي الدول التي قامت ونشأت من االمريكية وكندا ودول أمريكا الالتينية وأستراليا المهاجرين، فنجد دوال مثل الواليات المتحدة ودول أوروبا قامت وتطورت بفضل االعداد الكبيرة من المهاجرين الوافدين إليها من شتى بقاع العالم. ولحماية المهاجرين وضمان المركز القانوني المالئم لوضعهم بذلت العديد من المجهودات الدولية، التي ترجمت في شكل اتفاقيات أو مواثيق دولية، فقد اعتمدت الجمعية العامة لألمم المتحدة في 19 سبتمبر 2016 ،مجموعة من االلتزامات لتعزيز حماية الالجئين والمهاجرين. والتي عرفت بإعالن نيويورك الخاص بالالجئين والمهاجرين. حيث تم فيه التأكيد على أهمية النظام الدولي لالجئين باعتباره التزاما من الدول االعضاء بتقوية وتعزيز آليات

حماية االشخاص أثناء تنقلهم، كما مهد هذا اإلعالن العتماد ميثاقين عالميين جديدين في عام 2018 وهما: الميثاق العالمي بشأن الالجئين والميثاق العالمي من أجل الهجرة اآلمنة والمنظمة والمنظمة عالمي معني بالهجرة العادية والمنظمة والمنتظمة. حيث يهدف هذا االخير إلى تطوير اتفاق والمأمونة، وبدأت عملية تطوير هذا االتفاق في أفريل 2014 باعتباره فرصة هامة لتحسين حوكمة الهجرة، والتصدي للتحديات المرتبطة بها في عصرنا، ولتعزيز مساهمات الهجرة الهجرة اآلمنة والمنظمة والمهاجرين في التنمية المستدامة. ويعرف الميثاق العالمي من أجل والمنتظمة بأنه "أول اتفاق يتم التفاوض عليه بين الحكومات، وتم إعداده تحت رعاية االمم المتحدة، لتغطية جميع أبعاد الهجرة الدولية بطريقة شاملة." حيث وافقت عليه الدول االعضاء باألمم المتحدة في جويلية 2018 ألنه يقر بالحاجة لوضع نهج شامل لتعزيز االستفادة من مزايا الهجرة مع معالجة المخاطر والتحديات لألفراد والمجتمعات في دول المنشأ والعبور والمقصد، ومن خالله سيتم تيسير الهجرة اآلمنة والمنظمة والمنتظمة، مع الحد من الهجرة غير المنظمة وآثارها السلبية. ولقد تم اعتماد ميثاق الهجرة في مؤتمر حكومي دولي عقد في مراكش المغربية يومي 10-11 ديسمبر 2018 .حيث شهد قبوال من العديد من دول العالم مع تسجيل انسحاب دول أخرى على غرار الواليات المتحدة االمريكية، لذا سنحاول من خالل هذه الورقة البحثية إبراز مساهمة الميثاق في التأطير القانوني للهجرة الدولية وتحسين أوضاع المهاجرين، وذلك باإلجابة عن اإلشكالية التالية: ما مدى مساهمة الميثاق العالمي من أجل الهجرة اآلمنة والمنظمة والمنتظمة في تجسيد حوكمة الهجرة الدولية؟

LEGAL STATUS OF YEMENI REFUGEES

Dr. Tevfik Hamidy, *SAR Uluslararası İnsan Hakları Örgütü'nün Başkanı, Avusturya*

دفعت الحرب الدائرة في اليمن بين أطراف الصراع ، جماعة الحوثي المدعومة من ايران من جهة ، والقوات الشرعية المدعونة من التحالف العربي بقيادة كلا من المملكة السعودية والامارات ، الآلاف من اليمنيين الى ترك اليمن ، والفرار الى خارج الحدود اليمنية ، خشية الانتقام السياسي الذي مارسته جماعة الحوثي بعيد انقلابها على الشرعية وسيطرتها على العاصمة صنعاء بتاريخ ٢١ سبتمبر ٢٠١٤ ، وعلان التحالف العربي التدخل بتاريخ ٢٦ مارس ٢٠١٥ للتدخل لمساعدة والحكومة الشرعية ، كان اغلب الذين كفروا من العاصمة صنعاء وبقية المحافظات التي سيطرت عليها جماعة الحوثي من السياسين الذين ينتمون الى حزب الإصلاح بالدرجة الأولى ومن يشكون في ولائه للحكومة الشرعية، ثم أنصار المؤتمر الشعبي العام بعد الخلاف مع الرئيس السابق الذي انتهي الى مقتل الرئيس على عبدالله صالح بتاريخ ديسمبر ٢٠١٧ م ، إضافة الى التدهور الاقتصادي بسبب فقدان العملة قيمتها الشرائية وغلاء الاسعاء واتساع رقعة الفقر وتحديات اخري كالتجند الاخباري وفقدان الامان والاوضاع الصحيه المتدنية جدا, كلها عوامل دفعت اليمنين للمخاطرة بترك الوطن والبحث عن وطن امن يجد فيه لقمة العيش والامان له ولاسرته , لا توجد احصائيات دقيقة لعدد اليمنيي الذين هاجروا خارج الحدود اليمنية خلال الفترة 2004 حتى 2020 م , هناك احصائيا تصدرها تقارير الأمم المتحدة تتحدث عما يقارب اربعم مليون داخليا وخارجيا , الهجرة من بعد تحول الى سجن كبير بسبب توقف الطيران والحصار المفروض داخليا وخارجيا اضافة الى حواجز المياة جنوبا وغربا وصحراء الربع الخالي شرقا وشمالا نوع من المخاطرة الاكيدة , ومع ذالك استطاع الكثير ممن سمحت لهم الفرصة خاصة في بدابة الحرب الهجرة عبر المملكة السعودية أو عبر الطيران الذي فتح مؤخر الى الخروج , وقد توزع الخروج على كلا من الرياض وتركيا ومصر وماليزيا والأردن وجيبوتي واثيوبيا والقليل من استطاع العبور الى دول اوربا وكندا وأمريكا وتركيا الجنوبية . تقف عدد من الأسباب في طريق هجرة كبيرة وملفته الى أوربا أهمها الحدود الجغرافية لليمن البعيده عن أوربا بعكس سوريا والعراق وإيران، القرار السريعة التي اتخذت على مستوى اوزارة الخارجية لعدد من الدول لأوربية بمنح فيز دخول اليمنيين الى دول الا تحاد الاوربي , غالبا يتوقف اليمنين طويلا في مصر او تركيا او ماليزيا للعمل وجمع مبلغ من المال يمكنة من تسديد تكاليف العبور الى اوربا , . العبور غالبا يمر عبر شبكة تهريب معقدة وتطالب بالكثير من المال وخاصة وان واجه اليمنين الكثير من التحديات في طريق هجرتهم منها قرار الرئيس ترامب في بداية تولية السلطة في الولايات المتحده الامريكية حيث علقت الكثير من الاسر في كلا من جيبوتي ومصر وماليزيا بانتظار لم الشمل , وخلقت هذه القرارات التميزية الكثير من المعاناة الانسانية وكات قصة الدة شيماء صويلح المقيمة في مصر بزيارة ابنها التي حصلت على الجنسية

الامريكية من االها , والتي كانت تحتضرة في الولايات الامتحدة الامريكية استثنائيا , اضافة الى مخاطر البحث والمغامرة الغير محسوبة حيث توفي العديد من اليمنين غرقا في البحر وهم في طريق حلم الوصول الى اوربا واشهر خادثة علقت في ذاكرة اليمنين وفاة البطل اليمن في الكونغوفوا هلال الحاج الحسين في عرض البحر المتوسط وهو في طريقه الى اسبانيا , وهناك اخرين وقعوا في يد عصابات التهريب كما هو الحال مع عدد منهم في ليبيا او بيروا او المكسيك ' اضافة الى علوق الالاف في كل من الاردن ومصر وشمال الصومال وجيبوتي بسبب تأخر معاملاتهم لدي المفوضية الاممية لشؤون اللاجئين ودن السماح لهم بالعمل كما في ماليزيا مما يعقد اوضاعهم بصورة كبيرة , وقد تلقت المنظمة العديد من الشكاوي تتحدث عن اهمال متعمد يمارس ضد اليمنين طالبي اللجوء من مقبل المنظمة الاممية لشؤون للاجئين في , هذه لدولة

بعد وصول اليمين الى اوربا او امريكا او كند تبدأ رحلة جديده , اول التحدي فيها يتعلق بطول فترة تتفاوت من دولة الى احري لكن في فترة الانتظار للحصول على قرار اللجوء , وهي المتوسط اكثر من سنة , باستثناء دولة مثل هولندا التي تتعامل مع بعض الحالات بنوع من السرعة خاصة بعد اتخاذ البرلمان الهولندي قرار بشلأن الوضع في اليمن , اليمنيين الوصول الى اوربا قليل نسبيا مقارنه باعداد القادمين من دول اخرى كسوريا وايران وافغانساتان ففي . بعض الدول لا يتعدى العدد 250 دول اخري من بين الف الى الفين

من التحديات التي تواجه اليمني ايضا كباقي اللاجئين والمهارجين , القدرة على الاندماج من خلال الانخراط في تعلم لغة البلد التي وصل اليها بصورة جيده , ومحاولة استيعاب نظامها الاجتماعي والقيمي والسياسي والقانوني , حتى يستطيع التحرك بانسجام مع المجتمع الجديد , مع الحفاظ على الهوية الثقافية والدينية والجتماعية , وهو تحدي كبير خاصة لاصحاب الأسر التي لديها اولاد

تحدي واكتساب مهارات لبناء الفرص، خاصة وان كثير من الشهادات العلمية كالقانون غيرها من العلوم الانسانية لا يعترف بها غالبا وهناك شروط قاسية للاعتراف بها , حيث يصبح اللاجي في لحظة زمنية بلا اي مؤهل علمي.

تحدي العمل على فرص عمل جيده , حيث يفضل اليمنني في الاغلب العمل على الاعتماد على المساعدات الانسانية

اضافة الى تحدي رهاب الاجانب التي بأت تنتشر بقوة في المجتمعات الاوربية ضد كل ما هو اجنبي ممزوجة بخطاب اعلامي وسياسي عنصري يشعر الكثير بالعزلة احيانا والتهميش